

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník dvanáctý

5

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1962

Využití tankových a výsadkových svazků a útvarů a účinků jaderných zbraní ke zrychlení tempa operace

Generálmajor CSc Václav Matička

Vysoké tempo útoku v taktickém i operačním měřítku je dnes všeobecně považováno za objektivního činitele, který rozhodujícím způsobem ovlivňuje úspěch boje i úspěch útočné operace vcelku.

Tato skutečnost je dána nejen nutností co nejefektivněji využít účinků jaderných zbraní, ale i tím, že vysoké tempo útoku podstatně ztěžuje nepříteli provést údery zbraněmi hromadného ničení na naše vojska.

Proto také otázka dalšího zvýšení tempa útočného boje a útočné operace zůstává stále aktuálním problémem. Je proto třeba tento problém dále komplexně studovat a teoreticky rozpracovávat. V bojové přípravě vojsk, v přípravě velitelů a štábů je nutné teoretické závěry přezkušovat a plně realizovat, když se potvrdí jejich správnost.

Současná vojenská odborná literatura — naše i cizí — ukazuje, že *dnes prakticky všechna opatření velitelů a štábů mají a musí mít na zřeteli dosažení co nejvyššího tempa útoku*. Také veškerá opatření ve výchově a výcviku vojsk jsou cílevědomě a důsledně zaměřována na získávání návyků a vlastností, které jsou rozhodující pro dosahování vysokého tempa v útočném boji.

V článku si chci blíže všimnout použití jaderných zbraní, tankových útvarů a svazků, jakož i taktických výsadků ke zrychlení tempa útočného boje a operace.

Nejdůležitější činitele a opatření, která podmiňují vysoké tempo útoku

a) Jaderné raketové zbraně

Nejpodstatnější vliv na zvýšení tempa útoku má dovedné používání jaderných raketových zbraní a důsledně organizovaná a prováděná opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení nepříteli.

Dovedně používat jaderných raketových zbraní znamená použít je soustředěně s překvapením, zejména na rozhodujících směrech činnosti a do celé hloubky nepřátelské sestavy. Při výběru cílů dbáme zásady, aby především byly zničeny cíle, které jsou pro nás nejnebezpečnější, jsou hlavní překážkou na cestě k rychlému dosa-

žení cíle operace a které mají v konkrétní situaci rozhodující význam pro splnění úkolu celého operačního svazu, popřípadě jeho hlavního úderného uskupení. Důležitý význam mají dále ty cíle, které jsou před vlastními vojsky, popřípadě v nejbližší operační hloubce a jejich zničení podstatně ovlivní tempo útoku našich prvosledových svazků.

Pro vysoké tempo útoku v průběhu celé operace bude rozhodujícím činitelem dosažení a udržování převahy v palebné síle. Proto systematické a okamžité ničení jaderných zbraní ne-

přítele a prostředků jejich dopravy na cíl je dnes v každé situaci prvořadým úkolem všech velitelských stupňů.

ZHN nepřítele představují v soudobých podmínkách nejnebezpečnější prvek nepřátelské sestavy. Získání a udržení palebné převahy vyžaduje proto ničit podle konkrétní situace a možnosti, jak sklady jaderné munice, jednotky jaderného napadení pozemních i vzdušných sil, tak i montážní zařízení, všechny radiotechnické prostředky pro navedení na cíle a pro kontrolu střelby, letiště, radionavigační zařízení, místa velení apod.

I když zásada používání jaderných zbraní především na směrech rozhodující činnosti je správná, neznamená, že často nebudeme nuceni ničit i ty cíle, které sice na těchto směrech nejsou, které však mohou na tyto směry působit palbou anebo rychlým manévrem.

Pro prvosledové útvary a svazky budou mít hlavní význam zejména nepřátelské zbraně hromadného ničení taktického dosahu, dále jeho vojska na bojišti, blízké zálohy a místa velení. Současně bude však nutné péči velitelů operačních svazů vést boj s nepřátelskými jadernými raketovými zbraněmi operačního dosahu, ničit letiště, místa velení pozemních i vzdušných sil nepřítele a další zálohy v hloubce jeho sestavy nebo přiváděné na bojiště.

Vzhledem ke skutečnosti, že téměř 90 % zbraní hromadného ničení nepřítele je v současné době v hloubce do 40–50 km od prvosledových jednotek, je zřejmé, že hlavní těžiště boje s těmito prostředky musí nést prvosledové svazky a armády. Pro boj s nimi musí být využity všechny síly a prostředky těchto svazků a svazů — zejména údery dělostřelectva a letectva. Také bezprostřední bojová činnost pozemních útvarů a jednotek, jakož

i vzdušných výsadek, musí být především usměrňována k plnění tohoto úkolu. Teprve v těch případech, kde by uvedené síly a prostředky nemohly včas a s požadovanou účinností ZHN nepřítele vyřadit, je třeba použít atomových zbraní.

Pro rychlé ničení vojsk nepřítele na bojišti, jeho druhých sledů a taktických záloh budou mít největší význam taktické jaderné zbraně, třeba i menší mohutnosti, jichž však budou moci útvary prvního sledu v plném rozsahu a bezprostředně využít.

Proto údery oddílů vojsových raket i do nejbližší hloubky nepřátelské sestavy, zvláště budou-li provedeny před tankové útvary na rozvinutího se nepřítele k protizteči (protiúderu) nebo na jeho vojska spěšně zaujímající obranu, budou mít rozhodující význam pro vysoké tempo útoku. V takové situaci bude totiž nepříteli zneemožněno včas provést opatření k odstranění následků, neboť vlastní tankové útvary v nejbližší době po úderech proniknou do prostorů epicenter.

Pro dodržení vysokého tempa útoku bude proto nutné ve všech situacích přednostně zajišťovat raketovým jednotkám možnost rychlého manévru. Bude třeba dále jim zabezpečit spolehlivou přípravu a rychlý přísun jaderné munice. To bude možné jen tehdy, jestliže v přípravě operace bude použito přidělené jaderné munice promyšleně rozplánováno a v průběhu bojové činnosti bude stále sledováno a upřesňováno. Také otázce přemístování raket v průběhu útoku a udržování v pohotovosti částí jejich jednotek k bezprostřednímu zásahu musí věnovat velitelé i štáby mimořádnou pozornost.

Pro dosažení vysokého tempa v útoku největší význam mají vzdušné výbuchy. Dosahuje se jimi totiž největší plošný účinek a vlastní vojska

mohou vzápětí nebo ve velmi krátké době proniknout do prostoru, kam byly úder provedeny. Neefektivnější budou vzdušné výbuchy na prostory, kde budou nepřátelské síly a prostředky nakupeny, jako např. na přepravách, při rozčleňování se do rotních a praporečnických proudů, při rozvinování do bojových sestav, při zaujímání obrany apod.

Úder, který jsou prováděny prostředky velitelů operačních svazků, nebudou moci být zpravidla bezprostředně využity svazky prvního sledu. Budou totiž usměrňovány především do hloubky a v plném rozsahu budou moci být bezprostředně využity jen vzdušnými výsadežkami. Pro zvýšení tempa v operačním měřítku budou však mít rozhodující význam.

Jaderné zbraně, použité do hloubky, budou dále přispívat ke zrychlení tempa útoku tím, že budou ničit *operační zálohy, především tankové svazky, prisunované nepřitelem k silným protiztečím a protiúderům*. Budou zabezpečovat činnost operačních výsadežek při zmocnění se přeprav nebo jiných prostorů operačního významu. Stejně tak ničení míst velení svazků pozemních a vzdušných sil bude mít podstatný vliv na vysoké tempo operace.

I když v soudobé operaci musíme především zkoumat problémy vysokého tempa útoku v boji s nepřítelem, který sám povede vysoce aktivní, zejména útočnou činnost, nevylučuje to situace, že nepřítel v průběhu našeho útoku se pokusí o dosažení určitých čar, prostorů, postavení či pásů v hloubce. Zabezpečit vysoké tempo operace v takovém případě bude vyžadovat *provést jaderné úder na nepřítele především v tom okamžiku, kdy jeho zálohy začnou zaujímat obrannou sestavu*.

Jestliže se nepříteli přesto podaří zaujmout obranu, bude nutné hlavní

úsilí jaderných úderů soustředit zejména na podporu rychlého postupu tankových útvarů, které zpravidla jako předem odřady musí prolomit nepřátelská postavení z chodu. Jaderné úder, nejvíce zrychlí tempo jejich útoku tehdy, budou-li provedeny na přední okraj nepřátelského postavení v době, *kdy PO vyjdou k němu na bezpečnostní vzdálenost*.

Otázka neefektivnějšího využití vlastních jaderných raketových zbraní, stejně jako problém boje se zbraněmi hromadného ničení nepřítele, v současné době není však omezena možnostmi jaderných raketových zbraní, ale především *možnostmi soudobých průzkumných prostředků*.

Nejvýznamnějším problémem zůstává stále zjištění a přesné určení pohyblivých cílů. Stejně složitou otázkou je i včasné předání získaných zpráv, jejich shromáždění, rychlé vyhodnocení a okamžité využití.

Protože úspěšný boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele je jednou z hlavních otázek zabezpečení vysokého tempa útoku, *musí se na jejich řešení — a tedy i na průzkumu — podílet všechny síly a prostředky útvarů, svazků i operačních svazků podle svých možností*.

Tento požadavek je tím naléhavější, že v současné době nemůže ani jeden druh a prostředek průzkumu samostatně plnit úkol zjištění prostředků jaderného napadení nepřítele v celém zájmovém prostoru.

Se zvyšováním tempa útoku vzrůstá i hloubka zájmového prostoru velitele svazku. I když hlavní úsilí průzkumu prvosledového svazku bude soustředěno do hloubky 40—50 km před jednotkami prvního sledu, musí mít dnes velitel divize zprávy na hloubku až do 100 km a to zvláště tehdy, bojuje-li v odtržení od ostatních sil armády. Vždyť při současném

postupu obou stran může dojít ke střetnutí se zálohami z této hloubky již za 3–4 hodiny.

Tyto požadavky ukazují, že pro další zvyšování tempa útoku, pro úspěšný boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele, pro rychlé ničení a umlčování nepřátelských vojsk i jiných cílů, musí být průzkum řízen komplexně. Všechny jeho síly a prostředky musí být řízeny a sladovány nejen při plánování boje (operace), ale i v jeho průběhu. Požadavek rychlého shromáždění, vyhodnocení a i okamžitého předání průzkumných zpráv vojskům a určeným prostředkům pro ničení vynucuje si nejen u armád, ale i u divizí organizační opatření v práci štábu (ať zřízením průzkumných středisek nebo jiným vhodným opatřením). Stejný požadavek vynucuje si široké zavádění nové průzkumné techniky, jako bezpilotních, dálkově řízených průzkumných letounů, vybavených nejen fotokamerami, ale zejména televizí, infrapřístroji a jinou soudobou průzkumnou technikou.

I když boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele musí být dnes hlavním úkolem všech velitelů, všech druhů vojsk, bylo by nereálné předpokládat, že se může nepříteli plně zabránit v provedení všech úderů na naše vojska. Následky těchto úderů budou mít podstatný vliv na tempo útočného boje a operace. Proto všechna opatření *ochrany proti zbraním hromadného ničení* bude nutno organizovat a uskutečňovat trvale při řešení každého bojového úkolu. Musí tvořit neodlučitelnou součást plánování, organizace i vedení útočného boje a operace.

Zvláštního významu kromě aktivního průzkumu nabývají i otázky včasného, spolehlivého a srozumitelného varování vlastních vojsk před napadením zbraněmi hromadného ničení nepřítelem, před vypadáváním radio-

aktivního oblaku po provedených pozemních úderech i otázky včasného seznámení vojsk s prostory zamořenými radioaktivitou. Také možné důsledky prvního strategického úderu v počátečním období války ukazují komplex nových problémů, jejichž úspěšné řešení bude mít rozhodující vliv na tempo prvních útočných operací. Bude muset tedy být řešena nejen otázka překonávání širokých pásem o vysoké úrovni radiace, ale i všechny problémy bojové činnosti a celého života vojsk v zamořených prostorech.

K udržení vysokého tempa boje a operace za těchto podmínek bude nutno počítat i s přepravou části vojsk v průběhu operace dopravním letectvem a vrtulníky ze záloh svazů i vyšších svazů ke směně a obnovení plné bojeschopnosti, především prvoslodových útvarů a svazků.

Udržení vysokého tempa útoku v terénu, kde se budou střídat různé úrovně radiačního zamoření, bude vyžadovat zvýšené nároky jak na metody včasného přibližného vyhodnocování radiační situace, tak na organizaci a neustálý radiační průzkum.

Bude třeba zdokonalit dosavadní způsoby předávání zpráv o radiační situaci a dořešit otázku organizace vojenské i teritoriální, radiační hlášené sítě. V tomto směru bude nutno klást i další požadavky na regulační a pořádkovou službu. Musí se rozšířit rozsah dozimetrické kontroly a bude třeba hledat další způsoby rychlé speciální čistoty i stálého doplňování vojsk chemickým materiálem při vysokém tempu útoku.

Také prostředky individuální ochrany vojsk pro dlouhý pobyt v zamořených prostorech radioaktivními látkami budou muset být dále zdokonaleny. Konstrukční zlepšení musí být prováděno v zamořeném prostoru a umož-

nit lepší přenos řeči při velitelském styku, zejména při používání pojítek. Bude proto nutné vyřešit např. ochrannou masku bez dýchací trubice, o malé váze, s nízkým odporem při dýchání a se zařízením pro přenos řeči. Bude třeba zlepšit velikost zorného pole a vyřešit otázku delšího pobytu v prašném prostředí (zvláště pro pří-

slušníky osádek tanků a řidiče motorových vozidel).

Avšak nejen to! Důslednému přezkoušení bude třeba podrobit i celý režim života vojsk v těchto nových podmínkách. Je pravděpodobné, že musí dojít k podstatným změnám ve způsobu zásobování vojsk i v odsunech raněných z těchto prostorů.

b) Tankové útvary a svazky

Vysoké tempo útoku v současných podmínkách není samoúčelným požadavkem, ale prostředkem, který nejrychleji vede ke konečnému cíli útočného boje a operace — tj. k úplnému zničení živé síly a bojové techniky nepřítele.

Jaderné raketové zbraně jsou nejenom hlavním prostředkem ničení nepřítele, ale vytvářejí současně mimořádně výhodné podmínky k rychlému pronikání vlastních vojsk do hloubky jeho sestavy, k rozhodnému úderům do boků a týlu nepřátelského uskupení a především k ničení nepřátelských atomových zbraní. Nejrychleji těchto výhodných podmínek v současné době může využívat tankové vojsko a vzdušné výsadky. *Proto tankové útvary, svazky a vzdušné výsadky mají vedle jaderných zbraní největší význam pro zrychlení tempa útoku.*

Vysoká pohyblivost a velká manévrovací schopnost tanků, jejich způsobilost k rychlé jízdě i po podřadných komunikacích a terénu, mohutná palébná i úderná síla, vysoké ochranné vlastnosti jejich pancéřování i proti účinkům atomových zbraní, vytváří objektivní předpoklady k tomu, aby právě tankové útvary a svazky nejrychleji pronikly do mezer a trhlin v operační a bojové sestavě nepřítele bezprostředně po jaderných úderech a aby pak rozvíjely v co nejkratší

době taktický úspěch v úspěch operační.

Uvedené objektivní předpoklady, které jsou důsledkem vlastností a možností, především soudobé tankové techniky, mohou se však uskutečnit jen tehdy, budou-li plně využity osádkami tanků a veliteli tankových jednotek, útvarů a svazků.

Proto tempo útoku bude i v nových podmínkách bojové činnosti — a to dokonce ještě více než dříve — záviset hlavně od morálně politických, bojových a odborných kvalit každého tankisty, každého technika a velitele především.

Kromě těchto skutečností musí využití tankových svazků, útvarů a vzdušných výsadků ke zrychlení tempa stále vycházet z celkového rázu soudobých útočných operací a útočného boje, tj. že útočné operace budou se rozvíjet nerovnoměrně, na širokých, nesouvislých frontách, na samostatných, vzájemně oddělených směrech. Budou vedeny do velké hloubky, nepřetržitě, za častých a náhlých změn situací. Vojska budou muset často bez přeskupování a beze změny v operační a bojové sestavě přecházet od útočné činnosti k dočasné obraně a obráceně.

Tento, dnes obecně uznávaný ráz soudobých operací vedl k některým závěrům o způsobu nejefektivnější bojové činnosti tankových útvarů a svazků.

Tankové útvary a svazky mají úto-

čít zpravidla v prvních sledech operačních i bojových sestav. Jen tak mohou totiž využít bezprostředně a co nejlépeji úderů vlastních jaderných zbraní. K tomu je však třeba cílevědomě *organizovat jejich součinnost*, především s údery jaderných raketových zbraní, s letectvem a se vzdušnými výsadky.

Bojová činnost tankových útvarů a svazků musí být organizována a vedena tak, aby jejich úsilí bylo *usměrněno k rychlému dosažení operačních cílů útoku*. Proto se nesmějí zavazovat do zdoluhavých bojů s jednotlivými ohnisky odporu a s prvními sledy nepřítel, ale naopak musí je obcházet, vyhledávat a využívat mezer v bojové sestavě nepřítel, směle pronikat do hloubky, do těch prostorů a na ty cíle a objekty, kam byly usměrněny plány boje (operace). V operační sestavě vševojskové armády tankové svazky musí být prvkem, který určuje tempo všem silám a prostředkům. Proto tankové svazky musí směle pronikat do hloubky nepřátelské sestavy před ostatními silami armády a být připraveny samostatně ničit přisunované zálohy nepřítel, jeho odpalovací zařízení, sklady a montážní dílny jaderné munice, zmocňovat se letišť, přeprav apod.

Bojový úkol tankových svazků a útvarů bude rozhodovat též o tom, zda a jakým způsobem budou bojovat s přicházejícími zálohami nepřítel. Jestliže záměr nadřízeného velitele bude vyžadovat především zničení přicházejících záloh, pak tankové svazky (útvary) využijí účinků vlastních jaderných úderů na nepřátelské uskupení a dokončí jeho zničení ve střetném boji.

Nemá-li přitom dojít ke ztrátě času a tím ke snížení tempa útoku, bude nutno, aby bojová sestava svazků pro střetný boj byla vytvořena již

za přesunu. Avšak nejen to. Velitelé svazků a útvarů musí pečlivě zvážit, kdy, kde, které a kolik útvarů či jednotek je bezpodmínečně nutno rozvinout do předbojových nebo bojových sestav. Zrychlení tempa útoku v soudobých podmínkách totiž vyžaduje, *aby se vojska nerozvínovala ve všech případech do bojových sestav*, ale aby převážně v předbojových sestavách, v praporech a rotních proudech pronikla až do bezprostřední blízkosti přicházejících záloh nepřítel, aby je napadla s překvapením útokem z chodu a jedním úderem zničila. Rychlý pohyb tankových jednotek a útvarů v nevelkých proudech (rotních, maximálně praporech), dostatečně rozptýlených do šířky i do hloubky, ztěžuje nepříteli provedení úderů atomovými zbraněmi. Vyžaduje však od velitelů pevného velení a řízení, aby všechny tyto proudy pronikly v největší rychlosti, bez zastavení a najisto k určeným cílům. Jejich údery musí být proto přesně časově sladěny, musí plně využívat jaderných úderů i účinků vlastní soustředěné palby.

Je nesporné, že tento způsob účinné činnosti bude klást velké nároky i na nejnižší velitele, na jejich samostatnost, rozhodnost, smělost a předvídaní vývoje boje. Bude klást velké nároky na bojovou přípravu vojsk. Vždyť tyto malé proudy budou muset se umět velmi rychle orientovat a pohybovat v terénu, budou muset samostatně překonávat zamořené prostory, zátarasy a překážky. Budou muset být řízeny často jen rádiovými signály. Také od velitelů a štábů útvarů i svazků bude takovýto způsob boje vyžadovat zvýšené požadavky na stálou znalost přesné situace všech proudů, na pronikání a kontrolu všech nařízení. *Velkou pozornost musí věnovat zachování bezpečnostních opatření při vlastních jaderných úderech a stále*

usměrňované, popřípadě obnovované součinnosti všech prvků bojové sestavy, především k využití jaderných úderů.

Velitelé tankových útvarů a svazků musí se snažit *vyhnout se hlavními silami čelnému úderu* a zasadit neočekávaný úder nepřátelskému uskupení do boku a týlu. K tomu bude ovšem mnohdy nutno provést potřebný *manévr nejen z hloubky, ale i podél fronty*.

I tyto malé tankové proudy budou muset znát situaci nepřítele nejen prostředně před sebou, ale i z větší hloubky a zvláště pak v mezerách, na bocích a křídlech. Tyto zprávy nebudou si mnohdy schopny zjistit svými prostředky a proto budou odkázány na zprávy od nadřízených velitelů a štábů.

Přechází-li na některých směrech nepřítel do obrany, pak především tankové jednotky a útvary musí rázným útokem z chodu zabránit nepříteli v zaujetí obrany, v organizaci palebného systému a v organizaci velení. Stejným způsobem nesmí dovolit nepříteli ani organizovaný odchod. Také v tomto případě vysoké tempo útoku vyžaduje, aby tanky útočily pokud možno v předbojových sestavách a péchota na obrněných transportérech.

Vysoké tempo útoku nebo pronásledování v těchto případech bude podmíněno především *iniciativou velitelů tankových jednotek a útvarů, jejich smělou činností a dovedným využíváním palebné podpory zejména raketrového vojska*. Vysoké tempo útoku dále vyžaduje, aby pronásledování nepřítele prováděly tankové útvary přímo v praporech proudech.

Někdy zámysl útočného boje (operace) bude naopak vyžadovat od tankových útvarů a svazků prvního sledu, aby se nezavazovaly do boje s přicházejícími zálohami nepřítele, ale na-

opak, aby se proti nim zajistily jen nejnnutnějšími silami a hlavními silami pronikly co nejrychleji do hlubokého týlu nepřátelského uskupení a izolovaly ho od dalších záloh nebo od uskupení nepřítele ze sousedních směrů.

Tato varianta činnosti tankových svazků a útvarů 1. sledu bude výhodná např. tehdy, když bude zámyslem nadřízeného velitele předvídaná obklíčení a zničení nepřátelského uskupení.

Jestliže tankové útvary a svazky prvního sledu při postupu k nařízeným cílům se *střetnou se slabšími nepřátelskými silami* a jestliže by vyhnutí se boji mohlo znamenat časovou ztrátu — a tedy tím snížení tempa útoku — zničí nepřítele předvídaným z chodu. Potom jednotky, popřípadě útvary, zaujmou znovu předbojovou sestavu a pokračují v původním úkolu.

Uvedené varianty útočné činnosti tankových útvarů a svazků prvního sledu ukazují, že *jejich bojová činnost stále více musí nést charakter boje předsunutých odřadů*. Aby však mohly útočit ve vysokém tempu, musí druhosledové útvary a svazky likvidovat zbytky nepřátelských uskupení v týlu, které nezníčíly atomové údery a útvary prvního sledu. Jejich úkolem musí být též zajistit boky sestavy nejen průzkumem a palbou, ale především aktivní činností, tj. rozhodným útokem do boku a týlu nepřítele. Musí být rovněž připraveny zesílit úder prvního sledu, popřípadě upevnit dosažené prostory při úhroze vážné protizteče nebo při protiúderu. Konečně druhosledové tankové útvary musí být připraveny k ráznému rozvíjení útoku v prvním sledu buď na dosavadním nebo novém směru.

Z těchto úkolů, které klade dnes na druhé sledy požadavek dodržování vysokého tempa vyplývá, že budou mít tedy v soudobém útoky daleko více charakter záloh než druhých sledů.

I když *střetný boj bude pro tankové útvary a svazky v útoku nejčastější formou ničení záloh* a i když nám tato forma boje nejlépe zajistí dodržování vysokého tempa útoku, nelze v některých případech vyloučit účelnost, popřípadě nutnost dočasné obrany, zvláště k odražení silných protiztečí a protiúderů.

Tankové útvary a svazky prvního sledu budou muset v takové situaci rozvinout svou bojovou sestavu při přiblížení se k výhodnému prostoru (čáře) a hájit tento prostor tak dlouho, pokud nebudou hlavní síly svazku, popřípadě svazu, hotovy převzít boj. Z toho vyplývá, že pro udržení vysokého tempa útoku bude důležité, *aby tankové svazky a útvary dobře ovládly rychlý přechod z útoku do obrany a obráceně*. Tento přechod musí být schopny provádět bez přerušení bojové činnosti, bez přeskupování a bez podstatnějších změn v bojové (operační) sestavě.

Rozhodující vliv na další zvyšování tempa útoku tankových svazků a útvarů má úspěšná činnost *předsunutých odřadů*. O jejich složení, organizaci a způsobu boje bylo v naší vojenské odborné literatuře již dosti psáno. Chci podtrhnout jen ty závěry, které správně zdůrazňují, že v soudobé útočné operaci, rozvíjející se po jednotlivých, od sebe mnohdy oddělených směrech bude nutné, aby prakticky každý prvosledový svazek a útvar si zabezpečoval vysoké tempo útoku vysláním PO. Přitom je ale nutné, *aby jeho úkol vycházel a plně se podřizoval zámyslu bojové činnosti hlavních sil*. Proto např. v první armádní operaci počátečního období války budou PO muset z chodu prolomovat postavení krycích jednotek nepřítele nebo zničit jeho jednotky v zabezpečovacím pásmu; jindy zájem hlavních sil bude

vyžadovat, aby PO především se zmocnily některých důležitých čar v hloubce, komunikačních uzlů, aby je udržely do příchodu hlavních sil a poskytly jim tak čas pro organizaci odražení protizteče (protiúderu) nebo pro organizované zasazení do boje.

V průběhu operace budou PO vysílány k ničení nepřátelských ZHN v hloubce sestavy, k narušování velení nepřítele, ke zmocnění se letišť a stávajících přeprav. Tyto úkoly budou velmi často plnit v součinnosti se vzdušnými výsadbami. Rozhodná činnost PO může vytvářet i předpoklady pro obklíčení a zničení nepřátelského uskupení odříznutím jeho ústupových cest nebo úderem do týlu.

K plnění všech uvedených úkolů je třeba pro PO plánovat několik možných variant; pro všechny je nutno organizovat součinnost k využití jaderných úderů, pro podporu boje vzdušných výsadek, pro převzetí úkolu jiným útvarem (jednotkou) apod. Důležitým úkolem pro všechny varianty musí být boj se ZHN nepřítele, stále získávání zpráv a jejich předávání hlavním silám svazku.

Úspěšné plnění úkolů PO bude mít proto i nadále rozhodující význam pro celkový úspěch útoku a pro zabezpečení jeho vysokého tempa.

Dalším činitelem, který v soudobých útočných operacích bude podstatně ovlivňovat tempo tankových útvarů a svazků, bude *rychlost jejich přesunů*. V předcházejících odstavcích jsem ukázal, že soudobý charakter boje tankových vojsk podstatně zvýší podíl přesunů v rámci jejich bojové činnosti. Proto další zvyšování tempa bude podmíněno nejen rychlým přechodem z bojové činnosti v rozvinutých tvarech do předbojových a pochodových tvarů, ale i dovedným spo-

jováním činnosti v předbojových sestavách s vysokou rychlostí při přesunech v pochodových proudech.

Střední pochodovou rychlost proudů tankových jednotek je možno dále zvýšit, budou-li všichni velitelé projevat při přesunu vysokou iniciativu, budou-li osádky plně využívat všech technických možností tanků a budou-li velitelé pečovat stejně o nutný odpočinek pro osádky jako o technický stav vozidel. Je proto nutný požadavek, aby v osádkách byl vždy dostatek záložních řidičů.

V důsledku dlouhodobého pobytu

v prostorech zamořených vysokou radioaktivitou bude nutné směnit mnohdy i celé osádky bojových vozidel útvarů a jednotek, jejich další postup bude rozhodující pro dosažení operačních cílů. Včasné přípravy ke směně řidičů musí být vždy spojeny se správným předvídáním a určením radiální situace.

Otázka organizace a řízení přesunů má rozhodující vliv na jejich rychlost a tím tedy i na tempo útoku. Je proto na místě, že náš vojevůdčí odborný tisk věnoval přesunům v letošním roce tolik pozornosti.

c) Vzdušné výsadky

Hlavní význam vzdušných výsadků pro zrychlení tempa operace je v tom, že vzdušné výsadky jsou schopny nejrychleji a nejdokonaleji využít účinků jaderných úderů, zejména v operační hloubce sestavy nepřítele. Podle síly, složení a bojového úkolu zavazují do boje nepřátelské zálohy, zabraňují jim nebo podstatně zpožďují jejich protizemní a protiúder. I malé výsadky mohou podstatně snížit nebo dokonce ochromit manévr nepřátelských záloh ničením nejdůležitějších silničních objektů, zmocněním se soutěsek, přeprav apod. Takovým způsobem *vzdušné výsadky vytvářejí výhodné podmínky zejména tankovým svazkům, aby mohly ve vysokém tempu pronikat do hloubky operační sestavy nepřítele.*

Vzdušné výsadky podstatnou měrou zvyšují tempo útoku při překonávání vodních překážek z chodu tím, že se zmocňují zejména stávajících přeprav, že tyto přepravy zabezpečují na obou březích a konečně zabraňují k nim přístup nepřátelských záloh.

Rozhodným způsobem přispívají vzdušné výsadky v boji se zálohami — a tím ke zvýšení tempa operace —

aktivní účasti v boji se ZHN nepřítele. Porušují systém jeho velení a snadno vyvolávají paniku v nepřátelském týlu.

Možnosti vzdušných výsadků pro další zvyšování tempa útočné operace nejsou zdaleka ještě vyčerpány. Dále porostou se zvyšováním možností dopravního letectva pro vzdušnou přepravu vojsk i materiálu na velké vzdálenosti, budou se zvětšovat i s dalším využitím soudobých vrtulníků. Budou proto řešit častěji a čím dále větší a důležitější úkoly.

Při určování bojových úkolů vzdušným výsádkám bude však třeba vždy sledovat základní tendenci, aby totiž byly používány především k bezprostřednímu využití úderů jaderných zbraní v hloubce, neboť tím nejpodstatněji přispějí ke zvýšení tempa útočné operace.

Jejich bojové využití se stane velmi efektivní, budou-li v co nejkratší době po vysazení vést boj společně s tankovými svazky a útvarů.

Složitým problémem zůstává i nadále včasná příprava vzdušných výsadků k vysazení a organizace jejich

všestranného zabezpečení podle celé řady možných variant použití. I zde znovu vyvstává rozhodující úloha průzkumu, jehož výsledky budou mít podstatný vliv na úspěšné splnění úkolů výsadků. Stejnou pozornost bude nutno

věnovat i organizaci součinnosti při všech předvidaných variantách s důrazem na raketové vojsko, leectvo, průzkumné a diverzní skupiny a ty tankové svazky a útvary, které budou předurčeny pro spojení s výsadky.

d) Ostatní opatření

I když jsem rozбором chtěl ukázat, že především dovedné využití jaderných zbraní, tankových a výsadkových svazků a útvarů a opatření OPZHN budou mít rozhodující vliv pro další zvyšování tempa útoku, nechci tím nijak odtrhovat tyto otázky z celého komplexu dalších opatření, která rovněž významným způsobem přispívají ke zrychlení tempa útočného boje a operace, jako např.:

- rychlá, cílevědomá a účelná práce velitelů a štábů při přípravě a vedení útočného boje (operace);

- nepřetržitý boj se ZHN nepříteli a jeho zálohami;

- nepřetržitá útočná činnost ve dne i v noci;

- směšlý, rozhodný a samostatný útok i nevelkými jednotkami ve složitých terénních a taktických situacích;

- stále sladování palebného systému a dovedné jeho využívání vojsky;

- narůstání úderu pružným zasazováním druhých sledů a záloh;

- rychlé doplňování a obnovování bojeschopnosti útvarů a svazků prvního sledu;

- překonávání různých zátarasů, rozrušených a zamořených prostorů, přírodních překážek, vodních toků z chodu;

- dovedné střídání bojové činnosti útvarů a svazky v průběhu útočné operace;

- všestranná a cílevědomá organizace bojového a operačního zabezpečení;

- dobře organizované a plynulé materiální, technické a zdravotnické zabezpečení;

- využívání vzdušné přepravy vojsk i materiálu;

- pevné, pružné a nepřetržité vedení.

Určujícím předpokladem účinnosti všech uváděných opatření je vysoký morálně politický stav vojsk, jejich výcvik a fyzická připravenost k boji a dovednost jejich velitelů organizovat a provádět tato opatření.

Závěr

V rozboru úkolů pro operační přípravu v letošním výcvikovém roce bylo ukázáno, že *tempa 100 km za den v útočné operaci je třeba dnes považovat za maximální* a to ještě jen v příhodných podmínkách, které budou zpravidla vytvořeny jadernými údery. Bylo zdůrazněno, že *určované tempo operace musí vycházet z reálných možností* a že ho ovlivní řada faktorů. Náš vojenský odborný tisk správně věnuje rozboru těchto podmínek faktorů, které ovlivňují tempo útoku, tak značnou pozornost. Ukazuje, že dosahování vysokého tempa je především závislé na vysokých morálně politických a odborných kvalitách

vojáků, techniků a velitelů všech stupňů. Zdůrazňuje význam bojové přípravy a výcviku tankových a výsadkových vojsk. Bez těchto kvalit nebylo by možno plně využít účinků jaderných úderů a všech velitelských možností naší nové bojové techniky. K dosažení vysokého tempa v útoku je třeba i hlubokých teoretických znalostí vojenského umění všemi veliteli a příslušníky štábů. Proto je nutno dále a hlouběji ještě analyzovat i celou řadu otázek z oboru taktiky a operačního umění. Je třeba dojít k teoretickým závěrům, jak připravovat a vést útočný boj a operaci, aby tempo 80 až 100 km za den bylo nejen reálné, ale aby šlo v dalším i zvýšit. K některým problémům tohoto úkolu má přispět i můj článek.

Bojová činnost tankových svazků působících odtrženě od hlavních sil vševojskové armády

Podplukovník Jan Štefka

Na cvičeních se štáby svazků jsme získali některé zkušenosti v otázkách bojové činnosti tankových svazků, působících odtrženě od hlavních sil armády. S některými závěry chci seznámit čtenáře Vojenské mysli.

Úder tankových svazků vzápětí po jaderných úderech si vyžaduje nutnost využít jaderných úderů a co nejrychleji přenést bojovou činnost na území nepřítele, rozbit jeho uskupení ještě na přesunu ke státní hranici, zničit jeho odpalovací zařízení, taktické rakety, ovládnout letiště a jiné důležité objekty, dezorganizovat místa a další. K zabezpečení rychlého přenesení boje td na území nepřítele a její pronikání odtrženě od hlavních sil armády je nutno v plánu operace počítat ve prospěch td s těmito opatřeními:

- použití jaderných zbraní a raket;
- použití vzdušných výsadků k ovládnutí důležitých komunikačních objektů, předmostí apod.;

- organizace průzkumu;
- letecké zabezpečení a zabezpečení dalšími druhy vojsk;
- materiální, technické a zdravotnické zabezpečení.

Důležitá je i podrobná znalost terénu v předpokládaném pásmu činnosti tankové divize.

Odtržení tankové divize prvního sledu armády v první operaci počátečního období bude vyžadovat i zabezpečení co nejrychlejšího překonání příhraničního zataraseného a bráněného pásma terénu.

Rozeberu některé možné varianty odtržení tankové divize od hlavních sil vševojskové armády.

Nejvýhodnější podmínky pro odtržení mohou být dosaženy současným hromadným úderem jadernými zbraněmi na vojska nepřítele ještě v mírových posádkách. To však předpokládá také vysoký stupeň bojové pohotovosti tankových a motostřeleckých svazků, svazů a útvarů druhů vojsk.

Podaří-li se nepříteli včas přisunout síly z hloubky a zaujmout obranu v příhraničním pásmu, pak průlom taktické hloubky obrany musí být proveden rychle a energicky, za hromadného použití jaderných zbraní na celou hloubku předpokládaného pásma činnosti tankové divize.

Vytvoří-li se taková situace, že bude nutno nepřítele zničit střetnými boji v příhraničním sražení, pak by bylo žádoucí, aby tankové divize prvního sledu vševojskových armád se zavázaly podle nutnosti do boje s nepřítelem jen částí sil a hlavními silami aby pronikaly do hloubky nepřátelské sestavy, využívaly plně účinků jaderných úderů, ničily ve střetných bojích další přisunované zálohy, odpalovací zařízení, dezorganizovaly tyl nepřítele apod.

Úspěšný průlom tankové divize vytvoří mezery v nepřátelské sestavě a vytvoří podmínky pro rozsáhlou manévrovou činnost vojsk nejen tankové divize, ale

i ostatních svazků k rychlému ničení bližších operačních záloh nepřítele po časech. Tím budou současně vytvořeny i podmínky pro odtržení tankové divize od ostatních sil armády a k rozhodnému rozvinutí operace ve vysokém tempu, v součinnosti s raketovými útvary, letectvem a vzdušnými výsadbami.

Průlom taktické hloubky obrany, podařilo-li se nepříteli včas přisunout síly k jejímu zaujetí, zvláště bude-li aktivována jeho obrana v pásmu krytu s rozvinutým systémem zátarasů, může být ukončen nejčastěji ve druhé polovině prvního dne útoku. **Tankové divize prvního sledu může tedy proniknout v daném případě ke konci prvního dne do hloubky 60 i více kilometrů.**

K markantnějšímu odpoutání tankové divize dojde, jakmile se její hlavní síly dostanou do „volného“ prostoru v bližší operační hloubce, to je podle situace, v průběhu druhého dne operace. Předpoklad k tomu je, aby hlavní síly tankové divize se nezavazovaly do boje se silnějšími zálohami nepřítele, aby využívaly relativní „volnosti“, kterou poskytuje operační hloubka. Velitel armády i velitel tankové divize musí přijmout taková opatření, která vytvářejí podmínky takové „volné“ činnosti pro tankovou divizi. Budou spočívat (na základě zpráv průzkumu) především v dovedném použití jaderných zbraní, raket, letectva a dalekonosného dělostřelectva proti nepřátelským zálohám v prostorech soustředění a na čarách rozvinutí (nebo i v jiných citlivých místech). Dále to bude sladěná činnost tankové divize se vzdušnými výsadbami, působícími v její prospěch. Velitel a štáb armády musí přijmout taková opatření, která izolují směr útoku a pásmo činnosti tankové divize a vytvářejí pro ni „zelenou ulici“. Budou to především jaderné údery a údery letectva na nepřátelské zálohy, pozemní jaderné údery (podle povětrnostních podmínek) ke krytí boků tankové divize a použití výsadek. Nesprávné a škodlivé by bylo nevyužívat mezer v sestavě nepřítele, nevyužívat úspěchů sousedů, snažit se vytvářet souvislou frontu za každou cenu.

Budou-li všechny tyto podmínky dodrženy, pak možno počítat se značným zvýšením tempa útoku, které může **v příznivých podmínkách dosahovat 10 až 15 km za hodinu.** Motostřelecké divize ponesou i koncem prvního dne a v průběhu druhého dne hlavní tíhu bojové činnosti. Budou dokončovat likvidaci nepřátelských uskupení v taktické a bližší operační hloubce, odrážet protizteče a protiúderů silných nepřátelských záloh a bojovat o rozšíření průlomu do stran. Tempo jejich útoku bude zpravidla nižší než u tankových svazků. V důsledku toho tankové svazky začnou rozvíjet útok na samostatných směrech, zpravidla bez sousedů, s odkrytými boky, odtržené od hlavních sil armády.

Je možno předpokládat, že ke konci **druhého dne operace pronikne tanková divize do hloubky asi 160 až 200 km**, zatímco motostřelecké svazky prvního sledu armády proniknou za tuto dobu do hloubky asi 120 až 150 km. V tom případě by činilo odtržení tankových svazků okolo 50 až 80 i více km.

Vzdálenost může narůst, bude-li v průběhu D-2 zasazena další tanková divize druhého sledu armády.

Narůstání vzdáleností při odtrhování se tankových svazků bude zabezpečeno i vhodně usměrňovanou činností motostřeleckých svazků prvního sledu (zabezpečení boků a týlu tankových svazků).

Zasazená tanková divize druhého sledu armády má příznivější podmínky k jejímu odtržení se od hlavních sil armády. Ke značnému odtržení může dojít již krátce po zasazení. Bude zasazována v hloubce nepřátelské sestavy (obrány), kde

není souvislé fronty do mezer v sestavě vlastních vojsk i nepřítelů a již tím jsou jí dány předpoklady určité volnosti jednání.

Lze předpokládat, že tyto podmínky vytvoří výhodnou situaci pro útok tankové divize ve vysokém tempu (do 100 i více kilometrů za den).

Výrazného odtržení tankové divize prvního sledu armády je možné dosáhnout v průběhu a ke konci druhého dne, popřípadě třetího dne operace. Toto odtržení nesmí být samoúčelné a musí ho být dosaženo co možná nejdříve a na velkou hloubku. Jen tak mohou tankové svazky splnit úkoly v hloubce nepřítelů.

Odtržené působící tankové svazky prvního sledu vševojskové armády jsou vlastně velkými předsunutými odřady armády. Úkoly těchto svazků budou tedy přibližně obdobné jako úkoly PO divízi.

Lze předpokládat, že jedna a táž tanková divize nebude působit odtrženě od hlavních sil armády od zahájení armádní operace až po její ukončení. Podle situace bude velitel armády vytvářet podmínky k samostatné činnosti tankových svazků v celém průběhu armádní útočné operace, protože k tomu mají veškeré předpoklady.

Rychlá tempa útoku a možnosti dosáhnout značného odtržení tankových svazků do hloubky od hlavních sil armády jsou v soudobých podmínkách zabezpečeny především použitím jaderných zbraní a raket a vysokou průchodností tankové techniky terénem.

Daleko příznivější podmínky nastanou, jakmile budou k dispozici nové přepravní prostředky (mostové soupravy apod.). Velké množství vodních toků, které je nutno na předpokládaných směrech útoku překonat, snižuje totiž tempo útoku.

Úspěch bojové činnosti tankových svazků v hlubokém týlu nepřítelů do značné míry závisí na jejich použití s překvapením a na tom, dokáže-li nadřízený velitel vyvést je do nepřátelského týlu tak, aby zachoval jejich sílu a bojeschopnost.

Tankové svazky nutno použít na tom směru, kde je nepřítel nejméně očekává, to je v mezerách mezi operačními uskupeními a na slabě bráněných směrech.

Neméně důležitá je i činnost velitele a štábu tankové divize. Základem pro to, aby divize v rychlém tempu mohla rozvinout bojovou činnost je, aby velitel divize měl dokonalý přehled o situaci nepřítelů, aby věděl, kde jsou mezery v nepřátelské sestavě a těchto plně využíval. Musí také včas, ve vhodný okamžik přejít do pronásledování nepřítelů, nejlépe rovnoběžného a mít zprávy o pohybu záloh nepřítelů z hloubky.

Všechny tyto údaje podtrhují význam průzkumu k zabezpečení vysoce manévrové činnosti svazku, který má úspěšně působit odtrženě od hlavních sil.

Při proniknutí tankové divize do nepřátelského týlu nutno brát v úvahu i zvláštnosti terénu (rozsáhlé lesní mezery, horský terén, vodní toky, závaly, požáry), což ovlivní tempo útoku vojsk.

Průchody zatarasenými a bráněnými soutěskami v horských masívech je nutné pro dodržení vysokého tempa útoku tankových svazků vytvářet především vzdušnými jadernými údery. Tyto údery jsou velmi účinné při vytváření průchodů v lesních závalech a ženijně chemických zátarasích.

Několik jaderných úderů se vzdušným výbuchem o síle 2 až 3 kt vytvoří průchody o šířce několika set metrů a hloubce několika kilometrů.

Takto vytvořené průchody jsou sjízdné pro tanky i OT a je možné jich využít bez podstatné ztráty tempa útoku, v taktické i operační hloubce a k ničení nepří-

tele z chodu. Jistě však bude nutno i v tomto případě počítat s odstraněním zbytků zátarasů či závalů.

Činnost tankových svazků v hlubokém týlu bude klást mimořádné požadavky na bojové (operační), materiálně technické a zdravotnické zabezpečení.

Odtrženě působící tanková divize v operační hloubce je snadno zranitelná. Může být napadena z boků i týlu nepřátelskými zálohami, mohou na ni být vedeny údery letectva a ke zdržení jejího tempa bude provádět nepřítel zatarasování a ničení důležitých komunikačních objektů a použije i pozemních jaderných úderů.

K vyloučení nebo snížení na minimum těchto nepříznivých vlivů nepříteli je nutné organizovat dokonale bojové (operační) zabezpečení štábu tankové divize (armády) a divizi zesílit potřebnými prostředky. Toto zesílení nesmí jít na úkor její operativnosti a může být:

- dva dělostřelecké oddíly až dělostřelecká brigáda;
- ženijní prapor s odtarasovací a zatarasovací technikou;
- přepravní prostředky;
- jeden protiletadlový pluk malorázového PLD. Zabezpečena musí být i stíhací ochrana.

PVO při značně protáhlém (60 až 80 km) a dosti širokém tvaru bojové (pochodové) sestavy v operační hloubce nebudou organické prostředky tankové divize s to zabezpečit.

Při odtržení od hlavních sil armády budou hlavní síly divize převážně již mimo dosah prostředků PVO armády. Z těchto důvodů nutno zesílit td až jedním protiletadlovým plukem malorázového PLD. Kromě toho musí být činnost divize v hloubce zabezpečena stíhacím letectvem. Těžiště PVO položit k zabezpečení hlavních sil td, oddílů vojskových raket a týlu.

OPZHN — hlavní důraz položit a chemický a radiační průzkum. Je to nutné z toho důvodu, aby byla včas známa radiační situace, nedošlo k nežádoucím zdržením a aby mohla být sledována bojeschopnost vojsk (ozáření osob). Zachraňovací a uvolňovací odřad bude podle možnosti účelné organizovat na každé ose. Částečnou hygienickou očistu a desaktivaci provádět na zastávkách, např. před vodními toky apod. Tankové útvary a jednotky musí být schopné vést boj i v zamořeném terénu. Štáb divize a útvary musí ovládat rychlé vyhodnocování radiační situace a organizovat včas průzkum objížděk, aby byly schopni vyvést svazek a útvary, použije-li nepřítel pozemních jaderných úderů.

Tankové divizi, působící odtrženě od hlavních sil armády v operační hloubce nepříteli, přidělíme **jen nejnужnější posilové prostředky**, aby nedošlo ke zbytečnému ztížení její manévrovací schopnosti.

Při organizaci **materiálně technického a zdravotnického zabezpečení** vycházíme z úkolu tankové divize.

Zpravidla bude nutné divizi zabezpečit na 2 až 3 dny boje především municí, PHM a proviantem. Týl armády musí zabezpečit přísun tohoto materiálu a zdravotnické odsuny provádět i **vzdušnou cestou**.

Pečlivě promyšlená musí být i organizace technického zabezpečení. Tanky po běžných opravách musíme vrátit zpět divizi. Shromaždiště porouchaných vozidel je nutné volit ve skrytech a zabezpečovat proti nepříteli a diverzantům, působícím v našem týlu. To platí plně i pro týlové jednotky divize.

Z á v ě r

Tankové útvary a svazky, působící v hloubce nepřátelské sestavy, dezorganizují nepřátelskou obranu, omezují iniciativu nepřítele a snižují schopnost jeho odporu (ničením jeho ZHN, míst velení apod.). Umožňují rychlý a energický postup vlastních vojsk a ničení nepřítele po částech. Proniknutí tankových svazků a útvarů do hloubky nepřátelské sestavy je třeba všestranně zabezpečit, předem s ním počítat a v boji využívat každé možnosti, kdykoli se naskytne k tomu situace. Velitelé tankových svazků, jednotek a útvarů budeme učit iniciativě, aby bezpečně zvládli tak náročné úkoly.

Význam vzdušných výsadek v soudobé operaci

Podplukovník Iva Kutín

Soudobá bojová činnost je charakterizována vysokými tempy, manévrovostí, nepřetržitostí a snahou iniciativní, rozhodnou a smělou činností vojsk s využitím překvapení dosáhnout rozhodnutí v boji a operaci. Jedním z prostředků dosažení tohoto cíle je použití vzdušných výsadek, tj. jednotek, útvarů a svazků dopravovaných do týlu nepřítele vzdušnou cestou k plnění různorodých úkolů v souhlase s celkovým zámyslem boje a operace. Rozvoj letecké dopravní techniky, raketových zbraní, jaderných zbraní a jiných prostředků hromadného ničení a široké využití úderné síly tankových vojsk zvýšily a neustále zvětšují význam i možnosti použití vzdušných výsadek v bojích a operacích všech druhů. Bojová činnost vzdušných výsadek se stala trvalou a významnou složkou vševojskového boje a operace.

Doprava výsadku letounem nebo vrtulníkem dává mu ty charakteristické vlastnosti, které jsou jeho předností před všemi pozemními vojsky: *velikou pohyblivost na bojišti a válčišti, schopnost rychle překonávat velké vzdálenosti bez ohledu na sjezdovost cest a terénu, na situaci pozemních vojsk, na zátarasu nepřítele včetně radioaktivního zamoření terénu, bez ohledu na vodní a jiné pozemní překážky*, k jejichž překonání nepotřebuje nic jiného, než právě svůj dopravní prostředek — letoun. Tyto vlastnosti jsou předpokladem další charakteristiky výsadku, možnosti uskutečnit velmi rychlý manévr na bojišti i na válčišti. Vzdušný výsadek může zasáhnout kdekoli tam, kde je

to v daném okamžiku nejvíce zapotřebí. V soudobých operacích je právě vzdušný výsadek jedinou živou silou, která se vysazuje i do velké hloubky válčiště k tomu, aby upevnila výsledky úderů raket, jaderných zbraní a letectva hluboko v sestavách nebo týlech nepřítele.

Význam vzdušných výsadek v moderní válce neobyčejně vzrůstá. Operace s použitím raket s jadernou náplní a s použitím i jiných zbraní hromadného ničení budou vyžadovat značného rozptýlení sestav bojujících vojsk. Budou se vyznačovat rychlým tempem a rozsáhlým ničením, které do značné míry zatarasí komunikace i celé prostory bojiště a znesnadní tak pohyby pozemních vojsk. V těchto podmínkách se vzdušným výsadekům maskytá široké pole působnosti. Jejich použitím se může podstatně zrychlit tempo operací, pozemní vojska mohou s jejich pomocí snadněji překonávat vzdálenosti v boji i operaci, boj se může přenést do značných hloubek sestavy nepřítele a rozptýlit jeho úsilí do rozsáhlého prostoru.

Vzdušné výsadky mohou plnit tyto hlavní úkoly:

— zjišťovat a ničit jaderné zbraně nepřítele a ostatní jeho prostředky hromadného ničení;

— ovládat a ničit letecké základny a bezpilotní prostředky vzdušného napadení nepřítele, jejich naváděcí prostředky a objekty leteckého týlu s cílem spolupůsobit při vybojování převahy ve vzduchu;

— zdržovat příchod záloh nepřítele ke frontě;

— provádět z týlu úderu na nepřátelskou obranu a pomáhat tak útočícím vojskům dosáhnout vysokého tempa útoku;

— ovládnout a ničit štáby, spojovací uzly, sklady a jiné vojenské a průmyslové objekty s cílem narušit velení vojskům nepřítele a činnost jeho týlu;

— ovládnout a udržet do příchodu pozemních vojsk stávající přepravy na vodních tocích, horské průsmyky a přechody s cílem pomoci při jejich

rychlém překonání vlastními vojsky a tím zabezpečit vysoké tempo útoku;

— ovládnout důležité prostory, uzly cest a jiné objekty s cílem pomoci útočícím vojskům při obklíčení a zničení uskupení nepřítele;

— ovládnout a udržet nepřátelská letiště pro zabezpečení vysazení vlastních vojsk a k jejich zásobování vzdušnou cestou.

Na těchto úkolech se budou podílet taktické skupinám výsadky, operační vzdušné výsadky i výsadky zvláštního určení.

Taktické vzdušné výsadky

Význam taktických vzdušných výsadků neustále vzrůstá. V soudobých podmínkách boje a operace, vyznačujících se vysokými tempy, kdy veškerá vojska jsou plně motorizována, taktické vzdušné výsadky budou prakticky plnit ty úkoly, které v minulosti plnily předsunuté odřady a armádní rychlé skupiny. Úkoly se budou lišit podle toho, v které fázi operace a boje se taktického vzdušného výsadku použije a v jaké hloubce před vlastními vojsky mají být tyto úkoly plněny.

Taktický vzdušný výsadek může pomáhat pozemním vojskům v rychlém tempu útoku tím, že se v nejbližším týlu nepřítele zmocní *důležitého prostoru nebo objektu, vhodných pro činnost protivníka, nebo může obsadit důležité objekty v terénu v hloubce sestavy nepřítele, jako přepraviště přes vodní toky, horské soutěsky, komunikační uzly apod. a udržet je volné pro průchod vlastních pozemních vojsk*. Urychlí tak postup pozemních vojsk a sníží jejich ztráty, protože pozemní vojska nebudou nucena tyto důležité objekty dobývat, popřípadě se na nich dlouho zdržovat a hromadit a tím škýtat protivníku vhodný cíl pro jeho ja-

derné zbraně. Může se zmocnit blízkých letišť nepřítele a zabránit destrukčním skupinám v jejich zničení. Za pronásledování nebo obklíčování se taktického vzdušného výsadku výhodně použije k odřezání ústupových cest nepřítele. Jedním z hlavních úkolů taktického vzdušného výsadku bude též ničení důležitých prvků sestavy nepřítele, zejména pak důležitých bojových prostředků, jako *rakety a jiné zbraně hromadného ničení, jaderné zbraně, VS, technická a týlová zařízení, radiotechnické prostředky, významné sklady apod.*

Rozsahu a obtížnosti bojového úkolu musí odpovídat velikost, složení a bojové možnosti taktického vzdušného výsadku. Taktický vzdušný výsadek může být v síle roty, praporu až pluku. V současné době, vzhledem k možností našeho dopravního výsadkového letectva (dopravního zásobovacího letectva) se jeví jako nejvýhodnější taktický výsadek v síle padákového praporu, nebo motostřeleckého praporu, vyčleněného z motostřeleckého pluku motostřeleckých nebo tankových divízií.

Od motostřeleckého praporu budou přepraveny do týlu nepřítele jen bojové jednotky a nejnútnejší prostředky jeho zabezpečení: štáb praporu, spojovací četa, tři střelecké rotý, četa BzK 82 mm, četa minometů 82 mm, praporeční obvažiště a bojová výdejna. Vzhledem k tomu, že motostřelecký prapor bude v týlu nepřítele vést boj především s nepřátelskými tanky a obrněnými transportéry, bude nutné jej zesílit plukovní protitankovou baterií a jednou až dvěma ženijními četami. Dále bude nutné do sestavy taktického vzdušného výsadku začlenit jedno až dvě družstva čtyř chemického průzkumu, zdravotnický personál, popřípadě další speciální jednotky (ženijní průzkumné družstvo, potápěče s lehkými potápěčskými soupravami apod.).

Pro bojovou činnost vzdušného výsadku je potřebné vyčlenit 8 až 10 motorových vozidel GAZ-69 a 10 až 14 motocyklů s úkolem:

- zvýšit mobilnost těžších bojových prostředků;
- zabezpečit pružné velení a řízení boje;
- zabezpečit zásobování municí a odsuny raněných;
- zabezpečit mobilnost a rychlost průzkumu vzdušného výsadku.

Taktický vzdušný výsadek může být vysazen do hloubky 20 až 30 km od linie fronty a ve výhodných podmínkách, zejména ve výhodném terénu s menší nasyceností nepřítele, větší vzdálenosti nepřátelských záloh, které mohou zasáhnout proti vzdušnému výsadku a při rychlém tempu postupu vlastních vojsk i do větší hloubky. Při organizaci kruhové obrany může prapor bránit prostor v šířce 6 až 7 km po dobu 2 až 4 hodiny boje.

Při vysazení výsadku bezprostředně do rájónu vzdušného jaderného výbuchu je třeba brát v úvahu radiač-

ní situaci a vliv tlakové vlny. Tlaková vlna není nebezpečná pro vrtulníky, jestliže se v době výbuchu jaderného náboje střední ráže nacházejí ve vzdálenosti 20 až 25 km od epicentra výbuchu. Podle radiační situace a podmínek vytváření prachu v oblasti jaderného výbuchu lze vysazení provést asi za 20 až 30 minut po výbuchu ve vzdálenosti 400 až 600 m od epicentra výbuchu na návětrnou stranu.

Výchozí prostor vysazení taktického vzdušného výsadku je nutno určovat mimo dosah nepřátelských taktických jaderných zbraní, avšak v takové vzdálenosti, aby doba na přelet do prostoru bojové činnosti nebyla příliš dlouhá. U taktických vzdušných výsadek přepravovaných vrtulníky Mi-4 je výhodné tento prostor určovat do vzdálenosti 50 km od linie fronty. Výchozí prostor vysazení taktických vzdušných výsadek přepravovaných vrtulníky Mi-6 nebo letouny se určují ve větší hloubce.

Pro přepravu taktického vzdušného výsadku v síle padákového výsadekového praporu je zapotřebí průměrně 30 až 35 letounů IL-14/T (motostřeleckého padákového praporu 15 až 20 IL-14/T). Pro přepravu zesíleného motostřeleckého praporu jako vrtulníkového výsadku je podle rozsahu zesílení zapotřebí 50 až 60 vrtulníků Mi-4 nebo 10 až 15 vrtulníků Mi-6.

Použití taktického vzdušného výsadku se plánuje buď ve štábu armády nebo ve štábu divize. První případ bude nejčastěji při plánování padákových vzdušných výsadek, druhý případ bude zpravidla použit při plánování vrtulníkových vzdušných výsadek. Jako hlavní plánovací dokument se na těchto stupních zpracuje „Plán použití taktického vzdušného výsadku“. Štáb vzdušného výsadku zpracuje v součinnosti se štábem útvaru (skupiny) dopravního výsadekového letectva nebo

dopravního zásobovacího letectva jako hlavní dokumenty „Plánovou tabulku vysazení“ a „Plán naložení a nasazení taktického vzdušného výsadku“. Na plánování a přípravu taktického vzdušného výsadku (včetně nácvičky bojové činnosti) je zapotřebí $\frac{3}{4}$ až jeden den. *Po vydání předběžného nařízení a ve zkráceném čase lze vysazení provést za 6 až 8 hodin od vydání úkolu.*

Na taktické vzdušné výsadky nutno pohlížet jako na soudobý efektivní prostředek boje a operace. Jejich význam v nových podmínkách boje neustále vzrůstá.

Vzhledem k tomu, že vzdušné výsadky budou bojovat především s nepřátelskými tanky a obrněnými transportéry, jejichž počet ve výzbroji kapitalistických armád stále vzrůstá, bude nutné do organizace všech výsadkových jednotek začlenit větší počet protitankových zbraní. U pancéřovek a tarasnic, které plně vyhovují pro boj výsadku v nepřehledném kopcovitém terénu, bude zapotřebí ještě zvýšit účinný dostřel. Pro boj vzdušného výsadku s nepřátelskými tanky v rovinatém terénu bude zapotřebí zvýšit počet bezzákluzových kanónů a především protitankových řízených střel.

Dalším účinným prostředkem boje vzdušného výsadku s nepřátelskými tanky jsou protitankové miny. U těchto bude nutné pro vzdušné výsadky snížit váhu a zmenšit rozměry při zachování minimálně dosavadní účinnosti. Při tom především u taktických vzdušných výsadků v maximální míře využívat kladení protitankových minových polí přímo z vrtulníků.

Padákové taktické vzdušné výsadky je účelné plánovat a používat na ty cíle, které nepodléhají rychlým změnám bojové situace a jsou ve větší hloubce sestavy nepřítel (přechody přes vodní toky, soutěsky, letiště, důležitá komunikační uzly apod.). Pokud

jich bude použito k ničení jaderných zbraní nepřítel, pak bude účelné je vysazovat předem do výhodného terénu a cíle ničit buď na základě vlastního průzkumu nebo průzkumu letectva především z léček za přesunu nebo přepadem ve vyčkávacích prostorech. Motostřelecké výsadkové prapory se jeví účelné zesílit na obdobnou organizaci, jakou mají v současné době výsadkové prapory a podřídit je přímo velitelům armád.

Vrtulníkové vzdušné výsadky bude výhodnější používat na cíle v blízké hloubce sestavy a na cíle, které se v průběhu boje mění proto, že potřebují kratší dobu na přípravu, že nejsou odkázány na letiště (pro letku středních vrtulníků postačí plocha o rozměrech 300×500 m, pro pluk 2 až 3 plochy obdobných rozměrů při sklonu terénu do 8 stupňů) a dále proto, že nakládání bojové techniky a materiálu je jednodušší a rychlejší.

V budoucnu počítáme s tím, že použití vrtulníkových výsadků budou plánovat především štáby divizí. Proto je nutné, aby se s tímto druhem plánování dokonale obeznámily a část důstojníků štábů na toto specializovaly. Rovněž je nutné, aby v budoucnu všechny motostřelecké prapory byly schopny plnit úkoly vrtulníkového vzdušného výsadku. To vyžaduje, aby velitelé a štáby mspř zvládly plánování použití a zásady činnosti vzdušných výsadků a vojska prodělala základní výcvik v rychlém nakládání a vykládání bojové techniky a materiálu. Pro potřebu taktického vrtulníkového výsadku je zapotřebí organizace začlenit a materiálně zabezpečit u každé divize 8 až 10 motorových vozidel GAZ-69 a 10 až 14 motocyklů.

Síla a možnosti taktického vzdušného výsadku budou do značné míry ovlivněny možnostmi přepravních prostředků — vrtulníků. Je výhodné za-

vést střední vrtulník o únosnosti 20 až 25 osob (2–2½ t) s cestovní rychlostí kolem 300 km/hod. Jako těžký vrtulník soudobým požadavkům v současné době vyhovuje vrtulník Mi-6 (únosnost 10 až 12 t, rychlost do 300 km).

Vzhledem k vzrůstajícímu účinku protiletadlových zbraní, především

PLŘS s jadernými hlavicemi bude nutné přelet a vysazení taktických vzdušných výsadků organizovat a provádět v malých skupinách vrtulníků nebo letounů v přízemních výškách. Osy letu volit mimo prostory obsazené nepřítelem a bráněné silnou PVO nepřítele s přiletem do prostoru vysazení z různých směrů.

Operační vzdušné výsadky

Operační vzdušné výsadky v síle *nejméně výsadkové brigády* jsou používány do celé hloubky operace především na směru rozhodující činnosti. Operační výsadek musí být schopen plnit úkol v týlu nepřítele po delší dobu, po více hodin až několik dní bez podpory čelně útočících vojsk a bez přímé součinnosti s nimi.

Nejnižším operačně taktickým svazkem je výsadková brigáda, která je schopna vést boj *samostatně po dobu 1 až 1½ dne* a může být vysazena *do hloubky 100 až 150 i více km* před čela útočících vojsk.

Tato doba je splnitelná za předpokladu, že bude dovedně spojena soustředěná činnost s manévrovou činností na velkém prostoru a za účinné podpory raket a letectva.

Výchozí prostor vysazení se určuje ve vzdálenosti 250 až 300 km od čáry dotyku, to znamená mimo dosah nepřátelských raket bližšího operačního dosahu, avšak v takové vzdálenosti, kdy je ještě možno využít maximálního zatížení dopravního výsadkového letounu IL-14/T.

Prostor rozmístění výsadkové brigády podle charakteru terénu může dosahovat 70 až 100 km². Jednotlivé útvary jsou od sebe vzdáleny 2 až 3 km.

Po ukončení plánování a příprav k plnění bojového úkolu přesunují se

jednotlivé útvary do vyčkávacích prostorů, které jsou ve vzdálenosti 5 až 7 km od odletových letišť.

K přepravě do týlu nepřítele potřebuje výsadková brigáda 120 až 140 letounů IL-14/T, které startují ze 4 až 6 letišť.

Při soustředěné činnosti je výsadková brigáda schopna ve výhodném terénu ovládnout a bránit přechody na vodním toku nebo výhodný terénní celek v šířce 10 až 15 i více km. V tomto případě bojují výsadkové prapory v těsné součinnosti. Při činnosti na velkém prostoru (např. k přehrazení přísunových cest operačních záloh k frontě) mohou působit jednotlivé prapory samostatně ve vzdálenosti 20 až 50 i více km.

Použití operačních výsadků plánuje štáb frontu. Jako základní plánovací dokument zpracuje „Plán vzdušné výsadkové dokumentace“. Dokumentace, kterou zpracovává štáb vzdušného výsadku je obdobná jako u taktického vzdušného výsadku. Navíc se zpracovává „Schéma příchodu vojsk do vyčkávacích prostorů“. Velitel vzdušného výsadku potřebuje na přípravu včetně nábívu bojové činnosti jednotek 1½ až 2 dny. Bylo-li vydáno předběžné nařízení a ve zkráceném čase lze vysazení provést za 10 až 12 hodin od obdržení úkolu.

Použití zbraní hromadného ničení,

PLŘS s jadernými hlavicemi, raket a stíhacích letounů s nadzvukovými rychlostmi význam operačních vzdušných výsadek nesnižilo, pouze si vynucuje jiné zásady při jejich použití.

Dojde-li k oboustrannému hromadnému použití jaderných pozemních úderů, budou operační vzdušné výsadky jediným prostředkem k překonání široce zamořených pásem válčičtěst. Na tento úkol síly taktických vzdušných výsadek nepostačí, protože pozemní vojska budou muset často po dobu více hodin (u megatonových kilotonů i několik dní) čekat na pokles úrovně radiace.

Operační vzdušný výsadek musí být schopen po delší dobu i několik dní bojovat samostatně v týlu nepříteli. K zabezpečení tohoto požadavku při současném stavu výzbroje a bojové techniky nepříteli bude zapotřebí do organizace operačních výsadek začlenit více protitankových zbraní především účinných protitankových řízených střel, dále lehké tanky, samohybná děla a dělostřelecké rakety s jadernými hlavicemi.

Přeprava operačních vzdušných výsadek do týlu bude uskutečňována dopravními výsadekovými letouny, které budou schopny přepravit a shodit pomocí padáků těžkou bojovou techniku při velkých přepravních rychlostech (700 až 900 km/hod.) a snížené vysazovací rychlosti (350 až 450 km za hodinu). Dopravní výsadekové letouny musí být vybaveny vhodným radiotechnickým zařízením, které plně zabezpečí navigaci a přesné vysazení za ztížených povětrnostních podmínek a v noci. V podstatě v současné době

Výsadky zvláštního určení

Výsadky zvláštního určení používáme k úkolům průzkumného a diverzního charakteru. Hlavním úkolem těchto výsadek bude upřesňovat rozmís-

těmto podmínkám vyhovují turbo-vrtulové letouny AN-8 a AN-12.

Velké vzdušné výsadky jsou soudobými bojovými prostředky nejzranitelnější při nasedání do letounů na odletových letištích, za přeletu vzduchem a bezprostředně po vysazení. To si vyžaduje zkrátit na minimum pobyt vzdušných výsadek na letištích. Nakládání bojové techniky a materiálu do letounů provádět jen nejnutnějším počtem nakládacích skupin, strojní do padáků provádět buď ve vyčkávacím prostoru nebo v bezpečné vzdálenosti od letiště a ustrojené výsadkáře dovézt motorovými vozidly až k letounům bezprostředně před startem. Bude nutné zvýšit počet odletových letišť (ploch), aby se zmenšil počet letounů na jednotlivých letištích.

Přelet bude výhodně uskutečňovat po více osách v menších skupinách letounů s většími vzdálenostmi. Osy přeletu volit nad pasivními, neobsazenými úseky bojiště. I u operačních výsadek je výhodnější přelet v malých výškách.

Vysazení operačních výsadek bude nutné provádět na velkém prostoru. Na jednotlivé plochy pokud možno nevysazovat více než jeden samostatný prapor (pluk). Mezi jednotlivými plochami dodržovat mezery 2 až 3 km. Výsadekové plochy v nejkratší době opustit. Vrchlíky padáků zhotovovat z kamuflovaného plátna. Při použití padáků s bílými vrchlíky, dovolí-li to situace, tyto sbalit a zamaskovat.

K zabezpečení nasedání, přeletu a vysazení bude bezpodmínečně nutné vytvořit byt i dočasnou převahu letectva na bojišti.

tění důležitých nepřátelských objektů (především základen a skladů zbraní hromadného ničení), velkých štábů, organizací a příslušnost nepřátelských

útvary a svazků, činnost a pohyby těchto svazků v operační hloubce apod.

Zjištěné zprávy v co nejkratší době předávají tomu veliteli štábu, který výsadek vyslal.

Výsadky zvláštního určení budou velmi často plnit i úkoly bojové: napadat a ničit prostředky hromadného ničení (především rakety na přesunech), důležité objekty, narušovat systém velení a práci týlu. Vzhledem k významu těchto úkolů nutno počítat s tím, že by v příští válce došlo k masovému použití i těchto výsadek.

Nejdůležitějším požadavkem při použití výsadek zvláštního určení je jejich rychlá a bezpečná přeprava do týlu nepřítele a bezpečné rádiové spo-

jení s nimi. Jelikož tyto výsadky budou zpravidla přepravovány do týlu nepřítele jednotlivými letouny především v noci, je zapotřebí, aby se tyto letouny vyznačovaly velkými (nadzvukovými) rychlostmi, byly vybaveny vhodným radiotechnickým zařízením pro činnost v noci a měly vlastní výzbroj pro boj s nepřátelskými stíhači.

K zabezpečení trvalého spojení je zapotřebí tyto výsadky vybavit speciálními lehkými rádiovými stanicemi pro spojení od 500 do 1000 m. K diverzní činnosti je nutné vybavit tyto výsadky účinnou plastickou trhavinou a bezhlučnými zbraněmi. Protože pobyt těchto jednotek v týlu nepřítele může být 5, 10 i více dnů, musí být vybaveny lehkými, při tom však vydatnými konzervovými dávkami potravin.

Vzdušné výsadky jsou soudobým efektivním prostředkem k udržení a nárůstu tempa operace pozemních vojsk a k využití úderů jaderných zbraní. Jsou schopny plnit ty úkoly, které nemohou být včas a s překvapením plněny pozemními jednotkami.

Proto jejich výstavbě, technice a taktice musíme věnovat zvýšenou pozornost.

Použití vzdušných výsadků při průlomu opevněných prostorů

Major Radomil Ropek

Znamé opevněné prostory, jejichž průlom přichází v úvahu v další útočné operaci armády, jsou v poslední době zdokonalovány a přizpůsobovány k boji za podmínek použití zbraní hromadného ničení. Především z těchto důvodů chci posoudit oprávněnost použití jiných prostředků kromě ZHN, mezi nimi i vzdušných výsadků, a určit jejich možnosti při průlomu opevněných prostorů za nových podmínek.

Vzdušné výsadky mohou být vysazeny s úkolem obsadit části opevněných pásem, zabránit nepříteli v jejich zaujetí a udržet je do příchodu čelně útočících svazků. Bude to zejména v těch případech, jestliže nepřítel neuspěl opevněné pásmo včas obsadit a bránit. V takovém případě počítáme s odpoorem stálých vojsk opevněného pásma. Vysazení a boj vzdušných výsadků je pak výhodné zabezpečit vzdušnými jadernými údery.

Tak jako vzdušné výsadky, tak i ostatní prostředky použijeme v souladu se zámyslem zasazení především jaderných úderů podle jednotného plánu operace. Jen tak zabezpečíme splnění určeného úkolu a dodržíme rychlé tempo útočné operace.

Úvodem připomenu některé údaje o hlavních objektech opevněných prostorů.

Pevnostní tvrze

Je to celá skupina těžkých obranných objektů, tvořících navzájem jednotný obranný celek. Tyto jsou od sebe vzdáleny maximálně na účinnou palbu dělostřelectva pro přímou střelbu. Jednotlivé objekty jsou propojeny podzemními chodbami. V podzemí jsou rozsáhlé sklady po-

třebného materiálu, místnosti pro velení apod. Veškerá zařízení slouží k dlouhodobému obrannému boji.

Těžký pevnostní objekt

Chrání před účinky ZHN a je zabezpečen proti dělostřeleckým raketám i proti leteckému bombardování. Má obvykle pancéřové otočné kupole a zdvižné věže. Vybaven je děly jak protitankovými, tak pevnostními a kulomety. Šířka stěn a stropu z vyztužovaného železobetonu dosahuje více než 3,5 m. Na hlavních směrech části vyčnívající nad terén jsou obloženy kamenným zdivem v šíři několika metrů se záhozem zeminy. V podzemí jsou vybudované sklady a odpočinkové místnosti. Osádka 100 až 200 osob.

Střední pevnostní objekt

Chrání před účinky ZHN a je zabezpečen proti dělostřeleckým raketám i leteckému bombardování. Má podzemní místnosti a pancéřové otočné kupole. Síla stěn a stropu do 3,5 m. Směry k nepříteli jsou obloženy kamenným zdivem se záhozem zeminy. Posádka do 80 osob. V podzemí jsou sklady munice, potravin a odpočinkové místnosti.

Lehký pevnostní objekt

Je odolný proti palbě až do ráže 100 mm. Stěny a strop jsou silné 1,5 až 2 m. Pancéřové, kryty pro zbraně jsou silné do 20 cm. Jsou vybaveny především kulomety.

Zásady použití vzdušných výsadků při průlomu opevněných prostorů

Činnost vzdušných výsadků a to i za průlomu opevněných prostorů bude zvláště účinná tehdy, budou-li se používat hromadné na velikém prostoru a s převápním. Tyto zásady přispějí k jejich minimální zranitelnosti. Rozptýlením pozornosti nepřítele dosáhneme, že zálohy musí vyslat do různých prostorů a tím se sníží tlak na jednotlivé výsadky. Dále sníží zra-

nitelnost tím, že splní své úkoly co nejdříve. Nepřítel nebude ničit vzdušné výsadky atomovými údery, budou-li vysazeny přímo do opevněných prostorů.

I opevněné prostory se zdokonalují. Jde především o protivzdušnou obranu, která byla hlavní závadou v jejich vybavení. Právě pro tento nedostatek došlo v několika případech k snadnému dobytí a zničení

pevnostních tvrzí vzdušným výsadkem, které tvůrčí vydávali za nedobytné. V soudobých pásmech jsou budována odpalovací zařízení pro protiletadlové řízené střely.

Výhoda použití vzdušných výsadků je, že tato dokonale připravená pevnostní pásma se všemi trvalými obrannými stavbami a několika pásy ženíjných a chemických zátarasů jsou orientována převážně s důrazem na čelné útočícího protivníka. Právě této vlastnosti budou vzdušné výsadky využívat ve svůj prospěch.

Pro vzdušný výsadek budeme plánovat vhodné doskokové a někdy i přistávací plochy. Prostor vysazení by měl mít vlastnosti, které budou výsadku usnadňovat obranný boj. Z hlediska zhodnocení nepříteli bude výhodné plánovat především takové prostory, kde nemá připravenou dostatečnou obranu. Prostory vhodné pro vysazení jsou však v opevněných pásmech budovány k protivýsadkové obraně.

Pro představu uvedu příklad protivýsadkové obrany opevněného pásma v sz. Francii z druhé světové války. V celém prostoru byly zasazeny do země do hloubky 30 až 60 cm sloupky o průměru 15 až 30 cm, 2,5 až 3,5 m dlouhé, ve vzdálenosti 22 až 30 m jeden od druhého. Všechny sloupky byly propojeny ostatním drátem; jednak na vrcholech, jednak od vrchu jednoho k patě druhého. Navíc byly sloupky spojeny s náložemi a minami připravenými k výbuchu. Celý prostor byl pod palbou kulometů a jiných zbraní, které měly vybudovaná palebná postavení. Tato postavení byla propojena úzkými zákopy. Postaráno bylo i o úkryty pro odděly obsluh zbraní. Po celé výšině byly rozloženy skryté pozorovatelské se speciálním systémem uvědomění o bojovém poplachu. V místním lomu bylo větší množství úkrytů pro vojska a množství dobře zamaskovaných minometných palebných postavení. Byla vybudována tak, aby minomety mohly obsáhnout palbou celý kopec.

Z příkladu je zřejmé, že by bylo vážnou chybou nechat případných protivýsadkových opatření nepříteli.

Doba vysazení do opevněného prostoru je nejvýhodnější, když nepřátelské jednotky nejsou připraveny k boji, nebo kdy nepřátelské velení nemá k dispozici potřebné jednotky pro boj se vzdušným výsadkem.

Vysazení je možné uskutečnit jak ve dne, tak v noci. Při nadvládě ve vzduchu je však výhodnější vysazovat jednotky ve dne, protože je usnadněna atomová i le-

tecká podpora boje výsadku. K tomuto účelu není třeba vybojovávat celkovou nadvládu ve vzduchu. Pro poměrně malou hloubku trati letu dopravně výsadkového letectva bude stačit místní nadvláda ve vzduchu. Nutné je umlčet a zničit pozemní prostředky PVO jak ve směru přeletu, tak v prostoru vysazení.

Objekty opevněných pásem jsou nyní připraveny nejen na účinek tlakové vlny atomového výbuchu, ale i na ochranu proti oslnění pozorovatelů světelným zářením a na zábranu zamoření jak palebných postavení, tak ostatních pracovních prostorů radioaktivními látkami. Železobetonové podzemní obranné objekty opevněných prostorů náleží k nejdolnějšími objektům proti účinkům atomových výbuchů. Přesto lze stanovit tyto přibližné ukazatele středního poškození objektů (ne nejtěžších) opevněných pásem. Středním se rozumí poškození bez zaspání vnitřního prostoru. Při použití 8 kt atomové munice při pozemním výbuchu je poloměr středního poškození 200 m, při vzdušném výbuchu ve výši 200 m je jeho poloměr 100 m. Při použití střední ráže (30 kt) je poloměr středního poškození 300 m a při vzdušném výbuchu ve výši 300 m až 150 m. Na opevněný prostor budou z tohoto důvodu používány pozemní výbuchy. Proto je třeba uvážit vysokou úroveň radioaktivního zamoření terénu, která zabrání vysazení vzdušného výsadku a silně ovlivní možnost jeho manévru, jestliže již byl vysazen.

Na druhé straně to neznamena, že by vysazení neměla předcházet atomová příprava, zejména jsou-li v prostoru vysazení nepřátelské síly, které by byly s to ohrozit akceschopnost vzdušného výsadku. K zabezpečení výsadku použijeme zpravidla vzdušného výbuchu, který umožní vysazení za 25 až 30 minut po úderu. V některých případech bude však nutné v opevněném prostoru použít pozemní výbuchy především na vyřazení těžkých obranných objektů, nebo na vyřazení celých obranných tvrzí. V tomto případě pro značné zamoření terénu se bude určovat vzdušným výsadkům jiný úkol než ovládnout pevnostní objekty. Bude to zejména přehrazení směrů s cílem zabránit přístupu záloh nepříteli k obraně vzniklého průlomu.

Důležitost a složitost boje o opevněný prostor vyžaduje, aby u operačních výsadků po vysazení útočného sledu na padácích, po úpravě a vytýčení vhodných ploch (letišť), byl vysazen přistávací sled.

Zvláštnosti přípravy a plánování použití vzdušných výsadků při průlomu opevněných prostorů

Vysazení a boj vzdušného výsadku při průlomu opevněných prostorů má své zvláštnosti především ve způsobu boje a v jeho materiálně technickém zabezpečení. Aby se získal potřebný čas na přípravu, je třeba, aby nadřízené velitelství vydalo předběžné nařízení, ve kterém už budou řešeny otázky materiálně technického zabezpečení. Je to důležité z toho důvodu, že jednotky výsadku provádějí speciální bojovou přípravu, která musí být materiálně zabezpečena jako vlastní boj.

Velitel vzdušného výsadku k reálnému plánování vysazení a boje i při zabezpečení atomovými zbraněmi, údery letectva a mohutnou palbou dělostřelectva potřebuje co nejpodrobnější zprávy o objektech své činnosti, sestavě nepřítele a terénu v prostoru nastávající činnosti. Pro získání zpráv je důležitý zejména letecký fotografický průzkum, který se provádí fotografováním jednotlivých úseků opevněného pásma nebo i současně celého prostoru. Letecký snímek v měřítku 1:6000 plně charakterizuje systém jeho obrany. Nejdůležitější objekty je třeba fotografovat jednotlivě i ve větších měřítkách. Bránit tomu bude protivzdušná obrana opevněných prostorů. Z uvedených požadavků však není možno slevovat. K zabezpečení těchto složitých úkolů je třeba vybírat iniciativní, vynalézavé důstojníky letectva, kteří jsou s to používat nejrůznějších metod a způsobů průzkumu. Dostávat se nad prozkoumávaný objekt nenadále s využitím oblačnosti, slunce i jiných podmínek.

O opevněném prostoru je štábům svazů a vyšších svazů známo delší dobu předem. Při pečlivé organizaci je možno vyhradit potřebný čas na dokonalou přípravu jeho průlomu.

Velitel vzdušného výsadku na základě dodaných podkladů organizuje systematické a pečlivé prostudování nepřátelské obrany a zátarasů a studium fotografických snímků každého pevnostního objektu. Za spolupráce s důstojníky průzkumu nadřízeného velitelství porovnává zprávy o každém objektu, zjišťuje jeho typ, počet střílen a hluché prostory. Zajímá se, jak je objekt připraven ke kruhové obraně. Důležité je rozpoznání vzájemného palebného styku mezi pevnostními objekty. Neméně potřebné je prostudovat terén v prostoru rozmístění objektů se systémem zákopů a palebných prostředků vojsk bránících opevněný prostor.

Na základě celkového zhodnocení situace stanoví velitel vzdušného výsadku způsob a jakými prostředky budou zničeny nebo umlčeny zbraně v objektech a objekty samé. Zvláštní pozornost věnuje použití trhavin, ohňometných, zápalných, zadýmovacích prostředků a otravných látek.

Při plánování vysazení a bojové činnosti se přikládá velký význam správné volbě prostoru vysazení a výběru vhodných doskokových ploch. Na volbu prostoru a jeho rozměry má vliv druh plánovaného vzdušného výsadku, jeho síla a složení. Hlavní však při jeho výběru je úkol vzdušného výsadku. Kromě jiného je třeba uvážit bojové možnosti protivníka. Rozhodující je rozmístění a palebné možnosti objektů opevněného prostoru a umístění tankových záloh polních vojsk.

Při plánování vysazení se podrobně stanoví způsob činnosti dopravně výsadkového letectva. Z hlediska protivzdušné obrany nepřítele je v některých případech výhodné plánovat přelet a vysazení za ztížených povětrnostních podmínek nebo v noci. Přesnost vysazení v opevněných prostorech je však pro účinnou akci nezbytná. Z toho důvodu je třeba zabezpečit navigaci k přesnému přiletu letounů do prostoru vysazení a dodržet záměrné body na plochách vysazení. Jsou-li letouny vybaveny radiotechnickými prostředky, je možné v příznivých podmínkách vysazovat jak v oblacích, tak i nad oblaky.

Přelet a vysazení v noci a za ztížených povětrnostních podmínek vyžaduje speciální přípravu osádek letounů a pečlivé studium zvláštní orientace jak na trati letu, tak v prostoru vysazení. Nezbytný je přesný přilet nad plochu vysazení za pomoci naváděcích letounů. Stanovený režim letu a směr náletu na plochy musí být přísně dodržen.

Vojska bránící opevněné prostory budou obvykle dvojí. Jednak stálá pevnostní a dále polní vojska, která zaujmají obranu v opevněných pásmech podle obvyklých zásad. Polní vojska nebudou stále přítomna v opevněném prostoru a budou mít úkol podle vývinu situace v něm obranu zaujmout. Toho využívala ve Velké vlastenecké válce Sovětská armáda při průlomu opevněných prostorů ve východním Prusku a prolamovala je z chodu, aniž by dala čas nepříteli k organizaci jejich obrany. V případě, že polní vojska zaujala obranu,

bude třeba je v prostoru vysazení umlčet. Nejúčelnější z tohoto důvodu bude vysazovat vzdušné výsadky do prostorů vzdušných výbuchů atomové pumy.

Síla, složení a sestava vzdušného výsadku bude určována především podle objektů, které má ovládnout a podle stupně jejich předpokládaného zničení nebo umlčení. K tomu je možno použít i nevelkých jednotek. O úspěchu pak bude rozhodovat kromě využití překvapení jejich připravenost k plnění úkolů. Při volbě síly a složení bude rozhodující i předpokládaná doba samostatné činnosti vzdušného výsadku, síla a druh nepřátelských jednotek, které budou proti němu použity. Podle toho lze plánovat **výsadkovou brigádu**, nebo **prapor**. Za příznivých podmínek bude správně vysazovat vrtulníkové výsadky a to jak samostatně, tak k zesílení padákových sledů.

Bojový úkol vzdušného výsadku se i v opevněném prostoru rozdělí na řadu postupně plněných úkolů. Blížším úkolem výsadkové brigády (samostatné působícího padákového praporu) bude zpravidla ovládnutí určených objektů, jejich umlčení nebo zničení. Následujícím úkolem může být úder na nepřítel s cílem zmocnit se nových objektů, nebo obrana již ovládnutých. Další úkol bude obvykle plněn v součinnosti s vojsky útočícími čelně a může jím být rozvíjení úspěchu.

Blížším úkolem padákového praporu ve svazu bude ovládnutí určeného objektu. Následujícím úkolem může být jeho obrana.

Každá jednotka vzdušného výsadku je seznamována dopodrobna s tou částí celkového úkolu, která je nezbytná pro zabezpečení samostatné bojové činnosti a s těmi otázkami celkového zámyslu, které potřebuje k tomu, aby v případě nepřesného vysazení mohla plnit úkol. U vzdušných výsadků v síle padákového praporu v boji o pevnostní objekty je správné seznamovat s celkovým bojovým úkolem všechny poddůstojníky a vojiny. Kromě studia objektů, které má prapor za úkol dobýt, poddůstojníci a vojiny musí také prostudovat terén v prostoru vysazení, charakteristické orientační body, přistávací plochy a údaje o nepříteli.

Bojová sestava výsadkové brigády, při určení dostatečně silných jednotek k přehrazení směrů příslušných nepřátelských sil, může být v jednom sledu. V jiném případě je výhodné mít druhý sled, který je připraven jak k zesílení prvního sledu, tak k vytvoření kruhové obrany vzdušného vý-

sadku při napadení zezadu. Každý sled bude sestávat z bojových sestav praporů a z úderných odřadů.

Bojová sestava praporu bude obvykle v jednom sledu a bude zahrnovat bojové sestavy rot, úderné skupiny a zálohu.

Úderné skupiny organizujeme ke zteči a ničení pevnostních objektů. Úderná skupina bude jednotka v síle padákového družstva až čtyři zesílená bezzákluzovými kanóny, minomety, ohňomety a jedním družstvem až četou ženistů. Vybavuje se trhavinami a zadýmovacími prostředky. Úderné skupiny používáme zejména k ničení lehkých a středních pevnostních objektů.

K ničení těžkých objektů používáme u výsadkové brigády úderné odřady v síle rot až praporu. Úderné odřady se dělí na úderné skupiny, jejichž počet bude určen jednak počtem trvalých a jednak důležitých polních objektů, které mají být zničeny nebo blokovány. Do sestavy úderného odřadu se včleňuje až jedna ženijní rota.

Velitel vzdušného výsadku má za povinnost přesně určit způsob zteče každého objektu, způsob činnosti úderných skupin a odřadů a jejich zabezpečení. Podle času stanoveného k přípravě jednotky provedou nácivky v předem připraveném terénu, v němž jsou zřízeny makety nepřátelských objektů i se zátaras. Nácivky se zaměřují na součinnost a to jak uvnitř úderné skupiny (odřadu), tak i se sousedními jednotkami.

V období plánování organizujeme materiálně technické zabezpečení vzdušného výsadku. Celkové rozložení zásob je plně přizpůsobeno podmínkám průlomu opevněného prostoru. **Zásoby jsou rozděleny na 3 části.** Jsou to jednak ty, které jsou shazovány se vzdušným výsadkem (munice a trhaviny bojových výdejen, jejichž vytváření bude obvyklé). Další část zásob je připravena na letišti materiálního zabezpečení k dodatečnému zásobování vzdušnou cestou pro případ, že se zdrží sloučení s čelně útočícími jednotkami. Poslední část zásob je přesunována na vozidlech vzdušného výsadku a je určena k zásobování pro plnění dalších úkolů v součinnosti s čelně útočícími útvary a svazky. Odřad těchto vozidel se připojuje na zád pluku, který se první sloučí se vzdušným výsadkem. Za přípravu těchto zásob plně odpovídá velitel vzdušného výsadku.

Zvláštní pozornost je věnována trhavinám. Při jejich balení je třeba dodržovat

zásadu, aby každý materiál v zásobníku tvořil bojeschopný celek, tzn., že se přikládá potřebný počet rozněcovatelů k trha-

vinám, rozbušky, bleskovice, zápalnice, popřípadě elektrický palník s rozbuškou a roznětnice.¹⁾

Vysazení a bojová činnost při použití vzdušných výsadků k boji v opevněném prostoru

Pro boj vzdušných výsadků v opevněném prostoru je výhodné, že nepřítel zpravidla nepoužije zbraně hromadného ničení k jejich zničení. Naopak vlastní atomová příprava dopomůže vzdušnému výsadku nejen získat čas k dosažení pohotovosti ke splnění úkolu, ale rozdrčením nepřátelských sil a prostředků umožní jeho jednotkám rychle se přesunout a dosáhnout určených objektů. Značná nevýhoda bude v nasazených individuálních prostředcích protichemické ochrany. Průzkum výsadku bude vždy zesilován chemickou průzkumnou hlídkou. Chemická průzkumná hlídka bude vybavena přístroji jak radiačního, tak chemického průzkumu a výstražnými značkami. Podle údajů přístrojů určí, zda je možno svléknout prostředky protichemické ochrany po vyjití ze zamořeného prostoru (nebo po chemickém napadení).

Hlavním úkolem chemických průzkumných hlídek bude prozkoumat prostor po atomovém výbuchu s důrazem na určený směr, kontrolovat úroveň radiace, vyznačit hranice zamořených úseků a neustále sledovat směr pohybu zamořeného vzduchu. Jestliže dojde k sejmutí ochranných prostředků, využije se i krátká přestávka v boji (po splnění úkolu) k částečné hygienické čistě. Navíc se před vysazením organizuje vzdušný radiační průzkum, aby se zabránilo činnosti výsadku v terénu s vysokou úrovní radiace. Soustavně se pozoruje pohyb radioaktivního oblaku.

Doskovové plochy budou voleny v týlu nepřátelských objektů, aby ztěž byla provedena ze strany protivníka nejnebezpečnější. Výsadek se na doskovové ploše nebude organizovat a jednotky zaujmou určenou sestavu za postupu k cíli. Tarasnice, pancéřovky, kulomety i ohňomety palbou do střílen objektů zdolají odpor osádek a současně zničí oživlé palebné prostředky kryjící přístupy k objektům. Vlastní palebné prostředky se rozmístí na bocích sestavy, aby úderné skupiny mohly proniknout bez zdržení vpřed.

V systému nepřátelských objektů musí být rychle rozpoznány hlavní, k jejichž umlčení a ničení je vzdušný výsadek použit. Jde zejména o tvrze a těžké objekty, které budou chráněny jinými lehkými a středními objekty.

Velitel vzdušného výsadku, kromě zpráv průzkumu vyslaného k objektům ztěže, vyhodnocuje i zprávy průzkumu, který byl vyslán k získání zpráv o přísunu nepřátelských sil, určených k přehrazení vzniklého vltomu. Tyto jsou ničeny letectvem, raketami a dělostřelctvem čelně útočících svazků. Do jejich příchodu je nutné splnit úkol.

Úderné skupiny (odřady) postupují za bojovou sestavou, aby v příhodné době začaly plnit svůj úkol. Úderné skupiny se nemají dostat do nepřátelské palby předčasně. Po dosažení objektů ničí periskopy, oslepují pozorovatelné, zaklínovávají pancéřové věže, popřípadě pytlí se zeminou ucpávají střílny. Ke střílnám nebo vchodům z boku nebo shora se přikládají pomocí tyčí nebo provazu předem připravené nálože o váze asi 10 kg. K prorážení jak pancéřových koulí, tak železobetonových zdíva se používá průbojných náložů.²⁾

Široce budeme používat otravných látek. Z nich jsou nejvýhodnější rychle působící prchavé látky dusivé a dráždivé. Při uvolnění zařízení, bránících vchody, je třeba neprodleně ničit nejbližší ochranu vchodu k zesílení demoralizačních účinků.

Jestliže vysazení bylo provedeno za tmy a boj je veden v nočních podmínkách, pak umělé osvětlení slouží k odvádění pozornosti protivníka. Používají-li se prostředky pro vidění v noci, je správné vytvářet

¹⁾ Průbojné nálože PN-4 v boji přenášejí jeden a PN-14 dva muži. Do výsadkového zásobníku PDMM-130 se ukládá 14 kusů PN-4 a 15 Ča-Ro-Z. PN-14 4 kusy se 6 Ča-Ro-Z. Nálože TNT se ukládají do zásobníku s obsahem třech beden v továrním balení (celkem 84 kg), připravené k použití v balících po 10 kg se 2 svítky zápalnice, 10 kusů rozbušek, 100 m bleskovice.

Nálože UTN 600 se ukládají do zásobníku ve 2 bednách po 400 kusech. UTN 2 ve dvou truhlicích, s 50 m bleskovice, 2 svítky zápalnice a 30 kusů rozbušek.

²⁾ U průbojných náložích je využito usměrněného účinku výbuchu nálože do jednoho místa pomocí kumulativního vybraní, které je opatřeno ocelovou vložkou. Nálože mají na spodním okraji sklápěcí nožky, které při jejich vztýčení zajišťují největší průbojový účinek. Nálož PN-4 o váze 6,4 kg probíjí pancéřové desky do tloušťky 35 cm, železobetonové stěny do tloušťky 100 cm. Nálož PN-14 o váze 22 kg probíjí pancéřové desky do tloušťky 50 cm, železobetonové stěny do tloušťky 150 cm. Ke zvýšení účinku se nálože přikládají do prohlubní vytvořených dělostřeleckými granáty, nebo leteckými pumami. Nejlepší je odpalovat dvě takové nálože za sebou. Ke zničení osádek objektů stačí vyrazit beton, aniž by se prorážela výtěž. Pancéřové kupole se trhají na zadní a vrchní části, neboť zde jsou tenci.

i klamně zdroje infračerveného záření. Zvláštní pozornost se věnuje předávání zpráv o nepříteli a určování cílů. Po ovládnutí stanovených objektů a jejich zničení se jednotky vzdušného výsadku přesunou na výhodnou čáru k obraně. Organizují systém kruhové obrany na široké frontě s vytvořením silných opěrných bodů. Při jejím budování využívají nepřátelských objektů. Na nejdůležitější směry vysílají bojová zajištění.

Útvary (jednotek) následujících koloběhů vysazujeme do prostoru obsazeného prvním sledem. Jestliže to nebude možné, vysadí se mimo obsazený prostor do míst, která zabezpečí přistání jednotek mimo dosah nepřátelské palby. Pro tento případ jsou upřesněny prostory vysazení (záložní doskokové nebo přistávací polchy) ještě před vzletem dopravního výsadkového letectva.

Zvláštním úkolem ženijního zabezpečení je úprava cest přístupu jednotek, úto-

čících čelně. Jednotky vzdušného výsadku provádějí průzkum prostorů výbušných zátarasů a vytyčují průchody, odstraňují stálá zařízení k ničení silničních těles nebo objektů a zřizují průchody v protitankových stěnách, příkopech a jehlancích. V prostorech umělého zaplavení vytyčují pro rychlý průchod tanků objížďky a průjezdy; podle směrnice ničí hráze zaplavaného území.

Bojoval-li vzdušný výsadek v zamořeném prostoru, pak po splnění úkolu, vyjít z boje a soustředění, organizuje úplnou hygienickou očistu a dezaktivaci. K tomuto úkolu budou vyslány do prostoru činnosti výsadku jednotky chemické ochrany. Nedostaví-li se speciální jednotky chemické ochrany do prostoru vysazení a je-li stupeň zamoření po částečné očiště vyšší než přípustná norma, je povinen velitel vzdušného výsadku organizovat úplnou hygienickou očistu a dezaktivaci i improvizovanými prostředky.

Organizace a provedení taktického vzdušného výsadku msd

Jaderné zbraně a kvalitativní rozvoj jiných prostředků ozbrojeného boje umožňují velitelé divize provést mocné údery do celé taktické hloubky obrany nepřítele. Spolu s vysokou pohyblivostí a manévrovostí jednotek a útvarů to zabezpečuje vedení rozhodného útoku ve vysokých tempech.

Hluboké a ničivé údery na nepřítele, rychlé a včasné využití výsledků jaderných úderů, rychlé přenesení úsilí hlavních sil do hloubky s cílem rozbít a zničit jeho hlavní uskupení — to jsou v soudobých podmínkách ty nejdůležitější požadavky na bojovou činnost vojsk v útočném boji. V souvislosti s tím značně roste úloha taktických vzdušných výsadek.

Ne nadálost a neočekávanost použití, rychlost přepravy vzduchem, nezávislost na podmínkách terénu a zátarasů, vytvořených nepřítelem na směru útočících vojsk, jsou taktické vzdušné výsadky efektivním prostředkem, který má vliv na dosažení vysokých temp útoku a na rozhodné rozdrčení nepřítele v krátké době.

Taktické vzdušné výsadky hrají důležitou úlohu v boji za zkrácení času a uchvácení iniciativy, zejména při útoku divize ve složitých podmínkách radiční situace.

Zbraně hromadného ničení a soudobé vrtulníky otevírají široké možnosti využití taktických vzdušných výsadek motostřelecké divize k řešení řady úkolů, které nemohou být tak rychle a úspěšně splněny jinými silami nebo prostředky divize.

Taktické vzdušné výsadky se zpravidla používají na základě rozhodnutí velitele armády. V soudobém boji, ve kterém narůstá význam samostatnosti vševojskových svazků, se bude velmi často používat taktický vzdušný výsadek, plnící úkol v zájmu hlavních sil divize, na základě rozhodnutí velitele divize. Velitel armády vyčleňuje potřebný počet vrtulníků k zabezpečení vysazení výsadku.

Úkoly, složení, doba a místo vysazení taktického vzdušného výsadku v útočném boji motostřelecké divize

Úkoly taktického vzdušného výsadku v útočném boji divize jsou velmi různé.

Každý výsadek je používán s cílem: zabezpečit splnění úkolů divize ve vysokých tempech a v co nejkratší době. Proto úkol výsadku v každém případě závisí na bojových úkolech divize, na zámyslu boje a rovněž na

charakteru vybudování obrany a činnosti nepřítele.

Divize řeší v útočném boji řadu úkolů a používá přitom různých způsobů bojové činnosti. Ovládnutí obranných pásem nepřítele se střídá nebo se spojuje s překonáváním vodních překážek z chodu, se střetným bojem, s pronásledováním ustu-

pujícího nepřítele, s jeho obkličováním a zničením jeho jednotlivých skupin. Taktické vzdušné výsadky mohou být použity při plnění každého z těchto úkolů.

Nejcharakterističtější úkolem taktických vzdušných výsadků v útoku je obsazení takticky výhodných rájů nebo důležitých objektů nepřítele na směru použití jaderných zbraní a jejich udržení do příchodu hlavních sil divize.

Kromě toho taktické vzdušné výsadky, vysazené motostřeleckou divizí, mohou plnit tyto úkoly:

- ovládnout a ničit jaderné a jiné prostředky hromadného ničení nepřítele;

- ovládnout přepravy na vodních tocích, mosty, brody a různé vodní stavby a zařízení;

- pomáhat útočícím vojskům při odražení protiútoků a ničení protiútočícího nepřítele;

- ovládnout a udržet komunikační uzly, horské průsmyky, přechody a jiné důležité čáry a objekty s cílem znemožnit manévr nepřítele, nedopustit přiblížení jeho záloh a obsadit ústupové cesty nepřítele;

- narušovat velení vojskům a dezorganizovat práci týlu nepřítele.

Ve výhodných podmínkách může vzdušný výsadek zaútočit do boku nebo týlu nepřítele a pomoci tak hlavním silám divize při rozdrčení nepřítele a ovládnutí jeho důležitého objektu nebo opěrného bodu.

Složení taktického vzdušného výsadku určuje velitel divize, který musí vycházet z bojového úkolu vzdušného výsadku, množství a druhu leteckých dopravních prostředků, předpokládané činnosti nepřítele, doby samostatné bojové činnosti výsadku v nepřátelském týlu a jiných podmínek bojové situace.

Vycházíme-li z charakteru bojových

úkolu taktických vzdušných výsadků, ze způsobů jejich plnění a rovněž z možností soudobých vrtulníků a bojových možností motostřeleckých jednotek, docházíme k závěru, že *nejvýhodnější je vysazovat od motostřelecké divize taktický výsadek v síle zesíleného motostřeleckého praporu*. Pochopitelně bez těžké techniky a výzbroje, kterou není možné vzhledem k jejich váze a rozměrům přepravovat soudobými vrtulníky.

Zesílení praporu je závislé hlavně na úkolu výsadku a na možnosti vrtulníků. Obvykle se prapor zesiluje 1 až 2 bateriemi protitankových prostředků, četou ženistů a družstvem radiačního a chemického průzkumu. Kromě toho se zařazují do výsadku i důstojníci-dělostřelci pro řízení dělostřelecké palby. Takové složení výsadku se doporučuje na základě řady zkušeností, získaných na cvičeních za poslední léta.

Vzdušný výsadek v síle motostřeleckého praporu bude schopen při použití jaderných zbraní a při zabezpečení podpory dělostřelectva palbou a letectvem od útočících vojsk ovládnout a udržet výhodné rájy (objekty) a pomoci hlavním silám divize v úspěšném plnění jejich bojových úkolů. Organizace a provedení vysazení výsadku uvedeného složení vyžaduje poměrně málo času, sil a prostředků. Pro vysazení vzdušného výsadku v síle motostřeleckého praporu bude podle jednotek zesílení třeba 4 až 6 letek středních vrtulníků Mi-4 a 1-1, 5 letek vrtulníků Mi-6 (v sestavě 10 vrtulníků).

Ve velmi řídkých případech bude prapor prvního sledu divize zesilován větším množstvím prostředků.

Při plnění jednotlivých úkolů zaměřených na ovládnutí a udržení důležitých objektů, dezorganizaci velení a práce týlu nepřítele mohou najít široké uplatnění v útočném boji divize

nevelké výsadky v sestavě roty. V některých situacích, například v podmínkách počátečního období války, mohou tyto nevelké výsadky pomáhat hlavním silám divize v plnění jejich úkolů. Nejúspěšněji mohou provádět svou činnost v noci.

Taktický vzdušný výsadek je vhodné vyčleňovat z druhého sledu, nebo ze zálohy divize. Neoslabuje se tím první sled a ulehčuje se organizace a příprava vysazení vzdušného výsadku. *Dobu a místo vysazení výsadku stanoví velitel divize, podle úkolů divize, úkolů výsadku a charakteru činnosti nepřítele.* Vysazení výsadku se zpravidla slaďuje s použitím jaderných zbraní. Při řešení úkolu v době a místě vysazení výsadku, velitel divize bere v úvahu možnosti divize umlčet nepřítele v zájmu vysazení, tempa útoku útvarů prvního sledu, složení a boje-mostatné činnosti v týlu nepřítele až schopnost výsadku a jeho možnosti sado spojení s hlavními silami divize.

Podle situace může vzdušný výsadek ve složení motostřeleckého praporu vést aktivní samostatnou bojovou činnost v taktické hloubce při zahájení útoku několik hodin a při vysazení v průběhu rozvíjení útoku v hloubce nepřátelské obrany až po dobu jednoho dne. Podle zkušeností ze cvičení byla *doba samostatné bojové činnosti výsadku v síle praporu nejčastěji 2 až 4 hodiny.*

Výsadek se musí vysazovat ve vhodné době vzhledem k činnosti hlavních sil. Předčasné vysazení může vést k nesplnění bojového úkolu výsadkem a vysadí-li se příliš pozdě, ztrácí rozhodující vliv na bojovou činnost divize.

Podle úkolu může být výsadek vysazen ihned na začátku útoku divize nebo v průběhu jeho rozvíjení. Vysazení výsadku před přechodem divize do útoku nemá smysl, protože v tomto případě bude jeho činnost odtržena od

činnosti útočících sil a ulehčí nepříтели organizaci boje proti němu.

Vysazení vzdušného výsadku během rozvíjení útoku se může provádět v různou dobu, vzhledem k činnosti hlavních sil divize. Hloubka vysazení výsadku je závislá hlavně na jeho schopnosti vést dlouhou dobu samostatnou bojovou činnost a na možnostech divize podporovat výsadek palbou. Útočící útvary divize musí se spojit s výsadkem ještě před tím, než nepřítel přijme efektivní opatření k jeho zničení.

Jak ukazuje zkušenost ze cvičení, výsadek může být vysazen *do hloubky 20 až 30 km od linie fronty* a v dobrých podmínkách i do větší hloubky.

Doba a místo vysazení výsadku, použitého s úkolem pomoci hlavním silám divize v překonání vodní překážky z chodu, se určuje tak, aby výsadek v době příchodu předsunutých prvků (předsunutého odřadu) útočících jednotek k vodní překážce ovládl určený rajón a provedl řadu připravených opatření, zabezpečujících překonání vodní překážky útvary divize z chodu. Vysazení může být provedeno v určité vzdálenosti od vodní překážky nebo bezprostředně za vodní překážkou. To závisí na charakteru obrany nepřítele, na vodní překážce a na stupni palebného zabezpečení vysazení.

Vysazení taktického výsadku může být provedeno jak do prostorů jaderných úderů, tak i do prostorů, do kterých se jaderné údery neprovádějí. V posledním uvedeném případě se výsadek vysazuje do prostoru, který není obsazen nepřítelem a zálohy nepřítele, které jsou blízko tohoto prostoru, jsou ničeny raketovými prostředky, dělostřelectvem a letectvem. Taková varianta vysazení bude nejcharakterističtější v průběhu rozvíjení útoku divize v operační hloubce obrany nepřítele

a je výhodná tím, že využívá překvapení jeho použití a značně ulehčuje zabezpečení vysazení.

V podmínkách, kdy neexistuje souvislá fronta obrany nepřítele a bojová činnost se rozvíjí na jednotlivých směrech, vysazení výsadku do prostorů neobsazených nepřítelem, nemusí být zabezpečováno ničením nepřítele v širokém pásmu.

Při vysazení výsadku bezprostředně do rájónu vzdušného jaderného vý-

buchu je třeba brát v úvahu radiační situaci a vliv úderné vlny. Úderná vlna není nebezpečná pro vrtulníky, jestliže se v době výbuchu nacházejí ve vzdálenosti 20 až 25 km od epicentra výbuchů jaderných nábojů středního kalibru. Podle radiační situace a podmínek vytváření prachu v oblasti jaderného výbuchu, může být výsadek vysazen ve vzdálenosti 400 až 600 m od epicentra výbuchu asi 20 až 30 minut po úderu nábojem střední ráže.

Organizace použití taktického vzdušného výsadku

Organizace použití taktického vzdušného výsadku obvykle zahrnuje:

- přijetí rozhodnutí velitelem divize k použití výsadku a postavení jeho bojového úkolu;
- plánování vysazení bojové činnosti výsadku;
- sladění otázek vysazení s velitelem útvaru vrtulníků;
- organizace součinnosti výsadku s útvaru divize, útočícími čelně a s podporujícím letectvem;
- organizace velení výsadku;
- plánování opatření pro bojové zabezpečení výsadku;
- příprava vrtulníku k vysazení;
- příprava výchozího prostoru pro vysazení;
- soustředění výsadku a vrtulníků do tohoto prostoru;
- přípravu výsadku na základě přijatého rozhodnutí;
- kontrolu připravenosti výsadku k nadcházející činnosti.

Konkrétní obsah všech těchto opatření je do značné míry určován podmínkami situace, a to časovými možnostmi a rovněž i úkoly výsadku a jeho připraveností k plnění stanovených úkolů.

Vysazení výsadku se zpravidla organizuje ve velmi krátké době. Omezená doba je často hlavní podmínkou,

kteří stanoví metody práce velitele a štábu při organizaci vysazení výsadku.

Velitel divize při přijetí rozhodnutí k použití taktického vzdušného výsadku hodnotí situaci, přičemž věnuje hlavní pozornost hodnocení radiační situace a nepřítele, s kterým se může výsadek střetnout po svém vysazení.

Při hodnocení nepřítele velitel divize a jeho štáb studuje síly a prostředky nepřítele po celé délce tratě letu a v prostoru vysazení vzdušného výsadku, sílu a složení jeho záloh, prostory jejich rozmístění a pravděpodobný směr jeho bojové činnosti, možnosti nepřítele udeřit proti výsadku anebo čelit jeho bojové činnosti. Bere rovněž v úvahu předpokládaný účinek zbraní hromadného ničení na bránícího se nepřítele. Důkladné zhodnocení situace dovoluje veliteli divize správně stanovit konkrétní bojový úkol výsadku, charakter jeho činnosti při plnění tohoto úkolu a odpovídající opatření k zabezpečení vysazení a bojové činnosti výsadku.

Velitel divize ve svém rozhodnutí k útoku pro použití taktického vzdušného výsadku stanoví úkol výsadku, jeho složení, dobu a místo vysazení; výchozí prostor pro vysazení, dobu

a způsob soustředění výsadku a vrtulníků v tomto prostoru; způsob protivzdušné ochrany výchozího prostoru pro vysazení; opatření k zabezpečení vysazení a návratu vrtulníků po vysazení vzdušného výsadku; úkoly raketových jednotek, letectva, dělostřelectva a rovněž ženijních a chemických jednotek a jednotek ostatních druhů vojsk při zabezpečení vysazení a podpoře bojové činnosti výsadku; způsob organizace součinnosti výsadku s útvary divize útočícími čelně a s letectvem; opatření k materiálnímu zabezpečení; způsob organizace velení a spojení; opatření k dosažení utajenosti přípravy a překvapení při použití výsadku; dobu pohotovosti k vysazení. Velitel divize stanoví rovněž úkoly pro politickou práci při přípravě k vysazení a v době bojové činnosti výsadku.

Po přijetí rozhodnutí velitel divize dává potřebné pokyny pro zpracování a plánování všech opatření k zabezpečení vysazení a bojové činnosti výsadku.

Bojový úkol vydává velitel divize veliteli vzdušného výsadku zpravidla osobně. Způsob vydání a jeho provedení do jednotek závisí na konkrétní situaci a hlavně na časových možnostech. Přesto, ve všech případech, je třeba úkol vydat tak, aby měl více času na práci velitel výsadku a velitelé, kteří se účastní zabezpečení vysazení a bojové činnosti vzdušného výsadku.

Celou organizaci vysazení taktického výsadku provádí velitel divize současně s plánováním a organizací útočného boje při rozvíjení útoku divize. Je stanoveno několik prostorů vysazení, proto je výhodné plánovat vysazení výsadku v několika variantách. To ulehčí a urychlí práci velitele divize později v průběhu útoku, kdy přistoupí k bezprostřednímu plá-

nování a organizaci vysazení. Velitel vzdušného výsadku bude moci provést ještě do obdržení konkrétního úkolu daleko cílevědomější přípravu k vysazení a bojové činnosti a rychleji upřesnit všechny nutné otázky součinnosti po obdržení úkolu.

Velitel divize při stanovení úkolu veliteli vzdušného výsadku stanoví:

- prostor vysazení a údaje o nepříteli v tomto prostoru a v přilehlých k němu prostorech;
- složení a úkol výsadku;
- způsob palebného, bojového a ženijního zabezpečení výsadku;
- dobu a čaru setkání s útočícími útvary divize;
- způsob podřízení výsadku po jeho setkání s útočícími útvary divize;
- výchozí prostor pro vysazení, způsob a dobu soustředění v něm a způsob a dobu nasednutí do vrtulníků;
- způsob udržování spojení;
- připravenost k vysazení.

Kromě toho velitel divize určuje úkoly veliteli útvaru vrtulníků a rovněž náčelníku dělostřelectva a jiným funkcionářům divize pro organizaci zabezpečení vysazení a bojové činnosti výsadku.

Je-li to možné, je vysazení výhodné provádět bezprostředně z prostoru rozmístění jednotek výsadku, v jeho blízkosti má být vybrána i odletová plocha. V tomto případě práce ženistů při přípravě výchozího prostoru pro vysazení mohou být zkráceny na minimum, protože se mohou využít existující v tomto prostoru ženijní stavby.

Ve výchozím prostoru pro vysazení se provádí průzkum, příprava a vyznačení přistávacích ploch pro skupiny vrtulníků. Je-li dost času, jednotlivá místa výchozího prostoru pro vysazení určují společně velitel divize, velitel vzdušného výsadku a velitel

útvary vrtulníků. Při nedostatku času může rekognoskaci terénu pro přistání vrtulníků v blízkosti prostoru rozmístění jednotek výsadku provést sám velitel vzdušného výsadku. Organizaci vrtulníkového útvaru a vyznačení přistávacích ploch zabezpečuje velitel skupiny (útvary) vrtulníků.

Organizace součinnosti s výsadkem spočívá v tom, že se slaďuje jeho činnost s použitím jaderných zbraní a s činností letectva a útvarů, útočících čelně, vzhledem k úkolům a cílům, místům a době a způsoby plnění uložených úkolů.

Přitom velitel divize stanoví způsob činnosti výsadku a podporujících ho sil a prostředků při přípravě k vysazení, při vysazení a při bojové činnosti výsadku po vysazení až do splnění uložených bojových úkolů.

K vypracování otázek součinnosti velitel divize obvykle zve náčelníka dělostřelectva, představitele skupiny vrtulníků (útvary) a podporujícího letectva, velitel útvaru, ve směru útoku, kterého bude výsadek vysazen a v nutných případech i jiné funkcionáře.

Součinnost se organizuje podle mapy a při existenci dostatečného množství času na plastickém stole.

Ve svých *pokynech k součinnosti velitel divize upřesňuje*:

- dobu a místo soustředění vysazovaných jednotek a vrtulníků ve výchozím prostoru pro vysazení a rovněž způsob jejich ochrany proti vzdušnému nepříteli;

- dobu naložení bojové techniky a nasednutí příslušníků výsadku, tratí letu;

- objekty, dobu a způsob zničení nepřítelů ve prospěch výsadku v pásmu přeletu, v prostoru vysazení a zejména přílehlých prostorech s rozdělením objektů mezi raketové jednotky, le-

tectvo a dělostřelectvo a rovněž způsob zadýmání nepřítelů v zájmu výsadku;

- výšku a dobu letu proudu vrtulníků, způsob ochrany vrtulníků při letu do prostoru vysazení a při jejich návratu po vysazení výsadku;

- dobu vysazení výsadku, jeho bojové úkoly a jejich plnění, způsob palebného zabezpečování činnosti výsadku po jeho vysazení;

- čáry, od kterých je možná podpora palebnými prostředky útočících útvarů, čáry setkání útočících útvarů s výsadkem;

- způsob činnosti výsadku v průběhu sloučení s útočícími útvary a místo výsadku v bojové sestavě divize;

- způsob velení, způsoby vzájemného uvědomování, označování cílů, spojení a signály součinnosti.

Takový postup práce velitele divize při organizaci součinnosti taktického vzdušného výsadku s jinými silami a prostředky divize může být použit v takových podmínkách, kdy na uskutečnění všech těchto opatření je dostatek času.

Jestliže se vysazení výsadku organizuje v omezeném čase, pak obsah všech opatření zůstává stejný, přesto však nedostatek času značně ovlivňuje stupeň plného propracování řady úkolů a otázek. Práce velitele divize při organizaci součinnosti se v posledním případě charakterizuje předáváním krátkých příkazů osobně nebo prostřednictvím štábu.

Štáb divize v souladu s rozhodnutím a pokyny velitele divize, plánuje použití taktického vzdušného výsadku a všestranné zabezpečení jeho vysazení a bojové činnosti. Štáb připravuje podklady pro přijetí rozhodnutí velitelem divize k použití vzdušného výsadku, provádí nutné výpočty, formuluje

rozhodnutí a dovádí je do jednotek, uskutečňuje stálou součinnost s útvarý divize útočícími na sloučení, s armádními prostředky a letectvem, organizuje stálý průzkum všech druhů v zájmu výsadku a rovněž zabezpečuje letecké fotografie prostoru bojové činnosti výsadku, organizuje velení výsadku a uskutečňuje kontrolu přípravy jednotek výsadkových a vrtulníků k vysazení a provedení všech opatření k zabezpečení vysazení a bojové činnosti.

Štáb divize řídí práci štábu útvaru vrtulníků a velitele vzdušného výsadku při sestavování propočtu k vysazení a tabulek vysazení; rozpracovává i jiné nutné dokumenty; bojové rozmístění; kódované mapy, volací znaky a signální tabulky, a rovněž signály součinnosti, zpracovává plán použití vzdušného výsadku.

V plánu se obvykle uvádí:

- výchozí prostor pro vysazení, včetně prostoru rozmístění (soustředění) vysazovaných jednotek a jejich výchozí položení před nasazením (naložením) a rovněž odletové plochy vrtulníků;

- prostor vysazení, včetně hlavních a záložních přistávacích ploch pro vrtulníky, rozdělení vysazovaných jednotek a vrtulníků a při vysazení výsadku v noci — i prostory soustře-

dění jednotek výsadku po jejich vysazení;

- trať a profil letu vrtulníků;

- opatření k bojovému a jiným druhům zabezpečení ve výchozím prostoru pro vysazení, při letu do prostoru vysazení a rovněž opatření při organizaci velení, spojení a pořádkovou službu;

- dobu pohotovosti k vysazení;

- dobu vzletu, začátek a konec vysazení.

Plán se upřesňuje podle podmínek situace.

Abychom mohli dát jednotkám, určeným k vysazení, více času k přípravě bojové činnosti, musí štáb divize vydat předběžné pokyny. Význam těchto pokynů je v tom, že dovolují veliteli výsadku konkrétněji organizovat a provádět přípravu jednotek k provedení uložených úkolů, připravit k vysazení výzbroj, bojovou techniku a spojovací prostředky a v zinním období, kromě toho, prostředky k zabezpečení pochodu. Velitel výsadku, když obdrží předběžné pokyny, může sestavit orientační počty k vysazení a provést dohovor se štábem útvaru vrtulníků, určeného pro vysazení. Všechna tato opatření ve značně míře zabezpečují včasnou a kvalitní přípravu vzdušného výsadku v podmínkách soudobého vysoce manévrového boje.

Vysazení taktického vzdušného výsadku

V podmínkách soudobé, vysoce manévrové a dynamické bojové činnosti je vhodné, aby vrtulníky byly přidělovány k vysazovaným jednotkám. Tím se dosahuje značného časového zkrácení, protože výchozí prostor pro vysazení výsadku je totožný s prostorem rozmístění vysazovaných jednotek.

Jestliže se pro výsadek určuje výchozí prostor pro vysazení, značně

vzdálený od místa jeho rozmístění, pak musí být dobře naplánováno včasné soustředění vysazovaných jednotek a vrtulníků v tomto prostoru.

Výsadkové jednotky odcházejí do výchozího prostoru pro vysazení ještě před přiletem vrtulníků, využívají přitom maskování a maskovacích vlastností terénu a podmínek zhoršené viditelnosti. Rozmísťují se po částech a dodržují všechna pravidla

maskování protiatomové a protiche-
mické ochrany.

Vrtulníky přilétají do výchozího
prostoru pro vysazení v takovém počtu
a v takovou dobu, aby se v tomto pro-
storu zdržely co nejkratší dobu, nut-
nou pro naložení výzbroje, bojové
techniky, pro nasednutí výsadkářů a
připravení ke startu vrtulníků.

VS velitele útvaru ve výchozím pro-
storu pro vysazení má být blízko jedné
z přistávacích ploch.

Starší náčelník letectva, který je
odpovědný za přepravu výsadku nebo
jeho zástupce, jsou spolu s velitelem
divize ve stálém spojení s letištěm
(odletovými plochami) vrtulníků ve
výchozím prostoru pro vysazení. Pro-
vádí-li se vysazení silami jednoho
útvaru vrtulníků, pak se na tomto
místě nachází spolu s velitelem divize
i zástupce velitele tohoto útvaru.

Vysazované jednotky zaujímají 30
až 40 minut před určenou dobou vzle-
tu výchozí položení pro nasednutí (na-
ložení), která jsou volena v skrytých
místech, blízko odletových ploch vrtul-
níků.

Je výhodné, aby výsadkové jednot-
ky k nasednutí do vrtulníků vycházely
bezprostředně z prostoru soustředění
výsadku bez zaujímání výchozího polo-
žení. K tomu musí být již dříve pro-
vedena rekognoskace a vytyčeny pří-
stupové cesty k vrtulníkům.

Štáb divize před vysazením upřes-
ňuje poslední meteorologické údaje,
směr radioaktivních mraků a úroveň
radiace v prostoru vysazení s tím, aby
vyloučil zamoření výsadku v době pře-
letu a nedopustil jeho ozáření po vy-
sednutí a během bojové činnosti.

Začátek vysazení určuje velitel di-
vize, přičemž bere v úvahu konkrétní
bojovou situaci a dobu provedení ja-
derných úderů na nepřítele, a to jak
v pásmu divize, tak i v pásmu sou-
sedů.

Štáb divize vysílá smluveným sig-
nalem upřesněný čas vysazení výsad-
ku náčelníku dělostřelectva, náčelníku
PVO divize, představiteli leteckého
svazku a jiným odpovědným funkció-
nářům, kteří se účastní zabezpečování
činnosti výsadku. K zabezpečení bez-
pečnosti výsadku při jeho letu nad
svými vojsky, štáb divize uvědomuje
všechny útvary a jednotky, nad je-
lichž bojovými sestavami bude pře-
let proveden. Štáb divize současně hlá-
sí na štáb armády dobu vysazení vý-
sadku a žádá o podporu vysazení ar-
mádními útvary a prostředky.

Signály pro začátek vysazení podá-
vá velitel divize obvykle prostřednic-
tvím představitele útvaru vrtulníků,
který je na VS divize. Signály se po-
dávají před určenou dobou vzletu tak,
aby mohl výsadek naložit bojovou
techniku a výsadkáři nasednout.

*Za včasné a rychlé naložení a na-
sednutí odpovídá velitel výsadku a za
přesné a včasné vysazení výsadku
v uvedeném prostoru — velitel útvaru
vrtulníků.*

Jednotky výsadku, od doby zaujetí
výchozího položení k nasednutí (na-
ložení) až do skončení vysazení, plní
rozkazy velitele útvaru vrtulníků.

Signály k zahájení nasednutí a na-
ložení do vrtulníků se dávají na roz-
kaz velitele skupiny vrtulníků (útva-
ru). Bojová technika, automobily a
materiál se nakládá podle plánu před
nastoupením výsadkářů na rozkaz ve-
litelů osádek vrtulníků. Naložení pro-
vádějí obsluhy a nakládací družstva
a speciálně určené jednotky. Rozmís-
tění bojové techniky a nákladů prově-
řuje velitel osádky a pak se technika
a náklady dobře upevňují.

*Na naložení bojové techniky a na-
sednutí výsadkářů do vrtulníků v se-
stavě motostřeleckého praporu se po-
dle řady zkušeností z vojskových cvi-*

čení dává *dobu 15 až 20 minut*. To závisí na množství a druhu vysazovacích prostředků. Naložení se provádí na signál velitele útvaru vrtulníků.

Nastoupení výsadkářů se provádí na signál velitele útvaru vrtulníků a musí být zakončeno 5 až 10 minut před odletem. Provádí-li se vysazení do prostoru jaderného výbuchu nebo do radioaktivně zamořeného terénu, pak bezprostředně před přistáním si všichni výsadkáři oblékají ochranné oděvy (přezůvky). Ostatní prostředky ochrany se obvykle oblékají za přeletu na povel velitele osádky vrtulníků.

Velitel výsadku a velitel vrtulníků hlásí naložení a nasednutí výsadkářů veliteli divize smluveným signálem. Po obdržení těchto zpráv dává velitel divize odpovídající signál (povolení) k odletu výsadku.

Vzlet a shromáždění vrtulníků ve vzduchu se provádí podle rozkazu velitele útvaru vrtulníků. Vrtulníky vzlétají po rojích nebo letkách. Roje vrtulníků se shromažďují současně s nabíráním výšky.

Vrtulníky přilétají do prostorů vysazení podle situace, meteorologických podmínek, doby, podmínek viditelnosti a rozmístění vrtulníků na odletových plochách ve výchozím prostoru pro vysazení *v sestavě proudu pluku po jedné trati nebo v proudu letek po několika traticích*.

Se vzletem vrtulníků se zesiluje letecká stíhací ochrana výsadku a opatření radiotechnického rušení.

Důležitým opatřením velitele divize v době výsadku je velení silám a prostředkům, zabezpečujícím vysazení. V souladu s plánem výsadku velitel osobně nebo prostřednictvím štábu upřesní úkoly, usměrňuje úderý raketových jednotek, dělostřelectva a letectva ke zničení palebných prostředků, zejména protiletadlových prostředků a rovněž radiolokačních stanic, kte-

ré jsou v blízkosti letu vrtulníků, snaží se zamezit přístup nepřítele k prostoru vysazení a narušovat jeho velení a spojení.

Nepřítel se ničí a umlčuje ještě před přiletem vrtulníků k čáře, na které mohou být zjištěny nepřátelskými radiolokátory při nevelké vzdálenosti výchozího prostoru pro vysazení od prostoru vysazení — před vzletem vrtulníků. Protiletadlové prostředky nepřítele je dobře ničit 5 až 10 minut před přeletem vrtulníků linie fronty.

Velitelé dělostřeleckých a minometných jednotek, nad jejichž bojovými sestavami přelétají vrtulníky, při objevení se čela vrtulníků nad palebnými postaveními, dávají samostatně signál na dočasné přerušení palby v pásmu přeletu vrtulníků a soustředují palbu na křídla tohoto pásma. V pásmu přeletu vrtulníků vedou i nadále palbu ty zbraně a děla, která jsou určena pro přímou palbu. Po průletu proudu vrtulníků dělostřelecké jednotky obnovují palbu na cíle, které se objevují za odlehajícím proudem.

Všechny protiletadlové prostředky, rozmístěné v blízkosti tratě letu, vedou boj s letectvem nepřítele. Štáb divize předem oznamuje protiletadlovým útvarům a jednotkám dobu, výšku a trať letu vrtulníků.

V případě použití dýmů k zabezpečení vysazení, velitel divize dává signál k zadýmování tratě letu a přilehlých prostorů. Zadýmování se má provádět nejpozději 2—3 minuty před doletem vrtulníků k linii fronty.

Ke zničení nepřítele v pásmu přeletu vrtulníků a na křídlech tohoto pásma se mohou široce používat chemické náboje.

Proud vrtulníků nad územím, obsazeným našimi vojsky, letí na minimálně možných výškách. Nad územím nepřítele vrtulníky letí rovněž v mi-

nimálních výškách, využívají však přitom reliéfu terénu, místních předmětů a prostorů, kde je nepřítel určitě zničen zbraněmi hromadného ničení a rovněž, kde jsou mezery v jeho bojových sestavách. Poslední případ se může vyskytovat častěji při vysazení výsadku během útoku a v podmínkách, kdy neexistuje souvislá fronta obrany nepřítele.

Jestliže vrtulníky letí nad prostory, obsazenými vojsky nepřítele, pak *výška letu se vybírá s ohledem na možnost zničení nepřítele v pásmu letu vrtulníků* a v přilehlých prostorech. Podle zkušenosti je v takovém případě vhodná výška 300–500 m.

Při zadýmování nepřítele se let uskutečňuje bezprostředně nad dýmovou clonou.

K zabezpečení přesného doletu vrtulníků v určený prostor vysazení a v tomto prostoru — na určené přistávací plochy je třeba provést vyznačení tratě letu nebo hranice pásma přeletu a rovněž prostory vysazení a přistávací plochy. Při tom se používá radiotechnických prostředků, světelných nebo dýmových nábojů.

Během přeletu velitel skupiny (útvary) vrtulníků hlásí o pozorovaných palebných prostředcích nepřítele z vrtulníků. Velitel divize pak organizuje jejich okamžité zničení.

Okamžitě po přeletu výsadku přes linii fronty, vrtulníky zahajují palbu z kulometů a reaktivních zbraní na pozorované a nezničené cíle nebo existující palebné prostředky nepřítele, zejména na ty, které nebyly zpozorovány podporujícím dělostřelectvem.

V době letu je velitel vzdušného výsadku v jednom z vrtulníků spolu s velitelem skupiny (útvary) vrtulníků a pomocí jeho rádiové stanice udržuje spojení s velitelem divize.

Při letu se provádí nepřetržitý chemický a radiální průzkum speciálně

pro to určenými dozimetristy. Přitom musí být dozimetristé vždy ve vrtulníku, ve kterém je velitel výsadku a velitel proudu vrtulníků. Dozimetristé musí určit úroveň radiace na určených přistávacích plochách.

V případě vysazení výsadku do prostoru jaderného výbuchu se nálet k přistávacím plochám provádí z návětrné strany.

Po přistání jednotky výsadku opouštějí rychle vrtulníky, vykládají náklady, bojovou techniku a přistupují k plnění bojového úkolu.

Dojde-li k případně rychlé změně bojového úkolu a situace v určeném prostoru vysazení, ať to bude na základě nových podmínek radiální situace, množství radioaktivního prachu v tomto prostoru nebo z jakýchkoli jiných důvodů, a vysazení je na určených místech neproveditelné, pak podle rozhodnutí velitele divize se vysazení provede do záložního prostoru na záložní přistávací plochy. Přesto však i v tomto případě se musí přistání vrtulníků provádět tak, aby byl výsadek vysazen v témže uskupení, ve kterém bude muset vést boj.

V době přistání, vyseďnutí a vyložení, přijímá velitel divize opatření ke zničení záloh nepřítele, rozmístěných v blízkosti prostoru vysazení nebo blížících se k tomuto prostoru, přičemž zaměřuje palbu dělostřelectva a údery raketových jednotek na ty objekty, které jsou nejnebezpečnější pro výsadek v dané situaci.

Dělostřelectvo divize 2–3 minuty před doletem vrtulníků do prostoru vysazení přerušuje palbu bezprostředně na tento prostor a provádí palebnou ochranu prostoru, přičemž ničí palebné prostředky a zálohy nepřítele.

Stíhací letectvo ochraňuje výsadek před údery nepřítele ze vzduchu, vede průzkum a znemožňuje provádění vzdušného průzkumu nepřítele.

Bojová činnost taktického vzdušného výsadku

Bojová činnost taktického vzdušného výsadku v týlu nepřítele se rozvíjí, ve většině případů, ve velmi složité situaci. Vyznačuje se velkou samostatností, postupným zasazováním do boje jednotek po jejich vysazení, nejasností situace, časovým omezením v organizaci boje a narůstající úporností bojové činnosti při přibližování záloh nepřítele.

Bojové úkoly plní taktický vzdušný výsadek jak útokem, tak i obranou, přičemž využívá přepadu jednotlivých objektů nepřítele, léček na přístupových cestách a diverze. Druhy a způsoby bojové činnosti výsadku jsou závislé na plněných úkolech. Mohou se např. velmi rychle měnit, protože sama bojová situace je charakteristická právě častými změnami.

Úspěch činnosti výsadku závisí do značné míry na směle, drzé a rozhodné bojové činnosti výsadkářů a na osobní iniciativě velitelů jednotek, poddůstojníků a mužstva.

Při vysazení výsadku s úkolem obsadit a udržet takticky výhodný prostor (rajón), velitelé rot a čet ihned po vysazení shromažďují výsadkáře, výzbroj a bojovou techniku, uvádějí je do bojové pohotovosti a samostatně vyvádějí jednotky k určenému objektu nebo čáře, aniž čekají na dokončení vysazení všech výsadkářů. Výsadkáři se shromažďují a bojové úkoly se jim upřesňují za chodu. Podle podmínek situace se přibližují k určeným objektům v předbojových nebo bojových sestavách. Před střeleckými rotami postupují průzkumné jednotky, obvykle ve složení střeleckého družstva, posíleného 1 až 2 chemiky s dozimetrickými přístroji a 2 až 3 ženisty s minovými hledačkami a s prostředky pro vyznačení zátarasů.

Zesílené jednotky se začleňují do

bojových sestav střeleckých rot a svou palbou zabezpečují ovládnutí jednotlivých vyznačených objektů.

Velitel výsadku postupuje ihned za rotami na hlavním směru.

Výsadek ovládne určené objekty (čáry) současným, nenadálým útokem z chodu, převážně do boků a týlů obchvatem nebo obejítím nepřítele.

Výsadek útočí směle a rozhodně. Nedostatek těžkých palebných prostředků doplňuje nenadálou bojovou činností s maximálním využitím všech palebných prostředků.

Po ovládnutí určených objektů přecházejí výsadkové jednotky rychle k obraně, organizují pozorování, systém palby a zátarasů. Využívají výhodné podmínky terénu a obranná postavení a zátarasy, vybudované nepřítelem. Velitel výsadku upřesňuje obranné rajóny jednotek podle terénu, radiační situace a činnosti nepřítele.

Obrana se zpravidla buduje jako kruhová a skládá se z jednotlivých rotních obranných rajónů a opěrných bodů čet, rozmístěných na hlavních směrech. Mezery mezi jednotkami se zabezpečují palbou a chrání protitankovými a protipěchotními minami. Jsou-li k dispozici speciální vrtulníky, budují se na důležitých směrech minové zátarasy již v době vysazování výsadků.

Při organizaci kruhové obrany může prapor bránit rajón v šířce 6 až 7 km. Šířka vychází z toho, že jsou mezery mezi obrannými rajóny rot.

Při vysazení do prostoru nebo pásma jaderného výbuchu musí být výsadek připraven zahájit boj s prisunovanými zálohami nepřítele, které se budou snažit zaplnit jaderným úderem vytvořenou mezeru ve své obraně. V tomto případě musí velitel výsadku předejít nepřítele a zaujmout

výhodně postavení a nedopustit vyplnění mezery nepřítelem.

Vzdušný výsadek musí vést aktivní bojovou činnost, s využitím širokého manévru, spojovaného s řadou krátkých a nečekaných úderů, tak, aby byl oslaben nepřítel, byly mu způsobeny co největší možné ztráty a udržel ovládnutý objekt (prostor).

Je-li to nutné, velitel výsadku osobně nebo prostřednictvím důstojníka-dělostřelce, který je u výsadku, dává rozkaz k palbě dělostřelectva a raketových jednotek.

Po vysazení vedou výsadekové jednotky průzkum nepřítele pozorováním, hlídkami a léčkami.

Velitel výsadku a velitel rot může vyslat jednotlivé průzkumné jednotky (skupiny). Důležité zprávy o nepříteli a terénu možno získat výsledkem zajištění a přeběhlíků a rovněž dotazy u místních obyvatel. Všechny zprávy průzkumu předává okamžitě do štábu divize.

Velitel vzdušného výsadku podporuje a udržuje stále spojení s velitelem divize a rovněž s velitelem útvaru, útočícího na směr bojové činnosti výsadku a předává jim získané zprávy o situaci.

Opatření k protiatomové a protichemické ochraně se provádějí jednotkami výsadku po vysazení v týlu nepřítel v podstatě stejným způsobem, jako v normálních podmínkách bojové činnosti.

Výsadek nesmí přerušit bojovou činnost ani v případě, dostane-li se do účinků jaderného úderu, nebo byl-li napaden chemickými látkami nepřítele. Opatření k likvidaci tohoto napadení se přijímá při plnění bojových úkolů. Částečná hygienická očista výsadkářů, dezaktivace a odmoření výzbroje a bojové techniky provádějí jednotky bezprostředně v bojových sestavách bez přerušování bojových úkolů.

Úplná očista, dezaktivace a odmoření se provádějí až po splnění bojového úkolu spolu s útočícími útvary divize.

V případě nutnosti a nemožnosti, aby výsadek zůstal v zamořeném terénu pro silné radioaktivní zamoření, může na rozkaz velitele divize změnit prostor, ale jen tak, aby mohl pokračovat v bojových úkolech.

Nehledě na samostatnost činnosti výsadku v týlu nepřítele, může mít úspěch jen při nepřetržitém velení a řízení jeho činnosti velitelem divize. Důležitou úlohu v tomto řízení hraje zabezpečení nutné palebné podpory výsadku a stále součinnosti s letectvem a s útvary, útočícími čelně. Složitá a velmi často se měnící situace za boje vyžaduje, aby velitel divize včas upřesňoval a vydával doplňující úkoly veliteli výsadku v souladu s vytvářející se situací, stále zaměřoval činnost výsadku na zabezpečení úspěšného postupu hlavních sil divize.

Při podpoře boje výsadku, velitel a štáb divize musí především přijímat opatření k vyhledávání a zajišťování záloh nepřítele, zejména tankových, a k jejich včasnému zničení, aby tak zamezil jejich přiblížení se k prostoru bojové činnosti výsadku.

Štáb divize musí stále shromažďovat a rozebírat údaje o situaci, připravovat veliteli divize návrhy k zabezpečení bojové činnosti výsadku, doručovat doplňkové a nově uložené úkoly veliteli vzdušného výsadku a velitelům podporujících prostředků a provádět kontrolu jejich včasného plnění.

Štáb informuje velitele vzdušného výsadku o zjištěných směrech přesunu záloh nepřítele a přijatých opatření k rychlému spojení se vzdušným výsadkem, upřesňuje otázky součinnosti a opatření k zabezpečení setkání s výsadkem.

Náčelník dělostřelectva divize při

přemístování dělostřelectva předvídá jeho vysunutí vpřed s tím, aby mohl rychleji poskytnout pomoc výsadku účinnou palbou.

Náčelník PVO divize přijímá opatření k tomu, aby rychleji přenesl hranici účinné palby protiletadlových prostředků k prostoru bojové činnosti výsadku.

Při použití jaderných zbraní v době, kdy se takticky vzdušný výsadek nachází v týlu nepřítele, je třeba brát v úvahu bezpečnost výsadku. Jaderné údery mohou být provedeny na objekty nepřítele, umístěné ve vzdálenosti 3 až 5 km od prostoru bojové činnosti výsadku. Tato vzdálenost vychází z možné úchytky od předpokládaného epicentra výbuchu a pochopitelně její velikost závisí na ráži atomového náboje. O úderech na objekty nepřítel štáb divize informuje výsadek smluveným signálem.

Při přiblížení se útočících útvarů nebo předsunutých odřadů divize k prostoru bojové činnosti výsadku, jednotky jak útočících útvarů, tak i výsadku označují určitým signálem svá postavení. Velitel výsadku ukazuje směr nebo pochodovou osu, po které se mohou útočící útvary rychleji dostat přes bráněný prostor vysazení výsadku, na vodní překážce zabezpečující rychlé vyjití útočících jednotek k prozkoumaným přepravám a spolupracuje při jejich přepravě.

Jestliže k výsadku přichází první útvar, který nebyl plánován v zámyslu boje, štáb divize přijímá opatření k upřesnění a dovedení do útvaru a

jednotek, které bojují proti sobě, údajů o směrech jejich bojové činnosti a plnění úkolu. Upřesňují se čáry setkání a čáry vedení palby co do směru a vzdálenosti. Oznamuje se způsob spojení útočících jednotek a útvarů s výsadkem.

Podle pokynů velitele divize a za výhodné situace velitel výsadku organizuje a provádí samostatně útok výsadku vstříc k útvarům, které útočí na setkání.

Při úspěšném rozvíjení útoku hlavních sil divize se může ukázat jako výhodné udržet ovládnutý prostor (objekt) výsadkem až do příchodu útočících útvarů. Bude to tehdy, kdy nepřítel neorganizuje odpor proti útočící divizi.

V tomto případě a zejména při počínajícím odchodu a při jeho ústupu velitel divize může stanovit veliteli výsadku nový úkol — ovládnout důležitý objekt (prostor) v hloubce obrany nepřítele, aby se zabránilo organizovanému ústupu nepřítele a jeho součinnosti s hlavními silami. Současně klade nové úkoly na palebnou podporu bojové činnosti výsadku a na spojení s výsadkem, zaměřuje především tankové svazky a jednotky, které rozvíjejí útok do hloubky obrany nepřítele.

V případě, že se sloučení útočících útvarů se vzdušným výsadkem opozdí, velitel divize zesiluje palebnou podporu výsadku a stanoví mu doplňující úkoly pro další bojovou činnost.

*Ze sovětského tisku přeložil
podplukovník Josef Mrázek*

Použití raket v boji proti nepřátelským ZHN

Major Vladimír Pernica, major Miloslav Žižala

Boj s nepřátelskými ZHN organizujeme s cílem získat jadernou převahu. Jde o boj s celým komplexem sil a prostředků nepřítele a proto musíme vytvořit systém, který zahrnuje síly a prostředky jak průzkumu, tak i ničení. Vzhledem k nutnosti okamžitého zásahu, tj. bojovému použití, budeme organizovat tento systém podobně jako u protivzdušné obrany.

Základem tohoto systému je činnost raketových útvarů a svazků raket taktického, operačně taktického a operačního určení a letectva. Ostatní zbraně jako hlavně dělostřelectvo, tanky, výsadkové vojsko a vševojskové jednotky tento systém doplňují.

Charakter cílů v sestavě nepřítele

Dělostřelecké atomové prostředky nepřítele můžeme rozdělit podle dosahu na prostředky taktického, operačního a strategického významu. V článku si všimneme pouze raket taktického a operačního významu.

Prostory bojového rozmístění a prostory soustředění prostředků atomového napadení nepřítele jsou velké a proto při jejich ničení se zaměříme na jednotlivé důležité objekty. Především zjistíme rozmístění skladů, střeliva, palebných čet, palebných baterií, letek řízených střel, čet navedení, letišť taktického letectva a letadel na letištích.

V prostoru bojového rozmístění klademe hlavní důraz na sklady střeliva, raket a hlavice, odpalovací zařízení střelecké ústředny, místa montáže a přípravy raket, radiolokátory, ženiční roty pro výrobu kyslíku a suchého ledu, jakož i místa velení.

Tyto objekty mají různý stupeň nebezpečnosti pro naše jednotky — jednak svým významem pro úder a jednak časovou možnost. V podstatě cíle můžeme rozdělit na dva druhy:

a) cíle rázu trvalého, které nemohou během několika minut zmizet a nemohou v krátké době provést úder na naši sestavu. Sem patří sklady speciálního střeliva, technické jednotky, letiště a jiná vybudovaná zařízení a prostory soustředění jednotek ZHN;

b) cíle pohyblivé, které budou rychle měnit svá stanoviště a mohou provést v krátké časové lhůtě úder. Sem patří odpalovací zařízení s raketou v palebném postavení, střelecké ústředny a jednotky řízení střelby, naváděcí radiolokátory a technické jednotky útvarů s raketami.

Cíle skupiny a) můžeme ničit v kterékoli situaci bez zvláštních nároků na rychlost zásahu. Tyto cíle můžeme ničit všemi druhy vojsk i atomovými údery. U cílů skupiny b) jde především o zásah palbou v nejkratším čase, abychom předešli nepřítele v použití zbraně.

Rozhodující pro posouzení času, který máme k dispozici, je stupeň připravenosti jednotky nepřítele v okamžiku jejího zjištění. Např. zjistíme-li raketu typu HJ při zaujímání palebného postavení, víme, že nemůže být použita dříve než za 20 minut (LACROSSE za 10, CORPORAL za 120). Zjistíme-li tuto raketu v palebném postavení, můžeme počítat v nehorším případě pro nás s jejím okamžitým použitím, jelikož nevíme, jak dalece je raketa připravena k úderu.

Vycházíme-li z požadavku pravděpodobnosti zasáhnout raketu do jejího použití, tedy na čas v závislosti k provedení úderu, $p = 90\%$, podle tab. 1 musíme úder provést do 3–20 minut (VM čís. 5/61).

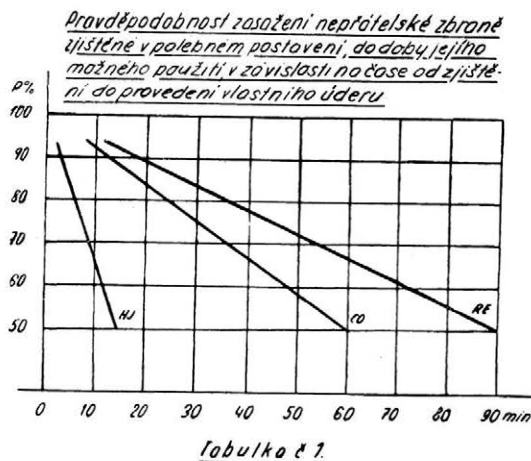
Každé prodloužení času od zjištění nepřátelské zbraně do provedení úderu zvyšuje možnost nepřítele ji použít.

Vlastní činnost vyžaduje kromě průzkumu pečlivou organizaci:

— spolehlivého a rychlého předávání podrobných zpráv (tzn. souřadnice, charakter, rozměry, činnost a čas zjištění cíle),

- rychlého rozhodování o úderu a potřebném účinku v cíli,
- předávání rozkazů a povelů k úderu,
- přípravy a provedení úderu v nejkratším čase u palebných jednotek.

K plnění těchto úkolů budeme využívat atomových úderů raketového dělostřelectva, letectva a palby hlavněho dělostřelectva.

Činnost raketových jednotek v boji proti nepřátelským ZHN

Komplexní plánování všech opatření pro boj se ZHN nepřítel je záležitostí vševojskového štábu. Dosavadní praxe je taková, že po získání zprávy o ZHN předá ji vševojskový štáb štábu dělostřelectva, který navrhne způsob ničení. Jde-li o atomový úder, tento schvaluje vševojskový velitel.

V tomto postupu, i když v zásadě je jistě správný, zvláště z hlediska důležitosti těchto opatření, vidíme nedostatek. Především jsou to časové možnosti proniknutí rozkazů k ničení ZHN. Půjde-li o cíl, který musíme zničit v nejkratším čase, pak určitě čas do 20 minut od zjištění cíle do úderu překročíme. Vševojskový štáb by měl zajistit okamžité pronikání průzkumných zpráv vojskového průzkumu k náčelníkovi dělostřelectva, vyčlenit raketové jednotky, které budou neustále v nejvyšší bojové pohotovosti k úderu a určit množství a mohutnost jaderné munice pro boj s nepřátelskými ZHN.

Otázky průzkumu nebudeme rozebírat. Chceme však upozornit, že pro rychlejší zásah na nepřátelské ZHN je výhodné vybavit jednotky, určené k boji se ZHN, dostatečnými prostředky pro průzkum do hloubky dosahu vlastních raketových zbraní. Tyto prostředky by byly odpovědné především za průzkum ZHN. Tím zajistíme rychlejší pronikání podkladů pro palbu až k vykonavatelům (podobně jako v systému PVO).

Vyčlenění jednotek a jaderné munice k boji se ZHN nepřítel

K úderu na ZHN nepřítel potřebujeme mít neustále k dispozici tolik jednotek raketového dělostřelectva, abychom s nimi mohli působit na kterékoli místo ve vlastním pásmu činnosti do vzdálenosti 200 km před přední okraj a na boky.

Vzhledem k dostřelu a volbě prostoru bojového rozmístění počítáme, že taktické rakety mohou plnit úkoly v pásmu širokém 25–30 km a hlubokém 15–24 km, operačně

taktické rakety v pásmu 100—150 km širokém a 100—130 km hlubokém, nebo v pásmu širokém 500—700 km a hlubokém 300—400 km.

Taktické rakety mohou tudíž ničit nepřátelské atomové kanóny a houfnice, neřízené rakety HONEST JOHN a LITTLE JOHN a řízené střely LACROSSE. Operačně taktické rakety mohou ničit řízené střely CORPORAL a REDSTONE. V příznivých podmínkách, rozmístí-li nepřítel řízené střely MATADOR a MACE a letiště taktického letectva blíže k přednímu kraji, mohou operačně taktické rakety ničit i tyto prostředky. Operační rakety mohou ničit řízené střely typu MATADOR a MACE a letiště taktického letectva nepřítele.

Stupeň pohotovosti raketových útvarů může být různý. Pro boj s pohyblivými prvky nepřátelských jednotek ZHN budeme mít jednotky v nejvyšší bojové pohotovosti. Z této pohotovosti jsou vojskové rakety schopny provést úder do 10 minut a operačně taktické asi za dvojnásobný čas. Většina času jde na vrub přípravy prvků a raket.

Vycházíme-li z předešlých požadavků, budeme mít v rámci armády v neustálé bojové pohotovosti minimálně jedno odpalovací zařízení taktických raket a u každé divize jedno odpalovací zařízení taktických raket. Pro armádní raketovou brigádu to znamená, že několik baterií je neustále zaměstnáno udržováním bojové pohotovosti. Toto platí do zahájení operace.

Vezmeme-li v úvahu přemísťování, vypadá situace takto:

Jednotky taktických raket se přemísťují v útoku skoky 10—20 km; operačně taktických raket 60—100 km a někdy i více — podle postupu tanků a pěchoty.

Armádní raketová brigáda se přemísťuje po oddílech. Průměrná doba na svinutí, přesun a na rozvinutí do bojové sestavy v novém prostoru rozmístění činí 7—10 hodin. Oddíl vojskových raket se přemísťuje po bateriích 3 až 4krát za 24 hodin. Na přemístění jedné baterie počítáme (včetně opouštění a zaujetí nového prostoru bojového rozmístění) okolo 2 hodin.

Při přemísťování většina baterií arb je vlastně po většinu dne buď na přesunu, nebo v nejvyšší bojové pohotovosti. Totéž platí i pro ovr u divizí. K plnění jiných úkolů atomovými údery zbývá jen velmi omezený čas některých odpalovacích zařízení, který vyšetříme jen při velmi pečlivém plánování přemístění (počítáme s civičnou organizací GŠ/OS). Máme-li plnit i jiné úkoly než ničení ZHN nepřítele, potřebujeme zvýšit u divizí počet baterií ovr alespoň na 3 a u vševojskové armády mít vždy alespoň 3 oddíly operačně taktických raket.

Někteří soudruzi (VM č. 5/60) navrhuji řešit otázku vytvořením samostatného systému průzkumu a palebných prostředků proti ZHN pod samostatným velením. Tuto otázku nebudeme však rozebírat.

Za předpokladů, které jsme uvedli, množství odpalovacích zařízení dává možnost kdykoli provést úder na zjištěné ZHN nepřítele. K tomu je ovšem nutno počítat s raketou a příslušnou bojovou hlavicí.

U raket vojskového a armádního typu je počítáno s hlavicí tříštivotrhavou a jadernou. V některých pramenech je zmínka o hlavicích s chemickou náplní. K ničení ZHN jsme brali v úvahu pouze jadernou munici a především vzdušný výbuch. Při pozemním výbuchu můžeme počítat ještě s jinými faktory ničení než při vzdušném výbuchu.

Při ničení nepřátelských ZHN můžeme uvažovat o vyřazení materiálu, nebo zničení živé síly. Zničíme-li jen živou sílu, musíme dále sledovat cíl, protože tato může být nahrazena a materiál použit. Proto nám půjde především o zničení materiálu (rakety, odpalovacího zařízení, munice). Živou sílu budeme ničit tehdy, není-li možno zaručit jiný výsledek.

Mluvíme o tom proto, že např. zničení nekrytého atomového děla s pravděpodobností výsledku 90 % dosáhneme vojskovou raketou s náplní 10 kt jen na dálky střely (Ds) do 15 km. Raketou operačně taktickou, náplní 200 kt, na Ds do 90 km. Jsou-li děla alespoň zběžně zakopána, nelze o jejich ničení vůbec hovořit. A v takových případech, kdy zničení materiálu není zaručeno, omezíme se na zničení živé síly.

Úkol budeme stavět podle konkrétní situace. Za postupu vlastních vojsk — stačí zničit živou sílu u atomového děla. Tím znemožníme jeho použití nejméně na dobu, nutnou k doplnění nebo nahrazení obsluhy.

Správné postavení úkolu vede k úspoře atomové náplně. Např. atomové dělo můžeme zničit náplní 200 kt (na Ds přes 15 km) a zničení živé síly u děla pouze náplní 3 kt. Povinností štábu je též určit množství a mohutnost jaderné munice.

Podle některých údajů (VD č. 01088-35/1962) v pásmu činnosti vlastní armády se může nacházet 84–108 nepřátelských prostředků atomového napadení. Z toho objekty trvalého charakteru, tj. sklady a letiště taktického letectva činí 18–25 (z toho letiště 10–16).

Můžeme tedy v pásmu armády očekávat 66–83 jednotek atomového napadení. Z toho je 50 % baterií 203,2 houfnic. Všechny jednotky však nezjistíme. Za předpokladu, že jich zjistíme 75 %, je to 49–62 jednotek. Máme totiž za to, že naše průzkumná opatření nám musí zjistit alespoň toto množství nepřátelských prostředků. Ovšem v rámci těchto jednotek je více objektů, na které musíme provést atomový úder. Tím se zvýší počet cílů pro atomové úderů na dvojnásobek, tj. na 98–124 cílů.

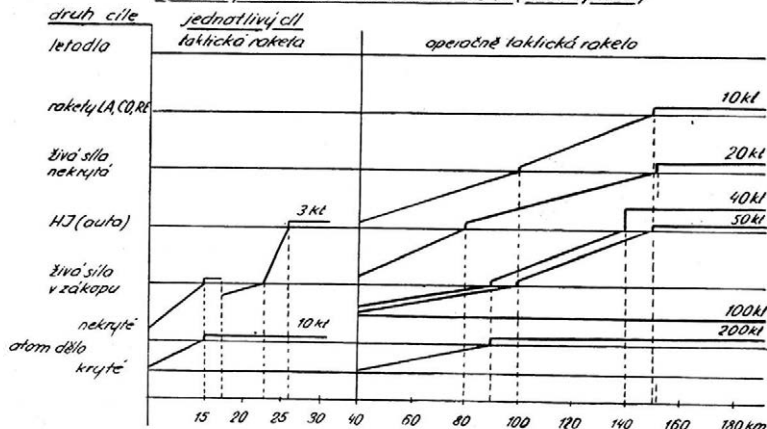
Ničení těchto prostředků se zúčastní i letectvo, hlavně dělostřelectvo a ostatní druhy vojsk. Proto počítáme, že raketovým dělostřelectvem budeme úderů ničit nejméně $\frac{1}{3}$ cílů — tj. 32–41 cílů. Cíle ve větší hloubce bude ničit velitel fronty — počítáme, že zničí asi $\frac{1}{3}$. Pro armádu zbývá tudíž 21–27 cílů.

Velitel armády musí tedy vyčlenit pro boj se ZHN nepřítele nejméně 21 atomových úderů pro raketové dělostřelectvo. Potřebné množství atomových úderů na ZHN nepřítele určuje podle konkrétních zpráv o nepříteli.

Kromě množství raket určujeme i mohutnost. Zde se držíme zásady úspornosti. Úkol budeme vždy plnit s nejmenší možnou kilotonáží, která zaručí požadovaný výsledek.

Podle tabulky 2 — k ničení dělostřeleckých raket do dálky střelby Ds 26 km stačí taktická raketa s náplní 3 kt. K ničení atomového děla můžeme použít taktickou raketu 10 kt na Ds do 15 km, nebo operačně taktickou raketu 200 kt na Ds do 90 km. Ostatní úkoly mohou poslední dvě rakety plnit na všechny dálky bez omezení.

Určení potřebné kilotonáže pro jaderný úder podle druhu cíle
s pravděpodobností zničení $P=90\%$ (vzd. výbuch)

Tabulka č. 2

Z hlediska hospodárnosti je účelné určovat pro boj se ZHN nepřítele taktické a operačně taktické rakety s náplní od 3 do 100 kt.

Vzhledem k rozdělení možných cílů a z hlediska hospodárnosti je účelné určovat $\frac{1}{2}$ až $\frac{2}{3}$ z celkového počtu raket, vyčleněných pro boj se ZHN nepřítele, raket taktických. Je totiž výhodnější na cíle do 10–15 km používat taktickou raketu.

Rozdělení raket jednotkám posuzujeme z hlediska bojové pohotovosti. Nejúčelnější se nám jeví mít u každé raketové jednotky pro každé odpalovací zařízení jednu raketu, určenou pro ničení ZHN.

Při vytvoření samostatného systému boje se ZHN musíme mít v něm k dispozici i jednotky taktických raket alespoň v tom počtu, jak jsme uvedli.

Atomový úder na nepřátelské ZHN v palebném postavení

Činnost při atomovém úderu na ZHN nepřítele můžeme rozdělit na:

- vyhodnocení cíle a předání zprávy vševojskovému veliteli,
- rozhodnutí pro úder,
- předání rozkazů jednotkám a práce palebných jednotek.

Jde-li o raketu (atomové dělo) nepřítele v palebném postavení, je žádoucí, aby po zjištění cíle byly údaje o něm ihned předány jednotce, která bude cíl ničit nebo umlčovat. Jelikož cíl můžeme zjistit různými druhy průzkumu a na různém stupni, musíme napředit zprávy soustředit. Proto hlášení o těchto cílech dostává vševojskový velitel. U něho je náčelník dělostřelectva, takže zprávu dostává i on.

Máme-li provést úder na nepřítele ve lhůtách 3–10, 15–20 minut, nezbyvá mnoho času na rozhodování pro úder. Na rozhodnutí musí spolupracovat jen minimální počet lidí — z dělostřelců jen náčelník dělostřelectva a jeden pomocník. Na stupni svazku to bude jen náčelník dělostřelectva. Rozhodnout je třeba — která jednotka provede úkol a s jakou náplní.

Rozhodnutí musí být odpovědné, po uvážení efektivnosti úderu, na základě výpočtů. Výpočet z tabulek je poměrně zdoluhavý. K posouzení však stačí přehledná tabulka (č. 2). V této tabulce podle charakteru cíle a délky střelby (Ds) najdeme vhodnou náplň. Nebo střelitelci jednotku volíme podle charakteru cíle, Ds a náplně, kterou máme k dispozici. Výpočet délky a náplně může provést velmi rychle i jeden člověk. V tabulce je zřejmé, na jaké délky a jaké náplně je možné využít.

Např. taktickou raketou mám ničit atomové dělo na Ds 20 km nekryté. Výsledek: jelikož je na Ds 20 km cíl atomové dělo nekryté pod čarou omezující 10 kt, nelze tento výsledek očekávat. Mohu postavit požadavek zničit živou sílu u děla. Jelikož cíl „živá síla nekrytá“ je nad čarou, omezující 3 kt, stačí náplň 3 kt.

Přesný výpočet podle tabulek (vydaných VD):

3 kt — střední poškození nezakopaného děla — $Rú = 350$ m

$Rú: Ds = 0,91; P = 50 \%$

zničení nekryté živé síly $Rú = 1050$ m

$Rú: Ds = 2,73; P = 99,65 \%$

Náčelník dělostřelectva musí mít přehled o rozmístění jednotlivých pohotovostních baterií, jejich dostřelu a o raketách, které jsou v pohotovosti. Může proto velmi rychle rozhodnout, která jednotka nejlépe a nejvýhodněji může splnit úkol. Hodnota podkladů pro rozhodnutí je stejná jako při výpočtu z tabulek.

Druhý problém je předat rozkaz jednotce a provést úder. K tomu musíme organizovat službu pohotovostních baterií. K pokrytí prostoru před vlastní bojovou sestavou máme jedno odpalovací zařízení u každé prvosledové divize a jedno odpalovací zařízení taktických raket — samozřejmě vždy s raketou.

Náčelník dělostřelectva musí mít možnost předat rozkazy přímo až do pohotovostní baterie (s vyloučením všech mezistupňů). Na stupni svazku do oddílu hlavního dělostřelectva, určeného k boji se ZHN. Např. náčelník dělostřelectva armády musí mít možnost velet až do pohotovostní baterie arb i do pohotovostní baterie kteréhokoli ovr, třeba přes náčelníka dělostřelectva divize.

Máme za to, že ke zkrácení času pro přípravu rakety je účelné, aby pro každou ZHN v palebném postavení prvky pro střelbu přepravila pohotovostní jednotka. Do pohotovostních jednotek předat **souřadnice cíle** a smluveným signálem rozkaz **k přípravě prvků**. Tyto údaje předávat pouze jednotkám, které do daného prostoru mohou působit. To znamená je-li cíl v hloubce přes 20 km, dát signál jen pohotovostní jednotce arb, je-li pod 20 km, předat jej pohotovostní jednotce arb i příslušného ovr. Je-li pod 15 km předat i jednotce hlavního dělostřelectva v daném prostoru.

Nejasnost může vzniknout v tom, kdo má právo nařídít atomový úder na zjištěnou ZHN v palebném postavení. Máme za to, že nařízení má vydat velitel na tom stupni, na kterém je cíl zjištěn. Zjistí-li cíl divize, vydá rozkaz náčelník dělostřelectva divize a současně hlásí náčelníku dělostřelectva armády. Současnost hlášení zdůrazňujeme, neboť tím se sníží možnost dvojnásobného úderu na jeden cíl na minimum.

Charakter pohyblivého cíle má je odpalovací zařízení (dělo), raketa a střelecká ústředna. Ostatní prvky bojové sestavy, nebo i nepřátelská letiště taktického letectva a sklady speciální munice většinou nejsou jednotlivé cíle a také nevyžadují ničení v krátkých lhůtách. Pro úder na tyto cíle bude čas na rozhodnutí a provedení úderu (hromadného úderu).

Často uvádíme požadavek ničit nepřátelské ZHN v čase 3—10 minut. Přitom víme, že vlastní raketové jednotky jsou schopny provést úder nejdříve za 10 minut. Jedině hlavní dělostřelectvo může zahájit palbu v kratší lhůtě než 10 minut. Proto na všechny cíle, které jsou v dostřelu hlavního dělostřelectva a jsou pohyblivé, použijeme ihned palbu k umlčení a teprve potom se rozhodujeme o zničení cíle. Pak bude čas pro vlastní úder delší. Po dobu přípravy úderu budeme umlčovat cíl. Tyto otázky vedení boje budeme upřesňovat v období organizace součinnosti.

Závěr

K ničení nepřátelských ZHN budeme mít stále v nejvyšší pohotovosti u každé prvořadé divize jedno odpalovací zařízení taktických raket a alespoň jedno odpalovací zařízení operačně taktických raket.

K zničení ZHN vyčleníme alespoň 20 kusů atomové munice. Z toho $\frac{1}{2}$ až $\frac{2}{3}$ raket vojskového typu. Na každé odpalovací zařízení mít k dispozici jednu raketu pro ničení ZHN v palebné jednotce. Ostatní v dopravní jednotce armády, pro manévry raketami.

Operačně taktické rakety budeme používat na takové dálky střelby, kam taktické rakety nedostředli. Jen výjimečně k ničení atomových děl nepřítel.

Vševojskový velitel musí pro boj se ZHN nepřítel určit způsob nejrychlejšího předávání zpráv o ZHN nepřítel v palebných postaveních, jednotky k jejich ničení a množství a náplň raket.

Na zjištěné nepřátelské ZHN v palebném postavení, které jsou v dostřelu hlavního dělostřelectva vést neprodleně palbu k umlčení a tak zajistit přípravu k úderu.

Náčelník dělostřelectva musí mít možnost okamžitého přímého předávání údajů o cíli do palebných jednotek (dozorčích baterií).

K plnění ostatních úkolů je třeba zvýšit počet odpalovacích zařízení u každé divize na 3 a u armády na 3 oddíly raket.

Ženíjní zabezpečení td v útočné operaci

Podplukovník Ján Husík

Při nenadálém zahájení boje počítáme s tím, že tíha ženíjního zabezpečení bude spočívat hlavně na organických ženíjních jednotkách divize. U tankové divize prvního sledu a na směru rozhodující činnosti armády předpokládáme zesílení jedním ženíjním a pontonovým praporem. Závisí to též na prostoru bojové činnosti divize a na počtu vodních překážek. Může být však případ, že tanková divize bude zesílena ženíjními jednotkami jen na splnění určitého a časově omezeného úkolu (odtárasení, zabezpečení postupu přes horský přechod, přechod vodního toku apod.).

V soudobých podmínkách boje při značném rozsahu ženíjních prací má mimořádnou důležitost i ženíjní příprava u druhů vojsk. Jednotky tankové divize musí dokonale ovládat zřizování okopů (krytů) pro bojovou techniku trhavinami, úpravu pomocných cest a brodů, překonávání závalů a zátarasů na komunikacích s použitím trhavin, motorových a ručních pil a základní otázky maskování.

V článku rozeberu některé zvláštnosti úkolů ženíjního zabezpečení útočného boje tankové divize a to: ženíjní průzkum, zabezpečení vysokého tempa útoku, zřizování přeprav přes vodní toky, úprava cest, ženíjní zabezpečení oddílů vojskových raket a činnost ženíjního náčelníka.

Ženíjní průzkum

Cílem ženíjního zabezpečení průzkumu bude hlavně získat konkrétní údaje o současném stavu terénu (vodních toků, horských přechodů apod.) a o ženíjních opatřeních nepřítele, aby se vojska mohla připravit na svoji činnost.

Při plánování útočného boje je nutné, aby ženíjní náčelník divize plánoval úkoly nejen ženíjním průzkumným prostředkům, ale předložil též požadavek na získání zpráv od vševojskových průzkumných prostředků na celou hloubku úkolu divize.

Hlavní důraz položíme na ty zprávy, které po vyhodnocení budou mít zásadní význam pro rozhodování a návrhy ženíjního náčelníka veliteli divize.

Budou to především údaje o prostorech, kde nepřítel zřídil zátaras, atomové fúgasy a náloze, vybudoval obranná postavení, připravil důležité objekty přes vodní toky k ničení apod.

Pro průzkum je vhodné využít průzkumných ženíjních skupin. Ženíjní průzkumníci budou začleňováni do vševojskových průzkumných skupin divize zpravidla jen v těch případech, kdy zájmový prostor vševojskové průzkumné skupiny má význam i z hlediska ženíjního zabezpečení, jako např. prostor řeky včetně mostů, horské soutěsky apod.

Je nutné, aby ženíjní náčelník divize si vytvořil dostatečnou zálohu prostředků ženíjního průzkumu (do splnění bližšího úkolu $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$).

Vážnou otázkou i nadále zůstává vysazení průzkumných skupin a spojení s nimi. Průzkumná ženíjní skupina se přepravuje do nepřátelského týlu vzduchem, jako padákový nebo vrtulníkový výsadek. Náročné úkoly ženíjního průzkumu může splnit, poněvadž část ženíjních průzkumníků tankové divize má výcvik v seskoku padákem.

Bude-li tanková divize zasazována z druhého sledu a rozvíjet útok na směru, kde postupovaly divize prvního sledu, je nutné, aby ženíjní náčelník využil zpráv od průzkumných skupin, pracujících v týlu nepřítele (od divizí prvního sledu a armádních ženíjních průzkumných skupin).

Zpravidla 24 hodin před zasazením tankové divize z druhého sledu armády, upřesní náčelník ženíjního vojska armády zprávy ženíjního průzkumu z hloubky, kde bude zasazena tanková divize.

Podle požadavku ženíjního náčelníka tankové divize ukládá náčelník ženíjního vojska armády doplňkové úkoly průzkumným skupinám od divizí prvního sledu a armády.

Komplexnost plánování a využívání průzkumných sil a prostředků divize vyžaduje těsnou součinnost ženíjního náčelníka s náčelníkem průzkumu. Otázky vysazení, spojení a zabezpečení bojové činnosti ženíjních průzkumníků lze s úspěchem řešit jen komplexním plánováním a řízením průzkumu v rámci divize.

Technický ženíjní průzkum v sestavě ženijních jednotek a útvarů nedoznává změny v cílech a úkolech, ale je omezen časově.

U tankové divize obvykle organizujeme dvě hlídky v síle 1+3 pro úkoly v hloubce (vysazené vzduchem) a jedno družstvo (2

hlídky) pro úkoly v sestavě průzkumného odřadu (skupiny).

Ženíjní průzkum nabývá na významu, neboť získané zprávy budou velmi důležitým podkladem pro rozhodování velitele divize i ženíjního náčelníka. Největší pozornost věnujeme průzkumu komunikačních směrů, objektů a vodních překážek.

Zabezpečení vysokého tempa útoku

Stěžejním úkolem ženíjního vojska v útoku tankové divize při zahájení operace je zabezpečit vysoké tempo postupu. Tento úkol zahrnuje řadu opatření:

- zřizování přepravišť přes vodní toky na široké frontě z chodu;
- úpravu a údržbu cest, zabezpečení pohybu terénem mimo cesty a stavbu nízkovodních i plovoucích mostů;
- zřizování průchodů ve výbušných zátarasech, v pásmech hlubokých závalů a ostatních překážkách, zejména na počátku útoku.

V pohraničních zalesněných prostorech a na celém prostoru válčíků může nepřítel zřizovat lesní závaly na velkou hloubku.

Zřizování přeprav přes vodní toky

Velkou důležitostí pro udržení vysokého tempa útočného boje má rychlý přechod vodních překážek. Překonávání řek ve vysokém tempu nutí využívat ty přepravní prostředky a způsoby přepravy, které při vynaložení nejmenšího úsilí zabezpečí nejrychlejší přepravu. Především je třeba využívat brodů. Vždy, jakmile to situace dovolí, je nutné ihned zahájit stavbu plovoucího mostu. Mostové přepraviště, jako jedno z nejvýhodnějších dává největší předpoklady udržet i při násilném přechodu potřebné tempo boje (8 až 10 km/hod.).

Se zřetelem na značnou potřebu normovaných mostů a jejich zranitelnost bude účelné zřizovat v pásmu přechodu tankové divize nízkovodní dřevěné mosty nebo kombinované. V posledních letech jsme se s touto otázkou u tankových divizí méně zabývali a je potřebné revidovat tyto názory. Při stavbě nízkovodních dřevěných mostů se ukázalo, že kolejové mosty jsou nevhodné, neboť podstatně snižují rychlost tanků a vozidel na 10 až 15 km/hod. Naproti tomu na mostech s plnou mostovkou dosahují vycvičení řidiči aut i tankisté průměrnou rychlost do 25 až 30 km/hod. Používání kolejových mostovek má význam u mostů krátkých rozpětí v OZP.

Vyskytují se i polemiky, zda je výhodné a účelné zřizovat přívozové přepravy pro tanky. Jejich použití nelze šablonovitě zavrhovat. Je zřejmé, že na úzkých překážkách do 60 až 80 m, kde doba na postavení mostu je zhruba stejná jako na zřízení přívozových přepravišť, je výhodnější zřizovat ihned při příchodu vojsk k řece mostová přepraviště.

Na širších řekách může však být mnohem výhodnější i vzhledem k tempu přepravy a zranitelnosti mostu, zřídit nejprve přívozovou přepravu pro tanky. Most sestavovat ze soulodí asi za 60 až 80 minut po příchodu k řece. Přívozová přepraviště jsou odolnější proti účinkům ZHN než mosty.

Jako příklad uvažujeme řeku asi 190 m širokou s rychlostí proudu 1,5 až 2 m/vt. a divize je zesílena 1 pontonovým praporem.

Při přívozové přepravě z jedné mostové soupravy SMS (koloběh 15 až 17 min., postavení přívozu 30 min.) je možno tanky od tankové divize přepravit za 8 hodin. Aby bylo možné přepravovat tanky současně na všech 12 soulodích, je třeba použít čluny od divize a od posilové rotý přepravních prostředků. Po mostě ze soupravy SMS se přesunou tanky za 6 hodin, při rychlosti 10 až 15 km/hod. K tomu je třeba připočítat dobu stavby mostu 3 hodiny. Organická 1/3 SMS nebyla uvažována k přepravě (záloha).

Potřebná doba na přepravu všech tanků divize při přívozové přepravě, je skoro stejná, ale do zahájení přepravy po mostě (za 3 hodiny) přepraví nám přívozová přeprava na protilehlý břeh zhruba 120 tanků. To má význam zvláště tam, kde nejsou prodávány pro hluboké brodění (rychlost proudu, profil dna).

Je tedy zřejmé, že každý případ je nutno řešit individuálně podle ženíjně technických propočtů a v souladu s úkolem tankové divize. Možnosti přepravy tanků ovlivní v zásadě rozhodnutí velitele divize.

Hlavním úkolem ženíjního náčelníka divize musí být, aby zabezpečil co nejrychleji

převahu divize přes vodní tok. Nejdůležitější však je přeprava tanků a proto je třeba řešení přepravy podřadit tomuto požadavku.

V současných podmínkách vysokého tempa útoku divize na široké frontě (do 50 km) je třeba předpokládat pro každou divizi prvního sledu dva mosty.

Potřeba dvou mostů je odůvodněna jednak šířkou pásma útoku a dále požadovaným tempem přepravy zejména na řekách, kde nelze zřizovat brodová přepraviště pro kolovou techniku štábů a druhý vojsk.

Za předpokladu, že armáda zahajuje operaci s jedním posilovým pontonovým praporem, má k dispozici:

- u divizí $5 \times \frac{1}{3}$ SMS — $\frac{12}{3}$ SMS
- armádní žb — 1 SMS
- armádní ponpr — 1 SMS
- 1 posilový ponpr — 1 SMS; celkem $\frac{42}{3}$ SMS.

Z možnosti vševojskové armády vyplývá, že je schopna v průběhu útočné operace z organických a posilových prostředků zabezpečit pro každý svazek jen jeden 40tunový most, s minimální zálohou materiálu o délce 100 bm. Divize v tomto případě by se přesunovala přes vodní překážku po jednom mostě 6 až 8 hodin. Tuto skutečnost uvádím proto, že při cvičeních, zejména ve školách i ve štábech se někdy nerespektuje konkrétní možnost armády. Síla a prostředky se uvažují příznivě bez ohledu na skutečné možnosti rozvinutých ženijních útvarů, což je zvlášť důležité pro naše podmínky v první operaci při zahájení války. Proto je třeba řešit otázky zabezpečení náslilného přechodu vodních toků novými způsoby a prostředky.

Jedním z možných způsobů, jak zabezpečit požadované tempo útočné operace při překonávání vodních toků, je zabezpečit minimálně dva mosty pro divizi. Toho lze dosáhnout obsazením stálých mostů výsadky nebo silnými údernými skupinami, složenými z tankových, střeleckých a ženijních jednotek. Tyto skupiny pronikají mezerami v sestavě nepřítele s cílem ovládnout most do příchodu hlavních sil. Úkol předvidá i velitel armády a upřesňuje použití výsadek jednotek a úderných skupin tankové divize k ovládnutí přechodů přes vodní toky.

Zabezpečení vysokého tempa boje tankové divize vyžaduje dokonalý manévr přepravními prostředky v průběhu bojové činnosti. Manévr přepravními prostředky lze dosáhnout jen dokonalou znalostí válečnické, mostového materiálu a v nepo-

slední řadě i dovedností a připravenosti ženijních sil a prostředků při nahrazování plovoucích mostů nízkovodními. Stavbu nízkovodních mostů je třeba zahájit okamžitě se stavbou plovoucích a zejména tam, kde se plně využijí pro přesun druhých sledů, záloh a týlu v rámci armády.

Uvolnění mostové soupravy se přesunují za bojujícími svazky, přecházejí do zálohy armády a jsou připraveny zesílit nově zasazované svazky a stálé přepravy. Přitom je třeba mít na paměti, že přesuny od jedné překážky ke druhé bude nutno uskutečňovat co největší rychlostí (40 km za hod.) ve dne.

Splnění úkolu značně ovlivní i dovednost tankových osádek při překonávání vodních toků broděním (hlubokým i pod vodou).

Vzhledem k velké zranitelnosti mostových souprav při přesunu i na řece, je třeba mít silnou zálohu přepravních prostředků, kterou může ženijní náčelník ovlivňovat přechod divize přes vodní toky (do 50 %).

Úprava cest

Význam úpravy cest pro zabezpečení manévru silami a prostředky v soudobých podmínkách útočné operace značně narůstá. Na tomto úkolu se musí podílet všechny druhy vojsk divize. Ženíni jednotky upravují cesty v rámci OZP, které se organizují u pluků a u divize. OZP nepozbývají své důležitosti a jsou hlavním prostředkem pro zabezpečení tempa postupu. Při zahájení operace je třeba předpokládat zátarasu v zalesněných prostorech pohraničních hor, zřízené nepřítelem nebo způsobené atomovými zbraněmi.

Snahou nepřítele bude snížit, popřípadě zastavit postup našich vojsk alespoň na některých směrech. Toho může dosáhnout nejen aktivní bojovou činností použitím atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení, ale i zřízením nejrůznějších typů zátarasů, zejména na komunikacích. Použití atomových zbraní způsobí na terénu celou řadu překážek. Především to budou silně zamořené úseky terénu radioaktivními látkami, velké lesní požáry, rozsáhlé lesní závaly a rozvaliny ve městech a obcích, které budou velkou překážkou při postupu jednotek tankové divize. Po zahájení útoku se budou jednotky setkávat s opevněnými a zaminovanými horskými přechody, s přístupy k důležitým průmyslovým centrům a se zatarasenými přístupy k vodním překážkám.

Nejzávažnějším problémem zůstává překonávání hlubokých závalů po atomových

úderech. Nemůžeme předpokládat, že vždy bude možné, zvláště na nižších stupních (prapor, pluk), překážky na osách postupu obejít. Těžiště úkolu proto spočívá na činnosti OZP pluků a divize, které musí mít dostatečné síly a prostředky. Organizace a vybavení komunikační roty ženijního praporu divize zabezpečuje úkol OZP divize dobře. Nedostatkem je, že pro OZP pluků není zatím dostatek specializovaných komunikačních jednotek.

Na tomto úkolu se musí podílet všechny druhy vojsk a zejména ženijní zálohy. Každá ženijní jednotka a útvar musí pomáhat při odtařování ihned po příchodu k překážce. I když dosud nejsou praktické zkušenosti z tohoto druhu výcviku a nejsou ani k dispozici technické kalkulační normy pro odstraňování závalů a souvislých pásem zářasů, je třeba překonávání závalů v zamořených prostorech (pásmech) soustavně cvičit s důstojníky na velitelských a metodických zaměstnáních a zejména s jednotkami při pobytu ve VVP.

V tomto smyslu se vyznačují prostory závalů na mapách ženijních náčelníků a ženijních velitelů takto: pásmo ničení — černé; pásmo ničení obytných budov — hnědé a pásmo lesních závalů — zelené.

Soudobý boj vyžaduje, aby otázkami

odtařování na komunikačních směrech se zabývaly všechny druhy vojsk. Proto předpis Vševojsk-2-2 požaduje, aby ostatní druhy vojsk samy překonávaly protitankové a protipěchotní zářasy a přirozené překážky, odstraňovaly si závaly a rozvaliny v prostorech rozmístění vlastních jednotek a provedly dezaktivaci a obnovu objektů při odstraňování následků atomového napadení.

V našich podmínkách má mimořádnou důležitost úprava a údržba komunikační sítě pro přesun přes horské přechody, zřízení záložních přepravišť (včetně brodových) vedle stálých mostů, vytváření a úprava objížděk, zesílení stálých mostů na požadovanou únosnost a odstraňování následků po atomových úderech nepříteli. Tato opatření je nutno připravovat v míru podle plánu ženijních opatření armády a divize.

Charakter pohraničního terénu, jakož i značné prostory pravděpodobného válčiště se vyznačuje neúnosným, bažinatým a zalesněným terénem. K překonávání podobných prostorů je nutné organizovat nepřetržitý ženijní průzkum terénu. Hlavním úkolem ženijních jednotek tankových pluků a posilových ženijních jednotek bude vyhledávat objezdy pro postup tanků.

Ženijní zabezpečení oddílů vojskových raket

Pro přesun raketových jednotek se budou nejčastěji využívat cesty, upravené pluky a prostředky divize. Jinak podle možnosti, se pro zabezpečení přesunu vyčlenění část sil z posilových ženijních jednotek.

Vzhledem k tomu, že se raketové jednotky budou přesunovat v prostoru bojové činnosti pluků, bude jejich manévr zabezpečen sestavou vševojskových útvarů a divize včetně cest. Bezprostřední přesun si mohou raketové jednotky zabezpečovat vlastními silami. Jde zejména o vytýčování

cest, překonávání překážek a manévr po rozrušených cestách.

Pro zabezpečení manévru oddílů vojskových raket musí ženijní náčelník tankové divize počítat s ženijní zálohou, neboť v první operaci bez zesílení divize nebude možné vyčlenit posilové ženijní síly.

Ženijní náčelník divize musí plánovat ženijní opatření u pluků a u divize tak, aby vytvořil pro raketové jednotky co nejpříznivější podmínky. Půjde zejména o průzkum cest a palebných postavení baterií a o vhodný způsob přepravy při násilném přechodu vcdních překážek.

Činnost ženijního náčelníka divize

Ženijní náčelník, jakožto orgán velení a řízení bojové činnosti ženijních jednotek, může při využití štábu organických a posilových ženijních útvarů podstatně ovlivnit rychlost provedení a kvalitu úkolů ženijního zabezpečení.

Vysoké požadavky vyžadují zjednodušit formy práce a zaměřit pozornost na rychlé a jednoduché velení.

Ženijní řešení je třeba přijímat na základě ženijně technických propočtů, které mají být v souladu s vývojem situace na frontě.

Zkušenosti ze cvičení ukazují, že není účelné zařazovat ženijního náčelníka divize na PVS, nýbrž na VS, zejména v průběhu útočného boje.

S velitelem divize se ženijní náčelník

zúčastňuje rekognoskace a organizace součinnosti před zahájením boje. V průběhu boje jen v důležitých případech, jako např. při přechodu horského a zalesněného pásma nebo většího vodního toku. Tato zásada platí tím více pro ženijního náčelníka pluku.

Při umístění na VS má ženijní náčelník vyřešený problém velení a spojení.

Aby jednotky získaly co nejvíce času pro plnění úkolů, musí ženijní náčelníci souběžně plánovat na dvou až třech velitelských stupních. Ženíjní dokumentace musí být účelná, jednoduchá a hlavně na mapě.

Nezbytnou podmínkou pevného velení je nepřetržitě spojení. Proto ženijní náčelník má mít zabezpečeno spojení se všemi podřízenými útvary ve velitelské (štábní) síti divize. K tomu si má zabezpečit pro určité případy jako např. při násilném přechodu apod. právo přednostního hovoru.

Rozdělování ženijních sil je třeba důsledněji řešit na základě podrobných ženijních technických propočtů.

Při tom je třeba vycházet ze zásady, že při počátečním období války v první útočné operaci bude divize plnit úkoly

s organickými prostředky. Za předpokladu, že divize bude zesílena 1 ženijním praporem je možno použít ženijní jednotky takto:

— ženijní průzkum	1 žen. průzk. četa
— POZ	1 až 2 žč
— OZP,	1 žen. (kom.) rota
— ženijní záloha divize	1 až 2 žč
— zesílení pluků	2 žr
— zesílení PO	do 1 žr
— raket. jednotky	1 až 2 žč s technikou.

To představuje hodnotu:

- 1 žen. průzk. četa,
- 14 až 18 žen. čet; celkem $4\frac{2}{3}$ až 6 žen rot.

Bude-li divize zesílena ještě pontonovým praporem, bude použit na zřizování mostových (přívozových) přepravišť. Hodnotou 1 pontonové rotý může být zesílen PO a zbytek sil bude zpravidla v záloze a připraven zasáhnout na směr rozhodující činnosti. Rozdělení posilových pontonových jednotek ovlivňuje charakter bojiště z hlediska vodních toků. Předvídal-li se zřizování přepravišť již během prvního dne boje, potom je třeba přepravní prostředky a ženijní síly rozdělit plukům.

Úkoly ženijního zabezpečení útočného boje tankové divize ovlivní především hromadné použití atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení. Proto je třeba důkladně přehodnotit soudobé zkušenosti a metody práce ženijních náčelníků a štábů ženijních útvarů, jakož i metodiku výchovy a výcviku jednotek. Zvláštní důkaz je třeba věnovat výcviku a ženijní taktické přípravě malých jednotek, neboť na úspěchu dílčích úkolů ženijního zabezpečení závisí úspěch celku. Soudobý boj mimořádně zvýšil význam ženijní přípravy u druhů vojsk.

Veškerá činnost ženijního náčelníka divize při plánování útočného boje a v průběhu boje musí se zaměřit na zabezpečení vysokého tempa postupu vojsk. Toho je možno dosáhnout zvláště tím, že všichni důstojníci štábů, velitelé jednotek, útvarů a svazků budou správně informováni o plnění úkolů ženijního zabezpečení a že sami budou tyto úkoly dokonale ovládat. Tak bude zabezpečena těsná součinnost v boji, která je předpokladem úspěchu.

Možné tendence rozvoje bojového použití a struktury jednotek protiletadlového dělostřelectva tankové divize

Podplukovník Jiří Martinek

Nepřítel přikládá mimořádnou pozornost vzdušnému průzkumu a na izolaci bojiště od přicházejících záloh z hloubky věnuje značné procento z celkového bojového úsilí letectva. Tanková divize, jako objekt protivzdušné obrany, musí být proto zvláště dobře zabezpečena jak proti průzkumu, tak i proti napadení ze vzduchu ze všech výšek.

V rozhodujících fázích bojové činnosti bude ve prospěch tankových svazků působit značná část armádních i frontových prostředků protivzdušné obrany, zejména stíhacího letectva a protiletadlových řízených střel. Na zabezpečení tankové divize proti činnosti letectva v přízemních až středních výškách bude se značnou měrou podílet organické a posilové protiletadlové dělostřelectvo tankové divize. Použití středorázového protiletadlového dělostřelectva pro protivzdušnou obranu tankové divize je nutno již předem vyloučit, protože jeho nízká efektivnost a malá manévrovací schopnost je na řadě příkladů a zkušeností prokázána.

Avšak i u malorázového protiletadlového dělostřelectva vidíme, že jeho bojové možnosti podle jednotlivých druhů jsou rozdílné.

Při klasifikaci malorázového protiletadlového dělostřelectva podle jednotlivých druhů nejde pouze o ráži, ovlivňující účinný dosah děl, ale hlavně o lafetaci po stránce pohybu v terénu a způsob střelby na viditelné i neviditelné cíle. Z těchto hledisek se materiál malorázového protiletadlového dělostřelectva dělí do dvou skupin. Do jedné skupiny patří materiál 57mm, kde děla a přístroje jsou taženy jako přívěs a do druhé skupiny patří materiál 30mm, kde lafetace přímo na vozidle.

První skupina je charakterizována větším účinným dostřelem, možností palby na viditelné i neviditelné cíle, avšak při doprovodu útočících vojsk má podobné nevýhody jako středorázové protiletadlové dělostřelectvo. Potřebuje poměrně značnou dobu na přípravu k boji, má malou prů-

chodnost v terénu, malou rychlost při přemísťování v terénu (zejména radiolokátorů), dlouhou dobu pro rozvinutí při odražení náhle se objevivších nízkoletících cílů v přízemních a malých výškách, malou úhlovou rychlost sledování rychlých cílů apod. Tím je tento materiál přímo předurčen k protivzdušné obraně vojsk z místa v takových fázích boje, kde vojska jsou v klidu, kdy je jejich pohyb omezen, nebo kdy prochází nebezpečnými úzkými místy, které mohou být předmětem útoku letectva.

Materiál druhé skupiny má menší účinný dostřel a může vést palbu pouze na viditelné cíle (nepočítaje v to přehradnou palbu). Má však velkou úhlovou rychlost ve sledování cílů, je dostatečně pohyblivý při doprovodu útočících vojsk, potřebuje krátkou dobu na přípravu k boji a je prakticky ve stálé pohotovosti k zahájení palby na místě i za pohybu. Proto tento materiál je vhodný pro zabezpečování vojsk v pohyblivých fázích boje, kde plně vyniknou jeho přednosti.

K účinné protivzdušné obraně tankové divize je třeba obou druhů materiálu a je jí možno dosáhnout jen dovedným využitím kladných vlastností obou druhů. Jde však o to stanovit správné proporce obou druhů materiálu, jak po stránce organizační, tak i co do času a prostoru.

K tomu je nutné posoudit tankovou divizi jako objekt protivzdušné obrany z hlediska dynamiky boje. Lze říci, že fáze boje, kdy je možno tankovou divizi posuzovat jako pevný objekt, kde je možno vzhledem k časovému možností organizovat centralizovaný systém palby s využitím radiolokační techniky na delší dobu, je podstatně nižší nežli pohyblivá fáze boje. Snaha velitelů všech stupňů je, aby setrvala divize v klidu bylo co nejkratší, protože v těchto údobích bude nejvíce zranitelná soustředěnými údery letectva a raket. Změny prostorů rozptýlení, překonávání pásma zátarasů a vodních toků vysokým tempem na široké frontě patří k opa-

třením, která snižují nevýhodnou dobu, po kterou je divize nejvíce zranitelná. Rychlé vyvedení na čáru zasazení, rychlé rozvíjení útoku do hloubky nepřátelské obrany tvoří podstatnou část celkové doby bojové činnosti divize.

Při studiu efektivnosti protivzdušné obrany tankové divize u jednoho svazku bylo sledováno, že prostředky protivzdušné obrany divize zesílené malorázovým plukem byly schopné v útočném boji s překonáním pásma zátarasů o hloubce 8–12 km a s přechodem dvou vodních toků za jeden den, poskytnout účinné zabezpečení proti vzdušnému napadení pouze po 40 % celkové doby útočné činnosti. Zbytek doby byl třeba na přesuny, překonávání překážek a závalů, vodních toků brodění a na přípravu k boji. Pouze baterie a čtyři 30mm 2 PLdvK byly schopny po celou dobu boje bez ztrátových časů plynule zabezpečovat své útvary.

Všichni velitelé útvarů protiletadlového dělostřelectva musí se snažit všemi způsoby dosáhnout vyššího procenta doby účinného protiletadlového zabezpečení divize. To lze dosáhnout především náročným výcvikem rychlých změn palebných postavení, překonáváním zátarasů, vodních toků a ostatních úkolů s cílem snížit ztrátové časy v průběhu boje.

Tendence rozvoje způsobů bojového použití a struktury protiletadlových jednotek. Chci ukázat na příkladu protivzdušné obrany tankové divize zasazovaním po prvním hromadném úderu s přechodem státní hranice a s překonáváním pásma zátarasů.

Při organizaci protivzdušné obrany útoku tankové divize dostává protiletadlové dělostřelectvo zpravidla tyto úkoly:

- zabránit nepříteli ve vzdušném průzkumu prostoru rozptýlení a v provedení prvního hromadného úderu na hlavní uskupení divize z malých a středních výšek. Hlavní důraz položit zejména na protivzdušnou obranu oddílů vojenských raket, velitelského stanoviště divize a tankových pluků;

- zabezpečit přesun hlavních sil divize na čáru zasazení s důrazem na oddíl vojenských raket, prvosledové pluky, popřípadě VS divize;

- bránit hlavní síly divize při vyražení k útoku a při překonávání pásma zátarasů;

- provádět účinnou protivzdušnou obranu hlavních sil divize s důrazem na tankové pluky při boji v hloubce nepřátelské obrany, zejména při přechodu vodních

toků, odrážení silných protiztečí, při zasazování druhých sledů a v střetném boji s přicházejícími zálohami nepřítelů z hloubky. Nepřetržitě bránit oddíl vojenských raket, popřípadě velitelské stanoviště;

- zabezpečit vojska na dosažené čáře a v součinnosti s jednotkami protivzdušné obrany druhosledového svazku zabezpečit jeho zasazení do boje.

Úkoly na sebe navazují a časově se prolínají. Rozeberu nejprve možnosti využití organického a posilového protiletadlového dělostřelectva při řešení úkolů protivzdušné obrany divize až do zasazení do boje. Vycházím z předpokladu, že tanková divize byla včas, již v prostoru rozptýlení posílena jedním malorázovým protiletadlovým plukem a že je ho možno použít v průběhu celé bojové činnosti divize.

Bude-li divize vyváděna ihned po úderu na čáru zasazení, bude třeba větší část protiletadlového dělostřelectva včas předsunout za průzkumnými oddíly na státní hranici, rozvinout je do bojové sestavy k zabezpečení rozvinutí dělostřelectva a hlavních sil divize na čáře zasazení. Současně je nutné část protiletadlových prostředků začlenit do pochodových proudů k zabezpečení přesunu útvaru na čáru zasazení. Předsunovat budeme jednotky 57 mm, které mohou na čáře zasazení vytvořit spolehlivý systém palby na viditelné i neviditelné cíle. Jejich začleňování do proudů pochodujících útvarů je méně výhodné. Pro protivzdušnou obranu přesunu budou tedy převážně k dispozici pouze jednotky 30 mm a to organické prostředky pluků a posilové jednotky.

Je známo, že nepřítel vyčleňuje pro izolaci bojiště od přicházejících záloh do 40 % celkového bojového úsilí letectva a na přímou podporu vojsk vyčleňuje pouze 10 %. Lze tudíž očekávat, že tanková divize bude právě na přesunu na čáru zasazení vystavena intenzivní činnosti nepřátelského letectva, zejména nízké létajících letounů. Při použití všech jednotek 30 mm bude celkově pro obranu jednotek na přesunu využito pouze 48 % celkového počtu hlavní protiletadlového dělostřelectva. Ze zkušeností však je známo, že k obraně nejdůležitějších objektů divize na přesunu je třeba 60 až 70 % z celkového počtu hlavní tankové divize. Přitom vycházím z normy, že baterie 30 mm je schopna při rozdělení do proudů po četách bránit proud o délce 5–5,5 km. Vzniká požadavek zvýšit počet hlavní 30 mm k zabezpečení pochodu tankové divize na čáru zasazení. Tento požadavek není snížen ani tím, že divize se může přesunovat v no-

ci. Noční přesun tankové divize na čáru zasazení je sice žádoucí, ale je vázán místem divize v operačním uskupení armády a v počátečním údobí zejména dobou prvního hromadného úderu.

Bude-li divize posílena malorázovým protiletadlovým plukem až na čáře zasazení, nebo zůstane-li vůbec bez posílení, budou její možnosti boje se vzdušným nepřítelem vlastními prostředky PVO na přesunu značně ztíženy. V prostoru rozptýlení bude možno organickými prostředky bránit jeden objekt, zpravidla oddíl vojsových raket. Za přesunu bude nutno organický oddíl rozdělit po bateriích do pochodových proudů útvarů.

Bezpečnost z hlediska PVO bude řešena ve větší míře prostředky armády a frontu.

Tanková divize prolomuje obranu nepřítele na šířce 6–12 i více kilometrů. Při tom překonává pásmo zátarasů v závislosti na terénu a charakteru obrany na 2 i více směrech tempem 2–3 km za hodinu. Zkušenost ukázala, že je v tomto případě vhodné, aby baterie 57 mm organického oddílu a posilového pluku postupovaly na směrech za tankovými pluky 1. sledu postupným přemístováním po bateriích na celou hloubku pásma zátarasů a tak bránily plynule přechod na rozhodující směrech. Oddíl vojsových raket, který se přemísťuje po bateriích, zabezpečovat přidělením nejméně dvou baterií 30 mm posilového pluku tak, aby během přesunu i v palebném postavení byla každá baterie stále bráněna silou nejméně jedné baterie 30 mm.

Přidělování útvaru 57 mm oddílu vojsových raket se celkem neosvědčilo, protože není za přesunu schopen účinně oddíl vojsových raket bránit a při rozdělení na baterie ztrácí svou největší výhodu vést centralizovanou palbu na neviditelné cíle s pomocí radiolokátorů.

Dosavadní zkušenosti s překonáváním pásma zátarasů vedou k závěru, že zabezpečení přechodu tankové divize z hlediska protivzdušné obrany by bylo možno řešit s výhodou plukem 57 mm, kde by velitel pluku mohl lépe řídit centrálně postup baterií na jednotlivých směrech a pružně manévrovat prostředky podle vývinu situace.

Po překonání zátarasů a vklínění do obrany nepřítele se útok tankové divize rozvíjí ve vysokém tempu na směrech s cílem zničit nepřítele a vyjít co nejrychleji na důležité terénní čáry a obsadit objekty důležité z hlediska operace v celku, jako jsou vodní toky, horské hřebeny, letiště v týlu apod. Dosavadní způsob použití protiletadlového dělostřelectva přemístování

skoky po útvarech na jednom směru se v těchto podmínkách nedá vždy plně uplatnit pro rychlost postupu tankových pluků a nerovnoměrnost pronikání na směrech. Posilový i organický protiletadlový útvar bude provádět skoky prvního sledu na jednotlivých směrech postupu pluků samostatně tak, aby útvary byly s to včas zaujmout bojovou sestavu na důležité čáře, např. na přechodech přes vodní tok, na čáře odrážení protiztečí nepřítele, zasazování druhých sledů. Rychlý spád boje, rychlé a nečekané změny, které mohou nastat v důsledku atomových úderů a poměrně dlouhá doba, které potřebují jednotky, vyzbrojené materiálem 57 mm pro přípravu k boji značně snižují dobu, po kterou může protiletadlové dělostřelectvo poskytovat účinné zabezpečení. Dále je efektivnost protiletadlové obrany snížena nízkou pohyblivostí 57 mm v terénu a nízkou broditelností (nebezpečí vniknutí vody do elektrických zařízení děl a přístrojů). Další problém je v tom, že při přechodu vodního toku je třeba, aby část jednotek zůstala na místě a bránila přechody až do překonání toku hlavními silami a část okamžitě poskytovala tankovým útvarům účinné zabezpečení při pronikání do hloubky obrany. Oba úkoly nemohou útvary 57 mm plnit současně. Vzniká otázka, jak dlouho setrvat na přechodu, aby byl zabezpečen alespoň přechod nejdůležitější části sil, a aby při tom nezůstaly provosledové pluky bez obrany, protože jejich organické jednotky 30 mm mají pro plnění úkolu v hloubce málo sil. Zde je výhodné mít k dispozici útvar 57 mm, který by mohl včas a na potřebně dlouhou dobu provádět přímou protivzdušnou obranu hlavního úseku přepravy na řece, zatím co vhodně posílené tankové pluky bateriemi 30 mm by byly po celou dobu boje zabezpečovány i při rychlém tempu postupu do hloubky. Obdobné problémy vznikají při odrážení protiztečí, při zasazování druhých sledů i v průběhu střetného boje.

Z toho vyplývá, že pro protivzdušnou obranu tankové divize by bylo vhodné mít k dispozici organický útvar 30 mm a v hlavních fázích boje posilový pluk 57 mm.

Posilový pluk 57 mm používat jako celek k protivzdušné obraně prostorů a čar, v nichž jsou hlavní síly divize v boji nejvíce zranitelné. Přemístování a bojovou činnost posilového pluku řídit přímo z velitelského stanoviště náčelníka protivzdušné obrany divize.

V prostoru rozptýlení použít posilový pluk (bude-li již v této době přidělen) k protivzdušné obraně jednoho až dvou

objektů, podle stupně důležitosti a způsobu rozmístění. Při vyvážení divize z hloubky na čáru zasazení předpokládá pluk 57 mm včas na čáru zasazení podle situace buď za průzkumy, nebo v sestavě předposunutých odřadů. Při překonávání pásma zátarasů při tempu postupu do 4 km/hod. provádět přeskupování bojové sestavy po bateriích na 2—3 směrech. Při boji v hloubce přesunovat pluk jako celek po vymezených osách na důležité čáry (vodní toky, soutěsky, čáry zasazení 2. sledů, PO apod.), které zabezpečovat na potřebně dlouhou dobu podle bojové situace. Projeví-li se potřeba ponechat pluk na místě, např. při zabezpečení důležitého přechodu přes vodní tok, vyjmout pluk dočasně nebo trvale z podřízenosti divize. Tímto způsobem dosáhnout pružnosti v použití posilového pluku a využít maximálně jeho bojových možností.

Organický útvar 30 mm můžeme používat v závislosti na bojové činnosti buď centralizovaně, nebo decentralizovaně. Útvar jako celek můžeme použít v prostoru rozptýlení k zabezpečení dvou až tří objektů, dále v průběhu boje k protivzdušné obraně důležité čáry, na které je požadováno zabezpečení po delší dobu, nebyl-li divizi přidělen posilový pluk.

V pohyblivých fázích boje můžeme útvar s úspěchem použít rozděleně až po bate-

riích. Přidělit skupiny, nebo jednotlivé baterie útvarům bude vhodné již v prostoru rozptýlení, aby mohly být již za přesunu na čáru zasazení začleněny do proudu útvarů.

Posílit útvary bateriemi 30 mm můžeme podle počtů tankových pluků prvního sledu takto: Oddíl vojskových raket posílit dvěma bateriemi, tankové pluky prvního sledu posílit 1—3 bateriemi. Obdobně posílit předposunutý odřad divize. Druhý sled divize zesilovat jednotkami 30 mm až z určené čáry na úkor pluku prvního sledu, který bojuje na vedlejším směru nebo přechází do zálohy velitele. Velitel a štáb útvaru s prostředky radiolokačního průzkumu můžeme přímo řídit nejsilnější skupinu baterií na rozhodujícím směru a současně zabezpečovat veškeré baterie údaji o vzdušných cílech. Přemísťovat se může s velitelem bráněného objektu na rozhodujícím směru. U ostatních útvarů, kterým byly přiděleny nejméně 2 protiletadlové baterie, budou představitelé štábu útvaru s rádiovou stanicí pro řízení přidělených baterií podle požadavků velitelů bráněných útvarů. Baterie, přidělené jednotlivě, budou řídit velitelé bráněných útvarů samostatně. Celkovou bojovou činnost a změny v podřízenosti během boje řídí náčelník protivzdušné obrany divize v síti velení protivzdušné obrany divize.

Systém protivzdušné obrany tankové divize plní své úkoly v celkovém komplexu systému armády i frontu. Neřeší tedy ani jeho protiletadlové prostředky všechny úkoly boje s nepřátelským letectvem. Snahou všech příslušníků protivzdušné obrany však musí být hledat nové a stále účinnější formy a způsoby využití všech prostředků, kterými jsou jednotky vyzbrojeny.

Zkušenosti z organizace součinnosti mezi všeojskovým svazkem, svazem a výsadkem

Podplukovník Karel Kroupa

S rozmachem raketové techniky dochází v poslední době k růstu výsadkových jednotek. Výsadkové jednotky napomáhají splnit těžké úkoly tankovým a motostřeleckým svazkům v těch fázích boje, kde by docházelo k podstatnému snížení tempa útoku, jako při přechodech horských sedel, soutěsek, vodních toků, komunikačních uzlů, při zničení ZHN apod. Má-li být společný boj výsadkových, tankových a motostřeleckých jednotek úspěšný je třeba společného pochopení úkolu a sladění činnosti. V příspěvku chci uvést několik zkušeností, jak organizovat součinnost a na jaké otázky se zaměřit při řešení společného úkolu mezi taktickým, operačním výsadkem a tankovým, motostřeleckým svazkem nebo svazem.

Výsadkový prapor jako taktický výsadek může působit ve prospěch některého svazku. Je prostředkem velitele svazu a dostává od něj úkoly. Účastní se proto organizace součinnosti u tohoto svazku, v jehož prospěch působí.

V průběhu minulého a letošního výcvikového roku jsme vyzkoušeli několik způsobů, jak sladit činnost výsadku a svazků útočících na směru bojové činnosti výsadku. V několika případech velitel výsadkové jednotky se svým štábem se zúčastnil organizace součinnosti se všemi veliteli útvarů svazku. Velitel svazku řídil tuto činnost sám, přičemž podporu boje výsadku, využití jeho bojové činnosti, sloučení se s výsadkem a další společný boj řešil za přítomnosti celého štábu a všech velitelů útvarů organických i posilových prostředků.

Tento způsob má řadu nedostatků. Za prvé jde o značnou časovou ztrátu pro štáb výsadkové jednotky, protože organizace součinnosti na tomto stupni trvala obvykle dvě i více hodin. Další čas byl ztracen cestou na VS a zpět ke své jednotce. Uvážme-li, že od výsadkového praporu je požadováno, aby byl připraven k vysazení za 8 hodin od obdržení úkolu, pak jen tato organizace součinnosti spotřebovala 5 hodin, tj. více než 50 % času. S úkolem výsadku, místem a předpokládanou dobou vysazení byl seznámen příliš široký počet osob, čímž jsou vytvářeny předpoklady pro vyzrání.

To je školská metoda, která je snad výhodná tehdy, chceme-li naučit široký okruh osob, jak organizovat součinnost

s výsadkem. Soudobým podmínkám přípravy boje a operace však neodpovídá, vzhledem k časovým možnostem a otázkám utajení.

Zkušenosti ukazují a časové možnosti nás nutí volit jiné formy organizace součinnosti. Velitel výsadkové jednotky a štáb organizují součinnost s užším štábem svazku. Je výhodné a v duchu předpisu Vys-1-1, aby tuto součinnost řídil osobně velitel, náčelník štábu svazku nebo jejich zástupci a najednou se všemi nutnými funkcionáři štábu svazku se vyřešily otázky součinnosti. Vyzkoušeli jsme i takový způsob, že postupně přicházeli jednotliví funkcionáři a vyřešili vzájemně otázky součinnosti s výsadkem. Závěr této součinnosti učinil velitel svazku. Souhrn vyřešených otázek mezi výsadkem a štábem svazku přenesl velitel svazku na svou organizaci součinnosti ve formě nařízení, platných pro velitele útvarů i náčelníků druhů vojsk v potřebném rozsahu. Toto se dělo již bez výsadkového štábu.

Tento způsob je velmi výhodný a dochází k podstatnému zkrácení potřebného času, jak pro štáb svazku, tak i štáb výsadkové jednotky. Tato součinnost u štábu jednoho tankového svazku trvala 40 minut. Při tom byly utajeny podstatné otázky před osobami, které je nemusí znát ještě v době plánování anebo je nemusí znát vůbec. Otázky součinnosti byly vyřešeny daleko hlouběji a podrobněji, aniž jejich řešením byli zdržováni všichni příslušníci štábu. Velitel svazku mohl při organizaci součinnosti s veliteli útvarů a posilových

prostředků jasným a rozhodným způsobem vyřešit společný boj s výsadkem.

Při organizaci součinnosti na štábu svazku s velitelem výsadku je třeba řešit hlavně tyto otázky:

a) použití jaderných úderů v blízkosti prostoru vysazení nebo bojové činnosti výsadku. Uřesnit místo, čas, sílu, druh a jak jaderný úder ovlivní boj výsadku;

b) směry útoku jednotlivých útvarů svazku, jejich možnou sestavu, směry postupu průzkumných jednotek, jména velitelů;

c) součinnostní čáry (rádiových, optických signálů, zastavení palby jednotlivé signály, hesla, místa setkání velitelů);

d) označení jednotek, věžová čísla tanků, čísla proudů, jiné označení;

e) úkoly, které má výsadek splnit do příchodu vlastních vojsk (co udržet, co prozkoumat, který úsek kontrolovat apod.), vzhledem k možnostem a úkolům výsadku;

f) průletové pásmo a jeho zabezpečení;

g) podpora dělostřelečtím svazku, raketovým i klasickým a způsob vyžadování palby;

h) stanovit předpokládané úkoly po sloučení se s vlastními vojsky, podřízenost výsadku od okamžiku sloučení s vlastními jednotkami a prostor soustředění po splnění úkolů;

i) jak bude vyřešeno zdravotnické zabezpečení, deaktivace nebo odmoření, doplnění ostatními druhy materiálu a zásob;

j) přidělit volací znaky, funkční čísla, hovorové a signální tabulky, kódování map, všechny potřebné údaje pro spojení.

Má-li být zkrácena doba pro organizaci součinnosti s výsadkem, musí se štáb svazku na ni připravit. Velitel svazku dostává v době plánování bojové nařízení pro zabezpečení boje výsadku od velitele svazu. V tomto dokumentu se dovídá úkol výsadku v jedné nebo dvou variantách. Dále je zde nařízeno, jakými prostředky zabezpečí velitel svazku boj výsadku do doby sloučení (průletové pásmo, hodnota dělostřelecké podpory apod.). Tento dokument řeší podřízenost výsadku po sloučení, spojení, dobu a místo organizace součinnosti.

Na základě nařízení dostává štáb svazku podklad pro organizaci součinnosti s výsadkem. Do této doby má štáb svazku zpracovat plán organizace součinnosti (v bodech otázky, které je nutno řešit), náčelníci druhů vojsk, náčelník operačního oddělení připravit nařízení pro podřízené útvary pro zabezpečení boje výsadku, vyplývající z bojového nařízení velitele

svazu i podle rozhodnutí velitele svazku. Soustředit a připravit k předání veškeré materiály pro utajení velení a spojení. Velitel dělostřelečtva svazku zabezpečit přípravu styčné dělostřelecké skupiny pro řízení palby raket i klasického dělostřelečtva. Tato skupina se tvoří obvykle z jednoho důstojníka — dělostřelce, jednoho poddůstojníka — dělostřeleckého průzkumníka a jednoho radisty. Do příchodu štábu výsadkové jednotky musí být tato skupina dokonale připravena a vybavena pro řízení palby „na sebe“.

Štáb svazu zabezpečuje při každém použití taktického výsadku přepravu, ochranu i leteckou podporu boje výsadku, prostředky jaderného napadení, protivzdušnou obranu, dělostřelecké, tylové zabezpečení, zprávy o nepříteli apod.

Je nutné, aby při řešení součinnosti mezi vzdušným výsadkem a svazkem byl přítomen zástupce štábu svazu, který je seznámen se zámyslem velitele svazu a může na místě řešit sporné nebo nejasné otázky.

*

Operační výsadek je zpravidla jednotka v síle výsadkové brigády, divize nebo i několik svazků. Je prostředkem velitele vyššího svazu a může ve prospěch svazu působit a to na rozhodujícím směru bojové činnosti, nebo mu může být přidělena na určitý úkol.

První varianta byla u našeho štábu jednou připravena. Považují za užitečné se o ní zmínit.

Velitel výsadkové brigády s užším štábem měl přiletět v 06.30 na letiště, kde byl péčí velitele svazu vrtulník pro rychlou přepravu na VS svazu. V 07.00 na VS svazu začíná součinnost v takovém pořadí:

07.00 až 07.30 velitel brigády doloží stav brigády, náčelník štábu svazu seznámí se situací v pásmu svazu, velitel svazu vydá úkol veliteli brigády, náčelník průzkumu svazu informuje o možnostech a pravděpodobném zámyslu nepřítel vzhledem k prostoru bojové činnosti výsadku;

07.30 až 08.30 pracuje velitel brigády se štábem na předběžném rozhodnutí a odborní náčelníci na základě pokynů odborných náčelníků svazu, kteří jsou jim v této době k dispozici, předloží veliteli brigády své návrhy;

08.30 až 09.00 velitel brigády předloží své rozhodnutí ke schválení veliteli svazu;

09.00 až 10.00 provedení vlastní organizace součinnosti ke čtyřem údobím.

Období organizace součinnosti:

a) Činnost ve výchozím prostoru pro vysazení

- ženijní zabezpečení prostoru;
- ochranu prostoru letectvem a PVO;
- ochranu proti ZHN;
- přesun z vyčkávacího prostoru na odletová letiště;
- spojení;
- doby pohotovosti;
- týlové zabezpečení;

b) za přeletu a vysazení

- dobu přistání skupin dopravního letectva;
- činnosti při úderu letectvem nepříteli na odletová letiště;
- dobu startu z letišť, dobu přeletu, osu přeletu, výška letu;
- sestava proudu;
- doba vysazení vzhledem k času Čv;
- způsob doručení Čv a varianty;
- zabezpečení vysazení a přeletu;
- zabezpečení průletového pásma PVO a dělostřelectvem;

— kdo a v které době provede radiální a chemický průzkum prostoru bojové činnosti;

- záložní plochy pro vysazení;

c) zabezpečení boje

- letecký průzkum, podpora, ochrana;
- dělostřelecké zabezpečení jadernými prostředky, klasickými prostředky;
- způsob vyžadování podpory letectvem, dělostřelectvem;
- co výsadkem bezpečně udržet, co kontrolovat;
- spojení;

d) při sloučení se s vlastními vojsky

- možné směry útoků svazků, které mohou bojovat na směru vysazení výsadku;
- možné úkoly po sloučení (rámcově);

- předpokládaná doba sloučení;
- prostor soustředění po sloučení a splnění úkolů;
- předpokládaná doba (čára), po které bude výsadek podřízen veliteli svazku;
- zdravotnické zabezpečení po sloučení, jak a kde provést případnou dezaktivaci a odmoření;
- doplnění týlovým materiálem.

10.00 až 10.30 přesun štábu brigády na odletové letiště vrtulníkem a odtud letounem do výchozího prostoru pro vysazení.

Po organizaci součinnosti na štábu svazu vyčlenil velitel brigády zástupce náčelníka štábu. Tento provede za přítom-

nosti člena operačního oddělení svazu součinnost se štábem tankového svazku, který vedl útok na směru bojové činnosti výsadku. Na VS svazku se přepravil vrtulníkem a odtud zpět na nejbližší letiště. Z tohoto letiště odletěl zástupce náčelníka štábu ke své jednotce letounem. V některých případech bude třeba, ve stejnou dobu vyslat více důstojníků k provedení součinnosti u těch štábů svazků, s kterými bude výsadek spolupracovat. Je možné i takové řešení, aby svazky, s kterými je předpokládána součinnost, vyslala své styčné důstojníky s potřebnými materiály na VS svazu. Toto řešení bude jistě nejvýhodnější.

Nepovažují dále za nutné rozebírat činnost štábu svazu, protože je ovlivněna do jisté míry tím, působí-li výsadkový svazek ve prospěch svazu, nebo je přidělen k splnění úkolu stanoveného velitelem svazu. Styl práce velitele a štábu svazu bude obdobný jako u svazku. Odlišnost bude v širším zapojení příslušníků štábu svazu, za řídicí a koordinující činnosti operačního oddělení a bezprostředního řízení velitele nebo náčelníka štábu svazu. Správně připravená součinnost na štábu svazu by neměla přesáhnout dobu 120 minut.

Z uvedených příkladů je vidět, že při přípravě výsadkového boje nebo operace v soudobých vysokých tempách jde o čas. Zkrátit potřebný čas, vyhrazený pro organizaci součinnosti, můžeme důkladnou přípravou štábů a zabezpečením leteckých dopravních prostředků pro štáby výsadkových jednotek. Jistě by stálo za úvahu, zda by nebylo správné štáby výsadkových jednotek vyzbrojit vlastními vrtulníky a kurýrními letouny pro více osob pro plnění těchto úkolů. Nakonec by tyto prostředky měly i v míru své výcvikové opodstatnění.

*

Dnešní, moderní způsob bojové činnosti je charakterizován masovým použitím zbraní hromadného ničení, vysokými tempy a náhlými změnami v situaci vojsk. Proto dochází velmi často ke změně plánovaných úkolů.

Při jednom ze cvičení svazu, rozhodl velitel svazu použít taktický výsadek ve třech variantách. Varianta č. 1 — zachvátit a udržet horskou soutěsku na směru útoku motostřeleckého svazku, varianta č. 2 — zachvátit a udržet přepravu přes vodní tok na směru útoku tankového svazku, varianta č. 3 — být připraven ničit ZHN nepříteli. Velitel výsadku obdržel úkol na VS svazu a součinnost byla orga-

nizována na VS tankového svazku za přítomnosti důstojníka motostřeleckého svazku a člena operačního oddělení svazu.

V důsledku hromadného úderu atomovými prostředky nepřítele na tankový svazek a to již po zasazení, byl mu zásadně změněn úkol. Nebylo možno použít ani jednu z variant použití výsadku na směru postupu tohoto svazku. Obdobně byl změněn i úkol motostřeleckému svazku. Novou součinností obvyklým způsobem, tj. osobním stykem obou štábů, jak výsadkového tak tankového, nebylo možno uskutečnit.

Jelikož provozní spojovací údaje i podmínky pro utajené velení se neměnily, řešil velitel svazu situaci tak, že povolal velitele výsadku na VS svazu, kde za přítomnosti směrového důstojníka tankového svazku mu vydal nový úkol. Na místě byla upřesněna i narušená součinnost. Velitel výsadku se vrátil ke své jednotce a připravoval ji pro boj. Směrový důstojník byl vyslán na VS tankového svazku, který vedl boj na novém směru a zde v duchu zámyslu velitele svazku informoval velitele svazku o úkolu výsadku o jeho zabezpečení a přenesl projednané otázky součinnosti do štábu svazu.

Tento směrový důstojník může být z počtu štábu svazu, nebo i výsadkové jednotky. V každém případě musí být tento důstojník seznámen s úkolem výsadku a jeho zabezpečením, být přítomen při řešení součinnosti a v potřebném rozsahu se zámyslem velitele svazu. Kromě toho musí být vybaven potřebnými spojovacími prostředky a pomůckami pro utajené velení jak pro směr s výsadkem, tak i pro spojení se štábem svazu. Jeho předpoklá-

dané stanoviště je u štábu svazku, který útočí na směru bojové činnosti výsadku. Tento směrový důstojník dále zpřesňuje součinnost za boje.

Půjde-li o součinnost s úplně novým svazkem, bude nutné povolat na štáb svazu ve stejnou dobu, kdy je přítomen velitel výsadku, i důstojníka operačního oddělení svazku s potřebnými podklady. Tento důstojník plní pak všechny úkoly, o kterých hovoří předcházející odstavec.

Chci ještě popsat, jak se podařilo tento úkol zvládnout časově. Po rozhodnutí velitele svazu o novém úkolu výsadku, organizovalo operační oddělení svazu krátkou součinností s LOS, štábem dělostřelectva, PVO, oddělením průzkumu a štábem týlu v otázkách zabezpečení nového úkolu výsadku. Tyto složky štábu po své linii vydaly odborná nařízení podřízeným útvarům. Operační oddělení zpracovalo kusé bojové nařízení pro výsadek a tankový svazek. Tato činnost trvala 60 minut. Organizace součinnosti na VS svazu za účasti velitele výsadku a směrového důstojníka k tankovému svazku proběhla za 30 minut. Příprava výsadkového praporu k plnění nového úkolu trvala 240 minut. Cesta velitele výsadku zpět na své VS 30 minut. Plánovaná trať letu s výsadkem do prostoru vysazení 70 minut. Celkem bylo v daném případě potřeba 430 minut. To znamená, že pro použití taktického výsadku na nový, neplánovaný úkol bude třeba počítat 7 až 8 hodin času od vydání rozhodnutí velitelem svazu o jeho použití. U operačního výsadku se tento čas prodlouží o další 2 až 4 hodiny, podle velikosti jednotky a vzdálenosti odletových letišť od míst vysazení.

Dosavadní metody práce štábů pozemních jednotek při součinnosti s výsadky jsou velmi zdoluhavé, školské a většinou zastaralé a jdou na úkor přípravy výsadkových jednotek pro boj. Uvedl jsem formy práce, které potřebují ověřování v praxi, další zlepšování a výměnu zkušeností.

Zkušenosti z organizace a plánování operačního výsadku

Podplukovník Miloš Brabeneč

Cvičení a zkušenosti poslední doby ukazují důležitost a nutnost prověřovat reálné možnosti a objektivnost teoretických závěrů z použití vzdušných výsadků v soudobém boji a operaci. Stále se přesvědčujeme, že **použití vzdušných výsadků zůstává a dále zůstane složitým problémem bojové činnosti** jak vojsk přímo vysazovaných, tak i vojsk zabezpečujících vysazení. Cvičení potvrzují, že zůstávají v platnosti zkušenosti druhé světové války, které říkají, že úspěch vzdušného výsadku závisí na dostatečném počtu sil a prostředků, ale i na tom, jaká příprava a jak dokonale bylo využito zvláštností vzdušného výsadku. Současně se přesvědčujeme, že způsoby použití vzdušných výsadků nebudou a ani nemohou být opakováním způsobů jejich použití ve druhé světové válce.

Při úkolování vzdušných výsadků, zvláště výsadků, plnicích úkol operačního významu, jsme stále v zajetí představ minulosti. Je třeba se **oprotit od názoru, že operační výsadek musí být použit výhradně kompaktně**, na plnění jednoho úkolu, v jednom prostoru. Na příkladě chci ukázat neudržitelnost těchto představ.

V průběhu druhé světové války byly používány i velké výsadky k řešení jednoho, vcelku omezeného úkolu ve značně ohraničeném prostoru. Např. při vytváření podmínek k násilnému přechodu řeky Dněpr na podzim 1943 mělo být na prostor 14 × 10 km vysazeno celkem 10 000 výsadkářů (výsadkový sbor). Značně omezený prostor bojové činnosti si vynucovaly podmínky bojové činnosti jak výsadku, vlastních pozemních sil, tak i nepřítel: soustředěný úder, hromadění sil a prostředků, malý dosah palebných prostředků, značně ohraničená palebná síla zbraní, velmi omezené možnosti manévru nejen údernou silou, ale hlavně palebnou silou. Výsadek se měl za těchto podmínek zmocnit předmostí 30 km širokého a kolem 15 km hlubokého. Setkání výsadku s pozemními vojsky se předpokládalo za 1 až 2 dny.

Americká armáda použila 17 000 výsadkářů s bojovou technikou — výsadkový sbor o dvou divizích, k vytvoření předmostí

na řece Rýn. K tomu, aby byl výsadek úspěšný a tato síla udržela předmostí hluboké 8 až 16 km, bylo též přepraveno na 1595 dopravních letounech a 1347 kluzácích 600 vozidel a 280 děl a minometů. Přelet a bojovou činnost výsadku zabezpečovalo a podporovalo více než 1000 stíhačů a 3000 bombardérů. Přitom tato operace byla provedena za krajně příznivých podmínek v březnu 1945, kdy nepřítel mohl klást na zemi i ve vzduchu velmi slabý odpor.

Soudobé prostředky ozbrojeného zápasu a jejich vliv na bojovou činnost naopak nutí **vzdušné výsadky převážně k rozptýlené, výsoce aktivní činnosti**, která musí být nutně charakterizována velkým počtem bojových akcí malých jednotek, ale schopných samostatné bojové činnosti. Proto rozptýlená, ohnisková činnost vzdušného výsadku, plnicího úkol operačního významu, dává ve většině případů reálné podmínky splnit bojový úkol. Přitom je nutno rozptýlenou činnost jednotlivých prvků bojové sestavy vzdušného výsadku podřadit jednotnému zámyslu a velení.

Při stanovení bojových úkolů např. výsadkové brigádě vycházíme z charakteristických zvláštností její bojové činnosti. Operační výsadek nemůže, zvláště na počátku své bojové činnosti v týlu nepřítel přejít do pasivní činnosti a obsazení určitého objektu očekávat příchod pozemních vojsk. Pokud se nebude moci výsadek plně spolehnout na dokonalou podporu raketových zbraní postupujících pozemních vojsk, nemůže výsadek přejít na málo aktivní způsob bojové činnosti. Proto je výhodnější dát na počátku bojové činnosti jako blíží úkol — na velkém prostoru zničit důležitá centra sestavy nepřítel (odpalovací zařízení raketových zbraní, letiště, velitelská stanoviště apod.). Tento úkol řešit rozptýlenou činností silných úderných skupin. Po splnění těchto dílčích úkolů rychlým manévrem přejít na centralizovanou činnost, zabezpečující splnění operačního cíle. Pro centralizovanou činnost bude již v této době zabezpečena dostatečná podpora raketovými zbraněmi. Vojska, útočící čelně, se již v průběhu bojového úkolu operačního vý-

sadku přiblíží k prostoru bojové činnosti výsadku tak, aby mohla být zabezpečena dostatečná a spolehlivá podpora vzdušného výsadku.

Domnívám se, že tento postup odpovídá podmínkám soudobé bojové činnosti. Jestliže byl dříve přechod na bojovou činnost na velkém prostoru ve většině případů více méně východiskem z nouze, budeme v současných podmínkách z decentralizované činnosti plánovitě přecházet na centralizovanou činnost souběžně s tím, jak se přibližují vojska útočící čelně.

★

Tato činnost vzdušného výsadku bude samozřejmě přinášet nové problémy i do činnosti velitelů a štábů, bude klást větší požadavky na velení, průzkum, materiálně technické i zdravotnické zabezpečení. Při velení operačního výsadku, který působí na velkém prostoru, budeme především přihlížet k získání potřebných a vyčerpávajících zpráv z prostoru bojové činnosti výsadku. Jedině průzkum a správně vyhodnocené zprávy dají veliteli brigády potřebné podklady pro účelné řízení bojové činnosti jednotlivých skupin operačního výsadku. V tomto údobí bude pro velitele a štáb výsadkové brigády nejdůležitější odhalit zámýsl předpokládaných zásahů protivníka proti silám vzdušného výsadku. Velitel i štáb frontu nebo armády, který operační výsadek vysílá, udělat všechno pro to, aby výsadku dal potřebné podklady a správnou představu o rozmístění sil nepřítele nejen v blízkosti bojové činnosti výsadku, ale do takové vzdálenosti, která dává nepříтели možnost zasáhnout proti výsadku ještě před ukončením jeho bojové činnosti v týlu nepřítele.

Předpokládáme-li délku bojové činnosti výsadkové brigády v týlu nepřítele 1 až 1 a půl dne, potom je třeba dát štábu brigády přehled o situaci vojsk nepřítele (nejen bojových svazků, ale i jednotek domobrany a policie) do vzdálenosti 200 km. Je třeba, aby si štáb toho svazu, který výsadek vysílá, uvědomil, že průzkumné orgány výsadkové brigády a jejich možnosti jsou velmi omezené a že výsadek může získat zprávy jen v těsné blízkosti prostoru bojové činnosti výsadku. I když použití motocyklů pro průzkumné hlídky vytváří podmínky k získání zpráv z větších vzdáleností, možnosti rádiových pojtek omezují tuto vzdálenost na 10-15 km. Zprávy z tohoto prostoru nezabývají veliteli brigády dostatek perspektivních zpráv pro předvídání bojové činnosti

nepřítele, odhalení zámýslu jeho bojových akcí proti vzdušnému výsadku a nakonec nezabezpečují dostatečné a hlavně perspektivní podklady pro odpovídající rozhodnutí velitele brigády k dané situaci. Nebyl by tím splněn požadavek předpisu Vys-1-1 čl. 23, který říká: „Pružnost velení se projevuje v neustálé znalosti situace, v umění předvídat možné její změny a včas na ně reagovat...“ Podklady, které může velitel brigády svými orgány získat sám, vytvářejí veliteli brigády pouze předpoklady pro opatření, řešící okamžitou konkrétní potřebu situace. Nedávají veliteli brigády dostatečující zprávy pro perspektivní zámýsl bojové činnosti celé brigády na rozsáhlém prostoru na základě možných změn situace.

Jak ukázaly zkušenosti z druhé světové války, je při výsadkových operacích více neočekávaností, než při jakékoli jiné operaci. Je nutno tyto neočekávanosti omezit na nejmenší míru. Proto velitel a štáb svazu, který operační výsadek vysílá, učiní vše, aby ještě před vysazením měl velitel a štáb brigády dostatek průzkumných podkladů pro účelné řízení bojové činnosti jednotlivých prvků bojové sestavy brigády na rozsáhlém prostoru.

Práce štábu vzdušného výsadku je při manévru v týlu nepřítele značně ztížena neustálými přesuny, zvláště nočními. Bylo by jisté na místě zlepšit vybavení důstojníků štábu pro práci s mapou a ostatními pomůckami velení v těchto obtížných podmínkách. Jednoduché, snadno rozložitelné přístěnky by jistě pomohly nejen veliteli, ale i štábu výsadku při práci v noci za nouzového osvětlení, zvláště při nepříznivých povětrnostních podmínkách. Za vyzkoušení by jistě stálo použití studené fosforeskující světlo při práci s hovorovými tabulkami nebo pro označení různých funkcí štábu. Rozpoznávání funkcionářů je obtížné a zbytečně zdlouhavé nejen v noci, ale i při pobytu v zamořeném prostoru, kdy je dlouhodobě použito prostředků protichemické ochrany jednotlivce. Současně by bylo třeba, aby 6. oddělení vyhodnotilo možnosti použití hovorových tabulek za ztížených podmínek v týlu nepřítele a přezkoušelo množství a použitelnost speciálních výrazů pro bojovou činnost výsadku v týlu nepřítele, popřípadě výrazů pro součinnost s čelně útočícími vojsky.

Zkušenosti nejen z praktického použití vzdušných výsadků během druhé světové války, ale i z posledních cvičení ukazují, že plánování a použití vzdušných výsadků v soudobém boji a operaci vyžaduje přede-

vším velkou operační předvídavost a pružnost ve velení. Klíč k úspěšnému splnění úkolu vzdušným výsadkem je v dostatečném dotování operace silami a prostředky v patřičném okamžiku a proti správnému objektu. Proto také použití operačního výsadku bude plánovat front a armáda. Tyto stupně velení mají dostatek sil a prostředků pro přípravu a zabezpečení bojové činnosti operačního výsadku. Tyto štáby musí dát štábu výsadkové brigády dostatečné podklady k předvídání průběhu bojové činnosti výsadku v týlu nepříteli do té doby, než vojska útočící čelně dosáhnou takového prostoru, odkud může být zabezpečena plná a rychlá podpora vzdušného výsadku jadernými raketovými zbraněmi.

Přesto, že jmenované štáby svazů budou mít zabezpečeny dostatečné podklady k předvídání při použití výsadkové brigády, bude třeba, vzhledem k možným rychlým změnám v situaci na frontě, počítat i s možností rychlé a nenadálé změny úkolu operačního výsadku. V tom se projevuje pružnost velení. Velitel a štáb, který rozhodl a připravuje použití operačního výsadku, musí zabezpečit možnost včasné reakce na změny v situaci, schopnost upřesňovat dřívější rozhodnutí nebo dojít k novému rozhodnutí, jestliže si to změny v situaci vynucují.

Nejen velitel a štáb svazu, který rozhoduje o použití operačního výsadku, ale i velitel a štáb výsadkové brigády musí být připraven za různých okolností zabezpečit rychlé rozhodnutí a jeho proniknutí do vojsk.

V tomto smyslu chci vyhednotit zkušenosti z plánování při jednom z posledních cvičení.

Ať se původní rozhodnutí změni jakkoli, musí velitel a štáb operačního výsadku dodržet ustanovení čl. 27 Vys-1-1. „Před tím než se velitel rozhodne, musí si ujasnit úkol, zhodnotit situaci a předvídat možné její změny... Po ujasnění úkolu velitel stanoví, jaká opatření je třeba provést při přípravě k vysazení a bojové činnosti, provede rozpočet času a aby vojskům poskytl co nejvíce času pro přípravu k nastávající činnosti, vydá nezbytná předběžná nařízení.“

Jedině při dodržení tohoto ustanovení bude zavedena do práce velitele, celého štábu výsadku i podřízenosti útvarů organizovanost s maximálním využitím času. Nezrychlí práci štábu, ani nezanese organizovanost do jeho práce ten velitel, který

uspěchaně, bez zvážení shora uvedených okolností, začne vydávat rozkazy.

Vezmeme-li v úvahu, že změna původního rozhodnutí zachytí operační výsadek např. již na přesunu k odletovým letištím podle původního plánu, je třeba skutečně maximálně ekonomicky využít čas, zbývající k proniknutí změněného rozhodnutí k vojskům.

Předpokládáme-li, že operační výsadek bude využívat k odletu ve východím prostoru pro vysazení čtyř odletových letišť, mohou být, při přeplánování úkolu výsadku, jednotlivé útvary vzdáleny od sebe 50 až 100 km. Tyto podmínky budou vyžadovat od štábu výsadku maximální úsilí a hlavně pak vysokou organizovanost práce, využití každého okamžiku, aby štáb výsadku ponechal co nejvíce času pro práci velitelům a štábům podřízených útvarů.

Uvedu příklad, kdy do doby pohotovosti výsadku při přeplánování nového úkolu je k dispozici celkem 7 hodin, prapory jsou v blízkosti odletových letišť nebo na přesunu k nim. Štáby výsadkových padákových praporů nejsou pro bojovou činnost v novém prostoru vybaveny mapami.

Vyjdeme-li z regelementárního požadavku, aby každý velitel z doby, kterou má k dispozici, si ponechal jednu třetinu a práci organizoval tak, aby dvě třetiny doby měly pro přípravu podřízené štáby, zbývá potom veliteli operačního výsadku z celkové doby asi 2 až 2 ½ hodiny.

Za těchto předpokladů je nutné, aby zvláště štáb frontu nebo armády připravil pro štáb operačního výsadku všechny podklady pro plánování, které může vůbec dát. Stejně tak tomu musí být u všech velitelů a štábů operačního výsadku k podřízeným štábům.

Protože při rychlém přeplánování úkolu operačního výsadku bude nutný osobní styk, je třeba, aby štáb výsadku byl při frontu nebo armády vybaven vrtulníkem, který by štáb výsadku učinil mobilnějším.

V uvedené situaci má štáb operačního výsadku dvě možné varianty činnosti:

1. Velitel výsadku si co nejrychleji ujasní úkol, provede časovou kalkulaci, zhruba zhodnotí situaci a dojde k předběžnému rozhodnutí. S tímto rozhodnutím, mapami nového prostoru a ostatními podklady nutnými pro štáby útvarů (vzhledem ke změněnému prostoru), odešle důstojníka štábu a vrtulníkem zabezpečí: oznámí podřízeným štábům změnu úkolu, seznámí štáby s předběžným rozhodnutím velitele operačního výsadku a vezme velitele útvarů

s nejnужnějšími funkcionáři na štáb brigády.

Štáb brigády zatím připravuje na VS rozhodnutí a podklady pro součinnost.

Protože jsou již štáby útvarů seznámeny s novým úkolem i s předběžným rozhodnutím velitele výsadku, mohou se připravovat na plnění nového úkolu již v době, kdy je velitel útvaru s úzkým štábem na VS výsadkové brigády.

Možná časová kalkulace práce velitele a štábu operačního výsadku při této variantě:

00.00—0.30 — studium nového úkolu velitelem, NS, NPz, NOO, časový rozpočet, hrubé znehodnocení situace, předběžné rozhodnutí a nařízení pro štáb a útvar. Dostane-li velitel operačního výsadku nový úkol na VS frontu nebo armády, pak tuto činnost provede na tomto VS nebo při návratu na své VS.

00.30—2.00 — odjezd důstojníka operačního oddělení brigády za výsadkovými padákovými prapory vrtulníkem, předání předběžných nařízení a přeprava velitelů praporů na VS brigády.

V této době vysílá velitel brigády návrhy, připravuje rozhodnutí o organizaci součinnosti.

02.00—3.00 — vydání rozhodnutí o organizaci součinnosti.

03.00—4.00 — schválení rozhodnutí velitelů praporů velitelem brigády a návrat velitelů praporů k útvarům.

0.04—7.00 — práce ve štábech praporů, rot a kontrola štábem brigády.

2. V druhé variantě zůstává činnost velitele a štábu brigády stejná jen s tím rozdílem, že velitel s hlavními funkcionáři provede celou organizaci a plánování zmíněného úkolu na svém VS, předběžně důstojníkem štábu informuje velitele praporů o novém úkolu. Na VS brigády vyhlásí své rozhodnutí a provede organizaci součinnosti se svým štábem. Pak se hlavní funkcionáři brigády rozjedou (vrtulníkem) do štábu podřízených útvarů, kteří jsou již seznámeni důstojníkem štábu brigády s předběžným rozhodnutím velitele operačního výsadku.

Hlavní funkcionáři brigády pak na VS praporů předávají rozhodnutí velitele operačního výsadku, nařízení vyplývající z organizace součinnosti, provedené ve štábu výsadku, v dalším pak sledují a usměrňují celou přípravu vysazení ve štábech podřízených útvarů.

Je samozřejmé, že každé konkrétní situaci odpovídá konkrétní činnost při plánování bojového úkolu. V každém případě je

však dokonalá organizovanost a rychlost v práci velitele a štábu rozhodující. Proto by měla být tato činnost dokonale promyšlena na konkrétní podmínky štábu výsadku a učiněna všechna opatření k dokonalému vybavení štábu, umožňující jakékoli zrychlení práce (jednoduchý dispečink, magnetofony, skládací stoly, epidiaskop k promítání prostoru bojové činnosti z mapy nebo leteckého snímku, pomůcky pro rychlé lepení map, jejich zakódování, rozmnožení součinnostních signálů apod.).

Současně je třeba zabezpečit vzájemnou informovanost příslušníků štábu prostřednictvím dokonale vycvičeného a seznáměného důstojníka ve službě operačního dozoru.

Právě proto, že rychlé změny v plánování použití vzdušného výsadku přináší velké nároky na činnost velitele a štábu výsadku, tím dokonaleji je třeba mít vše promyšleno a připraveno nejen v organizaci práce, ale i ve vybavení štábu, které ušetří minuty a hodiny práce a námahy lidí, kteří jsou speciálně cvičeni pro úkoly zvláštního určení. Snaha zkracovat dobu přípravy výsadku k vysazení znamená maximálně využívat techniku (zmechanizovat technické problémy přípravy) a co nejméně brát velitele a příslušníky štábu k neekonomické činnosti (otázky, které vyžadují tvůrčí přístup, ponechat lidem).

★

Při cvičeních se ukázalo, že se dále opomíjí a zanedbává ustanovení předpisu Vys-1-1 ať již článku 22 nebo 23, kde se hovoří o **utajení příprav vysazení**. Je třeba, aby si každý příslušník výsadkových vojsk uvědomil důležitost výsadků v soudobém boji a operacích. Již sama existence výsadkových jednotek znamená pro nepřítele určitou hrozbu a nutí ho udržovat ve svém týlu, při ochraně skladů, zbraní hromadného ničení, letišť, komunikačních uzlů, přechodů atd. část sil pro boj s možným vzdušným výsadkem.

Proto také prostor rozmístění výsadkových jednotek bude důležitým cílem pro nepřátelský průzkum a jaderné raketové údery, údery letectva atd.

Z historie známe příklad, kdy nebyly dodrženy zásady utajení a maskování výsadkových jednotek ve východním prostoru pro vysazení. Již započaté vysazení v závěrečné etapě moskevské útočné operace v lednu a únoru 1942 bylo znemožněno nepřítelem, který úderem letectva na odleto-

Operačně taktická příprava

vá letiště a prostory, kde byl soustředěn vzdušný výsadek, doslova znemožnil další použití vzdušného výsadku.

Proto je třeba ve štábu operačního výsadku věnovat skutečně nesmírnou péči

utajení, střežení a maskování všech opatření, rozmístění vojsk a štábů, souvisejících s přípravou vysazení. Tato opatření jsou ještě, jak ukazují poslední zkušenosti ze cvičení, do značné míry opomíjena.

Všechny teoretické vývody, tak i zkušenosti z posledních cvičení ukazují, že ozbrojený zápas nelze vést a vyhrát pouze použitím jaderných zbraní. V rozvíjení nebo upevnění úspěchu dosaženého jadernými údery má velký význam rychlá činnost pozemních vojsk. Pozemní vojska mohou splnit rychleji a lépe svůj úkol v těsné součinnosti se vzdušným výsadkem. Analýza teoretických i praktických závěrů dovoluje zdůraznit zvýšený význam výsadků v soudobé válce a z toho pak nutnost všestranné přípravy nejen velitelů a štábů výsadkových vojsk, dopravního výsadkového letectva, ale i vševojskových velitelů a štábů svazů, rozhodujících a zabezpečujících výsadkové akce.

Poznátky z divizního zkušebně ukázkového taktického cvičení

Podplukovník Vladimír Píček

Zkušebně ukázková cvičení (ZUC) bylo svým obsahem zaměřeno na procvičení několika důležitých úkolů, které ukládá RMNO.

ZUC řešilo tematiku počátečního období války. Bojová činnost byla plánována a vedena s cílem zmařit agresi protivníka přechodem do rozhodného útoku bezprostředně po uvedení vojsk do bojové pohotovosti v podmínkách motostřelecké divize.

Při ZUC byla řada otázek propracována a co do reálnosti prověřena vojsky. Problematika boje s jadernými prostředky nepřítele byla, co do rozsahu i způsobu řešení, do cvičení zařazen aprakticky poprvé.

Samozřejmě, že ani toto cvičení nemohlo vyřešit a dát s konečnou platností návod, jak složité problémy spojené s touto tematikou organizovat a provádět. Získali jsme však řadu zkušeností, s kterými se chceme se čtenáři Vojenské myslí podělit a tak aktivně přispět k vyřešení dosud nejasných otázek.

Tematika přechodu do útoku v počátečním období války s cílem zmařit agresi nepřítele není nová a již delší dobu byla předmětem přípravy velitelů a štábů, zejména na vyšších stupních velení. Ve svém příspěvku proto poukážím jen na některé problémy, týkající se vyvedení vojsk a boje s jadernými prostředky nepřítele.

Vyvedení útvaru na státní hranici (cvičnou)

Tato fáze činnosti vojsk není jednoduchá a z hlediska dalšího vývinu boje je jednou z rozhodujících podmínek úspěchu nejen boje divize, ale celé první operace.

A právě tato činnost není ještě ujasněna natolik, aby její řešení zabezpečovalo splnění úkolu divize a to za jakékoliv situace, která může v tomto období nastat, především v závislosti na charakteru činnosti nepřítele.

Podle mého názoru je nutné plánovat vyvedení vojsk na státní hranici *ve dvou základních variantách:*

a) v případě nenadálého napadení nepřítelem vyvést útvary na státní hranici ihned po uvedení do bojové pohotovosti a to přímo z *nástupišť*, nebo z *prostorů rozptýlení*.

b) v případě, že bude čas k opatřením zvýhodňujícím postavení vlastních vojsk řešit vyvedení ke státní hranici z prostorů rozptýlení při bojovém poplachu popřípadě z *prostorů po protiatomovém manévru* (nebo z předstunovaných prostorů jednotlivých útvarů).

Dosavadní zkušenosti ukazují, že plány vyvedení musí být co do způsobu řešení jednotlivých útvarů jednoduché a pokud jde o varianty, *musí jedna z druhé vycházet*. Pro tyto varianty musí být stanoveny jasné a dlouhé signály, podle kterých musí být činnost vojsk usměrňována a řízena.

Dále vycházíme z požadavku, abychom dosáhli státní hranice co nejrychleji a předešli tak nepřítele v ovládnutí výhodných pohraničních přechodů. To

je podle mého názoru zásadní otázka, která však při některých cvičeních je zjednodušována a stavěna jednostranně jen na předpoklad, že to budeme my, kteří vývoj již v samých počátcích války budeme určovat. Je samozřejmé, že tohoto stavu budeme chtít dosáhnout v každém případě. I rozkaz MNO ukládá jako hlavní cíl útočné činnosti k okamžitému odrazení jakékoliv provokace agresorů „uchopit iniciativu a rozdrtit nepřítele v co nejkratší době“. Avšak nedosáhneme jednostranným chápáním bojové činnosti, směřující k tomuto cíli a přizpůsobováním se a tím i zlehčováním činnosti nepřítele podle toho, jak se nám to hodí, aniž by v tomto směru byla přijata další opatření, aby cíle bylo dosaženo.

Charakteristickým rysem dosavadních způsobů vyvedení útvarů na státní hranici je, že se provádí přibližně stejným způsobem, jak známe z klasického pojetí vyvedení z hloubky do útoku z chodu na předem připravenou, nebo spěšně zaujatou obranu nepřítele. To znamená, že dobu zahájení vyvedení si určujeme my podle předem plánovaného času „Č“ a pochodová sestava odpovídá plánované bojové sestavě útvarů i divize. Útvary prvního sledu vycházejí na čáru zasazení současně.

Tato skutečnost vyplývá z nedoceňení zvláštností, které sebou zahájení boje v počátečním období války přináší oproti způsobům boje v průběhu dalších operací.

Jsou to tyto zvláštnosti:

a) *nepřítel svou bojovou činnost zahájí hromadnými údery jaderných zbraní.* Přesun pozemních vojsk ke státní hranici zahájí ne dříve, jak s těmito údery a to buď přímo z posádek nebo z prostorů, do kterých vojska vyvedl. Vzhledem k dislokaci svazků nepřítele může být vzdálenost nejbližších útvarů ke státní hranici malá a před-

stavovat dobu od 2 do 4 hodin přesunu. Budou-li jeho vojska předem vyvedena z posádek, může tato doba být mnohem kratší. V žádném případě nelze počítat s tím, že by nepřítel ztrácel čas a přecházel do obrany. Počítáme s tím, že i bojová činnost jeho předem sunutých odřadů a prvosledových jednotek bude od samého zahájení rozhodná a bude směřovat k rychlému ovládnutí pohraničních přechodů, pravděpodobně bude spojená i s činností výsadkových vojsk.

Z toho, co jsem uvedl o nepříteli, plynou tyto závěry:

— nebude možné na dlouhou dobu předem stanovit, kdy nepřítel zahájí bojovou činnost (provede jaderné údery) a tím je i ztížena možnost včas určit čas „Č“ z naší strany a tím i doba vyvádění vojsk ke státní hranici;

— hlavní úsilí vlastních pozemních vojsk musí směřovat k předejití nepřítele v ovládnutí pohraničních přechodů, nedopustit jeho proniknutí na naše území a tím si vytvořit výhodné podmínky pro manévr hlavními silami divize;

— vyvedení vojsk nepřítele i vlastních vojsk ke státní hranici bude pravděpodobně probíhat v době, kdy již byly provedeny první údery jadernými zbraněmi a to jak ze strany nepřítele, tak i vlastní. To znamená v době, kdy již bylo zahájeno otevřené nepřátelství.

Za tohoto předpokladu bude nutné co nejrychleji uvést do bojové pohotovosti palebné prostředky, především oddíl vojskových raket (ovr) a i hlavně dělostřelectvo v potřebném rozsahu, aby byly s to ještě v průběhu přesunu útvarů ke státní hranici předejít nepřítele v dalších taktických úderech na podporu vojsk a ničit především prostředky jaderného napadení nepřítele a všechny prvky, které činnost těchto prostředků zabezpečují. Podle mého názoru, za předpokladu, že již

bylo zahájeno nepřátelství, je *nesprávně činnost těchto prostředků svazovat dogmaticky s časem „Č“*, rovněž tak i pokud jde o činnost jednotek PS, majících aktivní úkoly i činnost průzkumných jednotek a předsunutých odřadů. Myslím, že dosavadní praxe s časovým použitím těchto prostředků jako například:

- vlastní atomové údery Č-15'
- palebný přepad hlavnového dělostřelectva Č-10'
- výpad úderných skupin jednotek PS Č-7'
- ukončení palebného přepadu Č-2'
- překročení státní hranice PO a průzkumnými jednotkami v Č,

je *nesprávně*, neodpovídá změnám podmínek a je pozůstatkem z období „palebných valů“.

I když je pravda, že z něčeho je třeba vycházet a k nějakému pevnému bodu plánovat a sladovat činnost vojsk. Tim je bez diskuse čas „Č“. Avšak u prostředků, které jsem uvedl, je třeba vycházet ze zásady, aby dosáhly co nejdříve pohotovosti k plnění úkolu a to jak v palebných postaveních nebo ve vyčkávacích prostorech u státní hranice (nebo i z chodu) a byly schopny podle vývinu situace, kdykoliv na rozkaz zahájit plnění svých úkolů.

Vezměme např. otázku prvních jaderných úderů oddílů vojskových raket. Vycházíme především z toho, kdy cíle nepřítele pro tyto údery zjistíme, a dále z toho, kdy tyto cíle budou v nejvýhodnější situaci z hlediska maximální účinnosti úderů, například:

- vzdálenost těchto cílů vzhledem k dostřelu;
- u prostředků jaderného napadení nepřítele doba zaujímání palebných postavení bezprostředně před úderem;
- u pozemních vojsk v době jejich průchodu výhodnými terénními celky

pro jejich ničení a při rozčleňování do bojové sestavy atd.

V důsledku toho nebude tedy možné již předem jednoznačně stanovit, že atomové údery ovr budou provedeny v Č-15'.

Myslím, že není nutné z hlediska dalšího řízení boje, aby bezpodmínečně všechny předsunuté odřady ve stejnou minutu překračovaly státní hranici, nebo čekaly na dosažení pohotovosti dělostřelectva a jejich podporu. V současné době počty těchto prostředků i možnost jejich zasazení v tomto údobí i vzhledem k širokým frontám, budou minimální a nijak tím celý palebný systém nebude narušen, nebo se dá velmi snadno podle situace těchto prostředků pružně upravit. Rovněž ani množství vlastních jaderných úderů prováděných bezprostředně do přihraničního pásma nebude tak značný, aby znemožňoval bojovou činnost PO a průzkumných jednotek a naopak.

To jsou některé závěry, vyplývající ze zhodnocení situace a pravděpodobné činnosti nepřítele v počátečním období války.

b) *Další zvláštnosti, ke kterým je nutno přihlížet, je situace vlastních jednotek.* Vlastní vojska v době zahájení agrese nepřítele nebo bezprostředně před ní mohou se nacházet v různé situaci. Mohou a nemusí být uvedeny do bojové pohotovosti a mohou být v mírových posádkách, v prostorech rozptýlení při bojovém poplachu nebo i v jiných prostorech ve svém zájmovém pásmu činnosti.

Jak mírová dislokace útvarů divize, tak i jejich prostory rozptýlení budou v různé vzdálenosti od státní hranice. Z tohoto důvodu jednotlivé útvary budou potřebovat k vyvedení na státní hranici z těchto prostorů různou dobu. Rozdíl v potřebné době vyvedení na státní hranici mezi pohraničními (prvosledovými) útvary a útvary dislokova-

nými v hloubce od státní hranice (druhosledovými) může v rámci dislokace pohraniční divize představovat až 2 hodiny i více.

I tato zvláštnost se při cvičeních nebere v úvahu z hlediska volby bojové sestavy divize. Dochází např. k tomu, že do prvního sledu je uskupen některý z útvarů, dislokovaných v hloubce. Při tom se počítá a také tak provádí, že i tento pluk z hloubky je vyváděn na státní hranici a spolu s pohraničními pluky ve stejnou dobu tuto překračuje. V těchto případech, aby pluk z hloubky vyšel na státní hranici současně s pluky pohraničními a to buď z mírových posádek nebo z prostorů rozptýlení při bojovém poplachu, bývá zapotřebí 3 až 4 hodin, zatímco pohraniční pluky jsou schopny dosáhnout státní hranice za 1 až 2 hodiny.

To se netýká jen pluků umístěných v hloubce, ale i dalších prvků bojové sestavy (ovr. dp), jejichž vyvádění zpravidla začínalo mnohem dříve, protože byl požadavek, aby dosáhly v palebném postavení pohotovosti již určitou dobu (30 až 60 minut) před časem „Č“.

Za tohoto stavu pak musel být čas „Č“, aby bylo včas zahájeno vyvedení, oznamován kolem čtyř hodin předem. To je nereálné i při cvičení.

Zasazování pluků z hloubky do prvního sledu k přechodu státní hranice je reálné jen tehdy, bude-li dostatek času, aby po uvedení do pohotovosti mohly tyto pluky být přesunuty blíže ke státní hranici, prakticky na úroveň pohraničních pluků.

V tom případě, že dojde k zahájení nepřátelství v době, kdy vojska jsou v mírových posádkách, nebo v prostorech rozptýlení při takto uskupené sestavě, dochází k tomu, že pohraniční pluky, které mají na státní hranici vzdálenost 1 až 2 hodiny přesunu, nemohou přesun zahájit a prakticky če-

kají další 1 až 2 hodiny na vyvedení pluku z hloubky jen proto, aby vyšel na státní hranici první sled současně. Proto se také při cvičeních přizpůsobuje i doba zahájení nepřátelství.

Tím, že jsou pohraniční útvary vázány se zahájením přesunu podle možností vyvedení pluků z hloubky v době, kdy již bylo zahájeno nepřátelství, vážně je ohrožena možnost předejít nepříteli v ovládnutí pohraničních přechodů. Z těchto úvah vyplývá závěr, že při volbě sestavy divize, zejména pokud jde o použití druhosledových pluků při boji na státní hranici je nutné přihlížet v první řadě k možností jejich vyvedení do prostoru bojové činnosti.

Rovněž tak použití ovr a divizního dělostřelectva je třeba plánovat podle jednotlivých variant především z hlediska možností vyvedení.

Použití PO, průzkumných prvků, ovr, dělostřelectva i jednotek PS předurčených k vedení aktivní bojové činnosti na státní hranici nelze bezprostředně vázat na čas „Č“ a to především ne ve variantě, kdy bude zahájeno nepřátelství ještě v době uvádění vlastních vojsk do bojové pohotovosti, nebo v době, kdy budou na přesunu ke státní hranici.

Je třeba v plánech vyvedení a zasažení do boje těchto prostředků vycházet ze zásady, že podle jejich situace musí být připraveny a schopny přejít k bojové činnosti ihned se zahájením nepřátelství.

Ukazuje se, že vzhledem k silám pozemních vojsk nepříteli, které je schopen z počátku vyvést na státní hranici, není rozhodující, kolik pluků v prvním sledu majednou vyvedeme na státní hranici, ale to, aby v krátkém čase byly ovládnuty pohraniční přechody, vytvořeny výhodné podmínky pro rozvinutí oddílů vojskových raket k prove-

dení účinných úderů na nejdůležitější objekty nepřítele a pro volný manévru druhým sledem a zálohami.

Z á v ě r

Na základě uvedených skutečností je podle mého názoru nejvýhodnější a nejreálnější plánovat vyvedení útvarů pohraniční divize ke státní hranici ve dvou základních variantách:

I. *varianta* (viz schéma č. 1) řeší vyvedení bojové sestavy divize ke státní hranici pro případ nenadálého napadení a to z hlediska dvou možností:

a) vyvedení přímo z nástupiště jednotlivých útvarů,

b) z prostorů rozptýlení při bojovém poplachu.

Při této variantě je charakteristické, že čas „Č“ bude muset být stanoven podle možnosti útvarů a svazků, prakticky podle toho, kdy budou schopny na státní hranici po uvedení do bojové pohotovosti vyjít, aniž by setrvaly na nástupištech nebo v prostorech rozptýlení.

Tak, jak jsem v předchozím uvedl, bude třeba při této variantě přihlížet i k vytváření bojové sestavy (počet pluků v prvním sledu) podle dislokace útvarů divize. Prakticky v prvním sledu by měly být ponechány jen pohraniční pluky, které by současně překračovaly státní hranici a další pluky vyváděné z hloubky zasazovat až ke státní hranici, nebo až do prostorů bojové činnosti pohraničních pluků vyjdou. Nevýhoda, která vzniká tím, že v prvním sledu je méně sil, je ale vyvážena tím, že je možné více sil použít k manévru ihned od samého střetnutí se pohraničními pluky na státní hranici. To je podle mého názoru z hlediska řešení střetného sražení výhodnější. V plánech vyvedení pro tuto variantu je účelné počítat časy vyvedení „P+“ (tj. od vyhlášení bojového poplachu).

Aby bylo dosaženo současného vyjítí pohraničních pluků na státní hranici nejen v rámci jedné divize, ale i v rámci armády, bylo by nutné při nestejně vzdálenosti pohraničních útvarů stanovit jednotný čas „P+“ pro překročení státní hranice hlavními silami pohraničních pluků jednotně pro celou armádu. Zároveň tento čas „P+“ by byl i časem „Č“. V rámci divize i pluku (pakliže by se přesunoval po dvou osách) by se provádělo vyrovnání sestavy na čarách rozčlenění (vyrovnávací zastávka 5 až 7 km od státní hranice).

Jsem toho názoru, že z důvodů již uvedených není účelné ani výhodné za této situace (tj. nenadálé zahájení nepřátelství) určovat i jednotný čas pro přechod státní hranice PO, průzkumných jednotek a PS. Těmito státní hranici překročit ihned, jakmile k ní po uvedení do bojové pohotovosti přijdou. Budou-li již předem vyvedeny do svých prostorů, pak pro ně plánovat čas „N+“ (= napadení nepřítelem).

II. *varianta* (viz schéma č. 2) řeší vyvedení bojové sestavy divize ke státní hranici v případě, že bude dostatek času k tomu, aby po uvedení do bojové pohotovosti a zaujetí prostorů rozptýlení bylo možné jednak přesunout ovr a dělostřelectvo i vyvést do neplánovaných prostorů blíže ke státní hranici i ty pluky, s kterými je plánováno do prvního sledu.

Tato varianta byla řešena při ZUC.

V plánech vyvedení pro tuto variantu je nutné počítat časy vyvedení pro hlavní síly „Č“ a to v každém případě. Pro PO, průzkumné jednotky, ovr, dělvo, a jednotky PS, plnicí aktivní úkoly, pak je nutné plánovat rovněž podle času „Č“ za předpokladu, že zahájení nepřátelství bude téměř shodné s časem „Č“. Pro případ zahájení nepřátelství dříve, v průběhu vyvádění útvarů ke státní hranici, nutno pro tyto prvky

bojové sestavy plánovat s časem „N +“. Tato možnost připadá v úvahu tehdy, bylo-li nepřátelství zahájeno dříve před „C“, než je doba potřebná pro vyvedení těchto prvků na státní hranici.

Tolik k otázkám vyvedení. Myslím, že vzhledem k složitosti a důležitosti této problematiky a k současnému sta-

vu jejího chápání a provádění v praxi bude nutné, aby v dalším byla středem pozornosti hlubšího propracování a i přezkoušení. Jsem toho názoru, že řešení možnosti vyvedení bojové sestavy na státní hranici, tak, jak jsem nastínil, by bylo reálnější a odpovídalo by více situacím, které mohou nastat.

II. Boj s jadernými prostředky nepřítele

Je již vcelku známo, že v soudobých podmínkách, zejména v počátečním období války není myslitelné dosáhnout úspěchu v boji a operaci bez rychlého zničení jaderných prostředků nepřítele.

Organizaci boje s jadernými prostředky nepřítele není možno zužovat jen na organizaci průzkumu nosičů jaderných náplní a na jejich ničení. Jaderný úder je spojen s použitím celé řady prostředků a to především prvků zabezpečujících, navádění a velení. Zničení některého z nich může zcela znemožnit nepříteli jaderný úder.

Zkušenosti ze cvičení však ukazují, že dosud není ujasněna celá složitost problému boje s jadernými prostředky nepřítele a celý komplex úkolů, který je třeba řešit na jednotlivých stupních velení, abychom maximálně znemožnili nepříteli používat tyto zbraně proti našim vojskům.

Otázka boje s prostředky jaderného napadení nepřítele je ještě často zužována jen na ničení nosičů jaderných náplní a poměrně malá pozornost je věnována ostatním prvkům, které zabezpečují použití těchto prostředků. Boj s prostředky jaderného napadení nepřítele je nutno chápat jako boj s celým systémem, zabezpečujícím použití těchto prostředků, do kterého patří prvky průzkumu, velení a řízení palby, technického zabezpečení a prvky bojové. Vidíme, že oblast boje s prostředky jaderného napadení tvoří v podstatě pro-

blém několika skupin otázek. Půjde o ničení těchto prostředků:

- odpalovací zařízení raketových baterií s celým systémem jejich řízení a navádění v palebném postavení, ve vyčkávacím postavení a na přesunu;

- dělostřelectva, používajícího atomových náplní;

- letišť a letectva na nich i ve vzduchu včetně prostředků navádění;

- VS prostředků napadení, vševojškových štábů a systému spojení;

- prostředků průzkumu všeho druhu, zabezpečujících činnost prostředků napadení, pozorovatelů od předního okraje na celou hloubku, radiolokátorů, průzkumného dělostřeleckého letectva i vrtulníků, radiotechnického průzkumu i systému rušení;

- montážních a technických jednotek a jednotek, zabezpečujících prostředky napadení pohonnými hmotami a jejich bojovou činnost;

- atomových skladů a prostředků transportu.

Včasným zjištěním a vyřazením některého z těchto prvků možno nepříteli zabránit, oddálit nebo ztížit provedení jaderného úderu. Přitom jde o množství cílů různých rozměrů, charakterů, odolnosti a zranitelnosti různými vlastními prostředky.

Vést účinný boj s těmito prostředky vyžaduje znát jejich možnosti, způsoby bojové činnosti, význam jednotlivých prvků v celém systému a z toho vždy posoudit, který z vlastních pro-

středků bude nejučelnější použit na jeho zničení a v jakém pořadí.

Možno říci, že každý druh vojska, téměř každý prvek bojové sestavy má možnosti k boji s prostředky jaderného napadení nepřítele a s prostředky zabezpečujícími jejich bojovou činnost. Pochopitelně to bude vždy záviset na charakteru cíle a jeho situaci. Půjde tu především o raketové vojsko, o klasické dělostřelectvo, letectvo, průzkumné jednotky, speciální odřady k ničení těchto prostředků předsunuté odřady a vzdušné výsadky. Přitom vcelku *nejúčinnějším způsobem boje s těmito prostředky je rozhodný útok*, směle pronikání útvarů a svazků trhlinami, vytvořenými vlastními jadernými údery, do celé hloubky sestavy nepřítele ve dne i v noci. Význam rychlého tempa útoku zvláště při jeho zahájení vyniká proto, že vojska během jedné hodiny mohou ovládnout čáru dělostřeleckých pozorovatelů a tím znemožnit nepříteli průzkum a řízení palby atomového dělostřelectva, dělostřeleckých raket a taktických řízených střel. Za další hodinu mohou vojska vyjít do hloubky 10 až 12 km, kde jsou palebná, technická a vyčkávací postavení taktických prostředků atomového a donutit tak nepřítele k častému a neplánovanému přemísťování celého systému prostředků jaderného napadení a znemožnit mu jeho plné využití. Proto rychlé tempo od začátku akce, smělý a rozhodný manévry a uchopení iniciativy jsou jedním z předpokladů úspěšného boje s jadernými prostředky nepřítele.

Úspěch boje s prostředky jaderného napadení nepřítele v počátečním období války bude ještě záviset na zabezpečení jejich nepřetržitého průzkumu a sledování v posádkách a při jejich opuštění, za přesunu ke státní hranici a od zahájení boje s nimi až do úplného zničení.

Z tohoto pohledu na celý systém prostředků jaderného napadení budeme přistupovat k plánování a organizaci jejich průzkumu a boji s nimi.

Zvláštního významu nabývá z hlediska boje s prostředky jaderného napadení nepřítele v počátečním období války, znalost situace prostředků průzkumu v pohraničním pásmu. Jde především o stálé objekty a radiotechnické prostředky, radiolokátory a pozorovatelné, kterých při zahájení války může nepřítele použít k jaderným úderům. Tyto objekty je třeba soustavně sledovat, znát jejich přesné souřadnice a mít připravené palby dělostřelectva k jejich okamžitému zničení ihned po napadení nepřítelem. Některé z těchto objektů v blízkosti státní hranice mohou ničit i úderné skupiny jednotek PS, což bude vždy záviset na úkolu těchto jednotek a vzájemné součinnosti.

Několik slov k *speciálním odřadům* k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele.

Při vytváření těchto odřadů bude třeba vždy vycházet z rozboru možností prostředků jaderného napadení nepřítele a vlastních možností k jejich ničení.

Skutečnost je taková, že prakticky se vytváří o další prvek bojové sestavy navíc, což bezpochyby klade vyšší nároky na velení. Dále je to ta skutečnost, že se vyčleněním těchto odřadů oslabuje síla jednotlivých sledů a nebude únosné, aby tyto byly z jakéhokoli dalšího použití v boji vyloučeny, nebo při jejich zasazení, aby byly za každou cenu obnovovány.

Proto jsme došli k názoru, že velitel divize bude vytvářet speciální odřad jen v některých zvláštních případech a tento úkol bude stavět v prvé řadě těm útvarům, které mají největší předpoklady pro rychlé pronikání do hloubky nepřátelské sestavy. Bude to především u tankového pluku (bude-li

v prvním sledu, nebo zasazen jako PO divize). Nelze vyloučit v obdobných případech jejich vytvoření i u některého z motostřeleckých pluků.

Ukazuje se, že bude účelné jejich vytvoření pro období přechodu státní hranice. Tyto odřady budou spolu s PO tuto překračovat a pronikat do prostorů možných palebných postavení a na směry jejich příchodu.

V dalším se ukazuje reálné tyto vytvářet při přechodu ke všeobecnému pronásledování nepřítele, kde by mohly plnit především úkoly v součinnosti s průzkumnými prvky v hloubce na osách a směrech odchodu prostředků jaderného napadení.

V každém případě jak počet, tak i síla i doba jejich vytváření musí být závislá na konkrétní situaci nepřítele (množství a důležitost prostředků jaderného napadení a v jaké situaci se nachází) a na vlastních možnostech, především, kolik budeme mít jiných možností ke zničení těchto prostředků nepřítele (především z hlediska rychlosti a účinnosti jejich zničení).

Jsme toho názoru, že na ničení prostředků taktického napadení v síle baterie (oddílu) stačí odřad v síle zesílené roty (nejlépe tankové zesílené pěchotou a ženisty).

U prvosledových pluků není účelné vytvářet tyto odřady zvlášť. Bude však účelné, aby velitelé pluků úkoly ničení prostředků jaderného napadení stavěli jednotkám PO, prvnímu sledu, které pronikají do hloubky využívající mezer a trhlin v sestavě nepřítele a jsou v dané konkrétní situaci, vzhledem k těmto prostředkům, v nejvýhodnějším postavení (tzn. především co nejbližší, nejsou zdržovány v postupu nebo mají možnost přetnout ústupové cesty nebo udeřit z týlu).

Z tohoto důvodu je nutné, aby pro boj s jadernými prostředky nepřítele byly v útvech připravovány a vycvi-

čeny všechny jednotky četou počínaje a také všichni velitelé.

Nutno však zdůraznit, že hlavním prostředkem k ničení ZHN nepřítel jsou rakety s jadernými náložemi a letectvo a že budou použity především tam, kde nebude možné použít jiných prostředků, nebo kde situace bude vyžadovat zničení co nejrychleji.

Z toho, co bylo uvedeno, je vidět, že boj s jadernými prostředky nepřítele bude vyžadovat především nepřetržitý průzkum jednotlivých cílů a boj s nimi od okamžiku jejich zjištění až do úplného zničení s využitím všech sil a prostředků a to na všech stupních vedení. Je nutné, aby organizace boje s jadernými prostředky byla centralizována a řízena podle jednoho plánu, aby bylo dosaženo sladěného a účelného použití všech prostředků k jejich ničení. Tento závěr dotvrzuje i ta skutečnost, že boj s jadernými prostředky řídí velitel, který také bezprostředně velí většině prostředků, které mohou být k jejich ničení použity.

Dalším důvodem pro zpracování tohoto plánu je nutnost sladit činnost při ničení prostředků jaderného napadení i mezi prostředky frontů, armády, divize a mezi sousedy.

K zpracování možného plánu ničení jaderných prostředků na stupni divize bylo přistoupeno na ZUC a získali jsme první zkušenosti s tímto dokumentem. Jsme toho názoru, že jeho zpracování je naprosto nutné z důvodů již uvedených. Divize je nejnižší stupeň, na kterém bude účelné jej zpracovávat. Na stupni pluk, vzhledem k šířce jeho útočného pásma, nebude již tolik prostředků jaderného napadení a ani velitel pluku nemá již tolik možností k jejich ničení, aby bylo jejich použití nutno sladovat zvláštním plánem. Na tomto stupni budou úkoly z plánu boje s jadernými prostředky zahrnuty do stávajících plánů a dokumentů u plu-

ku zpracovávaných, především v rozhodnutí a pracovní mapě velitele pluku

Plán boje s jadernými prostředky je dokumentem vševojskovým. Zpracování plánu řídí náčelník štábu divize. Na jeho zpracování se podílí náčelník operačního oddělení, náčelník průzkumu a velitel dělostřelctva, popřípadě i velitel PVO.

Podkladem pro jeho zpracování kromě úkolů divize, situace nepřítele, především jeho prostředků jaderného napadení, situace a možností vlastních vojsk bude:

- úkoly boje s jadernými prostředky nepřítele stanovené velitelem armády (nařízením, nebo výpisem z plánu boje armády);

- rozhodnutí velitele divize a z něho především rozhodnutí o použití vlastních jaderných zbraní;

- pokyny (nebo nařízení) velitele, nebo náčelníka štábu k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele.

Vzhledem k tomu, že boj s jadernými prostředky nepřítele se stává hlavním a klíčovou otázkou pro splnění cílů boje a operace, jsme toho názoru, že musí i plán boje s jadernými prostředky být jedním z hlavních dokumentů. Z tohoto dokumentu musí především vycházet plán průzkumu i plán použití dělostřelctva.

Ve své podstatě musí plán boje s jadernými prostředky nepřítele řešit úkoly průzkumu a úkoly ničení prostředků jaderného napadení.

Při ZUC byl plán boje s jadernými prostředky zpracován jak ve formě grafické na mapě s legendou, tak i ve formě textové v tabulce. První zkušenosti, které jsme získali, ukazují, že lépe bude vyhovovat zpracování grafického plánu na mapě a to z toho důvodu, že je jednodušší a při dobrém grafickém vyjádření i přehlednější. Lépe vyhovuje potřebám vlastního vy-

užití jako řídicího dokumentu. Pro textové zpracování je stejně nutné mít jako podklad mapu (buď některou z pracovních map funkcionářů, kteří se na zpracování plánu podílejí, nebo zvláštní mapu, která by byla jako příloha k tomuto textovému plánu). Další důvod je ten, že grafický plán je možno snadněji doplňovat a upřesňovat podle toho, jak bude situace nepřítele narůstat. Možný vzor grafického plánu viz schéma č. 3.

V grafické části plánu je třeba vyjádřit:

z nepřítele:

- zjištěné cíle, které svým charakterem jsou, nebo mohou mít souvislost s použitím jaderných prostředků, jako pozorovatelné, radiolokátory, místa posádek jednotek atomového napadení, velitelství (dp, disk, divize, sboru), předsunuté muniční sklady speciálního charakteru, důležitá spojovací zařízení, posádky a letiště vojskového letectva (letectvo včleněné do sestavy vševojskových svazků) atd.;

- podle vyhodnocení terénu, nebo na základě dílčích zpráv (cvičení zemní práce, nácviky bojové pohotovosti), pravděpodobné prostory umístění pozorovatelů, radiolokátorů a prostředků navedení, nejvýhodnější směry přísunu prostředků jaderného napadení a pravděpodobné prostory jejich palebného postavení, možné směry přísunu dalších prostředků jaderného napadení z hloubky.

Pro přehlednost a další plánování je nutné každý nepřátelský cíl nebo objekt průzkumu očíslovat. Do plánu nezakreslovat předpokládané prostory palebných postavení prostředků takticko-operačního nebo operačního předurčení, armádní sklady atomové munice, letiště a další objekty, které divize není schopna vlastními prostředky ani zjišťovat ani ničit.

z vlastních vojsk:

— prostředky průzkumu ve výchozí situaci a jejich úkoly, které mohou plnit v době do zahájení nepřátelství a v průběhu boje (rozdělení jednotlivých objektů průzkumu);

— prostředky, určené k ničení prostředků jaderného napadení jak ve výchozí situaci, tak i v průběhu boje a jejich úkoly (rozdělení cílů na jednotlivé prostředky k ničení). Jde o oddíl vojenských raket, hlavně dělostřelectvo, prostředky PVO, speciální odřady, jednotky pohraniční stráže, popřípadě i letectva.

Jak prostředky průzkumu, tak i ničení a jejich úkoly je výhodné kreslit k těmto údobím a fázím boje:

1. od doby dosažení pohotovosti ve výchozích prostorech na státní hranici do zahájení nepřátelství;

2. od zahájení nepřátelství do zničení prostředků jaderného napadení, zasazených v prvním sledu protistojícího armádního sboru nepříteli (organické prostředky prvosledových divízi, sborové a posilové prostředky zasazené k jejich podpoře);

3. zničení prostředků jaderného napadení při boji s přicházejícími zálohami nepříteli (divize druhého sledu armádního sboru).

Plnění úkolů průzkumu po těchto obdobích je výhodné v plánu vyjádřit různými barvami.

V legendě na mapě vyjádřit:

— možnosti nepříteli z hlediska jaderného napadení;

— cíle a úkoly průzkumu a ničení jaderných prostředků po jednotlivých údobích;

— přehled prostředků průzkumu a ničení;

— rozdělení úkolů mezi prostředky průzkumu a ničení;

— spotřebu střeliva (jaderná náplň, tříštivotrhavé a chemické) pro boj

s jadernými prostředky a jeho rozdělení podle úkolů;

— organizaci velení vyčleněným prostředkům.

Podle dosud získaných zkušeností s plánem boje s jadernými prostředky nepříteli, došli jsme k závěru, že jeho zpracování na stupni divize je nutné v počátečním období války pro první den operace (boje divize) a rovněž při zahajování dalších operací, jestliže tyto budou zahajovány po určité přestávce, zejména při přechodu z obrany do útoku i pro vlastní obrannou operaci (obránný boj). V těchto fázích bude zpravidla docházet k masovému a plánovitému použití prostředků jaderného napadení ze strany nepříteli a v důsledku toho bude se i v těchto fázích rozhodovat o úspěchu a splnění cílů operace.

Jsmo toho názoru, že zpracování plánu boje s jadernými prostředky na stupni divize jako samostatného dokumentu pro další dny operace, nebo při přechodu z jedné útočné operace do druhé bez toho, aniž by nastala přestávka v bojové činnosti, bude problematické i neúčelné a to z těchto důvodů:

— nebude dostatek podkladů pro zpracování tohoto plánu na druhý a další dny vzhledem ke změnám u nepříteli i vlastních vojsk;

— použití taktických jaderných prostředků nepříteli již nebude tak cílevědomé a tyto budou do boje zasazovány postupně spolu s druhými sledy a zálohami;

— nebude dostatek času na zpracování tohoto dokumentu.

Z těchto důvodů by byl plán jen rámcový a postaven jen na samých předpokladech, čímž by svůj účel nesplnil. V těchto fázích bude plně postačovat, aby úkoly průzkumu a ničení prostředků jaderného napadení byly

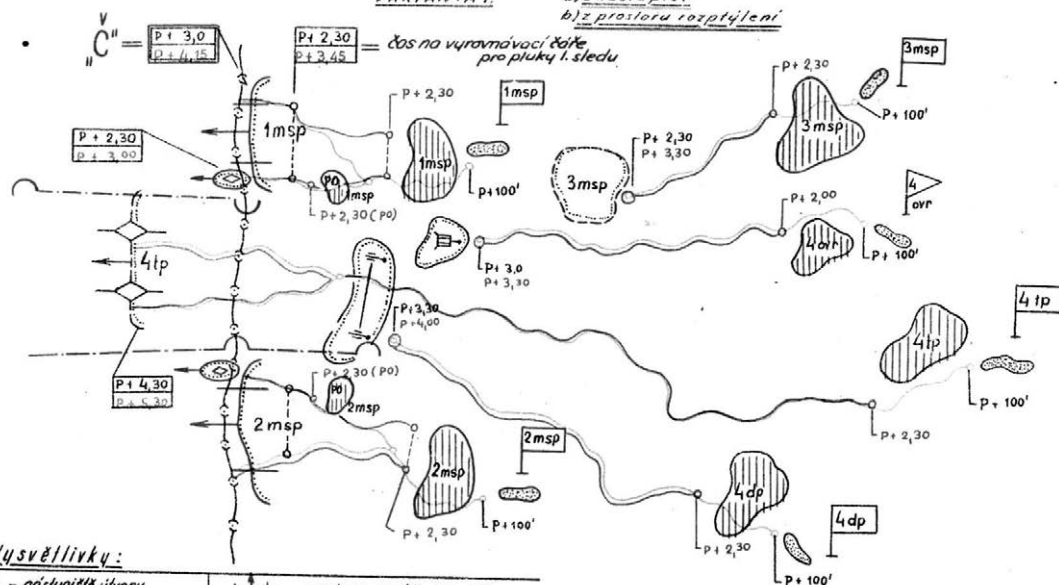
Vyvedení bojové sestavy divize

ihned po uvedení do bojové pohotovosti

VARIANTA I.

od nástupišť

b) z prostoru rozptýlení

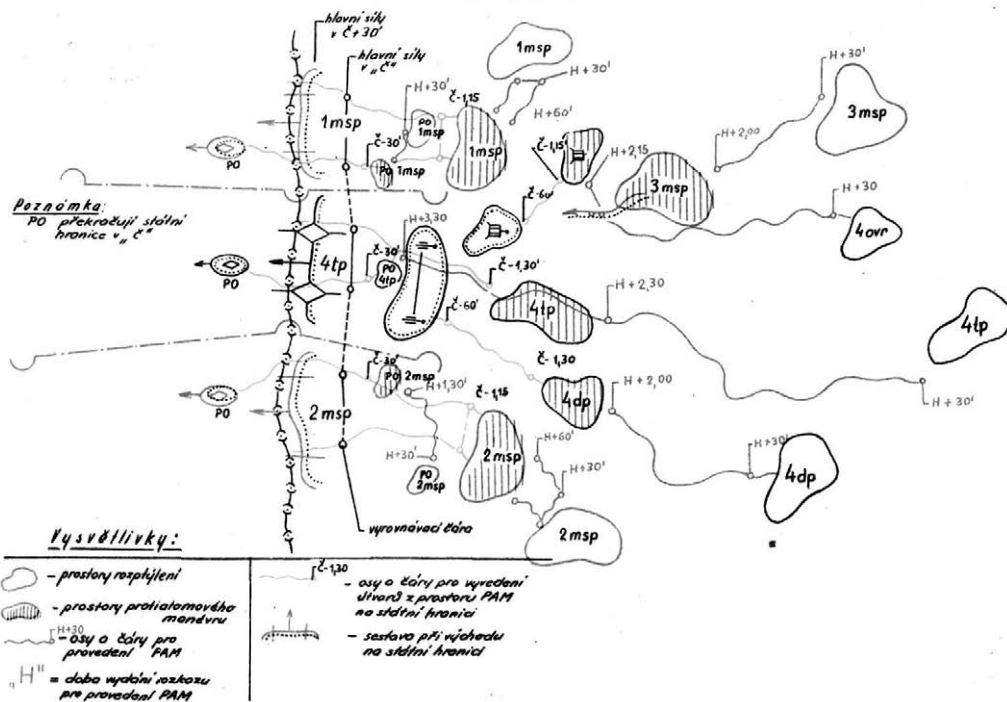

Vysvětlivky:

- nástupišť útvaru
- prostor rozptýlení
- osa pro přesun z nástupišť s časem zahájení přesunu
- osa pro přesun z prostoru rozptýlení
- státní hranice

- sestava na státní hranici
- $\begin{matrix} P+ 3,00 \\ P+ 4,30 \end{matrix} = C''$ - čas vyvedení pluku I. sledu na státní hranici. Tento čas je nutné určit jednotně pro všechny složky a je zároveň časem „C“
- mírové posádky útvarů

Vyvedení bojové sestavy divize
 ke státní hranici z prostoru rozptýlení s provedením protiatomového manévru
 (VARIANTA II.)

Schválil:
Velitel 4msd
generálmajor

x. y.

Plán boje 4msd s jadernými prostředky nepřítele

Stáb 4msd RUVINA 28.2.75-00. Mapa 100 000.

Cíl: Zjistit prostředky jaderného napadení nepřítel v pásmu šířnosti 4msd, udržet a zlepšit jejich zničením zabezpečení spolehlivého útoku dříve.

Sešláno 2.3

PKund. Javne.
Cvčet.
Výřek, jedinej.

Úkoly po splnění BÚ:

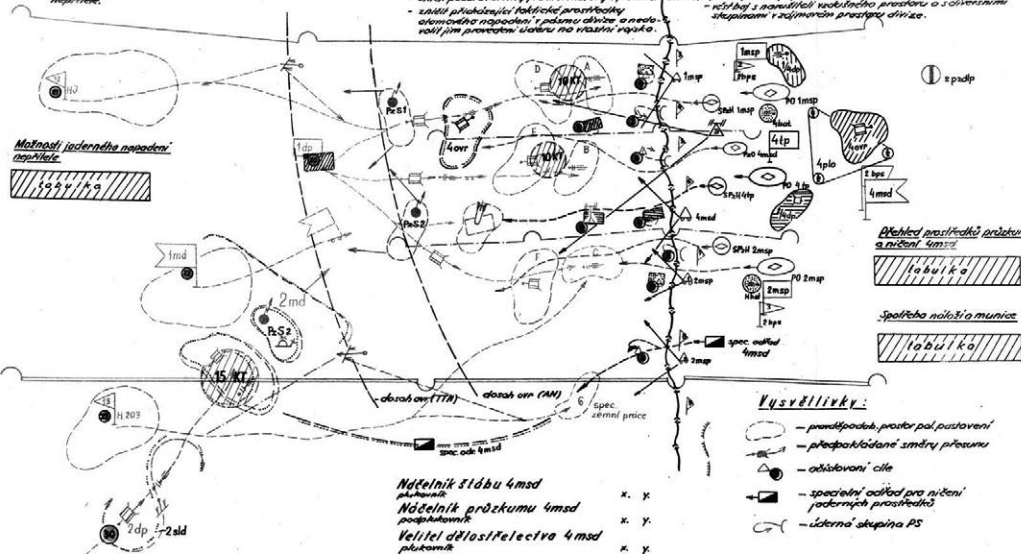
- zjistit o náhlé odchylce a ubytky prostředků
- zjistit o náhlé odchylce a ubytky prostředků
- zjistit o náhlé odchylce a ubytky prostředků
- zjistit o náhlé odchylce a ubytky prostředků

Úkoly po zahájení nepřítelství do BÚ:

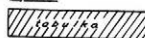
- zjistit dobu uvedení do bojové pohotovosti
- zjistit dobu uvedení do bojové pohotovosti
- zjistit dobu uvedení do bojové pohotovosti
- zjistit dobu uvedení do bojové pohotovosti

Úkoly do zahájení nepřítelství:

- zjistit pohotovost, realizovatelnost nepřítel
- zjistit pohotovost, realizovatelnost nepřítel
- zjistit pohotovost, realizovatelnost nepřítel
- zjistit pohotovost, realizovatelnost nepřítel

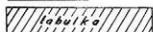

Možnosti jaderného napadení nepřítel

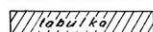

1. z padp

Dlehad prostředků protivětrnosti a náhlé 4msd

Společná voličská munita

Vysvětlivky:

- převládající směr proudění
- převládající směr proudění
- převládající směr proudění
- převládající směr proudění

Náčelník štábu 4msd

Náčelník průzkumu 4msd

Velitel dělostřeleckvé 4msd

Velitel dělostřeleckvé 4msd

řešeny velitelem divize operativně v souladu s vývojem situace na frontě. K tomu plně *postačí pracovní mapy* (velitel, NŠ), plán průzkumu a použití raketových jednotek a hlavněového dělostřelectva.

Závěrem k plánu boje s jadernými prostředky nepřítele je nutno dodat, že jde o nový dokument a že bude třeba jeho formy, náplně i použití dále sledovat a studovat při cvičeních a získat tak další poznatky.

Ve svém článku jsem se pokusil vysvětlit některé názory na problematiku vedení vojsk v počátečním období války a boje s jadernými prostředky nepřítele. Při těchto úvahách a závěrech vycházel jsem ze zkušeností, které byly získány při ZUC, kde tyto byly zařazeny jako hlavní učební otázky a prakticky vojsky ověřovány. Dále jsem přihlížel ke zkušenostem získaným při dalších, zejména velitelsko-štábních cvičeních.

Některé otázky dělostřeleckého zabezpečení msd v útočném boji (ZUC)

Podplukovník Jaroslav Juha

Činnost msd je mimo pohybu, rychlých změn bojových sestav a ničení nepřítele údernou silou, charakterizována především palbou, v níž hlavní místo zaujímají úderové rakety jak s tříštivou, tak i s jadernou hlavicí a palba hlavnového dělostřelectva. Začlenění jaderných prostředků do sestavy divize značně zrychluje provádění úderů a plně nahrazuje dřívější hromadění paleb i několika skupin dělostřelectva. Rychlý spád bojové činnosti vševojskových útvarů pak v podstatné míře ovlivňuje i samotné použití, uskupení a velení útvarům a jednotkám dělostřelectva.

K otázkám uskupení dělostřelectva, plánování jeho činnosti a velení

Msd i přes začlenění oddílu vojskových raket (ovr) není s to, aby bez posílení dalšími prostředky dělostřelectva mohla vést bojovou činnost ve všech fázích boje. Bude proto třeba, především s přihlédnutím na nasycenost prostředky dělostřelectva útvarů předpokládaného nepřítele, aby msd byla posílena dělostřeleckými jednotkami. Jejich počet a síla bude závislá na celé řadě podmínek, mezi kterými na prvním místě bude celkové místo a úloha divize v rámci armády, možnosti jejího posílení, předpokládaná doba trvání bojové činnosti a řada dalších vlivů.

Jak ukázala zkušenost posledních cvičení, je výhodné, aby k posílení byly přidělovány dělostřelecké jednotky v síle od jedné brigády, vybavené materiálem, schopným působit na vzdálenost 15 až 20 km. Tím jsou vytvořeny podmínky k tomu, aby divize mohla úspěšně bojovat s dělostřelectvem a minomety nepřítele, s kterými dříve bojovaly dělostřelecké skupiny a aby mohla úspěšně působit i na prostředky jaderného napadení a jejich zabezpečovací systémy. Zvlášť vhodné jsou k tomu oddíly 122mm kanónů, které svým dostřelem mohou v některých případech vhodně doplňovat činnost oddílu vojskových raket.

Hlavní zásadou při organizaci uskupení dělostřelectva v soudobých podmínkách boje musí být snaha mít v rámci divize trvalou možnost ovlivňovat činnost vševojskových útvarů na rozhodujícím směru bojové činnosti divize. K tomu jsou využívány především přidělené úderové vojskové rakety a vytvořená divizní dělostřelecká skupina, vedená na směru rozhodující činnosti divize. K zabezpečení trvalé podpory prvosledových útvarů je pak

vhodné, aby síla vytvářené DDS byla nejméně dva oddíly, aby tak i při rychlém pronikání do hloubky sestavy nepřítele byla možnost nepřetržitého vedení palby alespoň částí začleněných jednotek dělostřelectva.

K bezprostřední podpoře bojové činnosti je třeba prvosledovým útvarům přidělovat také dělostřelecké jednotky. Síla dělostřeleckého oddílu na motostřelecký nebo tankový pluk ukazuje se dostatečnou k ničení odporů, bránících bezprostředně v postupu jednotek, neumožňuje však dost účinně protibaterijní a protiminometnou činnost především pro kratší dostřel a přidělenou spotřebu munice. Zvláště u prvosledových útvarů tankové divize, kde lze předvídat posílení v hodnotě ještě slabší (jedna až dvě baterie), vystupuje otázka boje s dělostřelectvem a minomety nepřítele do popředí ještě více. Musí proto být tato otázka spolu s ničením prostředků jaderného napadení prvořadým úkolem velitele a štábu divizní dělostřelecké skupiny.

Složitost bojové činnosti už při samotném jejím plánování, velký počet jednotek, rozmístění často ve značných vzdálenostech, potřeba maximálně sladit jejich činnost, nutnost kontrol plnění vydaných úkolů a nejužší součinnost uvnitř štábu divize, požadavek splnit tyto úkoly v nejkratší možné době, nepřevyšující zpravidla 5 hodin, ukazuje na maximální vypětí štábu dělostřelectva divize. Je proto výhodné posilovat podle možnosti štáb dělostřelectva divize.

K plnění uvedených úkolů je třeba využívat všech jeho příslušníků, odborných funkcionářů, především náčelníka průzkumu a náčelníka spojení nevylímaje. Vždyt

požadavek splnit alespoň ty nejpotřebnější úkoly vševojskového charakteru, jako je příprava rozhodnutí velitele divize, sládní vyvedení a přesunu, úzká součinnost při podpoře boje a při ničení prostředků jaderného napadení nepřítele a zpracování vlastních odborných podkladů pro činnost dělostřeleckých útvarů a jednotek a nutnost alespoň krátkého usměrnění a schválení použití prostředků průzkumu a organizací spojení, zcela naplňuje v dané době pracovní možnosti velitele, náčelníka štábu a pomocníka pro operační věci.

V některých případech bude proto výhodné pro splnění některých úkolů využít i příslušníků štábu organického dělostřeleckého pluku (u msd) a to především tehdy, kdy vzhledem na posílení divize částí nebo plnou hodnotou posilové dělostřelecké brigády včetně velitele a štábu nebude nutné do této funkce zařazovat velitele a štáb dělostřeleckého pluku. Složitější je tato otázka u tankové divize, kde z příslušníků organického oddílu bude naopak třeba vytvářet i dvě místa velení. Otázka plné sládnosti štábu, zastupitelnosti ve funkcích a zlepšování stylu práce především souběžným plánováním musí se proto stát rozhodující náplní všech zaměstnání ve štábu dělostřelecké divize.

V praxi se osvědčilo, aby v rámci štábu dělostřelecké divize byla náplň práce rozdělena takto:

velitel dělostřelecké a náčelník štábu (jako společný úkol)

- účast při seznámení se s úkolem divize a vydání předběžného rozhodnutí velitele divize;
- společné seznámení se s směrnicemi velitele dělostřelecké armády;
- příprava podkladů pro návrh velitele divize;

náčelník štábu

- informace ostatních příslušníků štábu o úkolech, rozsahu prací a časových termínech;
- spolu s velitelem podle možnosti účast na vydání rozhodnutí velitele divize a přijetí základního rozhodnutí o úkolech a použití dělostřelecké;

velitel dělostřelecké

- podání návrhu veliteli divize, zpracování úkolů dělostřelecké a raket;
- účast na rozhodnutí velitele divize a vydání předběžných úkolů podřízených útvarům a jednotkám;
- součinnost s jednotlivými hlavními složkami štábu divize (oper., žen.);

náčelník štábu

- zpracování hlavní části „Plánu činnosti dělostřelecké a raket“;
- součinnost při zpracování plánu ničení jaderných prostředků nepřítele;
- zpracování hlavních podkladů (taktických) pro podřízené útvar;

pomocník pro operační věci

- spolupráce na „Plánu činnosti dělostřelecké a raket“;
- součinnost s operačním oddělením při řešení vyvedení a manévru útvarů včetně řešení otázek pořádkové a regulační služby.

Náčelníka průzkumu a spojení pak pracují na úkolech po odbornostech. Přesto však je potřeba využívat je i při řešení některých úkolů vševojskového a odborného charakteru, např. při řešení pořádkové a regulační služby, v některých otázkách bojového zabezpečení, opatření pro utajení velení apod.

Poměrně malá pozornost je věnována otázkám střelecko-technické přípravy jako jsou otázky topografického zabezpečení, balistické a povětrnostní přípravy, rozložení munice a kontrola správného proniknutí a pochopení těchto úkolů veliteli a štáby oddílů. Proto je vhodné řešení těchto otázek ponechávat orgánům, kteří podle možnosti posilují štáb velitele dělostřelecké divize, s výjimkou kontroly správného pochopení podřízenými veliteli, neboť tato činnost je stejně důležitá jako vlastní přijetí rozhodnutí a musí proto být prováděna hlavními funkcionáři štábu dělostřelecké divize.

Zvláštní, dříve neuvážený a do hloubky neřešený úkol, je sládní činnosti všech útvarů divize k ničení jaderných prostředků nepřítele. A právě zde mají rakety a dělostřelectvo prvořadou úlohu, neboť mohou ničit zjištěné jaderné prostředky bezprostředně a do značné hloubky, zatím co vytvářené tankové odřady mohou úspěšně zasáhnout jen v některých případech. Náplní činnosti při zpracování uvedeného „Plánu ničení jaderných prostředků nepřítele“ jsou především otázky součinnosti při řešení:

- průzkumu všeho druhu, zaměřeného ke zjištění prostředků jaderného napadení a u dělostřeleckých prostředků k dodání podkladů pro ničení, popřípadě k řízení palby na tyto prostředky;
- ničení zjištěných prostředků jaderného napadení součinností všech druhů vojsk, počínaje průzkumnými skupinami v hloubce sestavy nepřítele, přes údery

letectva, raket a dělostřelectva až po bojovou činnost připravených odřadů.

Jde v podstatě o to, aby v rámci celé divize byla sladěna s ohledem na konkrétní podmínky (druh a počet prostředků jaderného napadení, možné prostory jejich rozmístění, časové lhůty jejich zjištění a způsoby jejich ničení) činnost všech prostředků průzkumu a prostředků schopných tyto zbraně ničit.

Při grafické formě zpracování je třeba, aby vzhledem na předpokládané prostory činnosti prostředků jaderného napadení byly správně určeny prostředky průzkumu a jejich cíle. Do větší hloubky budou to především vzlety dělostřeleckých průzkumných letounů, vedených s cílem sledovat osy přesunu a předpokládané prostory rozmístění zjišťovaných prostředků.

Dále to budou prostory činnosti samostatných průzkumných dělostřeleckých skupin, vyslaných do hloubky sestavy a jejich odpovědnost za sledování přidělených os a prostorů. Blíže k přednímu okraji budou to pak prostory, střžené vzlety jednotlivých vrtulníků nad vlastními jednotkami, stanoviště pohyblivých pozorovatelů, radiolokátorů SNAR, pozorovatelů vizuálního průzkumu, zvukoměrných čtů a družstev RPS. Teprve dobře sladěnou jejich činností s průzkumnými jednotkami a vševojskovými prostředky bude možné včas zjistit nejen prostředky jaderného napadení, nýbrž i prostředky, zabezpečující jejich činnost, jako jsou radiolokátory, naváděcí systémy, VS apod. Činnost těchto prostředků je třeba však sladit nejen při zahájení bojové činnosti, nýbrž do celé hloubky.

Pokud jde o otázky ničení zjištěných prostředků jaderného napadení, pak je třeba, aby byly uvažovány všechny dělostřelecké prostředky ovr. Také využití protitankového dělostřelectva, začleněného v PTZ divize, popřípadě i části tanků pro střelbu ze zakrytých palebných postavení a to především s ohledem na používané ráže 100 mm a tudíž i poměrně značný dosah palby je účelné. Jejich činnost je potřeba rovněž rozvrhnout na jednotlivé prostory, popřípadě dobu, kdy jsou připraveny do těchto prostorů zasáhnout a to ve vzájemné součinnosti s letectvem a přípravnými vševojskovými odřady k ničení. Pro úplnost a komplexnost opatření nutno však do ničení zahrnovat celou řadu na první pohled i méně podstatných cílů, jako jsou pozorovatelny, radiolokátory, místa velení a prostředky zabezpečující jejich činnost (PL prostředky vyčleněné k ochraně, naváděcí

stanoviště letectva apod.). Zjištěný prostředek bude ničit pohotovostní baterie ovr jaderným úderem, nebo dělostřelecké oddíly hlavního dělostřelectva z každého palebného postavení. Pro zničení prostředku jaderného napadení může oddíl spotřebovat značnou část povolené spotřeby střeliva pro ten který den a tím by byl dočasně vyřazen. Proto je třeba, aby orgány DV vyslaly ihned pohyblivou letůčku munice k tomu oddílu, který zahájil ničení zjištěného prostředku jaderného napadení.

Základ velení jednotkám a útvarům dělostřelectva je vytvořen reálným naplánováním úkolů a zabezpečením jejich splnění. V průběhu boje je pak uskutečňováno velení ze dvou míst, a to z VS a PVS. Na tato místa je třeba rozmístit příslušníky štábu dělostřelectva tak, aby na obou byla možnost velet jak dělostřelectvu, tak oddílům raket a PTZ. Je proto třeba, aby jak systém spojení, rozdělení pomůcek pro velení, tak i schopnosti každého zařazeného příslušníka pod vedením velitele dělostřelectva na PVS, náčelníka štábu dělostřelectva na VS umožňovaly nepřetržité spojení, možnosti propočtu parametrů úderů i spotřeb střeliva při zásahu hlavníovým dělostřelectvem.

Samotná otázka spojení je při řešení těchto úkolů jednou z hlavních. Na stupni velitele dělostřelectva, jeho náčelníka štábu a podřízených oddílů, přidělených k prvosledovým útvarům, je problém spojení v podstatě vyřešen, i když těžkosti jsou především v řešení materiálně technického zabezpečení oddílů organického dělostřeleckého pluku, je-li štáb pluku přibírá k posílení štábu dělostřelectva divize. Projevuje se to především v tom, že u dělostřeleckého pluku je nedostatek výkonných rádiových stanic středního rozsahu, takže zástupci velitele pluku pro týl nelze zabezpečit trvalé spojení v síti náčelníka týlu divize a tím možnost vést korespondenci s některým z organických oddílů.

Také spojení s velitelem oddílu vojskových raket na samostatném směru není vzhledem k současným podmínkám, kdy cvičení ovr musí být dotován ze stávajících spojovacích prostředků, plně možné. Proto především v počátečním období, kdy je řešena otázka předsunutí oddílu vojskových raket do blízkosti státní hranice, je třeba pomoci prostředky spojovacího náčelníka divize a to jak přidělením stávající telefonní sítě, tak popřípadě i středních směrových stanic, neboť právě v těchto opatřeních je doceněn význam tohoto palebného prostředku.

Pokud jde o problematiku udržet nepřetržitě spojení v kterékoli situaci, přesuny nevytvářejí, pak i zde bylo dosaženo dobrých výsledků. Podstatné je pouze to, aby rádiové stanice byly umístěny na vyvýšených, pokud možno otevřených místech, bez možnosti stínění vyzařování energie.

Nedřešena je v současné době otázka přímého rádiového spojení s velitelem dělostřelectva armády, kdy po zrušení rádiové sítě a při nedostatku výkonných rádiových stanic nejsou v současné době možnosti centralizovaného velení raketovým jednotkám v armádě.

Vyvedení dělostřelectva, raket a jejich přemístění

Vyvedení dělostřelectva a raket jak ke státní hranici tak i do prostorů součinnosti s podporovanými útvary je jedním z důležitých úkolů. Jeho závažnost spočívá především v tom, že o jeho vyvedení se uvažuje v době, kdy není znám čas „Č“ ani podrobnější údaje o nepřátelských jednotkách a prostředcích.

Oddíl organického dělostřeleckého pluku je vhodně vyvádět z posádek přímo do sestavy podporovaných útvarů. K získání trvalých návyků je proto třeba procvičovat zaujímání neplánovaných prostorů, rychlé uskutečňování součinnosti a zařazení do sestavy vševojskových útvarů.

Oddíl divizní dělostřelecké skupiny a oddíl vojskových raket předstoupí se zpravidla před zahájením přesunu vševojskových útvarů pod ochranou vyslaných předstunutých oddílů. Zkušenosti ukazují, že otázce pořádkové a regulační služby je třeba věnovat plnou pozornost. Při přemísťování oddílů vojskových raket, kromě zřejmého označení čela proudů ovr se osvědčilo, aby jeho přesun každým místem osobně zabezpečoval správce příslušného pořádkového úseku, který oddíl očekává na hranici jeho úseku, osobně jej přes úsek provází a pak předává dalšímu. K důsledné koordinaci jeho průjezdu osvědčilo se proto přidělit k veliteli oddílů vojskových raket trvale jednoho důstojníka pořádkové služby, který tyto úkoly zabezpečoval.

Při přemísťování oddílů hlavnového dělostřelectva získali jsme některé poznatky.

Předpokládáme-li průměrné tempo postupu 3 až 4 km za hodinu, tj. 70 až 90 km za den, pak při rozvinutí bojové sestavy DDS ve vzdálenosti 4 až 6 km od předního okraje při zahájení útoku a při dosažení rychlosti přesunu dělostřeleckých jednotek 15 km/hod., což je při naplnění komunikací ostatními prostředky rychlost vysoká a při potřebě průměrně 30 minut k rozvinutí a 15 minut k přípravě pro přesun oddílů, docházíme k následujícím závěrům:

— při vytvoření DDS v síle dvou dělostřeleckých oddílů je poměr aktivní doby (v níž lze vést palbu) k době, využití pro

přípravu k přesunu, k přesunům a rozvinutí do bojové sestavy 1:1;

— při vytvoření DDS v síle tří dělostřeleckých oddílů je tento poměr mnohem příznivější, a to při dodržení nepřetržité podpory palbou dvou oddílů 2,5:1.

Z tohoto je zřejmé, že při řešení vytvářet či nevytvářet dělostřelecké skupiny a v jaké síle k dostatečné palebné podpoře útvarů prvního sledu, je výhodné DDS v síle tří dělostřeleckých oddílů. Jejich přemísťování je pak nejučelnější provádět po oddílech, čímž i při uvažované rychlosti postupu je zabezpečena palebná podpora hodnotou dvou oddílů a to na dálky nepřesahující 15 km.

Tento manévr oddílů DDS je však nutno sladovat ještě s manévrem oddílů vojskových raket. Jeho výchozí postavení, volené ve vzdálenosti do 10 km od předního okraje, především při nesouvislých odporech a možnostech v některých fázích boje rychle proniknout útočícími jednotkami do hloubky, nedovoluje pravidelné přemísťování baterií po skocích kolem 10 až 15 km, neboť tím by mohlo dojít k odtržení se jednotek oddílů od útočících jednotek a ka ztrátě dostřelu. Jak dokazují zkušenosti, dochází k tomu zpravidla při tempech postupu převyšujících 70 km za 24 hodin. Je proto třeba, aby oddíl vojskových raket byl přemísťován pokud možno po bateriích, avšak v těch případech, kdy by mohlo dojít k odtržení od provsedových útvarů a ke ztrátě dostřelu nebo tehdy, kdy je třeba oddíl soustředit v jednom prostoru (při odražení silné protizteče, při prolamování odporů v hloubce apod.), především pak po vypálení většiny přidělených jaderných úderů, aby bylo sladeno s přemísťováním DDS. Tento požadavek je nutný především tehdy, kdy v průběhu boje nebyly bezpečně zničeny prostředky jaderného napadení nepřítel a kdy je třeba mít neustále v pohotovosti alespoň jeden prostředek k jejich zničení při jejich zjištění. Tak otázka sladění přemísťování oddílů vojskových raket a divizní dělostřelecké skupiny je jednou ze stěžejních úkolů velitele a štábu dělostřelectva divize.

Ženíjní zabezpečení msd v útočném boji (ZUC)

Major František Páleník

Zkušebně ukázkové cvičení kladlo vysoké požadavky na ženíjní zabezpečení. Cvičení bylo uskutečněno v zimním období a z počátku probíhalo v horském terénu. První vodní překážka byla v hloubce 40 až 50 km, v hlubokém zaříznutém údolí s těžkými, zatarasenými přístupy a objekty přes řeku, připravenými k ničení. Divizi byl přidělen jeden ženíjní prapor o dvou ženíjních rotách.

Ženíjní zabezpečení bylo řešeno v období nebezpečí agrese, při vyvedení vojsk a opatření k překročení státní hranice a pro útočnou činnost.

1. Ženíjní opatření v období nebezpečí agrese

a) Ženíjní průzkum

V tomto období byl organizován ženíjní průzkum nepřítelů a technický ženíjní průzkum v prostoru rozptýlení.

Ženíjní průzkum nepřítelů prováděla ženíjní průzkumná četa organického praporu ze dvou ženíjních pozorovacích stanovišť. Pozorovací stanoviště byla umístěna v bezprostřední blízkosti státní hranice na předpokládaném směru hlavního úderu a byla vybudována předem. Ženíjní průzkumná četa nezaujímal s útvarem prostor rozptýlení, ale po vyhlášení bojové pohotovosti ihned obsadila pozorovací stanoviště. Jejím hlavním úkolem bylo zjišťovat:

- příznaky opevňovacích prací, jejich charakter a rozsah;
- místa a druhy zátarasů;
- zřizování zátarasů nebo přípravu objektů k ničení;
- přítomnost prostředků pro odtarasování;
- maskovací práce;
- změny v režimu ostrahy hranic nepřítelů a činnost na jeho pozorovatelných.

Úkol plnilo jedno průzkumné družstvo. Druhé družstvo průzkumné ženíjní čety bylo začleněno do průzkumného odřadu divize, který v této době zaujal výchozí prostor v blízkosti státní hranice. Dále v celé šířce pásma divize byla pozorovací stanoviště pluků doplněna 1 až 2 ženíjními průzkumníky od ženíjních rot pluků.

V prostoru rozptýlení prováděly všechny ženíjní jednotky ženíjní průzkum podle konkrétních úkolů. Hlavní důraz byl

položen na průzkum komunikací ke státní hranici, únosnost komunikačních objektů, na překonání řeky některými útvary při přesunu z prostoru rozptýlení, nalezení zdrojů posypných materiálů apod.

b) Opatření k ochraně živé síly a bojové techniky

Ochrana živé síly a bojové techniky spočívala v přísném režimu života vojsk v prostorech rozptýlení, v pečlivém maskování a maximálním omezení pohybu.

Rozsáhlejší ženíjní úpravu terénu v tomto období jsme pro krátkost času neuvažovali. Šlo především o přizpůsobení obranných a ochranných zařízení, vybudovaných k ochraně státní hranice a správné využití terénu. Veškeré práce se uskutečňují jen ručně nebo s použitím ženíjní techniky. O použití travin z důvodů prozrazení nelze uvažovat.

c) Zabezpečení přístupů ke státní hranici

Aby vojska včas dosáhla státní hranice, musí cesty vyhovovat pro rychlý přesun. Z toho důvodu byla uskutečněna řada opatření k zabezpečení sjízdnosti komunikací, zesílení neúnosných objektů, vyhledání a úprava objízdek, zřízení záložních přepravišť na řece, která napříč rozdělovala sestavu divize.

Sjízdnost komunikací byla zabezpečena zejména posypáním. Kromě toho na osy přesunu byly rozvezeny skládky sypkého materiálu pro zabezpečení dalších přesunů. Na zvlášť nebezpečné úseky jako prudké stoupání nebo klesání, zatáčky apod. byly vyčleněny skupiny pro údržbu sjízdnosti.

Neúnosné komunikační objekty zesilovaly ženijní jednotky pluků a divize jednoduchými způsoby, nejčastěji vestavením další mezilehlé podpory. Získali jsme zkušenost v úpravě silně rozbahněné cesty. Na jedné ose postupu předem nastaveného odřadu byl úsek polní cesty v délce 300 m silně rozbahněný, s výškou bahna 60 až 80 cm. Pokus s odstraněním bahna a položením hatí nebyl úspěšný, neboť po jízdě několika tanků bylo třeba dalších úprav. Proto bylo rozhodnuto úsek obejít a určit v terénu novou trasu, i když se to zpočátku zdálo neproveditelné. Po pečlivém průzkumu byly na novou trasu nasazeny čtyři ženijní čety, které za pomoci buldozeru a trhavin upravily úsek v délce 450 m za 9 hodin. Zpevnění bažiny by si vyžádalo nejméně dvojnásobek doby a nebylo by trvalé. Je zřejmé, že tento způsob bude neúčinnější. Takovým způsobem bylo nutno upravit 6 komunikací (pro každý prapor prvního sledu), protože divize se přesunovala k státní hranici v praporech prouděch se 3 pluky v prvním sledu.

d) Zabezpečení raketového dělostřelctva

Oddíl vojenských raket byla přidělena jedna ženijní četa s buldozerem a automobilním rypadlem. Ženíjní četa ve spolupráci s jednotkou ochrany a organickými silami dělostřelctva upravovala palebná postavení ve vyčkávacím postavení, v hlavním i předem nastaveném palebném postavení ke státní hranici. I v tomto případě vycházíme především z možnosti ženijních strojů a ruční práce.

Podstatnou součástí ženijního zabezpečení raketového dělostřelctva je maskování, které spočívá zejména ve vhodné volbě palebného postavení a v doplňkovém

maskování z přirozených i umělých materiálů. V každém případě je nutné opatřit raketovou techniku deformujícími maskami a nátěry infra, aby jejich zjištění pozorováním a fotografickým i radiolokačním průzkumem se snížilo na minimum. Je výhodné do plánovaných palebných postavení vysílat část ženijní jednotky předem, aby připravila masku ještě před příchodem dělostřelctva. Zároveň se musí pečlivě maskovat stopy po pásech vozidel.

Ženíjní zabezpečení přesunu oddílů vojenských raket je třeba spatřovat zejména ve volbě vhodné komunikace. V našem případě byla oddílů raket určena samostatná osa, která svoji únosností umožňovala rychlý pohyb a manévr. V případě, že to není možné, musí přesun zabezpečit OZP divize nebo ženijní záloha. Ženíjní četa zabezpečuje přesun oddílů vojenských raket vytyčením osy a odstraňováním překážek. Ženíjní četa má též PT miny k přímé ochraně palebného postavení, zejména při boji v hloubce, kdy tankové jednotky nepřítelů mohou při protizteči ohrozit oddíl vojenských raket přímo. Ochranu uskutečňuje povrchovým rozhozením min na směr útoku nepřátelských tanků nebo rychlým ničením přístupových cest.

e) Ženíjní opatření na státní hranici

Většina ženijních jednotek byla v období nebezpečí agrese předem nastavena do pohraničního území na vzdálenost 3 až 5 km možné pohraniční přechody minovými poli a ničením komunikací. Systém zatarasování a ničení byl pečlivě zplánován a sladěn s činností jednotek PS a umožňoval vlastním jednotkám přechod do útoku. V systému zatarasů byla zahrnuta opatření PS jednotek a jednotek předem nastaveného odřadu.

2. Ženíjní zabezpečení vyvedení vojsk na státní hranici

Dosažení státní hranice prapory prvního sledu ve stanovený čas je základní podmínkou úspěchu. Úspěch v tomto směru ovlivňuje včasná úprava postupových os před zahájením agrese a rychlé odstranění překážek nebo zátarasů, způsobených nepřítelem, zvláště jeho atomových zbraní.

Vzhledem k tomu, že většina ženijních jednotek byla v této době již vyslána k zabezpečení státní hranice, vyvedení vojsk zabezpečovaly jen nejnižší síly a to:

- každý pluk prvního sledu měl ve své

pochodové sestavě začleněn odřad zabezpečení pohybu v síle jedné ženijní čety;

- každý prapor prvního sledu měl komunikační skupinu v síle střelecké čety, vybavenou nejnižším materiálem včetně jednoho mostního pole;

- pro zabezpečení pluku druhého sledu byla ponechána ženijní záloha divize v síle jedné ženijní roty.

Toto zabezpečení bylo dostačující, zejména vzhledem k úpravám postupových os v přípravné době a vyčlenění jednotek k úpravě nebezpečných úseků.

3. Ženíjní opatření k překročení státní hranice

Při organizaci ženíjního zabezpečení přechodu státní hranice vycházíme z reálných skutečností a podmínek. Systém ostrahy státních hranic nesmí narušit přechod vlastních vojsk do útoku s cílem zničit agresora na jeho vlastním území. Nelze si však představovat, že hraniční přechod jakéhokoli významu bude mít větší šířku, než několik desítek metrů. Ve většině případů to bude jen několik metrů. Jsou to v podstatě přechody na současných cestách nebo na některých místech v terénu. Z tohoto hlediska má tedy přechod státní hranice charakter velmi blízký přechodu řeky a vyžaduje odpovídající metodiku. To se týká zejména organizovaného navádění jednotek na určené přechody, plynulosti pohybu a ne hromadění jednotek před přechody. V tomto období plní důležitou úlohu průzkum všeho druhu, který musí včas vyhodnotit zamýšlenou činnost nepřítel a zda jeho opatření mají útočný nebo obranný charakter. Z obranných opatření musí zjistit zejména prostory, které nepřítel zatařasuje nebo připravuje k odtarasení. V našem případě byly na cvičení vysunuty 3 až 4 hodiny předem odtarasovací skupiny, které měly za úkol upřesnit přechody, odstranit vlastní zátarasu a vytyčit přechody k bezpečnému navádění vojsk. Odtarasovací skupiny byly zároveň vybaveny

30 až 50 PT minami, aby v případě nutnosti mohly přechody uzavřít.

Překročení státní hranice bylo organizováno takto:

Odtarasovací skupiny v součinnosti s jednotkami PS uvolnily přechody na vlastní straně a v dalším uskutečnily výpad na zjištěné pozorovatelné a objekty protivníka. V PT minové poli nebo jiném zátarasu zřídily skupiny průchod raketovými odminovači pod ochranou jednotek PS a předem nastaveného odřadu. Dále odtarasovací skupiny pokračovaly v úkolu nebo plnily úkol komunikační skupiny u předem nastaveného odřadu nebo u praporů prvního sledu.

V tomto období se zároveň ke státní hranici přisunovaly i ostatní ženíjní prvky bojové sestavy, dočasně přebíraly regulaci na hraničních přechodech a podle plánu se začleňovaly do bojové sestavy. Po překročení státní hranice prapor prvního sledu byl v pásmu každého pluku jeden přechod uzavřen a ponechán pouze na plukovní ose. Po přechodu pluků prvního sledu byly ponechány v pásmu divize pouze dva přechody pro pluk druhého sledu.

Ženíjní průzkumná četa plnila jedním družstvem úkol průzkumných hlídek na směru hlavního úderu divize a dalším družstvem v sestavě průzkumného odřadu divize.

4. Ženíjní zabezpečení útočné činnosti

Zabezpečení vysokého tempa a manévru je jedním z hlavních úkolů ženíjního zabezpečení. Aby mohl být tento obtížný úkol splněn s omezenými prostředky, nutno jej zabezpečit s využitím všech dosažitelných forem. Proto na cvičení bylo začleněno do bojové sestavy jednotek co nejvíce prvků, které mohly tento obtížný úkol plnit. Všechny předem nastavené odřady, motostřelecké prapory a dělostřelecké oddíly měly na čele své sestavy začleněnou komunikační skupinu v síle střelecké čety, která měla vytyčovat osu, uskutečňovat rychlou úpravu menšího rázu a vyhledávat obříždky. Skupina měla vytyčovat materiál, ženíjní nářadí, 10 až 15 hatí, 2 až 4 kolejové můstky, $\frac{1}{2}$ m³ sypkého materiálu a v některých případech jedo mostní pole.

Odtarasovací skupiny byly organizovány ze ženíjních jednotek v síle ženíjního družstva u rot prvního sledu s úkolem odstraňovat překážky všeho druhu. Byly vybaveny raketovými odminovači, táhlymi

náložemi, trhavinami a materiálem pro vytyčování průchodů.

U každého motostřeleckého pluku byl odřad zabezpečení pohybu (OZP) v síle zesílené ženíjní čety. U tankového pluku z nedostatku ženíjních sil nebyl organizován OZP pluku. Tankový pluk postupoval po divizní ose a proto úkol plnil divizní OZP.

Ženíjní záloha divize (ZZ) v síle ženíjní rot, jako OZP č. 2, měla za úkol zabezpečit přesun pluku druhého sledu na čaru zasazení a další jeho postup. Tyto prvky též aktivně pomáhaly při odstraňování následků úderů ZHN.

Nemalý význam mělo i vybavení jednotek materiálem pro vyprošťování. Tak např. každý tank vezl 2 kulatiny a 2 hatě, vozidla 2 hatě nebo kolejové můstky a pytel nebo bednu se sypkým materiálem.

Ženíjní průzkum spočíval ve vyslání jedné průzkumné hlídky (ZPZH) v síle 1+3 na obojživelném vozidle v sestavě

PO tankového pluku. Tato PŽZH měla rádiovou stanicí R-119, signální tabulku a kódovanou mapu k podávání zpráv. U PzO divize bylo jedno průzkumné družstvo.

Na cvičení byla pokusně vyslána ženijní průzkumná skupina (PŽZS) ve složení ženijní průzkumné družstvo doplněné družstvem vojskového průzkumu jako vrtulníkový výsadek do týlu nepřítele na vzdálenost 25 až 30 km s cílem prozkoumat způsob zatarasení přístupu k vodnímu toku, popřípadě při výhodných podmínkách obsadit most a odtarasit přístupy. Členitý terén byl pro vysazení velmi vhodný. ŽPzS se podařilo proniknout do stanoveného prostoru, nepozorovaně zjistit všechny zatarasy na přístupech k řece, zjistit stanoviště roznětových hlídek i způsob strážení u objektů, připravených k ničení. O všech zjištěných skutečnostech podala přesné zprávy. Při přibližování vlastních vojsk k řece, během noci zmocnila se ŽPzS stanoviště roznětových hlídek, odstranila stromové záseky, zřídila průchody v minových polích a desadjustovala most přes řeku, připravený k ničení. Tím podstatně přispěla k dodržení stanoveného tempa útoku. Úkolem ŽPzS bylo též zjišťovat a popřípadě ničit ZHN.

Manévr zatarasy

V horském terénu účely pluky i prapory na samostatných směrech, takže protizteče nepřítele jsou nuceny odrážet vlastními silami. Z tohoto hlediska byl řehšen i manévr zatarasy.

U motostřeleckých a tankových praporů prvního sledu plnily tento úkol odtarasovací skupiny, vybavené 100 PT minami. Zároveň každý motostřelecký prapor prvního sledu měl 150 PT min pro zřízení ochranného minového pole při odrážení protiztečí nepřítele. Obdobným způsobem byly vybaveny PTZ pluků k ochraně čar rozvinutí. Hlavním prostředkem manévru zatarasy v rámci divize byl POZ v síle ženijní rotý s 2500 PT minami. Postupoval na ohroženém křídle, za sestavou pluku prvního sledu a pracoval samostatně. Pro manévr zatarasy bylo předvídáno též použití ženijní zálohy.

Celkové použití ženijních sil uvádí „Plán použití ženijních sil“.

Zabezpečení přeprav přes úzké vodní překážky

V hloubce 60 až 70 km byla v útočném pásmu divize úzká řeka o šířce do 25 m,

místy 10 až 15 m, avšak hluboce zařiznutá, s těžkými přístupy a rozbahněnými břehy, o hloubce vody 1,2 až 2,2 m a rychlostí proudu 1,4 m/s.

Překonání řeky se předpokládalo D-1 v noci po třech přechodech. Za tohoto předpokladu a podle důležitosti jednotlivých přechodů byl usměrněn postup ženijních jednotek. Na dva nejdůležitější přechody na divizních osách byl usměrněn OZP a ŽZ, na další přechod OZP pluku. Při přibližování k řece byl OZP i ŽZ divize zařazen za předem určený odřad tankového pluku druhého sledu, který byl před setměním zasazen. Podrobná organizace součinnosti umožnila uvolnit na zvláštní signál cestu pro přesun praporečnických prostředků k řece.

Přes řeku (šířka 25 m) se nejdříve zřídilo brodové přepraviště pro přechod tanků PO. Současně s průzkumem brodu byla zahájena stavba dřevěného panelového mostu. Brod byl zřízen do 25 minut, stavba panelového mostu (v noci, v neznámém terénu a při značném proudu) byla skončena za 110 minut.

Na přechodu v šířce asi 15 m bylo uvažováno se všemi možnostmi a to:

- použití mostního tanku;
- zřízení brodu;
- stavba panelového mostu o 3 polích.

Další možností bylo použití stávajícího mostu, který však měl pouze 50 % únosnost. Byl opět zřízen brod, který však po přejití 6 tanků byl nepoužitelný. Použití mostního tanku nebylo úspěšné. V důsledku povrchního průzkumu břehu tank uvázl. Proto bylo přijato třetí řešení a to zesílení neúnosného stávajícího mostu, položením panelů na vozovku a vyztužením klenby rámovými podporami. Rychlou prací se dosáhlo, že plynulost přepravy nebyla narušena.

Na obou hlavních přepravištích byl uskutečněn manévr ženijními silami. Jednotky zřizující přepraviště byly posílány částí POZ, neboť se podle vývinu situace nepředpokládalo jeho použití během noci.

Přesto, že se podařilo přepraviště zřídit včas, došlo při překonávání řeky ke zpomalení postupu vojsk. Zavinila to regulační a pořádková služba, která nedokázala plynule usměrňovat jednotky na přepraviště. K udržování každého přepraviště byla ponechána jedna ženijní četa a ostatní jednotky zabezpečovaly postup.

PLÁN POUŽITÍ ŽENIJNÍCH SIL

Jednotka			OBDOBÍ		
			Přípravné	do BŮ	do DŮ
Organický žpr	štáb		Řízení jednotek	Řízení jednotek	Řízení jednotek
	PZČ		Průzkum pozorováním	ŽPzH na směru tp	ŽPzH na HŮ divize
			PZO divize	PZO divize	ŽSPzS
	žr	1. č	Zabezpečení ovr	Zabezpečení ovr	Zabezpečení ovr
		2. č	Úprava os a přístup ke státní hranici ve prospěch msp 1. sledu	Odtarasovací skupina ve prospěch msp 1. sledu	Odtarasovací skupina ve prospěch msp 1. sledu
		3. č		Odtarasovací skupina ve prospěch tp. 1. sledu	Odtarasovací skupina ve prospěch msp 1. sledu
	žkr	čmt	Úprava os a přístupů ke státní hranici ve prospěch tp	OZP divize	OZP divize v sestavě tp jako PO divize k překonání zatarseného prostoru a přechodu řeky
		drb			
		žč			
	str	čec	Zabezpečení VS	Zabezpečení VS	Zabezpečení VS
		čbv	ovr, komunikace, VS	ovr, komunikace, VS	ovr, komunikace, VS
		čzi	Výroba opevňovacích prvků	Záloha	Záloha
	rpp		Doprava materiálu	Záloha	Záloha
Posilový žpr	štáb		Řízení jednotek	Řízení jednotek	Řízení jednotek
	1. žr	1. č	Úprava os a přístupů ke státní hranici ve prospěch msp 1. sledu a msp 2. sledu	ŽZ	ŽZ
		2. č		Zabezpečuje přesun msp 2. sledu a jeho zasazení	Zabezpečuje podporu msp 2. sledu po zasaz., zvláště přechod řeky
		3. č			
	2. žr	1. č	Nácvik P O Z	P O Z	P O Z
		2. č			Zesílení OZP na řece

Organizace spojení ženijních jednotek

Spojení bylo organizováno ve dvou rádiových sítích ženijního náčelníka divize.

V rádiové síti (R-105) byl začleněn POŽ, OzP, ZZ-1, ZZ-2. V rádiové síti (RM) byl začleněn OZP a ZZ-1, iako zdvojené spojení při větších vzdálenostech.

Spojení se ženijním průzkumem bylo organizováno v síti náčelníka průzkumu divize (na R-109), který předával zprávy ženijního charakteru ženijnímu náčelníkovi divize.

Způsoby řešení ženijního zabezpečení byly ovlivněny konkrétními podmínkami ZUC a proto podle mého názoru nemají plně obecnou platnost. Přesto je však možno říci, že úkoly ženijního zabezpečení soudobého boje je možno úspěšně řešit i s těmi prostředky, které jsou v současné době k dispozici.

Zabezpečení spojení msd v útočném boji (ZUC)

Major Miloslav Táborský

V podmínkách použití ZHN se bude situace měnit tak rychle, že doba potřebná ke shromažďování zpráv o situaci na frontě a k proniknutí upřesňujících rozkazů a nařízení k podřízeným útvarům bude velmi krátká a bude klást nesmírné požadavky na organizaci spojení i spojaře samotné.

Z tohoto hlediska jsme se zaměřili na plnění úkolů při organizaci spojení a v praktickém zabezpečování spojení při zkušební ukázkové cvičení. Před cvičením bylo třeba udělat řadu organizačních opatření k tomu, abv zejména radisté 1. ročníku (a těch byla většina), byli aspoň částečně připraveni k plnění náročných úkolů a požadavků na spojení v počátečním období války. Naši pozornost jsme zaměřili zejména na praktickou obsluhu pojítek v terénu v zimě a nepříznivém počasí. Dále jsme se zaměřili na rychlost předávání zpráv, rozkazů a hlášení. Toto nám mohli zabezpečit jen třídní radisté. Proto jsme dělali taková opatření, abychom do zahájení ZUC měli radisty rozhodujících stanic třídními. Tato opatření se nám vyplatila, neboť pomohla k tomu, že spojaři při náročném, složitém a v těžkých povětrnostních podmínkách svůj úkol pak splnili se ctí. Tyto zkušenosti v přípravě spojařů chceme plně využívat k vysoké bojové pohotovosti spojovacích jednotek, zejména ihned po zahájení výcvikového roku.

*

Jako hlavní úkol celého zkušební ukázkového cvičení s vojsky našeho svazku byl **boj s prostředky zbrani hromadného ničení a jejich prvků zabezpečení**. Z hlediska plnění tohoto hlavního úkolu byla organizována spojovací soustava, která zabezpečovala rychlé předávání zpráv o ZHN nepříteli. Na druhé straně zabezpečovala vydání rozkazů všem útvarům a jednotkám k ničení zjištěných ZHN nebo jejich prvků.

Spojovací jednotky plnily tyto hlavní úkoly:

- zabezpečení spojení v prostoru rozptýlení;
- zabezpečení spojení při vyvedení vojsk na státní hranici a spojení pořádkové služby;
- spojení s předsunutými odřady prvosledových pluků a jednotkami zabezpečujícími přechod přes státní hranici;
- součinnostní spojení s jednotkami pohraniční stráže;
- spojení průzkumu a v průzkumných jednotkách;
- vojsková hlásná radiační síť a její spojení;
- zabezpečení spojení do celé hloubky úkolu.

Při zabezpečování spojení v prostoru rozptýlení svazku jsme byli postaveni před úkol, zabezpečit spojení na rozloze 350 km², na které byl svazek rozmístěn. Bez použití stálých vedení a soustavy pomocných spojovacích uzlů bychom nemohli zabezpečit dokonale spojení se všemi útvary. Tím, že jsme využili stálých vedení, přidělených nadřízeným náčelníkům (v zájmovém prostoru by to byla stálá vojenská síť a její plně využití), jsme mohli vytvořit dostatečnou zálohu na plánovaný protiatomový manévr v prostoru rozptýlení i pro vyvedení vojsk ke státní hranici a k velení při rozvíjení k boji.

Linková soustava zároveň plně zabezpečovala spojení vojskové hlásné radiační sítě, neboť pozorovatelné chemické průzkumu byly připojeny vedením na spojovací uzly nebo pomocné spojovací uzly.

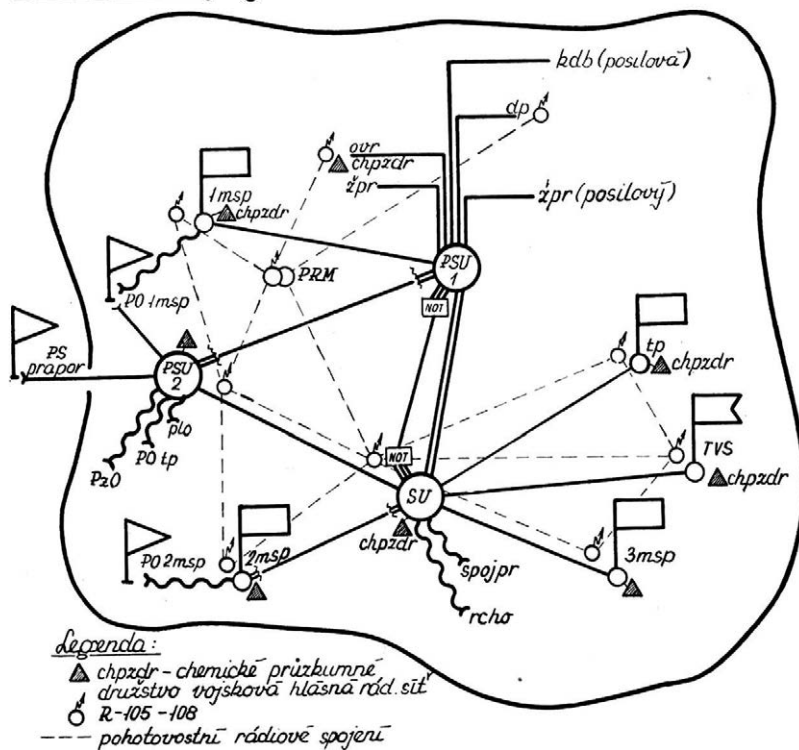
K zabezpečení nepřetržitého spojení v prostoru rozptýlení bylo plně využíváno pohyblivých pojítek způsobem okružním.

K zabezpečení spojení při nenadálém napadení nepřítel a jako další zdvojení linkové soustavy byla organizována rádiová síť VKV stanicemi s použitím PRM (pohyblivého retranslačního místa), které bylo voleno tak, aby zabezpečovalo jednak nepřetržité rádiové spojení v prostoru rozptýlení anebo aby mohlo být plně využito pro spo-

Schéma spojení v prostoru rozptýlení

NÁČRT č. 1

Zabezpečení spojení msd v útočném boji (ZUC)

jení při vyvedení vojsk ke státní hranici bez přemístění. Ostatní rádiové stanice a to zejména v hlavních rádiových sítích byly připraveny k okamžitému zahájení provozu. Signál k zahájení provozu může být dán v jednotlivých sítích, nebo pomocí rádiové sítě VKV, popř. telefonem.

Při využívání stálých vedení je nutno věnovat velkou péči a pozornost jejich předávání orgánům ministerstva spojů. Podle našich zkušeností je vždy nutné, aby tímto úkolem byl pověřen příslušník spojovacího oddělení nebo v krajním případě ze štábu spojovacího praporu. Skoro vždy se vyskytnou problémy, které je nutno řešit na místě v souladu s plánem spojení.

I při poměrně dostatečném počtu přidělených stálých vedení bude v prostoru rozptýlení nutné téměř vždy vedení vícenásobně využívat a to zejména zasazením přístrojů NOT 1—2, nebo vybudováním umělých vedení pomocí translatörů. Vedou k tomu dva důvody, jednak aby bylo získáno dostatečné množství spojovacích cest a za druhé, aby byl získán dostatek spojovacích prostředků na protiatomový manévra a vlastní boj.

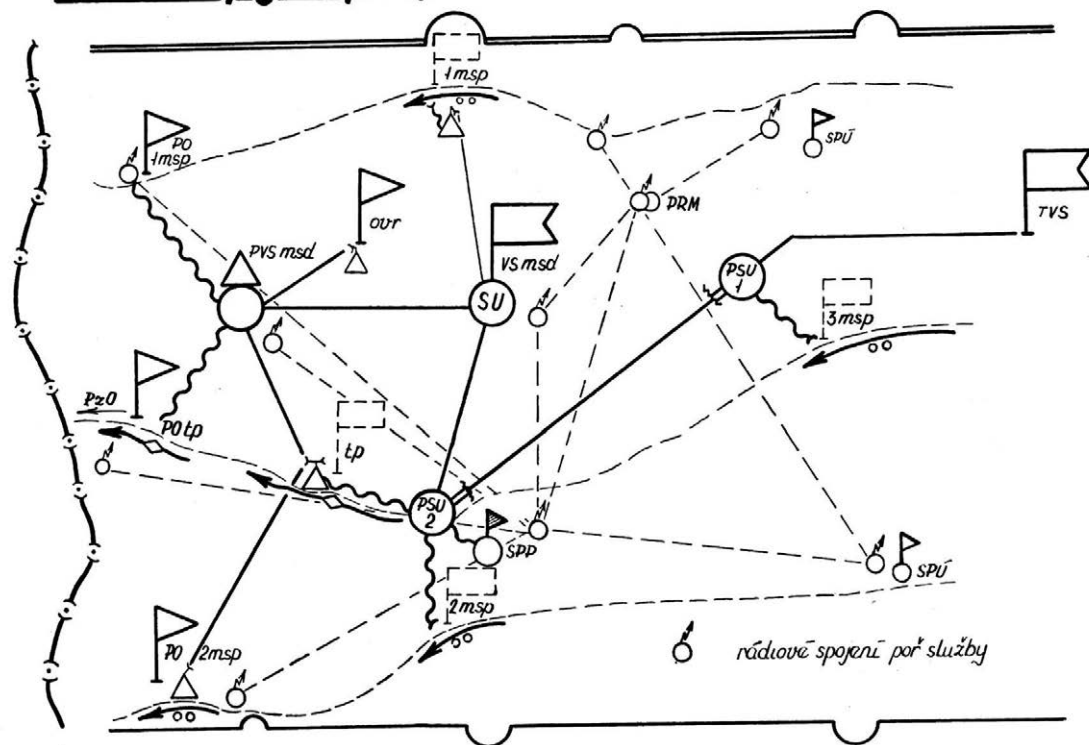
Při vyvedení vojsk ke státní hranici jsme se řídili zásadou zabezpečit nepřetržitě velení vojskům za přesunu, při rozvinování do předbojových a bojových sestav a při střetném boji. Zejména za přesunu jsme dodržovali zásadu neprozradit rádiovým provozem přesun vojsk ke státní hranici. Zabezpečili jsme tento úkol spojovací soustavou kombinovanou směrovým, linkovým a rádiovým spojením pořádkové služby. Zprávy o pohybu vojsk na osách byly předávány na VS a PVS svazku jednak směrovými stanicemi a jednak odposlechem rádiové sítě pořádkové a regulační služby, která měla pro sestavení zprávy zvláštní tabulku kódů. Zprávy byly velmi krátké a rádiovou stanicí na VS nebo PVS svazku nebyly potvrzovány (ani když byl štáb na přesunu, ani na místě po zaujetí VS). V případě nenadále vzniklé situace měl velitel možnost z PVS nebo štáb z VS svazku ovlivnit vojska přímo na osách regulační a pořádkové služby, aniž by bylo třeba prozradit rádiové spojení hlavních rádiových sítí, organizovaných pro boj.

Dosažení pohotovosti útvarů a jednotek k plnění úkolů na státní hranici bylo hlášeno rovněž telefonicky, neboť jsme zabezpečili linkové spojení do prostorů předsunutých odřadů a na čela hlavních sil prvosledových pluků. I když tato vedení byla využita jen velmi krátkou dobu, byla velmi potřebná, neboť zde byly vydány poslední rozkazy pro plnění úkolů. Útvary a jednotky byly seznámeny s výsledky atomové, dělostřelecké a letecké přípravy a podmínkami pro překročení státní hranice na základě činnosti jednotek pohraniční stráže. Do překročení státní hranice (nebo použití zbraní hromadného ničení nepřitelem), byly všechny rádiové stanice po celou dobu přesunu na příjmu s přísným zákazem vysílání. Pro rádiové maskování přesunu pracovala rádiová síť pořádkové služby klamně daleko dříve, než byl prováděn vlastní přesun. Jelikož pracovaly stanice z místa a současně, dá se předpokládat, že přesun vojsk nebyl prozrazen rádiovým provozem přesunujících se vojsk (pohybující se rádiové stanice). Přesun vojsk byl řízen z předem obsazených míst velení (VS a PVS). Tento systém velení a spojení jsme volili z toho důvodu, že ve směru přesunujících se vojsk (pochodových os) nebylo možno využít stálých vedení.

V rádiové síti pořádkové služby bylo spojení organizováno tak, aby zabezpečovalo spojení správce pořádkového prostoru svazku, až se správci pořádkových úseků (po případě stanovišť) a s PVS a svazku. Zvolili jsme jen jednu rádiovou síť z nedostatku rádiových stanic zejména u vyčleněných jednotek motostřeleckých pluků pro pořádkovou službu. Spojení jsme organizovali do celé hloubky úkolu po jednotlivých etapách. Např. první etapa na státní hranici, druhá etapa do splnění následujícího úkolu atd. Aby nebylo nutné vydávat stále novou tabulku provozních údajů pro stanice, zvolili jsme tabulku, ze které jasně vidět, kde je stanice umístěna v terénu na ose, jaký má volací znak a kdo stanici dodává. Toto je celkem důležité, neboť jak celá pořádková služba tak rádiové stanice byly vyčleněny z normálního počtu stanic útvarů. V tabulce je vyjádřen i manévra silami a prostředky pořádkové služby do hloubky, což bylo velmi důležité, neboť obsluhy jednotlivých stanovišť si mohly předem ujasnit způsob směřování antén, provozu apod. Frekvence byla volena tak, aby v této síti mohly pracovat rádiové stanice R 105 a R 108. Důvod je jednoduchý. Po osách se přesunují jak motostřelecké jednotky, tak i dělostřelecké. Jedny jsou vybaveny stanicemi R 105 a druhé R 108. Abychom měli zabezpečenou informovanost i přesunujících se jednotek a štábů o situaci na osách, jsou jejich stanice na příjmu v rádiové síti pořádkové služby bez možnosti vstupu (nejdou jim přiděleny volací znaky).

Schéma spojení pro přesun ke státní hranici

NÁČRT č. 2

Zabezpečení spojení msd v útočném boji (ZUC)

Provozní údaje pro rádiovou síť pořádkové služby jsme řešili takto:

Složení	Přesun ke státní hranici		Přesun do NÚ msd		a t d.	Stanici dodá
	Volací znak	Umístění v terénu	Volací znak	Umístění v terénu		
Správce prost.	ŠAJER	Podle pochodových os	KLARKOV	Podle pochodových os		spojpr
poř. úsek č. 1	ČARDÁŠ		CHORAL		spojpr	
poř. úsek č. 2	DEKUDEC		HOJČAP		1. msp	
poř. úsek č. 3	LULKA		ČAJUTRA		2. msp	
poř. úsek č. 4	UDICE		NADRŽEC		3. msp	
poř. úsek č. 5	PALOUK		MLAŽOK		1. tp	
	ŠOUKAR		BATOLAT			
a t d.	ZLOMEK		MOLKA			
	ŠLAPKA		FAZOLE			
VS msd	ÚHRADA		ÚHRADA		spojpr	
PVS msd	PECEN		PECEN		spojpr	
PRM č. 1	PRÁPOR		PRÁPOR		spojpr	
PRM č. 2	HRKOT		HRKOT		spojpr	
Frekvence	36,1/36,4		36,3/36,1			

Operační taktický příprava

Major Miloslav Táborský

Rádiové síť průzkumu

NÁČRT č. 3

Rádiová síť	Typ stanice	NPz msd		msp			tp	Pz0	Ostatní
				1	2	3			
Náč. průzkumu msd č. 1	RS	△						△	◇◇ tanková četa pžr
Náč. průzkumu msd č. 2	109	○	○ PRM						○ PzS ○ PPSžen ○ PzHžen.
Náč. průzkumu msd č. 3	108	○	○ PRM	○	○	○	○	○	○ NPz děl
Volitele Pz0 msd	113 114	III	△ PRM						△ PPS msd △ PzH
Náč. průzk. 1 msp č. 1	108	○	○	○					○ SPzH
Náč. průzk. 1 msp č. 2	113	○	△	III					△ SPzH △ PzH △ PPS
Náč. průzk. 2 msp č. 1	108	○	○		○				○ SPzH
Náč. průzk. 2 msp č. 2	113	○	△		III				△ SPzH △ PzH △ PPS
Náč. průzk. 3 msp č. 1	108	○	○			○			○ PzH
Náč. průzk. 3 msp č. 2	113	○	△		III				△ SPzH △ PzH △ PPS
Náč. průzk. tp č. 1	108	○	○					○	○ SPzH
Náč. průzk. tp č. 2	113	○	△					III	△ SPzH △ PzH
Náč. průzk. děl. msd	108	○							○ PPS děl ○ SNAR ○ SNAR
Let. průzkumu	313	□							⚡

Zabezpečení spojení msd v útočném boji (ZUC)

Jistě jsme nevyčerpali všechny možnosti spojení při utajeném přesunu, ale tento způsob nám zabezpečil, že štáb i velitel měli trvalý přehled o pohybu jednotek na jednotlivých osách. Štáb mohl přesně podle grafikonu přesunu řídit pohyb jednotek na osách.

Za zmínku snad ještě stojí, že jsme správce pořádkového prostoru neumísťovali na VS svazku, ale zpravidla na nejsložitějším stanovišti (přepravišti), odkud bylo zabezpečeno linkové nebo směrové spojení se štábem svazku nebo PVS. Podle délky přesunu jsme do rádiové sítě pořádkové služby včleňovali PRM č. 1 i č. 2, které pracovaly zpravidla tranzitem (druhá stanice PRM byla trvale na příjmu v síti velení, aby mohla kdykoli zahájit činnost podle našich pokynů). Vlastní činnost a přesuny PRM musí mít na starost vždy jen jeden orgán spojovacího oddělení, který jej řídí podle vzniklé situace. A poněvadž PRM je v současné době jedním z hlavních prvků spojovací soustavy, činnost řídí zpravidla spojovací náčelník osobně.

Pro spojení pořádkové služby bylo vyčleněno celkem osm rádiových stanic typu R 105 (R 108).

Změnu volacích znaků a frekvencí pro jednotlivé úseky přesunu provádět jen při jejich dostatečném množství.

Volací znaky jsme stanovili vždy pro všechny rádiové stanice vzhledem k možnosti jejich dodatečného zasazení podle potřeby stanovišť pořádkové služby.

Další úkol, který jsme ve spojení řešili, bylo zabezpečení spojení s předsunutými odřady a jednotkami zabezpečení plnění úkolů na státní hranici. Zabývám se touto otázkou v samostatné části článku proto, že je velmi důležité, aby měl velitel svazku přímé a neselehávající spojení s předsunutými odřady prvosledových pluků zvláště v období přiblížení se ke státní hranici a zejména při jejím překračování. Tento úkol jsme vyřešili jak linkovým, tak rádiovým spojením v rádiové síti, do které byly začleněny stanice předsunutých odřadů. Tato rádiová síť byla řešena jak KV tak VKV stanicemi a to proto, že v tomto období bude jistě silné rádiové rušení.

Na úspěchu vedení boje předsunutých odřadů, jejich řízení v počátečním sražení s nepřítelem bude hrát rozhodující úlohu pro zasazení hlavních sil divize a tím i splnění celého úkolu. Proto jsme položili takový důraz na důkladné zabezpečení spojení s předsunutými odřady. Po splnění úkolu přesunutých odřadů na státní hranici, byly tyto rádiové sítě zrušeny a nahrazeny rádiovým směrem s předsunutým odřadem divize, který tvořil tankový pluk.

Linkové spojení jsme zabezpečili též do záložních prostorů pro protiatomový manévry. Předem vybudované spojení do záložních prostorů sloužilo zároveň pro spojení pořádkové služby na osách a po přesunu hlavních sil pluků pro spojení s VS prvosledových pluků. Je však bezpodmínečně třeba, přesně určit místo v terénu (u komunikace), kde bude telefonní stanice zřízena a trvat na tom, aby operační skupina VS pluků předjela hlavní síly a z tohoto místa podala příslušná hlášení o pohotovosti na úzký svazku.

Stejnou důležitost je třeba přikládat součinnostnímu spojení s jednotkami pohraniční stráže, které prakticky zabezpečují možnost překročení státní hranice. Přímou na státní hranici bude působit současně celá řada speciálních jednotek, jako např. průzkumné jednotky (PPS a PzS), ženíjní průzkumné jednotky, ženíjní odtarasovací skupiny apod. Sladění činnosti těchto jednotek je záležitostí vševojskového štábu. Spojení s těmito skupinami jsme řešili využitím stálého spojení pohraniční stráže. K tomu je bezpodmínečně nutné provést přesný dohovor spojovacích náčelníků na všech úrovních (do divize a brigády PS v to), neboť i síť PS bude v této době značně přetížena podáváním zpráv o situaci na státní hranici. Velitelé jednotek PS musí být seznámeni s důležitostí využívání jejich spojení příslušníky armády. Z toho vyplývá i úzká součinnost spojovacího oddělení s ostatními odděleními štábu, zejména operačním, průzkumným, ženíjním apod. Spojovací náčelník musí ovlivnit rozmístění těchto jednotek s ohledem na využití spojovací sítě pohraniční stráže. Jen ve zcela vyjimečných případech bude využito vlastního telefonního spojení.

Velkou pozornost jsme věnovali organizaci spojení průzkumných jednotek. Nutnost není třeba zdůrazňovat, byla dána jedním z hlavních úkolů celého ZUC. Po dohovoru s náčelníkem průzkumu organizovali jsme rádiové spojení průzkumných jednotek tak, jak je uvedeno v náčrtu č. 3. Zvláštní pozornosti zasluhuje PRM a jeho využití v rádiových sítích průzkumu a využití leteckého průzkumu pro potřeby útočitelů vojsk. Příjmače R 313 byly umístěny na PVS a VS svazku. Zprávy o ZHN nepříteli byly přísluš-

Rádiové spojení chemických průzkumných jednotek

(Vojisková hlášená radiální síť)

NÁČRTČ. 4

Zabezpečení spojení msd v útočném boji (ZUC)

Rádiová síť	CHN msd		m s p			tp	O s t a t n ě	
			1	2	3			
Chemického náčelníka msd (hlášená radiální síť divise)		vel. rcho						chpzdř div.
Velitele rcho		vel. rcho						chpzdř zál.
chemického náčelníka 1 msp								chpzdř
chemického náčelníka 2 msp								chpzdř
chemického náčelníka 3 msp								chpzdř
chemického náčelníka tp								chpzdř

Poznámka: Do hlášené radiální sítě divise jsou začleněna chem. průzk. družstva divisi rotý chem. ochrany (část) a po jednom družstvu plukovních čet chem. průzkumu.
Rádiové sítě chem. náč. pluků tvoří zbývající tři družstva. Jedno umístěno na VS pluku a zbývající dvě podle rozhodnutí velitele pluku.
V případě plného zasazení chpzdř pluků možno řešit rádiové spojení vzájemným vstupem do sítě. (Vyznačeno čárkovane v náčrtu).
Takto organizovaným rádiovým spojením je zabezpečeno získávání zpráv jak v pluku, tak divisi. Kromě toho se plně využívá všech rádiových sítí velení (výkonejší stanice) k předávání zpráv označených RRRR.

Organizace rád.spojení

NÁČRT č. 5

Organizace rád.spojení

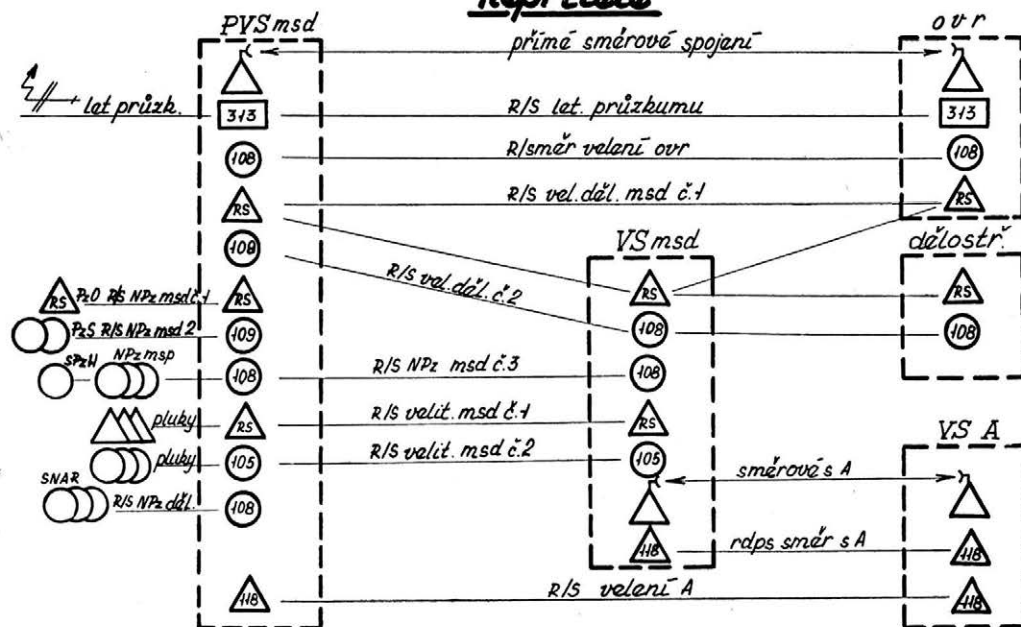
Major Milošlav Táborský

Hlavní rádiové sítě msd

Složení rád. sítě	Typ stanice	m s d			m s p			tp	ostatní
		VS	PVS	TVS	1	2	3		
Velitelé divise č. 1	RM-31M	△	△	□	△	△	△	△	△ bps
Velitelé divise č. 2	R 105	△	○		○	○	○	○	○ vupr ○ PRM č.1 ○ PRM č.2
Štábu divise	RM-31-M (R 112)	△	△	△	△	△	△	△	△ bps
Míst velení msd	R 105	○	○	○					○ vupr ○ PRM č.1 ○ PRM č.2
Boj.zabezpeč.č.1	R 105		○						○ P0msp ○ P0msp ○ P0 tp
Boj.zabezpeč.č.2	RM-31-M (RS)		△						△ P0msp △ P0msp ○ P0 tp
Boj.zabezpeč.č.3-žen.	R 105	○	○						○ P0z ○ OzP ○ Žz1 ○ Žz2
Boj.zabezpeč.č.4	R 105	○							○ ZU01 ○ ZU02
Týlu divise	RM-31-M (RS)			△	△	△	△	△	△ dp △ plo △ apr △ zdrpr
Technické služby div.	RM-31-M (RS)		△	△	△	△	△	△	△ TO div.
Směr s P0 divise	RS		△					△	
Směr s výsadek. prap.	R 105		○						○ vupr
Velitelé dělostř. msd	RM	△	△						△ PDS △ DDS △ ovr △ DPTZ
Velitelé dělostř. msd vkm	R 108	○	○						○ PDS ○ DDS ○ DPTZ
Velitelé dělostř. s ovr	R 108		○						○ ovr
Štábu dělostř. msd	RS	△	□						△ št dp △ št kdb
Výstrahy otevř. řeči	RS	△	□		□	□	□	□	

Žpůsob předávání zpráv o ŽHN nepříteli

NÁČRT č. 6

Zabezpečení spojení msd v útočném boji (ZUC)

niky oddělení průzkumu ihned vyhodnocovány. Tím bylo dosaženo poměrně rychlé informovanosti PVS i VS svazku od pozemního i vzdušného průzkumu. Jeví se jako nutnost zabezpečit přímou informovanost palebných postavení dělostřelectva a oddílů vojenských raket přidělením přijímačů R 313. Vzhledem k materiálním možnostem jsme toto zabezpečeno neměli.

Rádiové spojení průzkumných jednotek je poměrně obsáhlé, ale má-li být zabezpečeno zničení zjištěných zbraní do 10 minut, pak je třeba, aby se zprávy skutečně co nejrychleji dostaly k tomu, kdo má možnost tyto prostředky nepříteli ničit.

Stejný význam jako průzkum ZHN nepříteli má i ochrana proti účinkům těchto zbraní. Jedním z hlavních činitelů při ochraně vojsk, je včasné vyhodnocení radiační situace, popř. parametrů atomových výbuchů k tomu, abychom včas varovali vojska na základě předběžného vyhodnocení. Zvláště při pozemních výbuších je třeba varovat nejen vojska vlastní divize, ale i sousedů, ke kterým stopa směřuje. Při ZUC byla poprvé procvičována vojsová hlásná radiační síť. Systém chemických pozorovatelů, vyčleněných z chemických průzkumných družstev, zejména v prostoru rozptýlení využíval linkového spojení vševojskového. Zprávy se poměrně v krátké době dostávaly do rukou těch, kteří jsou přímo odpovědní za vyhodnocování radiační situace — chemickým náčelníkům. Pro přesun ke státní hranici a pro útočný boj byly organizovány rádiové sítě chemických náčelníků pluků a divize s chemickými průzkumnými družstvy, rádiovými stanicemi R 113. Je třeba říci, že jsou dosud malé zkušenosti s rychlým předáváním zpráv označených RADIACE, chemické jednotky nejsou vycvičeny natolik, aby zabezpečovaly kvalitní obsluhu organických rádiových stanic. Malá pozornost je věnována nepřetržitost rádiového spojení za přesunů apod. A tak i sebelépe zorganizované spojení vojskové radiační hlásné sítě nesplňuje zatím své důležité poslání. Možné rádiové spojení chemických průzkumných jednotek divize viz náčrt č. 4.

*

Závěrem chci se zmínit o některých zvláštnostech, které jsme museli řešit během ZUC jak v organizaci spojení, tak u spojovacích jednotek. Při cvičení nepřetržitě přšelo. To mělo podstatný vliv na organizaci linkového a směrového spojení. Dominanty byly zasněženy, stráně zledovatělé nebo značně rozbahněné. Zejména toto kladlo velké nároky na vycvičenost a zkušenost spojařů a řidičů, náčelníků směrových stanic apod. Vždyt několikrát museli sami změnit stanoviště avšak tak, aby úkol v zabezpečení spojení byl splněn.

V rádiovém spojení musela být řešena otázka spojení s oddílem vojenských raket, s výsádkem v hloubce a s ostatními prvky bojové sestavy tak, jak jsem některé podstatné otázky rozebral. Pro úplnost přikládám i náčrt rádiového spojení hlavních rádiových sítí (náčrt č. 5). V tomto náčrtu již nejsou zahrnuty sítě, o kterých hovořím v předcházejících státech článku.

Některé poznatky z materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení msd v útočném boji (ZUC)

Major Miroslav Kratochvíl

Náročné úkoly vojsk kladou mimořádné nároky na materiální, technické a zdravotnické zabezpečení jednotek. Zkušební ukázkové cvičení (ZUC) našeho svazku bylo velikou prověrkou našich sil i velikým poučením pro celý důstojnický sbor.

ZUC bylo provedeno v době neúplné vycvičenosti vojáků 1. ročníku. Tato okolnost byla zvláště nepříznivá pro dopravní jednotky, které musely plnit úkoly jako za bojové činnosti.

Úkoly týlu při přípravě cvičení

Zkušenosti ukazují, že na stupni připravenosti týlových funkcí a týlových jednotek závisí do značné míry výsledek práce týlu. Z toho důvodu jsme věnovali zvláštní pozornost přípravě osob a to jak příslušníkům bojových jednotek, tak i mladším specialistům týlu a týlovým jednotkám.

Příprava byla dlouhodobá a zahájili jsme ji ihned po vydání „Organizačních směrnic“ (pro ZUC) velitele vyššího svazu. Zpracování organizačních směrnic (týlová část) předcházelo důkladné studium zvláštních podmínek ZUC všemi funkcionáři týlu, jakož i služebních předpisů a odborné literatury.

Některé nové myšlenky v chápání útočné činnosti vojsk, zejména zvláštnosti boje s nepřátelskými prostředky ZHN a obrana proti nim, ovlivnily i činnost týlu v přípravném období. Bylo nutné počítat s větším členěním bojových jednotek a vytvářením nových a co do složení speciálních jednotek, které působí samostatně na určených směrech. V důsledku toho bylo nutné předpokládat i členění sil a prostředků týlových jednotek.

Zvláštností bylo mrazivé počasí, které podstatně usměrnilo přípravné práce, týlu.

Vzhledem k malým zkušenostem týlových funkcí útvarů z organizace týlu v zimě, byla týlová část organizačních směrnic velitele svazku poměrně podrobně rozpracována.

V období příprav organizovali jsme kontrolu a pomoc u útvarů. Dobré zkušenosti jsme ihned předávali všem útvarům telefony.

Takticko-pořadové nácviky s vyvedením i týlových jednotek a materiálem odhalily v přípravách na ZUC vážné nedostatky, neboť drtivá většina vojáků měla

malé zkušenosti z činnosti v polních podmínkách v zimě. Nácviky byly jednou z hlavních příčin, které vedly k rozvoji iniciativy, aktivity a zlepšovatelství u vojáků, praporčíků i důstojníků týlu.

Tak např. ohřívání čaje pro osádku tanku bylo vyřešeno upevněním tankových lahví na tryskových ohřivačích. Řidiči kolových vozidel využívali tepelné energie motoru. Bylo třeba řešit opatření proti zmrazení chleba, vody, brambor, apod. K tomu byly zřízeny speciální izolační vrstvy z prken, slámy, dehtové lepenky na vozidlech, auta byla vytápěna polními kamínkami.

Týl svazku zajišťoval s velitelem tankového útvaru výstroj tankistů, jejich vybavení speciálními součástkami. Podobně tomu bylo také u regulačních jednotek a příslušníků štábu svazku.

Rychlý vývoj zaznamenaly polní přenosné umývárny s teplou vodou, které se osvědčily. Byla zahájena i výroba polních rohoží z výpomocného materiálu, které při přesunu byly složeny pod lavičkou vozidla. Velké pláty silného plechu byly připravovány pro zřízení jednoduchých topenišť pro sušárny, ohřívárny nebo pece pro rozechřívání ztuhlých olejů.

Souběžně s materiálními přípravami byla provedena znalost opatření proti mrazům u lidí. Zdravotníci instruktoři rot, zdravotníci praporů i lékaři prováděli zdravotnickou osvětu s vojáky, vysvětlovali význam otužování, zásady oblékání, osobní hygieny v poli apod. Vojáci byli poučeni, že i při teplotě kolem nuly může za určitých okolností dojet k omrzlinám.

Zvláštní pozornost jsme věnovali výcviku sběračů raněných i osádek ve vyprošťování raněných z tanků za silného mrazu a zabezpečení raněných proti mrazu.

Prováděli jsme instruktáže, jak se obouvat do bot vzor 60, jak pečovat o nohy, připravovat jídlo z konzerv apod.

Péče o štáby byla otázkou speciální. Každému oddělení byly vydány vařiče a prostředky k samostatné přípravě teplých nápojů. Vařiče na technický benzin byly současně i vydatným energetickým zdrojem k vytápění pracovišť. Příprava teplé stravy byla plánována v přípravném období 3krát denně a za boje nejméně 2krát denně. Teplý čaj nejméně 4 až 5krát denně.

Všem vojákům bylo vydáno 10 balíčků tuhého líhu a vařič.

Pro útočný boj byly některé polní kuchyně umístěny na vozidlech, aby bylo možno připravovat stravu i během přesunu.

Technické zabezpečení spočívalo v prohlídkách vozidel všeho druhu, provádění oprav a zabezpečování úzkoprofilových náhradních dílů.

Výběr řidičů měl zvláštní význam proto, že tito měli ujetu v průměru 300 až 400 km. Zvláště bylo třeba cvičit řidiče speciálních vozidel (AV-3, K-32, vyprošťovacích tanků apod.), jakož i řidiče u T-111, kteří měli plánované přívěsy. Nedostatky v této přípravě se nám zvláště nepříznivě projevíly při vlastním cvičení, při kterém

došlo k několika vážným haváriím vozidel. Zkušenosti potvrdily, že je třeba cvičit řidiče v nejtěžších podmínkách, v noci a za neúplného osvětlení. Cvičit couvání s přívěsy a vyhýbání se navzájem v noci na úzké cestě apod. Byla provedena zimní výstroj vozidel (knotové a samodujné lampy, tažná lana a tyče, ženíšní nářadí, fošny, nákluzníky).

Spojovací četa týlu byla vybavena dalšími soupřávkami kabelu navíc o celkové délce 18 km pro zabezpečení spojení mezi TVS, apr, technickou opravnou, dělostřeleckou dílnou a jednotlivými sklady.

Pro obsluhu skladů svazku byla vypočítána celková potřeba cca 60 osob. Pro ochranu a obranu TVS svazku 1 střelecká četa a 1 chemické družstvo.

Zkušenosti při vlastním ZUC ukázaly, že počty těchto jednotek pro zabezpečení činnosti týlu divize byly přiměřené.

Ze základní týlové dokumentace byl zpracován stručný týlový rozkaz v souladu s NS, ŽN, NS, NCHS, ZVTV, NDV a zahrnoval jen základní údaje pro organizaci materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení.

„Plán organizace týlu“ byl doplněn oproti článku 25, Týl-1-1 o „sestavu týlu svazku za boje“ (grafické provedení) a o „plán zásobování vodou“ s následujícími údaji:

Útvar	Potřeba vody pro		Přidělení vodního zdroje (prostředků)			Poznámka
	osoby	techniku	V prostoru soustředění	D 1	D 2	D 3

V grafické části plánu byly zakresleny vodní zdroje s uvedením kapacity.

Činnost týlu v přípravném období a v boji

Zvláštní pozornosti od funkcionářů týlu útvarů i svazku si zaslouží zásobování PO, které jsou zpravidla posíleny tankovými, ženijními a jinými jednotkami. Zkušenosti ukázaly, že velitel těchto jednotek jsou nuceni vynaložit v krátké době velké úsilí ke stmelení tohoto bojového celku a již méně času věnují organizaci týlu a péči o vojáka. Tím došlo u jednoho z PO k vážnému narušení přípravy stravy z toho důvodu, že velitel nestanovil kdy a kde bude strava připravena a vydána, týlové orgány útvaru necitlivě nutnost kontroly u této odloučené jednotky a pomoci zavést organizovanost do materiálního zabezpečení.

Zásadou v práci každého týlového funk-

cionáře v boji musí být — maximálně pomáhat především odloučeným jednotkám a těm, které jsou nejvíce vzdáleny od zásobovacích etap útvaru.

Z hlediska týlu je neustálý pohyb oddílů vojskových raket zvláštností, se kterou je nutno počítat. Zásobování tohoto útvaru musíme neustále upřesňovat a při určování míst, kde budou očekávat spojky, stanovit i záložní místa. Neustálý manévra a pohyb tohoto oddílu předpokládá i větší spotřebu PHM u vozidel, se kterou nutno počítat v kalkulaci NZ PHM.

Hlavní úkoly funkcionářů týlu svazku v přípravném období byly tyto:

1. Včas zabezpečit útvary vším potřebným pro boj.

2. Osobním stykem a linkovým spojením zabezpečit správné pochopení rozkazů a nařízení pro boj, jakož i způsob doplňování spotřebovaných zásob a odsun raněných během přesunu na čáru zasazení a za útoku.

Včas vyslat posilové prostředky týlu svazku k útvarům (včetně letůček s materiálem) a zabezpečit jejich začlenění do sestav útvarů.

4. Odsunout nemocné (raněné) na zdravotnické etapy podle nařízení staršího náčelníka.

5. Opravit nepojízdnou techniku, popřípadě ji odsunout.

6. Provést součinnost ZT s NS svazku, náčelníky druhů vojsk svazku, týlovými funkcionáři posilových prostředků, s týlovými funkcionáři posilových prostředků, s týlovými funkcionáři PS jednotek s cílem dosáhnout sladění v činnosti týlu v průběhu boje.

7. Provést nácvik týlového spojení.

Zvláštní pozornost jsme věnovali plánování přísunu materiálu podřízeným a současně i odběrům materiálu od svazu. Bylo zřejmé, že jakékoli narušení nebo opoždění plnění těchto úkolů může velmi vážně ohrozit úspěch bojujících vojsk.

Významným úkolem v přípravě bylo vyslání divizních letůček s materiálem PHM. Vozidla musela být vyslána tak, aby byla začleněna do sestavy praporek proudů před zahájením přesunu na čáru zasazení. Před vysláním letůček provedl ZT svazku podrobný rozbor práce se štábem apr. náčelníky služeb a ZT útvarů. Byla podrobně stanovena místa a čas převzetí letůček útvarů, byli určeni velitelé letůček, kteří byli zvláště důrazně poučeni o povinnostech v průběhu boje a určením místa návratu. Cílem letůček bylo, co nejdříve doplnit jednotky PHM přímo do vozidel. Tím bylo možné uvolněnou taru soustředit a provést do ní odběr PHM od vyššího svazku, aniž sklad PHM pluku byl nucen provádět jakoukoli manipulaci s vlastními zásobami.

V tomto směru byly získány velmi cenné zkušenosti. Manévr silami za neustále se měnící situace v důsledku používání ZHN nutí ZT svazku, aby počítal stále s částí dopravních prostředků jako zálohou, kterou musí použít při zničení nebo opoždění letůček.

Závěrem chci říci, že ZUC se stalo velikou školou všech týlových pracovníků našeho svazku. V praxi bylo vidět, jak velké úsilí nutno vyvinout k všestranným přípravám pro zabezpečení života vojsk v polních podmínkách v zemi.

Zálohu vozidel musí si ZT umět vytvořit i za cenu složení části méně důležitého materiálu na zem. Nesmí být ohrožena bojová činnost a tempo útvarů na hlavním směru úderu nedostatkem munice, PHM, proviantu apod.

Letůčky s PHM vyčleněné z divizního skladu a vyslané k plukům a praporům nesplnily ve většině případech svůj úkol v dané časové lhůtě. Některé zabloudily, jiné byly neodpovědně drženy u pluku a tak nebyly odebrány všechny PHM od armády podle výpisu z plánu přísunu.

Tento obtížný úkol nebyl splněn především pro malou znalost velitelů a štábů praporů, i týlových funkcionářů útvarů. Příčina spočívá i v nedostatečném výcviku a přípravě velitelů jednotek v práci s jednotlivcem. Osvědčila se plánovaná „místa, kde budou spojky útvarů očekávat přísun divize“. Tato místa byla volena jak do celé šířky tak i do hloubky útočného pásma divize. Ukázalo se však, že tento způsob bude třeba zdokonalit vzhledem k neustále se měnící bojové situaci. Jedním ze zdokonalení vidíme v tom, aby materiál vezeň do těchto míst byl předem zkompaktován pro případ, že bude třeba další členění zásob útvarům nebo na určitý směr. Komplety materiálu bude třeba vytvářet u všech hlavních druhů materiálu, což je zdůvodněno bojovou pohotovostí týlu pro případ nenadálých ztrát, zvýšená spotřeba u útvaru na směru hlavního úderu apod.

Zkušenosti ze spojení a velení nás nutí k zamyšlení. Technické prostředky spojení zvláště v noci a v horském a zalesněném terénu nezabezpečují nepřetržitě spojení. Spojení pomocí pohyblivých pojítek nezabezpečují nepřetržitou vzájemnou informovanost.

V tomto směru je nutné využít v maximální míře týlových orgánů a spojek, které přijíždějí do míst spojek k odběru materiálu.

Vzhledem k tomu, že přísuny materiálu provádějí se zpravidla ve večerních hodinách je nutné mít zpracované nařízení pro útvary pro příští den a zástupcům útvarů toto předat. Jinak je nutné využít stýčených důstojníků od útvarů nebo výjezdů příslušníků štábu svazku k útvarům.

V místech spojek je však možné získat různé zprávy o situaci týlu, převzít týlová hlášení apod.

Použití raketových útvarů a dělostřelectva v druhé armádní operaci

(VM č. 2/62)

Podplukovník Vlastimil Slezák

Ve svém příspěvku chci poukázat na některé otázky plánování a použití dělostřelectva, jak vyplynuly ze zkušeností při cvičeních v minulém roce.

Autor článku rozvádí možnosti plánování nové útočné operace a dovádění úkolů do vojsk — navrhuje v podstatě dvojí způsob řešení tohoto úkolu. Z článku vyplývá, že prvé řešení, tj. vyčlenit jednu skupinu pro plánování nové útočné operace a dovedení úkolů do vojsk, druhou pro řízení bojové činnosti raketových útvarů a dělostřelectva, zamítá vzhledem k tomu, že toto řešení neumožňuje kádrové obsazení štábu dělostřelectva armády. V druhém případě vytvořením skupiny — náčelník štábu, jeden operační a jeden důstojník průzkumu — řeší autor jenom část úkolu, tj. zplánování druhé útočné operace a dovedení úkolů do svazků neřeší důsledně.

Přibírat důstojníky štábu kanónové brigády k plánování a dovádění úkolů do vojsk není plně reálné již proto, že nejen jednotky této brigády, ale i štáb bude od počátku první operace přidělen některému svazku jako posilový prostředek a stěží bude moci plnit jiné úkoly. Je možné přibírat některé důstojníky této brigády hned na počátku první útočné operace. Je tu ale otázka, zda tito důstojníci budou k plnění takovýchto funkcí dostatečně připraveni. Je proto nutné posoudit vždy konkrétní situaci.

První a druhou armádní operaci nelze od sebe oddělovat již proto, že je nutné neustále řídit činnost raketových jednotek a dělostřelectva. Proto v tomto období je nutné, aby na jejich řízení se podílel náčelník štábu dělostřelectva armády s částí svého štábu. Náčelník dělostřelectva armády bude nejdříve informován o novém úkolu armády, o odborné směřování náčelníka dělostřelectva frontu a i o tom, jak velitel armády bude řešit nový úkol. Mimo to zná dobře stav a situaci raketových jednotek a dělostřelectva. Je proto třeba, aby osobně řídil přípravu návrhů i plánování nové útočné operace a ovlivnil plánování podřízených dělostřelec-

kých štábů. Tímto se plánování druhé armádní operace nebude přenášet na náčelníka štábu, získá se čas pro vlastní plánování i pro vydání úkolů podřízeným.

Při plánování druhé útočné operace nebude možné povolat podřízené funkcionáře štábů dělostřelectva k účasti na souběžném plánování od prvosledových svazků, bude však nutné povolat funkcionáře od druhosledových svazků k urychlení práce.

V druhé útočné operaci může dojít ke značným změnám v sestavě vojsk, přidělení prostředků a především ke změně úkolů jednotlivým svazkům a proto není možné plně ovlivnit štáby dělostřelectva svazků jen dílčími nařízeními, které by byly zaslány ještě v průběhu první operace šifrovkami nebo písemně. Domnívám se, že právě v této situaci bude nutné, aby náčelník dělostřelectva a příslušníci štábu osobně ovlivnili plánování podřízených štábů dělostřelectva svazků. Jejich plánování vychází totiž z čáry, kterou vojska teprve dosáhnou, čímž vzniknou u těchto štábů značné potíže (změna úkolu). Štáb dělostřelectva musí dále upřesňovat úkoly podle skutečně dosažené čáry vojsky a ovlivňovat podřízené i nadále dílčími nařízeními.

Štáb dělostřelectva armády je odpovědný jako celek za plánování a řízení raketových jednotek a dělostřelectva. Všichni příslušníci štábu mají povinnost a odpovědnost za řešení těchto otázek. Vlastní rozdělení úkolů na jednotlivé příslušníky ve štábu dělostřelectva armády není — podle mého názoru — zásadní a závisí na zvyklostech a způsobu práce a nakonec i na připravenosti jednotlivých příslušníků štábu.

Další zvyšování raketových zbraní s jadernou náloží (co do počtu), přes všechny výhody pro samostatnou činnost svazků v operační hloubce, je závislé na přepravě a bude spojeno se značnými potížemi v příslušnosti. Proto nelze v této fázi bojové činnosti opomíjet kanónové dělostřelectvo. V souvislosti s tím chci zdůraznit požadavek RMNO, který říká, že „ke zničení ne-

přátelských operačně taktických prostředků jaderného napadení používat více letectva a dělostřelectva s normálním střelivem...“

Bude nutné rozdělovat a decentralizovat velení především organického dělostřelectva svazků, abychom mohli využít lépe kanónových brigád. Stáb dělostřelectva armády musí ovlivňovat štáby svazků, aby používaly nejen oddíly vševojskových raket, ale též kanónové brigády k boji s jadernými prostředky nepřítele a jeho dělostřeleckými a minometnými bateriemi.

Plynulost přechodu do druhé armádní operace bude ztížena změnami ve složení, změnou pásem i hlavního úsilí vojsk. Náčelník dělostřelectva armády musí zvážit při dokončování první operace dosavadní přidělení posilových prostředků a připravit manévry všemi prostředky (i zásobovacími) tak, aby při zahájení druhé operace nezůstaly jednotky bez palebné podpory a vytvořit takové uskupení, které zabezpečí celou operaci, tzn., aby při zasazování dalších svazků dělostřelecké posilové prostředky prováděly jednoduchý manévr. Bude-li manévr dělostřelectva ke konci první operace prováděn postupně, je zárukou neustálé podpory a zabezpečení plynulosti přechodu do druhé armádní operace. Stejně lze provést složitý manévr po-

silových dělostřeleckých prostředků od svazků, které přecházejí do podřízenosti jiné armády. Brát posilový prostředek do zálohy velitele armády není účelné již proto, že armáda nemá nadbytek posilového dělostřelectva a začlenění této zálohy muselo by být provedeno v krátké lhůtě, což vyžaduje další samostatné organizační opatření k zabezpečení přesunu.

Vysoce manévrový charakter druhé operace, značné šířky bojových úkolů, samostatná činnost útvarů a svazků vylučuje možnost využití hlavního dělostřelectva v operačním rámci. Tím více vzrůstá jeho úloha u svazků, kde nebude možno řešit všechny úkoly oddíly vševojskových raket. I přes posílení svazků kanónovými oddíly nebudou v mnohých případech s to ničit všechny požadované cíle a proto je třeba, aby štáby dělostřelectva svazků dovedly správně rozdělovat úkoly nejen mezi rakety a dělostřelectvo, ale kladly požadavky na ničení cílů tanky a letectvem.

Při plánování druhé operace, která podstatně ovlivní bojovou činnost dělostřelectva, jsou charakteristické velmi krátké lhůty na plánování a přípravu. Stáb dělostřelectva armády a svazků musí proto připustit značnou volnost palebného plánování. Omezí se ono na určení počtu oddílů a prostoru, do něhož oddíly jsou v dané době schopny vést palbu.

Činnost leteckých svazků a útvarů v armádní útočné operaci

(VM č. 2/62)

Plukovník Jaroslav Dvořák

Chci vyjádřit své názory k použití frontového letectva v armádní útočné operaci.

Nepoužívám úmyslně termínu „podpora další armádní útočné operace“, protože se domnívám, že:

1. použití letectva v armádní operaci nelze zužovat pouze do pojmu „podpora“;
2. i když charakter bojové činnosti letectva v další armádní operaci bude ovlivněn i podmínkami armádní operace při plnění dalšího úkolu frontu, nelze dopustit, aby v těchto podmínkách zanikly **základní principy** použití leteckých svazků a útvarů v soudobých operacích.

Základní principy operačního umění le-

tectva jsou tak obecné, že je budeme dodržovat v různých podmínkách, v různé situaci a v různých operacích.

Tyto jsou dány

- objektivními zákonitostmi ozbrojeného zápasu;
- charakterem soudobé války;
- stavem bojových prostředků a perspektivou jejich rozvoje;
- zkušenostmi předešlých operací;
- zdroji síly a mohutnosti armády socialistického typu.

Nebudeme-li tyto principy, které nejsou charakterem objektivních zákonů operačního umění, znát a nebudeme-li se jimi

všichni bezpodmínečně řídit, pak nemůžeme dojit společného poznání pravdy a naše názory se stanou jen polemikou. Protože se mi zdá, že autoři zmíněného článku z těchto principů důsledně nevycházejí, chci základní principy operačního použití letectva zopakovat dříve, než přejdu k výkladu svého stanoviska k použití jednotlivých druhů letectva.

Základní principy operačního umění letectva jsou:

1. hromadné použití letectva na rozhodujících směrech a proti rozhodujícím objektům; pod tímto pojmem vidíme především soustředění bojového úsilí značného množství leteckých sil proti **nevelikému** počtu směrů;

2. nepřetržité působení letectva na nepřítele, jak v průběhu celé operace, tak ve dne i v noci nezávisle na povětrnostních podmínkách;

3. trvalá a cílevědomá součinnost s jinými druhy ozbrojených sil, se sousedy a mezi jednotlivými druhy letectva;

4. útočný charakter činnosti letectva, což předpokládá udržet si iniciativu a vnucovat nepříteli svou vůli bez ohledu na kvantitativní poměr sil;

5. překvapivé použití velkých sil letectva, jehož se dosahuje skrytým soustředěním a širokým využitím základních vlastností letectva, tj. vysoké schopnosti manévru;

6. nepřetržitá bojová pohotovost letectva;

7. vytváření leteckých záloh, jak zálohováním svazků a útvarů, tak i bojového úsilí;

8. přísné hospodaření silami a prostředky, jež se vyjadřuje v používání letectva v soulase s jeho vlastnostmi a bojovými možnostmi a ve vyčleňování takových sil a prostředků, kolik vyžadují rozpočty ke splnění úkolů;

9. centralizované velení letectva, což předpokládá, že velení letectvu, které se zúčastní dané operace, je soustředěno v rukách nadřízeného leteckého velitele. Ústupky z tohoto principu nutno považovat za výjimku.

Je jasné, že všechny principy nemůžeme uplatnit v armádní operaci, to však neznamená, že by přestaly platit a že je nebudeme brát v úvahu. Tyto principy nelze též chápat odděleně jeden od druhého, ale ve vzájemné souvislosti a podmíněnosti.

Nyní několik poznámek k **použití jednotlivých druhů letectva v armádních**

útočných operacích a pak k úloze a funkci letecké operační skupiny u vševojskových armád.

Letecká armáda je vysoce manévrový operační svaz. Je schopen rychle přenášet své úsilí na rozhodující směry v krátkém čase a rychle reagovat na změny v situaci. Tuto schopnost letecká armáda neztratila ani v podmínkách použití proudových letounů s poměrně omezeným doletem. Jsou-li předem připraveny odpovídající podmínky v letištním a materiálním zabezpečení. Manévr není samozřejmě dnes doménou letectva, v tomto směru bylo letectvo překonáno raketami, zejména operačního dostřelu, avšak zůstává stále velmi cennou vlastností, kterou lze velmi výhodně využít ve vševojskovém boji.

Letecká armáda je prostředek velitele frontu a bude provádět součinnost především s vojsky frontu. Letectva, stejně tak jako i mnohých jiných zbraní, není v operaci nikdy k dispozici tolik, abychom je mohli použít proti všem cílům na zemi a ve vzduchu, které by bylo třeba ničit. To znamená, že letecká armáda bude použita k hlavním úkolům na rozhodujícím směru podle zámyslu velitele frontu. Nic neodpovídá použití letecké armády méně, než rovnoměrné její rozdělení po celé šířce útočného pásma frontu. Prakticky ve vztahu k vševojskové armádě se úloha letecké armády projeví úměrně tomu, jaké místo a úlohu ta či ona armáda ve frontové operaci hraje. A tato úloha a místo nikdy nebude totožné pro armádu prvního sledu a druhého sledu nebo pro armádu na rozhodujícím směru činnosti, nebo na směru méně důležitém.

Prakticky jenom část úsilí (např. stíhacího bombardovacího letectva) letecké armády bude vyčleněna k dispozici veliteli vševojskové armády, tj. do sféry taktické součinnosti. Většinou bude letecká armáda působit v operační součinnosti s vojsky frontu. To ovšem neznamená, že neprovádí leteckou přípravu a podporu útoku. **Vševojskové armádě bude vyčleněno úsilí stíhacího bombardovacího letectva v rozsahu 2 až 4 plukovních vzletů denně.** Jejich použití bude navrhovat náčelník letecké operační skupiny. Jejich úsilí bude použito ve prospěch svazků, které budou plnit hlavní úkol armády. Rozptylovat omezené úsilí na velké množství cílů je neefektivní a může citelným způsobem ovlivnit chod vševojskového boje.

Nevylučují i možnost vyčlenit úsilí jiných druhů letectva na určité konkrétní úkoly, např. k zabezpečení taktického výsadku.

Stíhací letectvo (1 až 2 divize) použije velitel frontu na **směru rozhodující činnosti** a zejména k obraně bojových sestav frontových raketových prostředků. To znamená, že v pásmu armády, která je na směru rozhodující činnosti, bude působit většina stíhacího letectva. Stíhací letectvo v takovém prostoru bude působit velmi často nejvyššími způsoby bojové činnosti, tj. přehrazováním. Na této zásadě nemění nic i to, že letištní uzly stíhacích divízi jsou v pásmu každé armády prvního sledu (jeden). To závisí na letištní kapacitě válčistě a možnosti zachvácení letišť. Bude normální zjev, že armáda dostane úkol zachvátit letiště a přitom z toho tak říkajíc „nic nebude mít“, protože např. stíhací divize, která bude v jejím pásmu dislokována, bude rozhodujícím úsilím působit ve prospěch sousední armády.

Velení stíhacímu letectvu bude centralizováno v rukou velitele letecké armády, který mu bude velet cestou zástupce pro stíhací letectvo, který je trvale umístěn na pracovišti náčelníka PVOV frontu. Součinnost mezi PVOV frontu a stíhacím letectvem organizuje velitel frontu (na stupni vojsko PVOF — letecká armáda).

Na stupni stíhací letecké divize — **PVO armády** bude tato součinnost **upřesňována a uskutečňována** podle zásad, stanovených velitelem frontu. Organizace součinnosti bude tudíž záležitostí stupně letecké armáda — front, a na nižším stupni tehdy, bude-li armáda útočit na zcela samostatném směru a bude-li v tomto případě slů působit výhradně v její prospěch. K uskutečňování součinnosti v průběhu **bojové činnosti** bude pak nutné, aby na VS armády u náčelníka PVO se nacházela styčná skupina slů se spojovacími prostředky, nebo aby bylo zřízeno společné stanoviště velitele PVO armády se sálem bojového velení slů.

Část úsilí stíhacího bombardovacího letectva bude vyčleňována velitelům prvosledových armád. Domnívám se však, že ani tato zásada není šablonou a nemůže být v rozporu s operačním principem použití letectva. Nevylučují případ, kdy ani prvosledová armáda nedostane vyčleněno v určitých etapách operace žádné SBoL. Toto však neznamená, zbavit pozemní vojska podpory letectva. Vyčleněním úsilím disponuje velitel armády a vyzývá je cestou letecké operační skupiny. Stíhací bom-

bardovací letectvo je neefektivnější druh letectva pro boj se ZHN nepřítel. Je tomu tak proto, že může dosahovat vysoké pohotovosti k plnění úkolu (prakticky v normách stíhacího letectva), samostatně organizovat bojové zabezpečení své činnosti (průzkum a stíhací doprovod, umlčení PVO) a má účinné prostředky ničení (kanóny, rakety). Boj se ZHN musí však být přísně centralizován na stupni frontu, aby nedocházelo k plýtvání prostředky a jejich neefektivnímu použití. Nesmí se stát, aby proti jednomu cíli ve stejnou dobu působily např. raketové prostředky frontu, armády, SBoL velitele vševojskové armády a SBoL LA. Toho je možno dosáhnout:

1. vypracováním jediného systému boje se ZHN v duchu zásad platných pro boj se vzdušným nepřítelem, tj. centralizovaný průzkum a z centra přídělování cíli;

2. prostorovým a časovým rozdělením činnosti mezi všechny účastníky boje se ZHN, vycházející z jejich takticko-technických možností a podmínek bojové činnosti; tento způsob musí zabezpečit, aby v určeném prostoru (nebo od — do určené čáry) v danou dobu působil jen jeden druh vojska.

K ničení ZHN bude SBoL startovat většinou z nejvyšších pohotovostních stupňů („ze střehu na letišti“) na signál a v nejkratších časových normách, s upřesněním (stanovením) úkolu do vzduchu, současně s předáním pokynů naváděcímu stanovišti k navedení do prostoru cíle.

SBoL ničí nejen jednotlivá zařízení, ale celé jednotky ZHN v bojových nebo pochodových sestavách. Přitom velmi často stanovíme posturné cíle: např. po zjištění — umlčet (zadržet, znemožnit palbu) těmi prostředky, jež jsou k dispozici, s následující rozhodnou činností zničit celou jednotku. Často bude tak, že SBoL na určitou dobu nedovolí palbu prostředkům ZHN nepřítel, odhalí spolu s průzkumným letectvem jejich sestavu a pak je zničí raketové vojsko jadernými údery. Předpokládám, že v tomto bude počítat podstata součinnosti mezi SBoL a raketovými vojsky: vytvořit pro raketové vojsko nejlepší podmínky k jadernému úderu.

To, co bylo řečeno o centralizovaném velení stíhacímu letectvu, platí v plné míře i **pro průzkumné letectvo**. Pouze letectvo dělostřeleckého průzkumu bude decentralizováno mezi jednotlivé armády a dělostřeleckou frontu. Rozhodně nebude možné počítat s tím, že by část průzkumného letectva byla vyčleněna vševojskové

armádě. Proto také velitel armády pokud má požadavky na vzdušný průzkum ve svých prospěch dává je přímo veliteli frontu. To bude i rychlejší cesta, neboť velitel frontu na základě doporučení svých zpravodajských orgánů může letecké armádě úkoly průzkumu přímo nařídít. Bude-li však toto požadováno cestou letecké operační skupiny, musí velitel letecké armády, který takový požadavek obdrží, žádat velitele frontu, neboť ten mu úkoly vytýčil a jedině on je může změnit. Tato zásada musí platit pro požadavky na všechno letectvo, jemuž velí centralizovaně velitel letecké armády.

*

Úloha a místo letecké operační skupiny letecké armády u štábu armády v armádní útočné operaci. Stručně řečeno — letecká operační skupina představuje ve štábu armády odborný součinnostní orgán, který je s to veliteli armády navrhnout použití letectva, vyčleněného ve prospěch vševoj- skové armády. V tom je její hlavní funk- ční poslání a bude tudíž nutné ji vysílat k armádám na dobu, po kterou se předpo- kládá pro danou armádu úsilí letectva vy- členit. Většinou to budou prvosledové ar- mády. Po zasazení druhsledové armády, tzn. kdy bude sestava frontu v jednom sledu, nemusí být však letecká operační skupina u všech armád. Armáda, která bude v dalším úkolu frontu plnit omezený úkol, letectvo nedostane. Tímto nevyluču- jí možnost i s touto armádou jistou sou- činnost organizovat, např. v otázkách zach- vácení letišť apod. Na to už však nemusí u armády být nepřetržitě letecká operační skupina.

Štáb letecké armády bude každé roz- hodnutí velitele armády, týkající se vyčle- něného letectva (schválené velitelem fron- tu), bezpodmínečně doručovat náčelníku LOS. Kromě toho tento bude informován i o činnosti centralizované řízeného letec- tva v pásmu dané armády. Náčelník LOS musí taktéž znát rozhodnutí velitele sbol, která vyčleňuje své úsilí ve prospěch dané armády. Tyto základní údaje spolu se zna- lostmi dislokace vlastního letectva a jeho takticko-technických a bojových možností mu umožňují navrhnout veliteli armády použití letectva tak, jak to odpovídá po- žadavku vedení operace a zámyslu velitele armády. Směrem k vlastnímu štábu má LOS hlavní povinnost informovat o situaci (především o předním okraji) vlastních vojsk a o použití atomových zbraní velite- lem armády. Náčelník LOS potom podle

vývoje situace a rozhodnutí velitele armá- dy přímo vyzývá vyčleněné letectvo ces- tou štábu sbol nebo jsou-li k tomu pod- mínky a v nebezpečí z prodlení přímo ve stíhacím bombardovacím pluku.

Náčelník letecké operační skupiny musí být kromě toho informován o letech všech skupin nebo letounů, které letí směrem k linii fronty na plnění bojového úkolu a při návratu zpět. Je mu dáno právo upře- snit osádkám ve vzduchu cíl, při použití systému RYM bombardovacími osádkami musí být LOS schopná provést přepočty nástavných údajů v rozsahu povolených norem. Informovanost LOS o letech vlast- ních skupin je v současné době jeden z nejzávažnějších požadavků, neboť od úpl- nosti této informace bude mnohdy záviset znalost situace vlastních letounů ve vzdu- chu na stanovišti PVO armády a uskuteč- ňování tímto způsobem součinnosti se stí- hací divízi.

Letecká operační skupina se musí vel- mi aktivně podílet i na letištním zabezpe- čení letecké armády. Velitel vševoj- skové armády dostane většinou od velitele fron- tu úkol zachvátit určitá letiště a umožnit tak manévr letectva. Tento úkol však vy- žaduje dalšího rozpracování především ve smyslu časového i prostorového sladění činnosti svazků prvního sledu armády s leteckými stavebními prapory nebo s předsunutými skupinami letištních pra- porů.

*

Nyní několik poznámek k dokumentaci, zpracovávané leteckou operační skupinou. Ve zmíněném článku se např. hovoří o „grafickém plánu použití letectva v ar- mádní útočné operaci“ nebo o „operativ- ním zplánování leteckou operační skupi- nou“. Domnívám se, že to není správné proto, že plánování činnosti letectva i v armádní útočné operaci je součástí **organizace bojové činnosti letecké armády** ve frontové operaci a jako takové je zá- kladní funkční povinností štábu letecké armády.

Náčelník letecké operační skupiny musí mít přehled o rozhodnutí velitele LA, o rozhodnutí velitele stíhací bombardovací divize, musí vědět, jak je čerpáno vyčle- něné úsilí, v jakém stupni pohotovosti a kde je letectvo, musí znát možnosti vyčle- něného letectva, mít základní pracovní do- kumenty: pracovní mapy, výkazovou mapu. V této souvislosti stojí otázka, zda zpra- covat zvláštní plán součinnosti. Domnívám se, že základy součinnosti mezi letectvem

a pozemními vojsky jsou už založeny v rozhodnutí velitele frontu. Vždyť smyslem organizace součinnosti je sladit úsilí a úkoly jednotlivých druhů vojsk co do prostoru a času ve prospěch toho, kdo plní hlavní úkol. Stejně tak základní otázky použití vyčleněného letectva budou odraženy v rozhodnutí velitele armády a v jeho plánu operace, kde bude vyjádřeno, k jakým úkolům a kdy bude letectvo použito. Upřesňování těchto úkolů v chodu bojové činnosti podle vývoje situace, návrhy velitele armády na použití letectva, výzva letectva k řešení nenadálých, okamžitých úkolů — to už je uskutečňování součinnosti a to je hlavní náplň práce letecké operační skupiny. Součinnost se tudíž organizuje v období organizace bojové činnosti (organizace útočné operace) návrhy náčelníka letecké operační skupiny veliteli

armády, jeho rozhodnutím a zpracováním plánu operace. Uskutečňuje se pak během operace.

To neznamená, že náčelník s celou leteckou operační skupinou se nebude podílet (a velkou měrou!) na zpracování jiných plánů, např. plánu taktického vzdušného výsadku nebo na jiných plánech armády.

Letecká armáda bude i nadále hrát důležitou úlohu ve frontových útočných operacích a svou bojovou činností bude začně ovlivňovat armádní útočné operace, prováděné v rámci frontové operace. Musí však být použita v duchu těch zásad, které byly vypracovány a dávají možnost plně vyniknout těm vlastnostem, které frontové letectvo má. A ty neztratily svou platnost ani v soudobých podmínkách!

Ještě k otázkám velení

(VM č. 3/62)

Podplukovník Josef Bláha

Jak je vidět, je velení problém stále živý a zdaleka ne ještě dořešený. Zvlášť kladné hodnotím skutečnost, že o otázkách velení diskutují a své praktické zkušenosti předávají funkcionáři od vojsk.

Při cvičení v měsíci červnu 1962 jsem měl příležitost sledovat práci stmelěného štábu jednoho svazku. Již předem nutno zdůraznit, že většina funkcionářů měla válečné zkušenosti, byla po odborné stránce velmi dobře připravena a hlavně měla řadu praktických návyků z velení svazku. Byl to štáb, v němž téměř všichni příslušníci pracovali na svých funkčních místech po dobu několika let, což se přirozeně velmi kladně projevilo v celé jejich činnosti. Práce štábu probíhala velmi organizovaně, bez zbytečného neklidu a dokonce rozčilování a nebo i zmatků, jak jsme tomu někdy zvykli u některých méně stmelěných štábů.

Z uvedených, byť i jen dílčích zkušeností jednoznačně vyplývá, že stabilizace ve štábech je jednou z podmínek jejich úspěšné činnosti, o čemž máme všichni dostatek vlastních zkušeností. To také potvrzuje závěry podplukovníka Kulhavého o zkušenostech z velení tankové divize, kde ze štábu vyčleňuje stále pracovní skupiny a to je možné jen u „sehraného štábu“.

V průběhu práce výše zmíněného štábu jsem získal ještě řadu dalších poznatků, které bude podle mého názoru účelné zevšeobecnit a tak do jisté míry omezit u nás již trochu přehnané názory na technické vybavení našich štábů. Při správné organizaci práce se u zkušeného štábu se zkušeným velitelem v čele, dá velet i při skromnějším technickém vybavení. To však vyžaduje, aby každý voják znal přesně své funkční povinnosti, prováděl je bez dalšího usměrňování a nebo zasahování orgánů funkčně k danému úkolu neurčených. Tak např. otázku přemístování místa velení řešil správce štábu podle pokynů velitele. K tomu plně využíval jemu podřízených příslušníků pořádkové jednotky a dvou velmi jednoduchých prostředků a to trubače a ručního megafonu. Aby bylo možno rychle seřazovat pochodový proud, mají jednotlivá vozidla stejné pořadí v proudu a kromě toho jsou označena výrazným stálým číslem vozidla. Těmito jednoduchými prostředky lze připravit přesun v krátké době bez narušení práce a bez zbytečného vydávání rozkazů dalšími funkcionáři. Během přesunu pak řídí pohyb vozidel určený funkcionář — zpravidla velitel, který má ve svém vozidle výkonný klakson k vyhlášení předem určených

akustických signálů, které doplňuje signály optickými. Kromě toho trubáče bylo v daném štábu velmi mnoho využíváno, jak pro svolávání štábu, přípravu odjezdu, vyhlášení různých druhů poplachu, výdeje stravy a jiné. Tedy celkem velmi jednoduchý prostředek, který v mnoha směrech nahradí u nás tak houževnatě požadovaný jak drátový tak i bezdrátový dispečink. Zmíněný štáb nebyl vybaven žádným dispečinkem a přes to všichni jeho příslušníci byli vždy informováni o situaci, o rozhodnutí velitele a znali všechny nezbytné podklady.

V čem tkví podstata této u nás stále těžko dosažitelné skutečnosti? Možná jednoznačně odpovědět — ve správném vedení a ještě lepším využívání pracovní mapy, která, jak ukazují získané zkušenosti, se může stát základním dokumentem, zabezpečujícím pevné velení. K tomu je však třeba, aby štáb dovedl všechny potřebné údaje do mapy velmi rychle a výrazně zakreslovat. Pak v podstatě není třeba provádět, pak jsme tomu u nás zvyklí, dlouhé zápisy do různých poznámkových bloků. Pracovní mapa byla v daném štábu hlavním podkladem pro řízení vojsk i pro informaci nadřízeného. Zde zdůrazňuji skutečnost, že utajení bylo prováděno ve značně menším rozsahu, než jsme tomu zvyklí my. Při rádiových hovorech se v podstatě používalo volacích znaků, krycích čísel funkcí a kódované mapy. Kromě toho všichni příslušníci štábu, počínaje velitelem vedli rádiové hovory osobně velmi stručným a při tom příjemcům zcela srozumitelným způsobem. Daný způsob utajení odbovává v podstatě zásadám platným pro činnost ve válce, avšak není dostatečný pro znemožnění nepříteli, aby nemohl dané údaje dešifrovat a vyvodit z nich závěry o způsobu a zásadách naší bojové a operační přípravy, uplatňovaných při cvičeních. Je to však způsob, jímž lze odstranit řadu těžkostí ve velení. Jeho používáním při cvičeních bychom s velikou pravděpodobností mohli zredukovat naše často neskromné požadavky na mechanizaci a automatizaci velení. Tak např. podplukovník Hradecký ve svém článku požaduje, aby rozhodnutí velitele předávali stýčnými důstojníky ve formě potřebných pasáží rozhodnutí zachycených na magnetofonové pásce a k tomu mají být ve štábu 3 magnetofony a další má být pro potřebu štábu. Dále píše: „Tímto způsobem lze však předávat i různá hlášení podřízeným, která se zpravidla zpracovávají písemnou nebo grafickou formou“. Obdob-

ně doporučuje využívat ve štábní práci diktafonu. Na první pohled se zdá, že tím vyřešíme řadu těžkostí a zkvalitníme velení. Je však třeba také poukázat na nevýhody tohoto využití techniky. Stýčný důstojník po příjezdu k podřízenému veliteli mu „přehraje“ pasáže rozhodnutí a tím v podstatě splní svůj úkol dobře, aniž by musel vynaložit zvláštní námahu a proto bychom snad mohli vysílat stýčné vojny a důstojníky šetřit pro plnění kvalitnějších úkolů. Potíže však vzniknou v podřízeném štábu, který bude muset úkol, zachycený na pásce, zakreslit do mapy.

Stávající zkušenosti ukazují, že se nutně bude úkol několikrát po sobě přehrávat a to vzhledem k slyšitelnosti jen pro úzký kolektiv a tak sice zrychlíme doručení textu do podřízeného štábu, ale tam nevytvoříme právě nejvýhodnější podmínky pro jeho vlastní činnost. Podle mého názoru je nezbytné, aby stýčný důstojník měl rozhodnutí zakresleno na své mapě a pokud budeme mít dost hmotných prostředků i na magnetofon, který lze plně nahradit krátkým zápisem. Vždyť přece přecházíme na velení vydáváním krátkých rozkazů a ty snad každý důstojník je s to si zaznamenat. Nelze zapomenout i na možné těžkosti při poškození magnetofonu nebo přerušení dodávky proudu. Proto plně nesouhlasím se závěrem podplukovníka Hradeckého: „I když objektivně existují určité nevýhody, spojené s využitím této mechanizační techniky, přesto je třeba vidět skutečnost, že tyto prostředky osvobozují člověka od namáhavé práce, značně zkvalitňují a zároveň zrychlují velení“.

Výše uvedený autor zdůrazňuje, že překreslování map pomocí průsvitek (oleátů) či pomocí prosvětlovacích stolů je značně zdlouhavé, čímž velení ztrácí na rychlosti a pružnosti. Doporučuje provádět rozmnožování na principu barevné hektografie a zdůrazňuje, že 10 — 15 otisků lze provést na mapu bez ohledu na její formát během 10 — 20 minut. To je tedy jedna z možností, jak usnadnit práci našim štábům a je jenom žádoucí, aby byla rychle uvedena v život. Zatím se o této možnosti již hodně napsalo, ale při praktických zkouškách v polních podmínkách se došlo k negativním zkušenostem. Budeme-li mít barevnou hektografii, pak se domnívám, je zbytečné zatěžovat štáby např. přístrojem typu „Tempocop“ a vždy počítat s omezenými prostorovými možnostmi ve štábech a zejména dbát na všestrannou použitelnost a přirozeně i vyslo-

kou hospodárnost při zavádění nových zařízení do výroby našich štábů.

Zdá se, že by nám všem nesporně slušela větší skromnost při kladení nároků na naše polní pracoviště. Právě štáb, který v červnovém cvičení prokázal své vysoké kvality, měl vcelku značně méně prostředků, méně pracovního a odpočinkového prostoru a přesto úkoly splnil vysoce kvalitně.

Rozhodně nejsem příznivcem „manufaktury“, o níž tak rádi v poslední době v našich štábech mluvíme, ale doporučuji více skromnosti a hlubší promyšlení podmínek a potřeb pro zabezpečení úspěšné činnosti našich štábů. Je třeba rozumně hospodařit s prostředky, poskytované naší stranou a vládou naší armádě a mít trvale na mysli nutnost vytvářet nepřilíš početné štáby, vybavené odpovídající technikou a nedopustit, aby zvětšováním počtu vozidel i dalších zařízení se staly naše štáby těžkopádnými a málo pohyblivými, čímž by se jen zvyšovala možnost jejich odhalení a zničení nepřítelem.

*

Konečně bych chtěl zaujmout stanovisko k počtu míst velení u divize a k jejich využití. Podplukovník Kulhavý zásadně nesouhlasí s názorem, že lze u divize vystačit s dvěma místy velení. Přesto zdůrazňuje, že hlavním místem velení při zasazování divize do mezery k průlomů spěšně zaujaté obrany nepřítele je nejvýhodnější PVS. Z dalšího textu vysvítají obtíže s informovaností VS vzhledem k zdlouhavosti předávání zpráv od průzkumu a pluků. Tyto obtíže se ještě zvětšují při informovanosti TVS, které jak je nám všem známo bývá o situaci nedostatečně informováno anebo s velkým opožděním, což jej nutí vysílat styčné důstojníky nebo samostatného ZT na VS nebo i PVS. Podplukovník Kulhavý se však nespokojuje se třemi místy velení, jak je to až dosud obvyklé, ale vytváří i další místa velení PVS-Z a VS-II. Zřizuje tedy PVS-Z co nejbliže k přednímu kraji obsazené zástupcem velitele divize a PVS-V obsazované velitelem. Sloučením obou těchto PVS se podle něho vytvoří PVS v takovém složení, jak jsme až dosud chápali. Dále zřizuje VS I s nejnútnejšími prostředky velení a VS II, na němž jsou prostředky materiálního a technického zabezpečení štábu divize.

Autor na podkladě zkušeností doporučuje sloučovat skupinu velitele (PVS-V) s velitelským stanovištěm a před čarou zasazení vytvořit tak hlavní místo velení a předsunout jen PVS-Z. Při zaujetí VS a

PVS „klasickým“ způsobem, tedy každé v jiném prostoru, pracoval podle autora štáb rozdělen na dvě části prakticky na stejných úkonech. Při tom, vzhledem k zdlouhavému pronikání zpráv, nemohlo být VS hlavním místem velení, neboť PVS mělo v informovanosti dvouhodinový časový předstih. Bohužel v článku není zmínka, jak opožděné bylo informováno TVS.

Zásadní rozhodnutí pro zasazení divize přijímal v uvedeném článku velitel divize na VS, kdy byli soustředěni všichni příslušníci předurčení pro VS i PVS.

Autor zcela správně hledá nové a pružnější metody ve zřizování, zaujímání a využití míst velení. Jednou je podle něho hlavním místem velení VS a po druhé PVS-V a sám zdůrazňuje, „vzhledem k potřebě často řešit souběžně několik hlavních úkolů a to funkcionáři s možností samostatně rozhodnout, tento funkcionář někdy chybí“. Domnívám se, že budou chybět síly i prostředky pro obsazení a zabezpečení všech navrhovaných míst velení a nutně dojde k decentralizaci anebo nejméně k ztížení a ne zjednodušení velení. Tak např. prostředky, uvedené na PVS-Z, jsou početnější a větší výkonnosti než pro PVS-V. Jak je zástupce velitele divize využije a jaké rozkazy bude moci vydávat?

Zdá se nesporně účelnější vysílat jen důstojníky průzkumu anebo styčné důstojníky k plnění určitých úkolů a zabezpečit jejich spojení s velitelem divize a nedopustit roztržitost velení. Mít jen pro PVS-Z 10 výkonných rádiových stanic je myslím přece jenom neskromným požadavkem.

Při daném řešení dochází v některých rozhodujících fázích bojové činnosti ke soucení celého štábu divize v čele s velitelem v jednom prostoru. To tedy nevylučuje možnost zničení celého štábu divize jedním atomovým úderem a to nelze připsat.

Vcelku lze dojít ke společnému závěru, že hlavním místem velení je při plánování VS a při vedení boje PVS, tedy vždy místo, kde se zdržuje velitel divize. V celku v průběhu bojové činnosti se VS stává jen zřídka hlavním místem velení. A tu vzniká otázka, proč by to vždy nemohlo být stejné místo. Zásady vytyčené v polním řádu o velení vojskům musíme nutně přizpůsobit praktickým potřebám. Zdá se nejvýhodnější hledat cestu maximálního zjednodušení. Podle mého názoru bychom odstranili řadu stávajících překážek a obtíží zřizováním u divize jen dvou stálých míst

velení a to velitelského stanoviště a týlového velitelského stanoviště, které by bylo současně záložním místem velení. Na TVS by byla umístěna trvale část štábu divize v čele se zástupcem velitele divize a přirozeně i funkcionáři týlu jako dosud. Příslušníci vševojskového štábu by řešili úkoly, určené jim velitelem nebo náčelníkem štábu. V podstatě úkoly v rozsahu jako stávající VS v době, kdy hlavním místem velení je PVS. Tím bychom dosáhli i řady výhod a to především bychom zabezpečili nepřetržitou informovanost týlových funkcionářů a těsnou součinnost s nimi. Tím by byl velmi pohotově reagovat na náhlé změny bojové situace zejména při manévru zdravotnických zařízení a zásob do prostorů napadených ZHN. Velmi podstatně by se zkvalitnilo plánování a provádění přesunů a využití komunikací, neboť právě tento problém by bylo možno trvale řešit z TVS. Nesporně bychom ušetřili řadu spojovací techniky, kterou bychom mohli využít na zabezpečení skutečně nepřetržitého velení i při radio-technickém rušení a pro plnění řady dalších nepředvídaných úkolů například spojení se ZUO, s plukem na samostatném směru, s týlovými sklady apod. Jako určitý nedostatek možno uvést možné odtržení nového TVS od bojujících vojsk. To lze předejít jeho častějším přemístováním (asi 3krát denně), přičemž by zpravidla nebylo rozmístováno v prostoru divizních skladů, ale zpravidla v prostoru, kde předtím bylo VS.

Hlavním místem velení by tedy podle mého návrhu bylo trvale VS. Tím by byla zabezpečena pevná centralizace velení v duchu jednotného zámyslu velitele. Z VS by velel velitel anebo náčelník štábu bez složitého předávání velení. Tím bychom vytvořili výhodné podmínky pro organizovanější práci celého štábu a hlavně dali

veliteli anebo náčelníkovi štábu možnost kdykoli vyjždět k vojskům a osobně ovlivňovat průběh boje, v duchu Polního řádu článek 61. Při této organizaci míst velení nesporně ušetříme řadu především spojovací techniky a vytvoříme podmínky i pro odpočinek příslušníků našich štábů, na který by při roztržitém pracovním na řadu míst určitě nezbyl čas. O tom konečně je u nás dostatek praktických a ne právě příjemných zkušeností. VS budeme moci volit ve výhodných prostorech umožňujících především jejich ochranu proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení. Oprávněně možno namítnout, že zpravidla nebude možno z navrhovaného VS podle možností pozorovat činnost vojsk. Toto však zpravidla neumožňovalo ani dosavadní PVS a domnívám se, že právě nový způsob dá veliteli lepší podmínky, pokud to bude nutné, osobně pozorovat bojiště při svém výjezdu. Je také možné, že se nové VS trochu více vzdálí od prvosledových pluků, což podle mého názoru nebude nijak velení ztěžovat za předpokladu, že budeme mít s pluky pevné a nepřetržité spojení. A to zpravidla budeme mít, když ušetřená pojítka správně využijeme. Dále bude mít velitel a náčelník štábu k dispozici příslušníky svého štábu, které bude moci kdykoli vyslat k plnění nepředvídaných úkolů. Tím také v podstatě dodržíme zásadu polního řádu, že velitelské stanoviště je hlavním místem velení. Přirozeně je možno v navrhovaném řešení ukázat na řadu dalších výhod a i na jeho některé nedostatky. Hlavní skutečností je, že takto organizovaná místa velení zabezpečují trvale velení v podstatě jednodušším způsobem s menšími prostředky a menším úsilím pracovníků štábu. Tím si také vytvoříme výhodnější podmínky pro mechanizaci a automatizaci velení.

СОДЕРЖАНИЕ

ОПЕРАТИВНОЕ ИСКУССТВО И ТАКТИКА

Генерал-майор Вацлав Матичка, кандидат наук:

Использование танковых и воздушно-десантных соединений и частей и действий ядерного оружия для ускорения темпов операции

Автор подвергает анализу главным образом важнейшие факторы и мероприятия, обуславливающие высокие темпы наступления. Основное внимание он обращает на ядерно-ракетное оружие, танковые части и соединения, воздушные десанты. Другие мероприятия по ускорению темпов операции лишь намечает, но не рассматривает.

Подполковник Ян Штефка:

Боевые действия танковых соединений, действующих в отрыве от основных сил общевойсковой армии

Автор приводит опыт учения со штабами соединений, стремясь обобщить его в теоретическом плане.

Подполковник Иван Кутин:

Значение воздушных десантов в современной операции

Автор подчеркивает значение воздушных десантов и их задачи в современной операции, главным образом в начальный период войны, приводя свои взгляды по дальнейшему развитию воздушных десантов в условиях Чехословацкой Народной Армии.

Майор Радомил Ропек:

Применение воздушных десантов в условиях прорыва укрепленных районов

Автор старается решить мимо менее актуальную тематику, которая, однако, явилась содержанием обсуждения и прений на учении общевойскового объединения.

Организация и совершение тактико-воздушного десанта мсд (по советским материалам)

Майор Владимир Перница, майор Милослав Жижала:

Применение ракет в бою против оружия массового поражения противника

Авторы исходят из возможностей противника и своих возможностей, рассматривая актуальные вопросы уничтожения оружия массового поражения противника с т. зр. необходимости уничтожения отдельных объектов и распределяя цели с т. зр. постоянных и меняющихся факторов в целях их лучшего и более простого анализа. Статья содержит ряд инициативных предложений.

Подполковник Ян Гусик:

Инженерное обеспечение тд в наступательной операции

Автор рассматривает основные задачи инженерного обеспечения тд в первой операции начального периода войны, обращая особое внимание на инженерную разведку и обеспечение высоких темпов операции.

Подполковник Иржи Мартинек:

Возможные тенденции развития боевого применения и структуры подразделений зенитной артиллерии танковой дивизии

ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА

Подполковник Карл Кроупа:

Опыт организации взаимодействия между общевойсковым соединением, объединением и воздушным десантом

На основании опыта учения автор указывает новые формы работы штабов при организации взаимодействия.

Подполковник Милош Брабенец:

Опыт по организации и планированию оперативного десанта

Автор старается обобщить опыт учения с воздушно-десантной бригадой, обращая особое внимание на работу штаба при внезапном изменении задачи и указывая подходящий пример методического порядка.

Подполковник Владимир Пицек:

Сведения по дивизионному опытно-показному тактическому учению

Автор начинает ряд статей по опыту опытно-показного учения. В статье обращается внимание на две важнейшие проблемы, а именно, во-первых, на вывод частей на государственную границу, во-вторых, на борьбу с ядерными средствами противника в начальный период войны.

Подполковник Ярослав Юга:

Некоторые вопросы артиллерийского обеспечения мсд в наступательном бою (по опытно-показному учению)

На основании опыта опытно-показного учения автор обсуждает работу штаба артиллерии дивизии по «Плану действий артиллерии и ракет» показывая опыт вывода артиллерии и ракет и их перемещение.

Майор Франтишек Паленик:

Инженерное обеспечение мсд в наступательном бою (по опытно-показному учению)

Автор приносит очень ценный опыт по практическому обеспечению всех инженерных задач пограничной дивизии в период опасности агрессии. Рассматривая инженерное обеспечение наступательных действий, он обращает особое внимание на обеспечение высоких темпов наступления.

Майор Милослав Таборский:

Обеспечение мсд в наступательном бою (по опытно-показному учению)

Автор рассматривает практическое решение связи на опытно-показном учении. Статья содержит ценный опыт и ряд инициативных предложений.

Майор Мирослав Кратохвил:

Некоторые сведения по материальному, техническому и медицинскому обеспечению мсд в наступательном бою (по опытно-показному учению)

Статья содержит хороший опыт практического обеспечения подразделений зимой. Особо ценным является опыт подготовки приготовления пищи и подвоза ГСМ на машинах соединения вплоть до отдельных машин.

ОБСУЖДЕНИЕ

Подполковник Властимил Слезак:

Применение ракетных частей и артиллерии во второй армейской операции

Автор уточняет вопрос использования штаба пушечной бригады и артиллерии дивизии при планировании.

Полковник Ярослав Дворжак:

Действия воздушных соединений и частей в армейской наступательной операции

Автор уточняет задачи фронтовой авиации в армейской наступательной операции, рассматривая конкретно роль воздушной армии и воздушной оперативной группы.

Подполковник Иосиф Блага:

Еще раз по вопросам управления

Автор высказывает свое мнение по статье подполковника Кулгавого, опубликованной в номере 3 журнала «Военная мысль». Он уточняет вопрос мест управления, обращая внимание на необходимость кадровой стабилизации личного состава штаба, неукоснительное знание должностных обязанностей, возникающее противоречие в связи с внедрением новой, иногда ненадежной, техники, влекущей за собой чрезмерное повышение численности машин штаба.